PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro
2024 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. V-311

SPECIALIZUOTO UGDYMO KRYPTIES PROGRAMŲ (PRADINIO, PAGRINDINIO IR VIDURINIO UGDYMO KARTU SU MUZIKOS UGDYMU PROGRAMŲ) MUZIKOS UGDYMO DALIS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Specializuoto ugdymo krypties programų (pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo kartu su muzikos ugdymu programų) muzikos ugdymo dalis (toliau – Programa) nacionalinio lygmens ugdymo turinį reglamentuojantis dokumentas, padedantis siekti Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme apibrėžtų švietimo tikslų.

2. Programa skirta mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymo poreikių dėl išskirtinių asmens gabumų muzikai, nuosekliai, sistemingai ir kryptingai ugdant ir suteikiant jiems reikiamų žinių, gebėjimų ir vertybinių nuostatų.

3. Muzikos ugdymo dalies programos apibrėžia mokymosi turinį, kuriuo remdamiesi, mokiniai atskleidžia bei plėtoja muzikinius gabumus, įgyja prasmingam gyvenimui reikalingas kompetencijas, nuolat tobulina savo kognityvinius, fizinius, socialinius ir emocinius gebėjimus.

4. Programose siektini ugdymo(si) rezultatai aprašyti kaip mokinių kompetencijų ugdymo(si) pasiekimai. Mokymosi turinys pateikiamas metams arba dvejiems (tai priklauso nuo dalyko). Daug dėmesio skirta mokymosi turinio vertikaliai ir horizontaliai dermei – užtikrinta mokymosi turinio dermė, pereinant iš vienos ugdymo programos į kitą, ir pagal galimybes užtikrinta dermė tarp Programos dalykų konkrečioje klasėje.

II SKYRIUS
UGDYMO TIKSLAI

5. Programos pradiniame ugdyme ugdymo tikslas – padėti mokiniams formuoti ir įgyti šio amžiaus tarpsnio galimybes atitinkančius muzikinius gebėjimus ir įgūdžius.

6. Programos pagrindiniame ugdyme tikslas – padėti mokiniams įgyti šio amžiaus tarpsnio galimybes atitinkančių muzikinių žinių ir įgūdžių, padedančių suvokti ir spręsti meninius bei interpretacinius muzikos kūrimo, atlikimo, analizavimo, vertinimo uždavinius, išsiugdyti gebėjimą apsispręsti, tinkamai pasirinkti ir mokytis toliau.

7. Programos viduriniame ugdyme tikslas – suteikti asmeniui muzikinį išsilavinimą, ugdyti kritinį mąstymą, savimonę ir profesinius muzikinius įgūdžius, įgyti dorinę, kultūrinę, tautinę ir pilietinę brandą, įsivertinti ir sisteminti per meninę raišką įgytą gerąją patirtį, gebėti ją panaudoti asmeniniam tobulėjimui.

III SKYRIUS
UGDYMO REZULTATAI

8. Mokinių ugdymo rezultatai – asmens savybių, bendražmogiškųjų vertybių ir kompetencijų ugdymo pasiekimai. Atsižvelgiant į mokinių gebėjimus, amžiaus tarpsnių ypatumus, pabrėžiama mokėjimo mokytis, įsivertinimo ir karjeros planavimo gebėjimų ugdymo svarba.

9. Vertybių ugdymas yra vienas esminių ugdymo tikslų. Siekiant asmens ir visuomenės gerovės bei darnios valstybės kultūros raidos, ugdomas doras, jautrus, kryptingai siekiantis tikslų, atsakingas žmogus, pasiryžęs turtinti Lietuvos kultūrą ir deramai jai atstovauti.

10. Vertybinių nuostatų ugdymas Programoje susijęs su šių kompetencijų ugdymu: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Visos kompetencijos yra vienodai svarbios ir ugdomos įgyvendinant Programą. Kiekvienos kompetencijos ugdymo intensyvumas priklauso nuo konkretaus Programos dalyko.

11. Programoje kompetencijos apibrėžiamos, išskiriant jų esminius aspektus:

11.1. Komunikavimo kompetencija muzikiniame ugdyme apima muzikinio teksto suvokimą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą. Atlikimo gebėjimus mokiniai ugdosi per verbalinę ir neverbalinę garsinę komunikaciją. Atlikimo perteikimo ir komunikacinės sąveikos gebėjimus mokiniai ugdo realiai ir virtualiai bendraudami, kalbėdami apie kūrinio atlikimo metu patirtis, pristatydami savarankiškai išmoktą kūrinį. Atlikimo analizės ir interpretavimo gebėjimus mokiniai ugdosi lygindami skirtingų epochų ir sudėtingumo muzikos kūrinius, juos analizuodami, interpretuodami, aptardami muzikinės kalbos išraiškos priemones, turinį, vartodami muzikos terminus, sąvokas.

11.2. Kultūrinė kompetencija muzikiniame ugdyme apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą. Kultūrinį išprusimą mokiniai įgyja skaitydami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių muzikos kūrinius, domėdamiesi muzikos aktualijomis. Kultūrinę raišką mokiniai ugdosi dalyvaudami mokyklos, miesto, regiono ir Lietuvos kultūriniame gyvenime. Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdosi suvokdami ir vertindami muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį.

11.3. Kūrybiškumo kompetencija muzikiniame ugdyme apima tyrinėjimo, generavimo, kūrimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimus. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdosi ieškodami informacijos, ją analizuodami, interpretuodami, numatydami kūrinių muzikinės raiškos galimybes. Generavimo gebėjimus mokiniai ugdosi, iškeldami savo idėjas ar siūlydami problemų sprendimo būdus, argumentuotai reikšdami savo požiūrį, pagrįstą asmenine patirtimi. Kūrimo gebėjimus mokiniai ugdosi, interpretuodami įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, išbandydami skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus, tobulindami ir pristatydami kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai ugdosi, vertindami savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių interpretacijas, aptardami kūrybos rezultatų vertingumą, įvardydami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

11.4. Pažinimo kompetencija muzikiniame ugdyme apima dalyko žinias, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Dalyko žinių ir įgūdžių mokiniai įgyja analizuodami muzikos kalbos elementus, mokydamiesi muzikinį tekstą ir jį atlikdami, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių muzikos kūrinius. Kritinį mąstymą mokiniai ugdosi analizuodami muzikinio teksto turinį ir muzikos reiškinių įvairovę. Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdosi keldami probleminius klausimus, pateikdami argumentus ir siūlydami problemų sprendimo būdus, susiedami juos su savo turima patirtimi ir nuostatomis. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdosi taikydami aktyvaus muzikos klausymosi, analizavimo, diskutavimo ir nuomonės pristatymo būdus, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi.

11.5. Pilietiškumo kompetencija muzikiniame ugdyme apima pilietinį tapatumą ir pilietinę galią, gebėjimą sugyventi bendruomenėje, pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms, valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą. Pilietinį tapatumą ir pilietinę galią mokiniai plėtoja dalyvaudami rengiamuose koncertuose, konkursuose, festivaliuose, projektuose. Gebėjimą sugyventi bendruomenėje mokiniai ugdosi stebėdami muzikinio gyvenimo reiškinius, vykstančius daugiakultūrėje aplinkoje, ir juose dalyvaudami. Pagarbą žmogaus teisėms ir

laisvėms mokiniai ugdosi laikydamiesi viešojo bendravimo etikos, autorių bei gretutinių teisių reikalavimų, gerbdami kito nuomonę ir kitokią politinę poziciją. Valstybingumo stiprinimą mokiniai ugdosi inicijuodami ir dalyvaudami pilietinėse veiklose visuomenės gyvenime, elgiasi pilietiškai, tausoja žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius.

11.6. Skaitmeninė kompetencija muzikiniame ugdyme apima gebėjimą naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu. Skaitmeninio turinio kūrimo kompetenciją mokiniai ugdosi, naudodamiesi internetinėmis svetainėmis, išmanydami skaitmeninio turinio autorių teises bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarką. Gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti mokiniai ugdosi, kai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualioje erdvėje, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo. Problemų sprendimo mokiniai ugdosi, kūrybiškai naudodami skaitmenines technologijas problemoms spręsti, įsivertindami skaitmeninę kompetenciją ir identifikuodami spragas.

11.7. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija muzikiniame ugdyme apima asmens savimonę ir savitvardą, socialinį sąmoningumą, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimus, atsakingą sprendimų priėmimą ir asmens rūpinimąsi fizine ir psichine sveikata, emocinį ir psichologinį atsparumą stresui. Savimonės ir savitvardos įgūdžius mokiniai ugdo kartu muzikuodami, spręsdami kūrybines problemas, bendraudami ir bendradarbiaudami, mokydamiesi įveikti iššūkius, suvokdami žmogiškąsias vertybes, atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems, savidrausmės ir sveikatos svarbą. Socialinį sąmoningumą ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius mokiniai ugdo suvokdami skirtingų kultūrų vertybines nuostatas, mokydamiesi išlikti objektyviais ir argumentuotai reikšti savo nuomonę diskutuojant. Atsakingo sprendimų priėmimo gebėjimus mokiniai ugdo mokydamiesi planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, atsakingai priimdami sprendimus ir numatydami galimas pasekmes. Rūpinimosi fizine ir psichine sveikata įgūdžius mokiniai ugdo suvokdami savo sveikatą kaip vieną iš esminių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovės bei gyvenimo kokybės visumą, rūpindamiesi sveikata, sportuodami, suprasdami sveikos mitybos svarbą.

12. Pradinio ugdymo Programą baigusio mokinio kompetencijų ugdymo(si) rezultatai (atsižvelgiant į amžiaus tarpsnio ypatumus):

12.1. muzikuodamas perteikia kūrinio muzikinį tekstą, savo suvokimą, atlikimo metu patiriamas emocijas, demonstruoja verbalinę ir neverbalinę garsinę komunikaciją; aptaria muzikinį turinį, vartodamas muzikos terminus bei sąvokas; naudoja pasirinktas ir mokytojo rekomenduojamas muzikos kalbos ir raiškos priemones;

12.2. remdamasis patirtimi ir žiniomis, apibūdina muzikos tradicijų reikšmę; dalyvaudamas muzikinėje veikloje geba paaiškinti ir pademonstruoti kultūrinę raišką scenoje, muzikinį sąmoningumą bei toleranciją kultūriniams skirtumams;

12.3. išskiria ir gali įvardinti įvairias muzikinės išraiškos priemones ir atlikimo būdus; pateikia idėjas kūrybiniam rezultatui pasiekti; savarankiškai arba mokytojui padedant atlieka įvairaus sudėtingumo kūrybines užduotis; reflektuoja įvardindamas savo kūrybinį rezultatą;

12.4. atpažįsta pagrindinius muzikinio teksto elementus, perskaito, paaiškina ir teisingai atlieka muzikinį tekstą; išskiria esminę informaciją, remiasi dalykų žiniomis, spręsdamas realias problemas; remdamasis turima patirtimi geba vertinti atlikimo rezultatą; išbando įvairias muzikos mokymo priemones ir būdus; susidūręs su sunkumais ieško sprendimų, tęsia pradėtą veiklą; pateiktas muzikines užduotis įgyvendina nuosekliai, iki pabaigos;

12.5. koncertuodamas dalyvauja pilietinėse veiklose; elgiasi pilietiškai, pateikia pilietiško elgesio pavyzdžių; argumentuoja, kokią įtaką jo koncertinė veikla daro kitiems; tausoja Lietuvos muzikinės kultūros paveldą;

12.6. randa ir naudoja nesudėtingą muzikinį skaitmeninį turinį; pasirenka skaitmenines technologijas, kurios gali būti naudojamos muzikiniam skaitmeniniam turiniui kurti; atpažįsta

paprastas technines problemas, kurios kyla, naudojantis skaitmeninėmis technologijomis, ir nustato paprastus jų sprendimo būdus; paaiškina paprastas autorių teisių ir licencijų taisykles, taikomas skaitmeniniam turiniui ir etiškai elgiasi realioje ir skaitmeninėje aplinkoje; naudoja paprastus būdus, kaip apsaugoti savo ir kitų asmeninius duomenis, privatumą, skaitmeninius prietaisus ir skaitmeninį turinį skaitmeninėje aplinkoje;

12.7. skirtingose situacijose atpažįsta savo ir kitų emocijas; muzikuodami demonstruoja savitvardą ir kantrybę; atskiria nesusikalbėjimą, nuomonių skirtumus ir patyčių situacijas bei etiškai elgiasi kūrybinio proceso ir / arba muzikinio ugdymo metu; rūpinasi asmenine higiena ir aplinkos švara.

13. Pagrindinio ugdymo Programą baigusio mokinio kompetencijų ugdymo(si) rezultatai (atsižvelgiant į amžiaus tarpsnio ypatumus):

13.1. muzikuodamas perteikia kūrinio muzikinį tekstą, savitą ar mokytojo rekomenduotą kūrinio interpretaciją; analizuoja muzikinį turinį epochos kontekste ir geba atskleisti bei pristatyti savo įžvalgas; atlieka šaltinių analizę ir įvertina jų patikimumą; komunikuoja naudodamas kompleksines muzikinės raiškos priemones ir formas;

13.2. analizuoja ir lygina Lietuvos ir kitų Europos valstybių, pasaulio muzikinės kultūros reiškinius, kūrinius, jų socialinį ir istorinį kontekstą; interpretuoja ir vertina šiuolaikinės muzikinės kultūros tendencijas; aktyviai dalyvauja įvairiapusėje kultūrinėje veikloje ir raiškoje, ugdo estetinį skonį; atsakingai, korektiškai naudoja intelektinius produktus; kritiškai vertina muzikinės kultūros stereotipus, žinias apie kitas kultūras integruoja į savo muzikinę veiklą;

13.3. dalijasi žiniomis, patirtimi, idėjomis, kurios gali daryti įtaką muzikinės veiklos kontekstui ir aplinkybėms; interpretuoja įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, išbandydamas skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus, tobulindamas ir pristatydamas kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose; pateikia kūrybinių idėjų ir sprendimų pasirinkimo argumentų; paaiškina savo kūrybos produkto ar sprendimo vertę sau ir kitiems; kelia klausimus, analizuoja alternatyvius sprendimus atsižvelgdamas į kontekstą;

13.4. analizuoja muzikinį turinį išskirdami muzikos kalbos elementus, atpažįsta muzikos reiškinių įvairovę, nagrinėja ir vertintina įvairių žanrų ir laikotarpių muzikos kūrinius; kelia klausimus ir vertina žinias naujuose muzikiniuose kontekstuose; vertina riziką; sudėtingas muzikines užduotis skaido į kelias paprastesnes ir jas sprendžia; nebijo klysti;

13.5. inicijuoja ir koncertuodamas dalyvauja pilietinėse veiklose Lietuvos ir miesto visuomenės gyvenime, elgiasi pilietiškai, yra nepakantus pilietinės moralės pažeidimams; demonstruoja pilietinį tapatumą dalyvaudamas Valstybinių švenčių renginiuose, tausoja žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius;

13.6. etiškai naudojasi skaitmeninėmis muzikos priemonėmis; apsaugo savo asmens duomenis ir privatumą skaitmeninėje aplinkoje; valdo savo skaitmeninę tapatybę ir rūpinasi reputacija skaitmeninėje erdvėje; pasirenka tinkamiausią skaitmeninių technologijų apsaugą; žino ir taiko autorių teisių ir licencijų taisykles ir etiškai elgiasi realioje ir skaitmeninėje aplinkoje;

13.7. skirtingose situacijose valdo savo emocijas; muzikuodami demonstruoja savitvardą ir kantrybę ir psichologinį stabilumą; atsakingai reaguoja, išvengia ir kitiems padeda išvengti neatsakingo elgesio; suteikia pagalbą kitiems, prireikus jos paprašo; įgyvendina išsikeltus fizinio aktyvumo tikslus, įsivertina asmeninę pažangą; sveikai maitinasi.

14. Vidurinio ugdymo Muzikos dalies programą baigusio mokinio kompetencijų ugdymo(si) rezultatai:

14.1. suvokia muzikinį tekstą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą; muzikinėje veikloje naudoja verbalinę ir neverbalinę garsinę komunikaciją; naudoja komunikacinės sąveikos gebėjimus realiai ir virtualiai bendraudamas, kalbėdamas apie kūrinio atlikimo metu patirtis, pristatydamas savarankiškai išmoktą kūrinį; lygina skirtingų epochų ir sudėtingumo muzikos kūrinius, juos analizuodamas, interpretuodamas, aptardamas muzikinės kalbos išraiškos priemones, turinį; vartoja muzikos terminus ir sąvokas;

14.2. skaito, interpretuoja, lygina ir vertina įvairių žanrų ir laikotarpių muzikos kūrinius, domisi muzikos aktualijomis; dalyvauja mokyklos, miesto, regiono ir Lietuvos kultūriniame gyvenime; suvokia ir vertina muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį;

14.3. randa ir tyrinėjimo muzikinei veiklai reikalingą informaciją, ją analizuoja, interpretuoja, numato kūrinių muzikinės raiškos galimybes; generuoja idėjas, siūlo problemų sprendimo būdus; argumentuotai išreiškia savo požiūrį, pagrįstą asmenine patirtimi; interpretuoja įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius naudodamas skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus; vertina savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių interpretacijas; aptaria kūrybos rezultatų vertingumą, įvardija savo sėkmes ir nesėkmes, planuoja mokymąsi, atsižvelgdamas į turimą patirtį, žinias ir gebėjimus;

14.4. analizuoja ir atlieka įvairių žanrų ir laikotarpių kūrinių muzikinį tekstą; kritiškai vertina muzikinio teksto turinį ir muzikos reiškinių įvairovę; kelia probleminius klausimus, pateikia argumentus ir siūlo problemų sprendimo būdus; taiko aktyvaus muzikos klausymosi, analizavimo, diskutavimo ir nuomonės pristatymo būdus, sieja naują informaciją su jau žinoma; savarankiškai planuoja savo mokymąsi;

14.5. inicijuoja ir dalyvauja koncertuose, konkursuose, festivaliuose, projektuose, valstybinių švenčių renginiuose, akcijose, dainų šventėse; atlieka lietuvių kompozitorių kūrinius; stebi muzikinio gyvenimo reiškinius, vykstančius daugiakultūrėje aplinkoje, ir juose dalyvauja; laikosi viešojo bendravimo etikos, autorių bei gretutinių teisių reikalavimų, gerbia kito nuomonę ir kitokią politinę poziciją; tausoja žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius;

14.6. naudojasi skaitmeniniu turiniu ir priemonėmis laikydamasis autorių teisių ir gretutinių teisių bei licencijų naudojimo tvarkos; saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualioje erdvėje, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo; kūrybiškai naudoja skaitmenines technologijas problemoms spręsti, įsivertina skaitmeninę kompetenciją ir identifikuoja turimas žinių spragas;

14.7. sprendžia kūrybines problemas bendraudami ir bendradarbiaudami; įveikia iššūkius suvokdamas žmogiškąsias vertybes, atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems, savidrausmės ir sveikatos reikšmę; suvokia skirtingų kultūrų vertybines nuostatas, gali išlikti objektyviais ir argumentuotai reiškia savo nuomonę diskutuodamas; moka planuoti laiką, laiku atlieka užduotis, ieško sprendimų ir numato bei vertina galimas pasekmes; suvokia visuomenės gerovės ir gyvenimo kokybės visumą, rūpinasi savo fizine ir psichine sveikata, sportuoja, supranta sveikos mitybos svarbą.

IV SKYRIUS
MOKINIŲ PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS VERTINIMAS

15. Mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimu siekiama:

15.1. padėti įsivertinti savo galimybes, sukurti mokiniams kokybiškas ugdymo(si) sąlygas;

15.2. plėsti švietimo pagalbos galimybes, priimti pagrįstus sprendimus tolimesniam kryptingam ugdymui(si) planuoti ir tobulinti;

15.3. tikslingai panaudoti informaciją apie mokinio pasiekimus ir daromą pažangą, bendradarbiaujant su šeima, kitais ugdymo proceso dalyviais;

15.4. informuoti savininko teises ir pareigas įgyvendinančią instituciją, mokyklos bendruomenę apie Programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kokybę.

16. Vertinimo nuostatos:

16.1. vertinimas grindžiamas šiuolaikine mokymosi samprata bei individualiais mokinio poreikiais;

16.2. mokinių pasiekimai vertinami atsižvelgiant į mokinių žinias ir supratimą, jų taikymą, aukštesniuosius mąstymo gebėjimus, asmenines pastangas ir pažangą, kompetencijas bei jų ugdymo(si) rezultatus;

16.3. vertinimo procese tėvams (arba mokinio atstovams pagal įstatymą) svarbu sužinoti, kokią pažangą daro jų vaikas (globotinis), gauti informacijos apie jo pasiekimų lygį ir ugdymo(si) pagalbos teikimą;

16.4 vertinimo procese svarbus mokinio dalyvavimas, mokinys įsivertina savo mokymosi procesą ir rezultatus;

16.5. individualiai pažangai skatinti, stebėti ir vertinti taikomas formuojamasis vertinimas; mokymosi pasiekimams įvertinti – apibendrinamasis vertinimas.

17. Mokinių mokymosi pasiekimams ir pažangai vertinti taikomi išvardinti vertinimo būdai:

17.1. formuojamasis vertinimas – mokinio pažangos skatinimui, stebėjimui ir vertinimui ugdymo(si) procese teikiamas grįžtamasis ryšys, padedantis mokiniui gerinti mokymą(si), nukreipiantis, ką dar reikia išmokti, leidžiantis mokytojui pasirinkti veiksmingiausius ugdymo metodus, siekiant kuo geresnių rezultatų. Viena iš formuojamojo vertinimo dalių yra esamos situacijos įvertinimas, kuris padeda mokytojui suprasti, ką mokiniai jau moka ir geba, kaip toliau planuoti ugdymą. Formuojamasis vertinimas nesiejamas su pažymiu, jis teikia duomenis, kurių pagrindu mokytojas mokiniui teikia kokybinį grįžtamąjį ryšį apie tolesnius jo mokymosi žingsnius;

17.2. įsivertinimas – paties mokinio mokymosi proceso, mokymosi pasiekimų ir pažangos stebėjimas, vertinimas ir apmąstymas, numatant tolesnius savo mokymosi žingsnius;

17.3. diagnostinis vertinimas – vertinimas, kuriuo išsiaiškinami mokinio pasiekimai ir tam tikru mokymosi metu padaryta pažanga, numatomos tolesnio mokymosi galimybės, pagalba sunkumams įveikti;

17.4. apibendrinamasis vertinimas – juo patvirtinami mokinio pasiekimai, baigus temą, skyrių, kursą, modulį, dalyko programą. Programos pradiniame, pagrindiniame ir viduriniame ugdyme apibendrinamasis vertinimas sukuria sąlygas konstruktyviai kelti ugdymo(si) tikslus ir pa(si)rinkti tinkamus ugdymo(si) būdus, pateikti pasiekimų įrodymus mokiniui, tėvams (arba mokinio atstovams pagal įstatymą), mokytojams. Vidiniu apibendrinamuoju vertinimu mokytojas apibendrina mokinio mokymosi pasiekimus, jo rezultatus fiksuoja pažymiu ar kita forma.

18. Programos pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programose išskirti slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis ir aukštesnysis lygiai.

19. Pradinio ugdymo Programoje mokinių pažangai ir pasiekimams fiksuoti ir vertinimo informacijai pateikti naudojami komentarai, vertinimo aplankai. Šiuos aplankus, mokytojo padedami, mokosi sudaryti patys mokiniai, kartu mokydamiesi įsivertinti savo pasiekimus. Mokinių pasiekimai pažymiais nevertinami.

20. Pagrindinio ir vidurinio ugdymo Programose pasiekimų lygiai siejami su pažymiu: slenkstinis lygis (I) – 4 balai, patenkinamas lygis (II) – 5–6 balai, pagrindinis lygis (III) – 7–8 balai, aukštesnysis lygis (IV) – 9–10 balai. Tikimasi, kad dalykų mokymosi pasiekimai ir rezultatai bus pasiekti pagrindiniu ar aukštesniuoju lygiu, pabaigus ugdymo Programą.

21. Baigiant Programos pradinio, pagrindinio I dalies, pagrindinio II dalies ugdymo programą vykdomas privalomų dalykų – atlikėjo raiška ir solfedžio – įgūdžių ir pasiekimų patikrinimas (toliau – Patikrinimas) dėl galimybės mokytis pagal aukštesniojo lygmens ugdymo programą. Patikrinimą organizuoja, vykdo, parengia užduotis ir vertina kiekviena mokykla pagal savo vidaus nustatytą tvarką. Mokiniui Patikrinimo metu nepasiekus slenkstinio lygio, bet Programos dalį baigusiam teigiamu vertinimu, siūloma laikyti stojamąjį egzaminą dėl galimybės mokytis pagal aukštesniojo lygmens ugdymo programą bendrąja stojamųjų egzaminų tvarka arba keisti ugdymo programą. Mokinys, Patikrinimo metu pasiekęs slenkstinį ar aukštesnį pasiekimų lygį, gali mokytis pagal aukštesniojo lygmens ugdymo programą.

21.1. Vykdomu mokinių Patikrinimu siekiama:

21.1.1. užtikrinti Programos mokymosi kokybę;

21.1.2. įvertinti įgytus gebėjimus ir gauti patikimą, duomenimis grįstą Programos įgyvendinimo grįžtamąjį ryšį.

V SKYRIUS
PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO YPATUMAI

22. Įgyvendinant Programą, konkretus ugdymo turinys (mokymosi medžiaga ir užduotys) turi atitikti toliau išvardijamus kokybės kriterijus:

22.1. vertybinio kryptingumo – ugdymo turinys skatina vertybinių nuostatų ugdymąsi: mokinys kompetencijas ugdosi įvairiuose kontekstuose, priimdamas vertybinėmis nuostatomis grindžiamus sprendimus ir įgyvendindamas prasmingus pokyčius;

22.2. reiklumo – ugdymo turinys skatina akademinius iššūkius, išsamų žinojimą, kūrybinį mąstymą, veiklą ir refleksiją;

22.3. kontekstualumo – ugdymo turinys siejamas su kontekstais, kurie mokinį motyvuotų aktyviam pažinimo procesui ir mokymosi rezultatų pritaikymui, į ugdymo turinį įtraukiamos tarpdalykinės temos, atitinkančios dalyko uždavinius ir specifiką;

22.4. dinamiškumo – ugdymo turinyje atskleidžiama nuolatinė tikrovės ir jos pažinimo rezultatų (sampratų, teorijų, idėjų) kaita, plečiant ir gilinant pasaulėvaizdį bei atveriant ateities perspektyvą;

22.5. sutelktumo – siekiant gilaus mokymosi ir rezultatų kokybės, užtikrinama ugdymo turinio, suteikiančio akiračio platumą ir geresnį suvokimą, apimtis;

22.6. nuoseklumo – ugdymo turinio seka grindžiama ugdymo uždaviniais, atitinkamų mokslų akademine logika ir atsižvelgiant į mokinio jau pasiektus ugdymo(si) rezultatus, taip pat į amžiaus tarpsnių ypatumus;

22.7. integralumo – stiprinamas įvairių mokomųjų dalykų turinio tarpusavio ryšys, siekiant padėti mokiniui formuotis vientisą pasaulėvaizdį;

22.8. dermės – Programos dalykų programose numatyti ugdymo tikslai, uždaviniai ir konkretus ugdymo(si) turinys, ugdomosios veiklos ir rezultatų vertinimas suderinti tarp dalykų ir priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų.

23. Pradinio ir pagrindinio ugdymo Programose mokymosi turinys pateikiamas išskiriant privalomąjį dalyko turinį (ne mažiau kaip 70 proc.) ir pasirenkamąjį turinį (ne daugiau kaip 30 proc.). Pasirenkamąjį turinį parenka mokytojas, atsižvelgdamas į mokinių galimybes, mokinių pažangą ir pasiekimus, polinkius ir derindamas su kitais mokytojais. Pasirenkamasis turinys gali būti skiriamas: žinioms ir gebėjimams įtvirtinti ar gilinti, sudėtingesnėms temoms, kurioms įprasto laiko nepakanka, nagrinėti, mokinių žinių ir gebėjimų spragoms šalinti, tarpdalykinėms temoms plėtoti, projektinėms ir kitoms pažintinėms kūrybinėms veikloms organizuoti. Vidurinio ugdymo Programos pasirenkamasis turinys įgyvendinamas per mokinio pasirenkamus dalykus ir dalyko gilinamuosius modulius.

VI SKYRIUS
PROGRAMOS STRUKTŪRA

24. Programą sudaro privalomi, privalomai pasirenkami ir laisvai pasirenkami dalykai ir moduliai:

24.1. Programos privalomi dalykai:

24.1.1. atlikėjo raiška (1–8 klasėse, gimnazijos I–IV klasėse – akordeonas arba gimnazijos I–IV klasėse džiazo ir populiariosios muzikos akordeonas, arba fortepijonas, arba gimnazijos I–IV klasėse džiazo ir populiariosios muzikos fortepijonas, arba gitara, arba gimnazijos I–IV

klasėse džiazo ir populiariosios muzikos gitara, arba vienas iš liaudies, arba pučiamųjų, arba gimnazijos I–IV klasėse džiazo ir populiariosios muzikos pučiamųjų, arba styginių, arba gimnazijos I–IV klasėse džiazo ir populiariosios muzikos styginių instrumentų, arba mušamieji, arba gimnazijos I–IV klasėse džiazo ir populiariosios muzikos mušamieji instrumentai, arba choro dainavimas ir dirigavimas, arba 5–8 ir I–IV gimnazijos klasėse dainavimas arba gimnazijos I–IV klasėse džiazo ir populiariosios muzikos vokalas, arba I–IV gimnazijos klasėse vargonai) arba I–IV gimnazijos klasėse garso režisūra, arba I–IV gimnazijos klasėje kompozicija, arba I–IV gimnazijos klasėse muzikos teorija. Mokinys pasirenka vieną pagrindinį privalomą dalyką;

24.1.2. 1–8 klasėse, I–IV gimnazijos klasėse solfedžio;

24.1.3. 3–4 klasėse muzikos pažinimas;

24.1.4. 5–8 klasėse, I–IV gimnazijos klasėse muzikos istorija;

24.1.5. I gimnazijos klasėje muzikos teorija;

24.1.6. II–IV gimnazijos klasėse harmonija;

24.2. Programos privalomai pasirenkami dalykai:

24.2.1. 1–8, I–IV gimnazijos klasėse bendrasis fortepijonas (išskyrus fortepijoną);

24.2.2. 3–8, I–IV gimnazijos klasėse ansamblinis muzikavimas (išskyrus choro dainavimą ir dirigavimą, garso režisūrą, muzikos teoriją ir kompoziciją);

24.2.3. 5–8, I–IV gimnazijos klasėse balso ugdymas (choro dainavimui ir dirigavimui, muzikos teorijai ir kompozicijai);

24.2.4. III–IV gimnazijos klasėse muzikos kūrinių analizė;

24.2.5. III–IV gimnazijos klasėse lietuvių muzikos istorija;

24.2.6. I–IV gimnazijos klasėse garso įrašymo technika (garso režisūrai, muzikos teorijai ir kompozicijai);

24.2.7. I–IV gimnazijos klasėse akompanavimas (fortepijonui);

24.2.8. III–IV gimnazijos klasėse polifonija (muzikos teorijai ir kompozicijai);

24.3. laisvai pasirenkamieji Programos dalykai ir moduliai. Laisvai pasirenkamuosius dalykus ir modulius mokinys renkasi savarankiškai iš rekomenduojamų pagal jo pasirinktą pagrindinį Programos dalyką. Mokykla Programos laisvai pasirenkamaisiais dalykais ir moduliais išryškina savo savitumą ir sustiprina ugdymo prioritetus. Siekdamos, kad mokinys pagilintų ir praplėstų žinias apie muzikos kalbos dėsnius, jos struktūrą, estetinę vertę, istorinį kontekstą, raiškos ypatumus, vartotų jas savo kūrybinėje praktinėje veikloje, mokyklos pagal savo galimybes ir mokinių poreikius siūlo laisvai pasirenkamuosius dalykus ir modulius pagal mokyklose patvirtintas programas, pvz.: kompiuterines muzikos technologijas, skaitymą iš lapo, kompoziciją, dirigavimą, improvizaciją, džiazo ir populiariosios muzikos harmoniją, džiazo ir populiariosios muzikos istoriją, chorvedybą ir kt.;

24.4. bendruosiuose ugdymo planuose numatytos neformaliojo švietimo valandos naudojamos mokyklos pasirinktomis neformaliojo ugdymo formomis: chorai, orkestrai, didesnės sudėties ansambliai. Mokiniui privalomas neformaliojo ugdymo formas ir valandas mokykla nustato savo ugdymo plane.

25. Privalomų Programos dalykų atlikėjo raiškos arba garso režisūros, arba muzikos teorijos ir kompozicijos (išskyrus choro dainavimą ir dirigavimą 1–6 klasėse) dalykų, privalomai pasirenkamų dalykų balso ugdymo, bendrojo fortepijono, akompanavimo dalykų mokymas organizuojamas pavienio ugdymo forma. Laisvai pasirenkamų dalykų ir modulių mokymas gali būti gali būti organizuojamas pavienio ugdymo forma, jeigu mokykla gali skirti valandų iš mokinių ugdymo poreikiams / neformaliajam švietimui skirtų valandų.

26. Pagal Programą besimokantys mokiniai privalo mokytis:

26.1. 1–2 klasėse dviejų privalomų ir ne mažiau kaip vieną privalomai pasirenkamąjį dalyką (išskyrus fortepijoną);

26.2. 3–4 klasėse trijų privalomų ir ne mažiau kaip vieną privalomai pasirenkamąjį dalyką (išskyrus fortepijoną);

26.3. 5–8 klasėse trijų privalomų ir ne mažiau kaip dviejų privalomai pasirenkamųjų dalykų (išskyrus fortepijoną);

26.4. I–II gimnazijos klasėse – keturių privalomų dalykų ir ne mažiau kaip dviejų privalomai pasirenkamųjų dalykų;

26.5. III–IV gimnazijos klasėse – keturių privalomų dalykų ir ne mažiau kaip dviejų privalomai pasirenkamųjų dalykų.

VII SKYRIUS
PROGRAMOS PRIVALOMI DALYKAI

PIRMASIS SKIRSNIS
ATLIKĖJO RAIŠKOS DALYKAS

27. Atlikėjo raiška – pagrindinis Programos privalomas dalykas.

28. Dalyko paskirtis – atskleisti ir ugdyti prigimtinį mokinio muzikalumą, atlikėjui reikalingus įgūdžius, sudaryti palankias sąlygas atsiskleisti mokinio kūrybiškumui, muzikinei kultūrinei raiškai.

29. Pagrindinis atlikėjo raiškos siekis – plėtoti muzikos meno raiškos prasminę ir estetinę patirtį, suvokti minties atskleidimo, emocinių ir estetinių išgyvenimų vertingumą ir prasmę savo ir visuomenės gyvenime kaip tvarumo pamatą.

30. Pamokoje ugdomi instrumento, balso formavimo, garso savybių pažinimo ir technologinių įrenginių valdymo, kūrybinių (kompozicinių) gebėjimų įgūdžiai, savarankiško mokymosi gebėjimai, integruojamos muzikos istorijos ir teorijos žinios.

31. Mokytojas siekia visaverčio kūrybinio proceso – kūrybinės vaizduotės, mokinio emocionalumo, išsamios kūrinio analizės, atlikimo raiškos priemonių ir techninių įgūdžių tobulinimo dermės. Atsižvelgdamas į kiekvieno mokinio gebėjimų ir pasiekimų lygį atskleidžia mokinio individualybę.

32. Parenkant repertuarą svarbus veiksnys yra viešų pasirodymų planavimas (konkursai, koncertai, festivaliai). Koncertuojant ugdomos atlikėjui būtinos savireguliacinės savybės: sceninė ištvermė, valia, dėmesio koncentracija. Kiekvienam mokiniui yra sudaroma individuali atlikėjo raiškos programa.

33. Taikomi įvairūs mokymo(si) metodai: stebėjimas; klausymasis; demonstravimas; analizavimas; lyginimas; vaizdinių metodas; interpretacinių sumanymų kūrimas; emocinio imitavimo metodas; natų skaitymo pratybos; sceninės išraiškos pratybos ir kt.

34. Atlikėjo raiškos programos ugdymo turinį papildo koncertų lankymas, vaizdo ir garso įrašų klausymasis, jų analizė ir vertinimas atlikėjo išraiškingumo, paveikumo, meninio sąmoningumo, emocinės raiškos požiūriais. Mokiniai skatinami sąmoningai kurti savitą atlikėjo įvaizdį.

35. Mokiniai vertinami atsižvelgiant į trijų ugdymo sričių pasiekimus: Muzikos atlikimo technikos įvaldymas, Muzikos kūrinių interpretavimas, Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama šešiuose ugdymo koncentruose (1–2 klasės, 3–4 klasės, 5–6 klasės, 7–8 klasės, I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Tikimasi, kad jie bus pasiekti pabaigus ugdymo programą. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo(si) rezultatus.

36. Dalyko tikslas – padėti mokiniui įgyti taisyklingus grojimo pasirinktu instrumentu, balso formavimo (dainavimo) įgūdžius, ugdyti atlikėjo meistriškumo gebėjimus, individualų kūrybinį mąstymą, puoselėti estetinę nuovoką ir emocinį jautrumą, tapti sąmoningu muzikinės kultūros dalyviu ir kūrėju, būti tikru menininku – piliečiu, kuriančiu ateities perspektyvą.

37. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

37.1. puoselėja savo įgimtą muzikalumą;

37.2. ugdosi pradinius muzikavimo instrumentu, dainavimo gebėjimus;

37.3. dalyvauja koncertinėje veikloje.

38. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

38.1. ugdo(si) muzikos kalbos supratimą, atlikimo meno principus, pažįsta kūrinių žanrų ir stiliaus bruožus;

38.2. tobulina atlikimo technikos įgūdžius, įvaldę naujus muzikos kalbos ir stiliaus elementus, interpretaciniams sumanymams įgyvendinti;

38.3. dalyvauja muzikos kūrimo, atlikimo, suvokimo procesuose, plėtoja muzikinę patirtį.

39. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

39.1. ugdosi atlikėjo techninius įgūdžius, kurių reikia sprendžiant sudėtingus interpretavimo uždavinius;

39.2. praktiškai taiko įvaldytus sudėtingus muzikos kalbos elementus;

39.3. interpretuodami skirtingų kompozitorių, stilių ir žanrų muzikos kūrinius ugdosi analitinį / kritinį mąstymą, interpretacinę nuovoką, atskleidžia asmeninį savitumą ir asmenybės brandą;

39.4. puoselėja atitinkamos muzikinės kultūros tradicijas ir savo veikla užtikrina kultūrinį tęstinumą.

40. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

40.1. Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai mokosi analizuodami muzikos kalbos elementus, mokydamiesi teisingai skaityti muzikinį tekstą, muzikuodami, kurdami muziką ir jos klausydamiesi, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei pasaulio muzikos kūrinius. Kritinį mąstymą mokiniai lavina, kai analizuoja muzikinio teksto turinį, muzikos reiškinių įvairovę, muzikos kalbos elementus ir struktūras, suvokia muziką kaip visumą, geba ją interpretuoti. Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai pokalbiuose su mokytoju kelia probleminius klausimus, išskiria spręstinas problemas, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentus, atranda būdus problemoms išspręsti, susieja su savo turima patirtimi ir nuostatomis. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdo taikydami aktyvaus klausymosi, stebėjimo, muzikos kūrinių įrašų klausymo, analizavimo, diskutavimo ir nuomonės pristatymo būdus, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi.

40.2. Kūrybiškumo kompetencija apima tyrinėjimo, generavimo, kūrybos, vertinimo ir refleksijos gebėjimus. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdo ieškodami informacijos įvairiuose šaltiniuose, analizuodami, interpretuodami bei lygindami dalyko pamokose atliekamus muzikinius kūrinius bei muzikinės raiškos galimybes. Generavimo gebėjimus mokiniai lavina iškeldami savo idėjas ar siūlydami problemų sprendimo būdus, argumentuotai reikšdami savo požiūrį, pagrįsdami asmenine patirtimi, mokosi juos kūrybiškai spręsti, interpretuodami ir vertindami pačių atliekamą muziką. Kūrimo gebėjimus mokiniai ugdo, interpretuodami įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, išbandydami skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus, tobulindami ir pristatydami kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai ugdo, vertindami savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių interpretacijas, aptardami kūrybos rezultatų vertingumą, įvardydami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

40.3. Komunikavimo kompetencija apima pranešimo kūrimą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą. Pranešimo kūrimo gebėjimus mokiniai ugdo per verbalinę ir neverbalinę garsinę komunikaciją, taisyklingai reikšdami mintis ir samprotavimus

žodžiu ir savitomis muzikinės kalbos išraiškos priemonėmis, atmintinai mokydamiesi įvairių žanrų muzikinius kūrinius, mokydamiesi suvokti kūrinį kaip prasmingą muzikinį pranešimą ar tekstą, vertindami muzikos priemonėmis siunčiamus pranešimus, išsiaiškindami nežinomų muzikinių terminų reikšmes ir išmokdami juos vartoti. Pranešimo perteikimo ir komunikacinės sąveikos gebėjimus mokiniai ugdo, realiai ir virtualiai bendraudami tarpusavyje, grodami ansamblius, kalbėdami apie kūrinio atlikimo metu patirtas emocijas, pristatydami savarankiškai išmoktą kūrinį. Pranešimo analizės ir interpretavimo gebėjimus mokiniai ugdo, lygindami skirtingų epochų ir sudėtingumo muzikos kūrinius, juos analizuodami, interpretuodami, aptardami muzikinės kalbos išraiškos priemones, turinį, vartodami muzikos terminus, sąvokas.

40.4. Kultūrinė kompetencija apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą. Kultūrinis išprusimas yra susijęs su žiniomis, kurias mokiniai mokosi skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei užsienio kraštų kompozitorių kūrinius, domėdamiesi šiuolaikinės muzikos aktualijomis ir patys jas vertindami, susipažindami su svarbių kompozitorių biografijomis. Kultūrinę raišką mokiniai ugdo, pažindami įvairaus laikotarpio ir stiliaus muzikos kūrinius, atlikdami juos viešose erdvėse, praktiškai pritaikydami atlikėjo, aktyvaus klausytojo, kritiko, kūrėjo gebėjimus, realizuodami savo talentus, kultūrinius interesus, dalyvaudami mokyklos, miesto, regiono ir Lietuvos kultūriniame gyvenime. Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdo, suvokdami muzikos reikšmę asmeniui ir jo pasaulėvaizdžiui, vertindami muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, įgydami muzikinės kultūros įvairovės supratimą ir toleranciją, mokydamiesi išvengti kultūrinių stereotipų, sąmoningai diskutuodami apie kultūros reikšmę bendrame Lietuvos ir pasaulio muzikinės kultūros kontekste, domėdamiesi ir aktyviai dalyvaudami kultūriniame gyvenime.

40.5. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija apima asmens savimonę ir savitvardą, socialinį sąmoningumą, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimus, atsakingą sprendimų priėmimą ir asmens rūpinimąsi fizine ir psichine sveikata. Savimonės ir savitvardos įgūdžius mokiniai ugdo, kartu muzikuodami, diskutuodami, spręsdami kūrybines problemas, bendraudami ir bendradarbiaudami, analizuodami įvairias situacijas, mokosi įveikti iššūkius, suvokia žmogiškąsias vertybes analizuodami ir įvardydami atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems, savidrausmę, sveikatą. Socialinį sąmoningumą ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius mokiniai ugdo, kai suvokia, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos, analizuoja, kaip žmogaus elgsena veikia kitus žmones, mokosi klausyti ir išgirsti kito nuomonę, lavina pokalbio užmezgimo ir palaikymo įgūdžių, mokosi išlikti objektyviais ir argumentuotai reikšti savo nuomonę diskutuojant. Atsakingo sprendimų priėmimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai mokosi planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, ieškoti sprendimų, iškilus kliūtims, geba įvertinti kitus ir įsivertinti save, atsakingai priima sprendimus ir vertina galimas pasekmes. Rūpinimosi fizine ir psichine sveikata įgūdžius mokiniai ugdo, kai vertina savo sveikatą kaip vieną iš esminių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę, rūpinasi sveikata, sportuoja, atlieka fizinius pratimus, padedančius vystyti reikiamus raumenis, skirtus groti atitinkamu muzikos instrumentu, supranta sveikos mitybos svarbą ir renkasi sveikatai palankius produktus.

40.6. Pilietiškumo kompetencija apima pilietinį tapatumą ir pilietinę galią, gebėjimą sugyventi bendruomenėje, pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms, valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą. Pilietinį tapatumą ir pilietinę galią mokiniai ugdo, atlikdami lietuvių kompozitorių kūrinius, dalyvaudami mokyklose, mieste, Respublikoje bei užsienio šalių rengiamuose koncertuose, konkursuose, festivaliuose, projektuose. Gebėjimą sugyventi bendruomenėje mokiniai ugdo, sąmoningai stebėdami muzikinio gyvenimo reiškinius, vykstančius daugiakultūrėje aplinkoje, prisideda prie klasės, mokyklos renginių organizavimo, juose dalyvauja. Pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms mokiniai ugdo, laikydamiesi bendrinės kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos, suprasdami ir pagrįsdami autorinių bei gretutinių teisių reikšmę, legalaus kūrinių ir jų įrašų panaudojimo svarbą, gerbdami kito nuomonę ir kitokią

politinę poziciją. Valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą mokiniai ugdo, dalyvaudami Valstybinių švenčių renginiuose, akcijose, dainų šventėse, tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius.

40.7. Skaitmeninė kompetencija apima gebėjimą naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu. Skaitmeninio turinio kūrimo kompetenciją mokiniai ugdo, naudodamiesi interneto svetainėmis, taip pat ir muzikos įrašų, išmanydami skaitmeninio turinio autorių teises bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarką, klausydami muzikinių įrašų, analizuodami, lygindami, darydami savo atliekamų kūrinių įrašus ir juos vertindami. Gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti mokiniai ugdo, kai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualioje erdvėje, įvairiuose socialiniuose tinkluose, grupėse, susirašinėja elektroniniais laiškais, žinutėmis, dalijasi dalykine informacija su draugais ir mokytojais, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo. Problemų sprendimo mokiniai ugdo, kūrybiškai naudodami skaitmenines technologijas problemoms spręsti, įsivertindami skaitmeninę kompetenciją ir identifikuodami spragas.

41. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

42. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A). Siekdami kokybiškai atlikti muzikinį kūrinį ir naudodami išmoktus technikos elementus tobulina atlikimo technikos elementus ir savarankiškai tobulindami mokymosi įgūdžius programinio repertuaro interpretacijoms sąmoningai sieja muzikavimo kokybės ir interpretavimo gebėjimus.

42.1. Skaito, intonuoja ir artikuliuoja, kokybiškai atlieka įvairios faktūros muzikinius tekstus ir atskleidžia muzikinio kūrinio turinį (A1).

42.2. Vertina atlikimo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovę (A2).

42.3. Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina pagrindinius atlikimo elementus ir susikoncentruoja pasirinkto kūrinio interpretacijai (A3).

43. Muzikos kūrinių interpretavimas (B). Taiko muzikos raiškos priemones, padedančias atskleisti muzikos kūrinio meninę mintį, logiškai rengia interpretacinį planą įtaigiam skirtingo žanrų, stilistikos ir charakterio muzikos kūrinių atlikimui, atskleidžiant interpretatoriaus meno supratimą ir estetinę nuovoką įvairių epochų, žanrų ir stilių muzikos kūriniams.

43.1. Tinkamai atlieka ir interpretuoja skirtingo charakterio, įvairių žanrų kūrinius (B1).

43.2. Analizuoja kūrinių formas, apibrėžia ir tinkamai pritaiko muzikos kalbos elementus, pagrindžia interpretacinį sumanymą (B2).

43.3. Įtaigiai atskleidžia ir perteikia kompozitoriaus idėjas, kūrinių epochos ir stiliaus ypatumus (B3).

44. Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C). Suvokdami iniciatyvumo, viešų pasirodymų patirties svarbą mokiniai aktyviai dalyvauja kultūriniuose, muzikiniuose renginiuose, konkursuose, festivaliuose, koncertinėje veikloje, rengia koncertines programas įvairiems tikslams mokyklos, regiono ir tarptautinio masto kultūriniuose muzikiniuose renginiuose taip ugdydami sceninę patirtį ir atlikėjui būtinas asmenybės savybes: meninį skonį, kūrybiškumą, artistiškumą, meninę fantaziją, atlikėjo valią, pasitikėjimą savimi, meno estetiką ir supratimą, reflektuoja savo patirtį planuoti karjerą.

44.1. Kaupia savo koncertinės programos individualų repertuarą, jį panaudoja atitinkamoje aplinkoje (C1).

44.2. Stebi ir įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ir viešus pasirodymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti pasirodymo metu. (C2).

45. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinio pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)						
Skaito, intonuoja ir artikuliuoja, kokybiškai atlieka įvairios faktūros muzikinius tekstus ir atskleidžia muzikinio kūrinio turinį (A1).	Atpažįsta garsų ritmines vertes. Išlaiko duotą tempą (A1.3).	Naudoja įgytus garso išgavimo įgūdžius: štrichus, artikuliaciją, dinamiką, laikosi nurodyto tempo (A1.3).	Atlikdamas muzikos kūrinius vartoja ir paaiškina muzikinius terminus. Žino kūrinio formos elementus, muzikos kalbos priemones (A1.3).	Suvokia ir apibūdina kūrinio faktūros, ritmo sudėtingumą, kūrinio formos elementus, geba pademonstruoti garso išgavimo būdus (A1.3).	Įvardija ir taiko technines priemones, padedančias siekti tikslios intonacijos. Atlikdamas kūrinį derina metroritminį artikuliavimą su meninės raiškos priemonėmis – štrichais, dinaminiais niuansais bei tempo pokyčiais (A1.3).	Gerai išmano konkrečios technikos panaudojimo tikslą ir principus, pasiekia pageidaujamą meninį rezultatą (A1.3).
Vertina atlikimo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovę (A2).	Atpažįsta skirtingus garso išgavimo būdus ir juos atlieka. Laikosi taisyklingos laikysenos (A2.3).	Skiria ir pademonstruoja skirtingus garso išgavimo būdus. Groja, dainuoja taisyklinga laikysena (A2.3).	Geba panaudoti įvairius garso išgavimo būdus kokybiškam garsui išgauti. Muzikuodamas taiko žinias apie instrumentą, balsą (A2.3).	Atlieka kūrinį pagal artikuliacijos ir teksto nuorodas. Žino ir taiko muzikos instrumento, balso galimybes	Pritaiko taisyklingos pirštuotės / balso formavimo / manualinės technikos principus ir panaudoja juos kokybiškam	Gerai išmano garso skambėjimo įvairumą ir susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais (A2.3).

				formuojant garsą (A2.3).	muzikiniam garsui formuoti. Atlieka technikos lavinimo užduotis ir produktyviai taiko įgytus įgūdžius kūriniui atlikti (A2.3).	
Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina pagrindinius atlikimo elementus ir susikoncentruoja pasirinkto kūrinio interpretacijai (A3).	Mokytojo patariamas parengia muzikinį tekstą (A3.3).	Parengia nesudėtingą muzikinį tekstą su visais kūrinyje nurodytais elementais (A3.3).	Sistemingai atlikdamas saviruošos užduotis, parengia muzikinį kūrinį (A3.3).	Planuoja savarankišką mokymąsi. Įtvirtina mokytojo suformuotą kūrinio interpretaciją (A3.3).	Ruošdamas užduotis savarankiškai atlieka muzikinius kūrinius su visomis teksto nuorodomis. Domisi ir klauso įvairių atlikėjų interpretacijų (A3.3).	Atlikdamas saviruošos užduotis, geba įsigilinti į muzikinius tekstus bei interpretaciją ir juos atlikti. Analizuoja įvairių atlikėjų interpretacijas (A3.3.).
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)						
Tinkamai atlieka ir interpretuoja skirtingo charakterio, įvairių žanrų kūrinius (B1).	Savais žodžiais apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką, paaiškina tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.3).	Tinkamai naudoja pagrindines muzikinio kūrinio išraiškos priemones, demonstruoja tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.3).	Taiko interpretacijos elementus: kulminaciją, dinamiką, kūrinio charakterį. Vartoja žinomas išraiškos priemones interpretuojant	Tiksliai demonstruoja interpretaciją laikydamasis tam stiliui ir žanrui būdingų ypatumų ir nuostatų (B1.3).	Taiko kūrinio dramaturgijos plėtojimo principus, atskiras muzikos detales, parenka ir pritaiko meninės išraiškos priemones paveikiam kūrinių atlikimui (B1.3).	Gerai interpretuoja kūrinius pagal susidarytą interpretacinį sumanymą. Išmano ir taiko artikuliacijos / raiškos priemonių techniką (B1.3).

			įvairių žanrų kūrinius (B1.3).			
Analizuoja kūrinių formas, apibrėžia ir tinkamai pritaiko muzikos kalbos elementus, pagrindžia interpretacinį sumanymą (B2).	Savais žodžiais paaiškina kūrinio struktūrinius elementus (motyvas, frazė, sakinys). Vartoja „tempo“, „dinamikos“ sąvokas (B2.3).	Supranta ir apibūdina pagrindinius muzikos kūrinių struktūros elementus (motyvas, frazė, kūrinio dalių pradžia, pabaiga, kulminacija). Žino ir panaudoja tempo, dinamikos pasikeitimus (B2.3).	Žino ir pritaiko muzikos kalbos elementus. Atskleidžia muzikos kūrinio interpretacinį sumanymą (B2.3).	Paaiškina ir analizuoja kūrinių formas, naudodamas muzikos kalbos elementus. Interpretacinius sumanymus pagrindžia kūrinio muzikinėmis priemonėmis (B2.3).	Nusako atliekamo kūrinio žanrą, stilių ir formą, muzikos kalbos ypatybes, esminius epochos bruožus. Tikslingai vartoja žinomus terminus ir sąvokas interpretaciniam sumanymui pagrįsti (B2.3).	Analizuoja kūrinių stilių, žanrą, formą, faktūros ypatumus, harmoninį planą. Klausydamas žymių atlikėjų įrašų, lygina ir vertina skirtingas interpretacijas (B2.3).
Įtaigiai atskleidžia ir perteikia kompozitoriaus idėjas, kūrinių epochos ir stiliaus ypatumus (B3).	-	-	Atlikdamas kūrinį muzikos išraiškos priemonėmis atskleidžia būdingus tam tikram žanrui elementus. Pritaiko įgytas teorines bei praktines žinias interpretuojant kūrinį (B3.3).	Demonstruoja interpretaciją, panaudodamas kompozitoriaus idėjas, stiliaus ypatumus (B3.3.).	Atlikdamas kūrinį atskleidžia stiliaus, žanro ir charakterio ypatumus, atsižvelgdamas į kompozitoriaus sumanymą (B3.3).	Domisi atliekamų kūrinių istoriniu kontekstu, nagrinėja kompozitorių kūrybą, atskleidžia muzikos kūrinio stilių pagal istorinį tarpsnį, siejant su kompozitoriaus kūrybos bruožais (B3.3.).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)						
Kaupia savo koncertinės	Parengtus kūrinius atlieka koncertų,	Paaiškina pasiruošimo	Laikosi pagrindinių	Dalyvauja mokyklos, miesto	Dalyvauja įvairiuose	Iniciatyviai dalyvauja

programos individualų repertuarą, jį panaudoja atitinkamoje aplinkoje (C1).	projektų, renginių metu mokykloje, mieste (C1.3).	koncertiniam atlikimui svarbą. Žino sceninės kultūros principus (C1.3).	sceninės kultūros principų. Atlieka ir kaupia įvairų repertuarą (C1.3).	koncertuose, festivaliuose, projektuose (C1.3).	koncertuose, festivaliuose, projektinėse / edukacinėse programose. Kaupia koncertinį repertuarą (C1.3).	įvairiuose konkursuose, festivaliuose, projektinėse / edukacinėse programose. Remdamasis savo menine patirtimi ir pasiekimais, planuoja muziko karjerą. Kaupia sceninę patirtį ir kokybiškai pristato savo muzikinės veiklos produktus (C1.3).
Stebi ir įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ir viešus pasirodymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti pasirodymo metu (C2).	Suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C2.3).	Apibūdina sėkmes ir nesėkmes. Pasiūlo, ką galima patobulinti (C2.3).	Paaiškina viešų pasirodymų svarbą. Įsivertina savo pasirodymą (C2.3).	Stebi ir įsivertina mokymosi pasiekimus ir viešus pasirodymus. Demonstruoja dėmesio koncentraciją, sceninę ištvermę, valią (C2.3).	Analizuoja ir įsivertina savo viešus pasirodymus. Geba valdyti emocijas ir kontroliuoti scenos baimės jausmą (C2.3).	Analizuoja ir į(si)vertina muzikos kūrinių koncertinį atlikimą. Taiko savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš pasirodymus (C2.3).

46. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės.

46.1. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas.

46.1.1. Instrumento galimybių pažinimas: taisyklinga laikysena, judesių koordinavimas, kvėpavimas. Pagrindiniai garso išgavimo būdai, pirštuotė, fortepijono pedalo naudojimo pagrindai, akordeono registrai, dumplių valdymo pradmenys, stryko valdymo technika ir pan. Mažorinės, minorinės gamos pagal metodinės grupės reikalavimus.

46.1.2. Balso sandaros galimybių pažinimas, taisyklinga laikysena ir burnos padėtis dainuojant, kvėpavimo, fiziologinių balso sandaros pagrindų pradmenys, artikuliacijos įgūdžių supažindinimas ir lavinimas, unisono, ansambliškumo ir dvibalsiškumo pradmenų lavinimas ir ugdymas.

46.1.3. Fortepijono programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

46.1.3.1. 1 klasė – 7–10 įvairaus charakterio pjesių ir etiudų: liaudies dainų, pjesių su polifonijos elementais, ansamblių;

46.1.3.2. 2–4 klasės – 6–7 kūriniai: polifoninis kūrinys, stambios formos kūrinys, 2 pjesės, 3–4 etiudai.

46.1.4. Styginių instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

46.1.4.1. 1 klasė – 4–5 pjesės, 1–3 etiudai. Paprastieji *legato* ir *detache* deriniai;

46.1.4.2. 2 klasė – 2–3 pjesės arba 1 stambios formos kūrinys, 1–3 etiudai, pažintis su II, III pozicijomis, paruošiamieji vibrato pratimai;

46.1.4.3. 3 klasė – 2–3 pjesės arba 1 stambios formos kūrinys, 1–3 etiudai, štrichų deriniai. I, II, III pozicijų įvaldymas, įvairūs pozicijų keitimo tipai, chromatinės slinktys, natūralūs flažoletai, vibrato naudojimas griežiant ilgas natas;

46.1.4.4. 4 klasė – 1 stambios formos kūrinys, 2–3 pjesės, 4–5 etiudai, pažintis su V–VII pozicijomis, nesudėtingi akordai, vibrato tobulinimas.

46.1.5. Gitaros programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

46.1.5.1. 1 klasė – 2 etiudai, 3–4 pjesės, pratimai. I ir II pozicijų pažinimas, pirštuotės žymėjimas;

46.1.5.2. 2 klasė – 2 etiudai, 3–4 pjesės, pratimai, vienbalsiai, dvibalsiai etiudai, pjesės, pjesė su arpeggio elementais, „bendro“ piršto sąvoka keičiant akordus, pjesė arba etiudas su dvigarsių panaudojimu (pageidautina taškuotu ritmu);

46.1.5.3. 3 klasė – 2 etiudai, 3–4 pjesės, pratimai, „legato žemyn“, „legato aukštyn“ pratimai įvairiomis stygomis ir įvairiose pozicijose, tembrinių spalvų *metalico* (*sul pont*), *dolce* (*sul tasto*) ir *natural* įvaldymas, ritminių figūrų įvaldymas, sinkopės;

46.1.5.4. 4 klasė – stambios formos kūrinys, 2 etiudai, 2 pjesės, pratimai, „legato žemyn“ pratimai 3–2; 4–2; 4–3 pirštais, „legato aukštyn“ pratimai 2–3; 2–4; 3–4 pirštais įvairiomis stygomis ir įvairiose pozicijose.

46.1.6. Lietuvių liaudies instrumentų, akordeono programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

46.1.6.1. 1–3 klasės – 5 skirtingo charakterio ir stiliaus kūriniai, etiudai arba techninės pjesės;

46.1.6.2. 4 klasė – stambios formos kūrinys ar jo dalis, 2 skirtingo charakterio ir stiliaus pjesės, 2 etiudai arba techninės pjesės.

46.1.7. Pučiamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro 4–6 skirtingo charakterio pjesės, 2–4 etiudai, garso ir kvėpavimo technikos tobulinimo pratimai, gamos iki dviejų ženklų.

46.1.8. Mušamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

46.1.8.1. 1 klasė – pratimai prie treniruoklio ir mušamųjų instrumentų komplekto, melodinio instrumento klaviatūra, C–dur, a–moll gamos, 2–3 etiudai, 2–3 pjesės;

46.1.8.2. 2 klasė – 2–3 etiudai, 2–3 pjesės skirtingiems mušamiesiems instrumentams, mažoro ir minoro gamos su vienu ženklu, T5 apvertimai;

46.1.8.3. 3 klasė – 2–3 etiudai, 2–3 pjesės skirtingiems mušamiesiems instrumentams, mažoro ir minoro gamos iki dviejų prieraktinių ženklų, T5 apvertimai;

46.1.8.4. 4 klasė – 2–3 etiudai, 2–3 pjesės skirtingiems mušamiesiems instrumentams arba 2 pjesės ir stambios formos kūrinio I, II arba III dalys, mažoro ir minoro gamos iki trijų prieraktinių ženklų, T5 apvertimai.

46.1.9. Skaitymo iš lapo pagrindai ir sistemingas įgūdžių lavinimas.

46.1.10. Atliktų kūrinių ir įrašų analizė.

46.1.11. Muzikos kūrinių interpretavimas: nesudėtingų muzikos kūrinių formų (periodas, paprastosios 2 arba 3 dalių reprizinės / nereprizinės formos), pagrindinių sintaksinių elementų (motyvas, frazė, sakinys), nuotaikos, charakterio apibūdinimas ir atlikimas; atliktų ir išgirstų kūrinių palyginimas.

46.1.12. Choro dainavimo ir dirigavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro 4–6 kūriniai (lietuvių liaudies dainos, sutartinės, kanonai, dvibalsės dainos, lietuvių ir užsienio kompozitorių kūryba);

46.2. Muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Kūrinių atlikimas ir įsivertinimas, sceninės patirties pradmenys. Gebėjimas koncentruoti dėmesį per savo pasirodymą.

47. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės.

47.1. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas:

47.1.1. Instrumento galimybės; kūno laikysena, kvėpavimas, harmoninės klausos garso, ambušiūro formavimas, tembro niuansai; smulkioji, stambioji (akordinė) technika; aplikatūra; pirštuotė, rankų funkcijų koordinavimas; įvairūs garso išgavimo būdai; pedalizacija, registrai, dumplių valdymas; mažorinės, minorinės gamos pagal metodinės grupės reikalavimus.

47.1.2. Balso galimybės, taisyklinga kūno laikysena, kvėpavimas, artikuliacija ir dikcija, ansambliškumo ir daugiabalsiškumo pradmenų lavinimas, dainavimo *a cappella,* dirigavimo pagrindai, supažindinimas su tembrinės spalvos niuansais ir partitūros analize. Balso aparato sandara ir apsauga, taisyklinga laikysena dainuojant, balsą lavinantys pratimai. Dainuojama patogiu diapazonu, minkšta ir elastinga garso išgavimo ataka, naudojamas mišrus kvėpavimas, aukšta balso skambesio pozicija, siekiama tikslios intonacijos, lavinama vokalinė klausa.

47.1.3. Fortepijono programinį repertuarą pusmečiui sudaro polifoninis kūrinys, stambios formos kūrinys (sonatina, sonatos I d. arba II–III d., variacijos, koncertas), 3 etiudai, pjesė.

47.1.4. Styginių instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro stambios formos kūrinys, 2 skirtingo charakterio pjesės, 1–2 etiudai.

47.1.5. Gitaros programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

47.1.5.1. 5 klasė – etiudas, pjesė, 3–6 dalys iš baroko epochos siuitos arba partitos, pratimai;

47.1.5.2. 6 klasė – pjesė, etiudas, variacijos, pratimai.

47.1.6. Lietuvių liaudies instrumentų, akordeono programinį repertuarą pusmečiui sudaro: 5 skirtingo charakterio ir stiliaus kūriniai, vienas iš jų stambios formos. Polifoninė pjesė akordeonistams), 2 etiudai arba techninės pjesės.

47.1.7. Pučiamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro – 4 skirtingo charakterio pjesės arba 2 pjesės ir stambios formos kūrinio I arba II, III dalys, 2–4 etiudai, garso ir kvėpavimo technikos tobulinimo pratimai, gamos iki dviejų ženklų (gamos tercijomis, pagrindiniai laipsniai su apvertimais, D7 mažore).

47.1.8. Mušamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro – 4–6 skirtingo charakterio pjesės, 3–4 etiudai skirtingiems mušamiesiems instrumentams, gamos iki 3 prieraktinių ženklų.

47.1.9. Choro dainavimo ir dirigavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro 6–8 skirtingo charakterio, įvairių žanrų bei stilių, įvairių laikotarpių lietuvių ir užsienio kompozitorių kūriniai, originalios bei harmonizuotos lietuvių liaudies dainos *a cappella* ir su akompanimentu.

47.1.10. Dainavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro 5–6 kūriniai: lietuvių ir kitų pasaulio tautų liaudies autentiškos ir harmonizuotos dainos, lietuvių ir pasaulio kompozitorių originalios dainos, lietuvių ir pasaulio kompozitorių šiuolaikinės muzikos vokaliniai kūriniai.

47.1.11. Programos vykdymo procese svarbus aspektas – skaitymas iš lapo. Naujo teksto suvokimo ir nagrinėjimo įgūdžiai ugdomi sistemingai.

47.2. Muzikos kūrinių interpretavimas. Kūrinių forma, meninė idėja, žanrų ypatumai. Interpretaciniai sumanymai, jų aptarimas, analizė, vertinimas ir įgyvendinimas. Kūrinių klausymas, lyginimas.

47.3. Muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Koncertinės programos rengimas, atlikimas. Koncertinės patirties kaupimas. Įsivertinimas.

48. Mokymo(si) turinys. 7–8 klasės:

48.1. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas.

48.1.1. instrumento garso formavimas, ritmo lavinimas, tembro niuansai; smulkioji, stambioji (akordinė) technika; pirštuotė; kvėpavimas; rankų funkcijų koordinavimas; artikuliaciniai štrichai; pedalizacijos galimybių įvairovė; registrai, diapazonas, dumplių valdymo technika; mažorinės, minorinės gamos pagal metodinės grupės reikalavimus (minimaliai iki 3 ženklų);

48.1.2. dainavimas: balso akustika ir fiziologija, balso higiena ir apsauga, taisyklinga laikysena. Vystomas vokalinis-techninis balso paslankumas, dinamiškumas, dikcija ir artikuliacija. Plečiamas diapazonas, lyginami registrai, vystomas balso tembras, vokalinė klausa, formuojama garso atrama, naudojama minkšta ir aktyvi garso išgavimo ataka, aukšta balso skambesio pozicija;

48.1.3. choro dainavimas ir dirigavimas: dirigavimo atlikimo istoriografijos meno raida, supažindinimas su manualinės dirigavimo technikos sandara, choro partitūrų skaitymo pagrindų analizė, rankų koordinacija ir anatomija , kūrinių grojimas, partijų dainavimas: chorinių kūrinių (*a cappella*) grojimas ir partijų dainavimas bei akompanimento grojimas ir partijų dainavimas; chorinių kūrinių analizė: trumpi duomenys apie kompozitorių, kūrybos charakteristika, literatūrinio teksto analizė, muzikos išraiškos priemonių analizė.

48.2. Fortepijono programinį repertuarą pusmečiui sudaro polifoninis kūrinys, stambios formos kūrinys (sonatos I d. arba II–III d., variacijos, koncertas), 3 etiudai, 1–2 pjesės;

48.3. Styginių instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro stambios formos kūrinys, 2 skirtingo charakterio pjesės, 1–2 etiudai;

48.4. Gitaros programinį repertuarą pusmečiui sudaro:

48.4.1. 7 klasė – 2 etiudai, 2 pjesės, 2 ar 3 dalių sonatina arba sonata;

48.4.2. 8 klasė: stambios formos kūrinys, 2 skirtingo charakterio pjesės, 2 etiudai;

48.5. Lietuvių liaudies instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro: stambios formos kūrinys (sonata, variacijos, siuita, koncertas ir t. t.), 4 skirtingo charakterio ir stiliaus pjesės, polifoninė pjesė (akordeonas), 2 etiudai arba techninės pjesės;

48.6. Pučiamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro – 4 skirtingo charakterio pjesės arba 2 pjesės ir stambios formos kūrinio I arba II, III dalys, 2–4 etiudai, garso ir kvėpavimo technikos tobulinimo pratimai.

48.7. Mušamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro 3–4 etiudai, 3–4 pjesės skirtingiems mušamiesiems instrumentams, gamos iki 4 prieraktinių ženklų su apvertimais.

48.8. Choro dainavimo ir dirigavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro ne mažiau kaip 2 kūriniai chorui *a cappella* (choro partitūros grojamos, vieno kūrinio balsų partijos dainuojamos atmintinai) ir 2 kūriniai su akompanimentu (balsų partijos dainuojamos, choro partitūros ir akompanimentas grojamas iš natų). Diriguojami du kūriniai. Kūriniai analizuojami žodžiu. Rekomenduojami 2–3 kūriniai *a cappella*, kurie parenkami pagal mokinio

besiformuojančius analitinius gebėjimus (nagrinėja harmoniją, pastebi dermės laipsnių trauką, faktūros ir dinamikos pokyčius), skaitymui iš lapo.

48.9. Dainavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro 5–6 kūriniai: vokalizės, lietuvių ir kitų pasaulio tautų liaudies autentiškos ir harmonizuotos dainos, lietuvių ir pasaulio kompozitorių originalios dainos, lietuvių ir pasaulio kompozitorių šiuolaikinės muzikos vokaliniai kūriniai.

48.10. Muzikos kūrinių interpretavimas. Kūrinių stiliaus, žanro ypatumai, meninė kūrinio mintis; forma, struktūrinės dalys, faktūra. Melodikos, harmonijos, dramaturgijos ypatumai. Kūrinių klausymas, vertinimas, palyginimas. Interpretaciniai ieškojimai.

48.11. Muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Muzikinės veiklos planavimas. Atlikėjo savybių (sceninė ištvermė, valia, dėmesio koncentracija) ugdymasis. Kultūrinės socialinės aplinkos stebėjimas, vertinimas. Kritika ir savikritika.

49. Mokymo(si) turinys. I–II gimnazijos klasės.

49.1. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas:

49.1.1. Instrumentininkai. Instrumento sandara ir galimybės. Kūno laikysena, kvėpavimas, koordinacija. Garso formavimas, tembro niuansai. Smulkioji, stambioji (akordinė) technika. Pirštuotė. Rankų funkcijų koordinavimas. Artikuliaciniai štrichai. Pedalizacija, registrai, dumplių valdymas. Mažorinės, minorinės gamos, dermės (pagal atlikėjo raišką nurodytus reikalavimus).

49.1.2. Dainininkai. Žmogaus kūno konstrukcija, laikysena. Pratimai teisingam kvėpavimui ugdyti, balso registrams lyginti, diapazonui plėsti, dikcijai ir artikuliacijai aktyvinti; garso formavimo technikos elementai. Vokalizės, etiudai. *Bel canto*, rečitatyvas, *portamento*. Džiazo ir populiariosios muzikos atlikėjams – pratimai kvėpavimui, dikcijai ir artikuliacijai lavinti; stilių ir žanrą atitinkančių balso išgavimo būdų formavimas, štrichų naudojimas; duolinė ir triolinė pulsacija.

49.1.3. Choro dainavimas ir dirigavimas. Dirigavimas: rankų pozicijos, funkcijos, auftaktai, dinamikos amplitudės, ritminio pulsavimo įvairovė (duolės, triolės, taškuotas ritmas, sinkopės, pauzės); pratimai judesių laisvumui, plastiškumui, intensyvumui įvaldyti; paprastų, sudėtinių metrų schemos, *alla breve*; įstojimai / užbaigimai, fermatos įvairiose takto vietose; štrichai – *legato, non legato, staccato*; agogika; polifonijos elementai. Kūrinių grojimas *a cappella*, kūrinių iš atminties grojimas ir partijų dainavimas bei kūrinių su akompanimentu grojimas ir partijų dainavimas. Kūrinių analizė.

49.1.4. Džiazo ir populiariosios muzikos instrumentininkų programinį repertuarą pusmečiui sudaro gamos ar dermės, etiudai, 2–3 skirtingo stiliaus ar charakterio kūriniai, pagal poreikį gali būti įtrauktas klasikos kūrinys.

49.1.5. Fortepijono, vargonų programinį repertuarą pusmečiui sudaro: polifoninis kūrinys (J. S. Bacho preliudas ir fuga arba tribalsė invencija), stambios formos klasikinis kūrinys (sonata / variacijos / fantazija arba koncerto 1 dalis / 2 ir 3 dalys), du etiudai (smulkioji technika, dvigubų natų ar oktavų grojimo technika) arba vienas etiudas ir vienas virtuozinis kūrinys, vienas lyrinis kūrinys.

49.1.6. Styginių instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro: du etiudai (įvairi technika, vienas iš jų su dvigubomis natomis), stambios formos kūrinys (sonata / variacijos / fantazija, arba koncerto 1 dalis / 2 ir 3 dalys), dvi skirtingo charakterio pjesės, mažorinės, minorinės gamos (*detache, legato*), akordai, jų apvertimai *arpeggio, legato* po 3, 9, 14 garsų (T, VII_7, D_7), dvigubos natos – tercijos, sekstos, oktavos *detache*.

49.1.7. Gitaros programinį repertuarą pusmečiui sudaro: gamos *Andres Segoria* pirštuote, akordų kandencijos, *Matteo Carcassi* mokykla. Etiudas, polifoninis kūrinys, stambios formos kūrinys, paprastos formos kūrinys (originalus kūrinys arba lietuvių / kitų tautų liaudies dainos išdaila).

49.1.8. Lietuvių liaudies instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro: stambios formos kūrinys (siuita / variacijos / fantazija / koncerto ar sonatos dalis), harmonizuota lietuvių liaudies melodija, virtuozinis kūrinys ar etiudas, lyrinis kūrinys. Įvairaus pobūdžio, stiliaus ir grojimo technikos (plektras, pirštų ir mišri technika) kūriniai.

49.1.9. Akordeono programinį repertuarą pusmečiui sudaro: polifoninis kūrinys, stambios formos kūrinys (sonatos dalis / variacijos / fantazija arba koncerto 1 dalis / 2 ir 3 dalys); etiudas arba virtuozinis kūrinys; lyrinis kūrinys.

49.1.10. Pučiamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro – 2 pjesės ir stambios formos kūrinio I arba II, III dalys, 4 etiudai, garso ir kvėpavimo technikos tobulinimo pratimai. Ig. kl. – gamos iki penkių ženklų (gamos tercijomis, pagrindiniai laipsniai, D7 *mažore*, VII7 *minore*), IIg. kl. – gamos iki šešių ženklų (gamos tercijomis, pagrindiniai laipsniai, D7 *mažore*, VII7 *minore*). Chromatinė gama.

49.1.11. Mušamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro 3–4 etiudai, 3–4 pjesės skirtingiems mušamiesiems instrumentams arba dvi pjesės ir stambios formos kūrinio I, II arba III dalys.

49.1.12. Džiazo ir populiariosios muzikos mušamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro 3–4 koordinaciniai ar kt. etiudai ir 2 skirtingos džiazo ar populiariosios muzikos stilistikos kūriniai mušamųjų komplektui.

49.1.13. Dainavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro dvi vokalizės, arijetė / arija (XVII–XVIII a.), autentiška lietuvių liaudies daina, harmonizuota lietuvių liaudies / kitų tautų daina, originali daina / romansas (na mažiau kaip 4 kūriniai). Tekstai originalo kalba.

49.1.14. Džiazo ir populiariosios muzikos vokalo repertuarą sudaro dermės, 2–4 techninės užduotys (etiudai, ritminiai pratimai, kt.), 2–3 skirtingo stiliaus ar charakterio kūriniai.

49.1.15. Choro dainavimo ir dirigavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro ne mažiau kaip du kūriniai chorui *a cappella* (vieno kūrinio balsų partijos dainuojamos atmintinai) ir du kūriniai su akompanimentu (apibendrinamojo atsiskaitymo metu vieno kūrinio choro partitūra grojama atmintinai ansamblyje, koncertmeisteriui pritariant). Visi 4 kūriniai diriguojami ir choro partitūros grojamos atmintinai. Kūrinių forma nuo periodo iki paprastos 2–3 dalių. Žodinė kūrinių analizė.

49.1.16. Programos vykdymo procese svarbus aspektas – naujo nežinomo teksto skaitymas. Pusmečio programą papildo 2–3 iš natų grojami kūriniai pažinimo, repertuaro kaupimo, bendro muzikinio išprusimo tikslais. Per pusmetį sistemingai plėtojami natų skaitymo įgūdžiai.

49.2. Muzikos kūrinių interpretavimas:

49.2.1. Kūrinių analizė – epochos ir kompozitoriaus esminiai ypatumai; meninė kūrinio mintis; forma, struktūrinės dalys, stilius, faktūra, agogika, metroritminiai ypatumai, derminis-tonacinis planas, melodikos, harmonijos, dramaturgijos ypatumai.

49.2.2. Kūrinių klausymas, vertinimas, lyginimas.

49.2.3. Interpretaciniai ieškojimai, demonstravimas, įgyvendinimas.

49.3. Muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Prisistatymas, kūrinių pristatymas, pateikimas. Bendravimo atmosferos svarba, jos sukūrimas. Atlikėjo savybės. Savireguliacija. Kritika ir savikritika. Susikaupimo ir nusiraminimo būdai, pratybos.

50. Mokymo(si) turinys. 1II–IV gimnazijos klasės.

50.1. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas:

50.1.1. Veiklos sritį apima atlikėjo technikai ir interpretavimo gebėjimams ugdyti skirti pratimai, dermės, gamos (pagal atlikėjo raiškai keliamus reikalavimus) ir kūriniai, kurių apimtį, išreikštą kiekybiniais ir kokybiniais rodikliais, lemia mokinio individualios (prigimtinės ir įgytos) savybės.

50.1.2. Instrumentininkai. Plėtoja melizmų, *glissando, arpeggio*, chromatinių pasažų, laužytų intervalų ir akordų atlikimo smulkiąją ir stambiąją techniką. Šiuolaikinės muzikos komponavimo technika. Demonstruojamas virtuoziškumas.

50.1.3. Dainininkai, džiazo ir populiariosios muzikos dainininkai pratimais, vokalizėmis stiprina taisyklingo kvėpavimo, jo trukmės ilginimo įgūdžius, tobulina rezonatorių veiklos pojūtį, stilistiką, puoselėja individualų balso tembrą, plečia balso diapazoną, techninius garso artikuliacijos gebėjimus.

50.1.4. Choro dirigentai. Tobulina intonaciją, tembrą, manualinę techniką, mokosi batuta diriguoti kūrinius chorui ir solistams su instrumentiniu pritarimu, skaidyti ir stambinti taktavimo schemas, įsisavina liuftpauzių, cezūrų, polimetrijos, poliritmijos, muzikos be takto brūkšnių dirigavimą.

50.1.5. Fortepijono, vargonų programinį repertuarą pusmečiui sudaro polifoninis kūrinys (J. S. Bacho preliudas ir fuga) arba stambios formos klasikinis kūrinys (sonata / variacijos / fantazija / koncertas); du etiudai (įvairi technika, koncertinis etiudas); 1–2 skirtingo charakterio kūriniai.

50.1.6. Styginių instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro du etiudai; stambios formos kūrinys (sonata / variacijos / fantazija / koncertas); dvi skirtingo charakterio pjesės.

50.1.7. Gitaros programinį repertuarą pusmečiui sudaro etiudas; polifoninis kūrinys; stambios formos kūrinys; miniatiūra.

50.1.8. Lietuvių liaudies instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro stambios formos kūrinys (siuita / variacijos / fantazija / koncertas / sonata); lietuvių liaudies išdaila; virtuozinis kūrinys ar etiudas; lyrinis kūrinys.

50.1.9. Akordeono programinį repertuarą pusmečiui sudaro polifoninis kūrinys; stambios formos kūrinys (sonatos dalis / variacijos / fantazija / koncertas); etiudas arba virtuozinis kūrinys; lyrinis kūrinys.

50.1.10. Pučiamųjų programinį repertuarą pusmečiui sudaro: 2 pjesės ir stambios formos kūrinio I arba II, III dalys, 4 etiudai, garso ir kvėpavimo technikos tobulinimo pratimai, gamos iki septynių ženklų, chromatinė gama;

50.1.11. Mušamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro 3–4 etiudai, 3–4 pjesės arba dvi pjesės ir stambios formos kūrinio I, II arba III dalys skirtingiems mušamiesiems instrumentams, gamos nuo keturių prieraktinių ženklų.

50.1.12. Džiazo ir populiariosios muzikos instrumentininkų programinį repertuarą pusmečiui sudaro 2–3 etiudai, 2–3 skirtingo stiliaus ar charakterio kūriniai, pagal poreikį gali būti įtrauktas klasikos kūrinys. Džiazo ir populiariosios muzikos mušamųjų instrumentų programinį repertuarą pusmečiui sudaro 2–4 etiudai, 2–3 skirtingos džiazo ar populiariosios muzikos stilistikos kūriniai mušamųjų komplektui.

50.1.13. Dainavimo programinį repertuarą pusmečiui sudaro dvi vokalizės; senovinė arba klasikinė arija; išplėtota lietuvių liaudies daina; daina / romansas (iš viso 6 kūriniai). Rekomenduojama šiuolaikinė muzika. Tekstai originalo kalba.

50.1.14. Džiazo ir populiariosios muzikos vokalo repertuarą sudaro dermės, 2-4 techninės užduotys (etiudai, ritminiai pratimai, kt.), 2–3 skirtingo stiliaus ar charakterio kūriniai.

50.1.15. Choro dainavimo ir dirigavimo programinį repertuarą pusmečiui gimnazijos III klasei sudaro ne mažiau kaip du kūriniai chorui a cappella (vieno kūrinio balsų partijos dainuojamos atmintinai) ir du kūriniai su akompanimentu: scena iš operos, ištraukos iš kantatos, mišių ar kitų stambios (ciklinės) formos kūrinių. Programos atsiskaitymo metu vieno kūrinio choro partitūra atliekama atmintinai ansamblyje, koncertmeisteriui pritariant. Visi 4 kūriniai diriguojami, choro partitūros grojamos atmintinai. Kūrinių forma nuo paprastos (periodo, posminės) iki sudėtinės 2–3 dalių.

50.1.16. Choro dainavimo ir dirigavimo programinį repertuarą metams IV gimnazijos klasei sudaro ne mažiau kaip keturi kūriniai. Du kūriniai stambios formos su pritarimu

(atsiskaitymo metu vieno kūrinio choro partitūra atliekama atmintinai ansamblyje, koncertmeisteriui pritariant), vienas kūrinys *a cappella* (balsų partijos dainuojamos atmintinai), vienas kūrinys su pritarimu smulkios formos (kūrinio akompanimentas grojamas iš natų). Visi 4 kūriniai diriguojami, choro partijos grojamos atmintinai.

50.2. Muzikos kūrinių interpretavimas. Garso tembras, frazavimo logika ir išraiškingumas, tikslus harmonijos ir faktūros pajautimas, logiškas formos plėtojimas. Kūrybiškai įgyvendinami dinamikos, tempo, emocinės būsenos ir nuotaikų kaitos niuansai. Greta programinių miniatiūrų tobulinamas ciklinės formos kūrinių pažinimas, atskirų dalių ar viso ciklo mokymasis. Rekomenduojami faktūrinių sprendimų reikalaujantys, polifoninį mąstymą plėtojantys, didesnės apimties kūriniai su ryškesne dramaturgine linija, harmoniniu-polifoniniu plėtojimu, specifiniais ritmo ypatumais.

50.3. Muzikos atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Išmoktas repertuaras atliekamas atmintinai koncertinėje aplinkoje. Visi mokiniai pasiekia minimalų lygmenį – įvykdo programą ir atsiskaito mokykloje. Atsiskaitymai organizuojami viešo ar uždaro koncerto forma. Kiekvieno mokinio siekis – dalyvauti šalies ir tarptautiniuose konkursuose, realizuoti parengtas programas siekiant atskleisti savo individualumą, įgyti patirties, būti įvertintam ir pripažintam platesniu mastu. Individuali meninė patirtis plečia mokinio akiratį, erudiciją, mentalitetą.

50.4. Sudaromose programose turi būti techniniu ir meniniu požiūriu skirtingo sudėtingumo, stiliaus, žanro, formos, charakterio kūrinių. Mokytojai, įvertindami kiekvieno mokinio techninę, kūrybinę, psichologinę brandą, sudaro individualius planus. Planuose nurodomi pasiekimai ir siekiamybė visose veiklos srityse.

50.5. Baigiamosios klasės mokiniai rengia individualias programas pasirinktos atlikėjo raiškos baigiamajam egzaminui. Programos kūrinių apimtis ir turinio sudėtingumas orientuotas į stojamųjų egzaminų aukštosiose mokyklose reikalavimus bei mokinio profesinę brandą. Programos trukmė nuo 15 iki 40 minučių (atsižvelgiant į atlikėjo raiškos kryptį).

51. Vertinimas – svarbus ugdymo(si) proceso etapas, mokymo(si) pažangą ir kokybę skatinantis bei užtikrinantis veiksnys. Jis leidžia mokytojui stebėti ir kaupti informaciją apie mokinių pasiekimus, apibendrinti jų daromą pažangą, planuoti bei tobulinti tolesnį ugdymo(si) procesą ir mokymo(si) turinį. Vertinimas turi padėti mokiniams mokytis, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar reikės mokytis. Mokinys turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, jas turi žinoti ir tėvai (arba mokinio atstovai pagal įstatymą). Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinant apmąstomi ne vien ugdymo tikslai ir principai, turinys ir metodai, bet ir vertinimo bei įvertinimo poveikis vaikų motyvacijai bei savigarbai.

52. Per visą mokymo(si) laikotarpį taikomas formuojamasis (ugdomasis) vertinimas, jis mokinius motyvuoja siekti aukštesnių pasiekimų. Mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje taikomos diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą. Planuojant mokinių vertinimą svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad būtų vertinamos visos pasiekimų sritys.

53. Rengiant formuojamojo ar apibendrinamojo vertinimo užduotis ugdymo procese svarbu atsižvelgti į pasiekimų lygių požymius ir pateikti mokiniams skirtingus pasiekimų lygius atitinkančias užduotis, kurios turėtų būti pateiktos visiems mokiniams neribojant jų galimybių atlikti ir sudėtingesnes užduotis. Remiantis nurodytais požymiais galima spręsti apie tarpinius mokinių pasiekimus bei pažangą ir daryti apibendrinamąjį vertinimą trimestro, pusmečio ar metų pabaigoje.

54. Aprašant pasiekimų lygių požymius naudojamos šios mokinių pasiekimų pažangos skalės: savarankiškumo, konteksto, sudėtingumo, apimties, sistemiškumo.

55. Mokinių ugdymo pasiekimai vertinami taikant:

55.1. formuojamojo ugdymo, diagnostinio ir apibendrinamojo vertinimo būdus, jos tikslingai derinant;

55.2. kriterinį vertinimą, padedantį mokiniams suprasti mokymosi siekius ir objektyviai įsivertinti atitiktį jiems;

55.3. kaupiamąjį vertinimą, atskleidžiantį individualiai mokinio daromą pažangą;

55.4. įsivertinimo metodus, padedančius mokiniams mokytis savarankiškai, būti atsakingais už pasiektus rezultatus, pagrįstai kelti naujus mokymosi tikslus;

55.5. apibendrinamąjį vertinimą, baigus ugdymo programą ar jos dalį.

56. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Jie turėtų padėti mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis. Tuo pačiu jie turėtų skatinti mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padėti į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Pasiekimų lygiais yra vertinami tam tikro laikotarpio mokinių pasiekimai, mokiniui pateikiami komentarai, kaip tobulinti rezultatus. Su mokiniu kalbamasi apie jo pasiekimų raidą, sėkmes ir sunkumus. Pateikiamai nurodymai ir komentarai savarankiškam mokymuisi.

57. Pradiniame ugdyme mokinių pasiekimai nevertinami pažymiais (balais) ar jų pakaitalais (raidėmis, ženklais, simboliais, procentais ir pan.) ir viešai tarpusavyje nelyginami. Mokinių pasiekimai įvertinami pasiekimų lygiais mokymosi laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pabaigoje apžvelgus visą laikotarpį ir įvertinus nueitą etapą.

58. Pagal mokinių gebėjimų lygį, jų interesus mokytojas su mokiniais gali tikslinti mokymo(si) turinį. Įgyvendinant Programą taikomas formuojamasis vertinimas, kuris padeda mokiniams suprasti mokymo(si) tikslus ir uždavinius, kryptingai tobulėti atlikimo technikos, interpretavimo ir sociokultūrinių kontekstų vertinimo srityse. Mokytojas turi vertinti ne tik mokymo(si) rezultatą, bet ir mokinių pastangas bei daromą pažangą siekiant užsibrėžtų ugdymo(si) tikslų. Metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas. Kai mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5−6, pagrindinis (3) lygis – 7−8, aukštesnysis (4) lygis – 9−10. Ugdymo(si) proceso metu mokiniai įtraukiami į vertinimą, skatinami įsivertinti daromą pažangą.

59. III ar (ir) IV gimnazijos klasėse mokiniai gali pasirinkti rengti brandos darbą.

60. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

61. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			
Mokytojo padedamas atpažįsta garsų ritmines vertes. Neišlaiko duoto tempo (A1.1).	Pagal pateiktą pavyzdį atpažįsta garsų ritmines vertes. Nestabiliai laikosi duoto tempo (A1.2).	Atpažįsta garsų ritmines vertes. Išlaiko duotą tempą (A1.3).	Savarankiškai atpažįsta garsų ritmines vertes. Išlaiko duotą tempą (A1.4).
Mokytojo padedamas atpažįsta ir apibūdina skirtingus garso išgavimo būdus. Neišlaiko taisyklingos laikysenos (A2.1).	Pagal pateiktą pavyzdį atpažįsta ir apibūdina skirtingus garso išgavimo būdus. Naudodamasis netiesiogine pagalba laikosi taisyklingos laikysenos (A2.2).	Atpažįsta skirtingus garso išgavimo būdus ir juos atlieka. Laikosi taisyklingos laikysenos (A2.3).	Savarankiškai atlieka kūrinį tekste nurodytais skirtingais garso išgavimo būdais. Stabiliai išlaiko taisyklingą laikyseną (A2.4).
Moderuojant mokytojui parengia nesudėtingą muzikinį tekstą (A3.1).	Mokytojo patariamas parengia nesudėtingą muzikinį tekstą (A3.2).	Mokytojo patariamas parengia muzikinį tekstą (A3.3).	Savarankiškai parengia muzikinį tekstą (A3.4)
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką, paaiškina tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką, paaiškina tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.2).	Savais žodžiais apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką, paaiškina tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.3).	Savais žodžiais apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką, paaiškina ir tiksliai atlieka kūrinyje nurodytus tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.3).
Atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus paaiškina kūrinio struktūrinius elementus (motyvas, frazė, sakinys). Žino „tempo“, „dinamikos“ sąvokas (B2.1).	Mokytojo padedamas paaiškina kūrinio struktūrinius elementus (motyvas, frazė, sakinys). Atpažįsta „tempo“, „dinamikos“ sąvokas (B2.2).	Savais žodžiais paaiškina kūrinio struktūrinius elementus (motyvas, frazė, sakinys). Vartoja „tempo“, „dinamikos“ sąvokas (B2.3).	Savais žodžiais paaiškina kūrinio struktūrinius elementus (motyvas, frazė, sakinys). Vartoja „tempo“, „dinamikos“ sąvokas ir taisyklingai atlieka (B2.4).

Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Parengtą kūrinį atlieka koncertų mokykloje metu (C1.1).	Parengtus kūrinius atlieka koncertų, renginių mokykloje metu (C1.2).	Parengtus kūrinius atlieka koncertų, projektų, renginių metu mokykloje, mieste (C1.3).	Parengtus kūrinius atlieka koncertų, projektų, renginių, konkursų, festivalių metu mokykloje, mieste, šalyje (C1.4).
Mokytojo padedamas apibūdina, ko išmoko, kas pasisekė (C2.1).	Atsakydamas į nukreipiančius klausimus apibūdina ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C2.2).	Suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C2.3).	Aiškiai suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė, palygina savo ir draugų pasirodymą (C2.4).

62. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			
Tik mokytojo padedamas naudoja įgytus garso išgavimo įgūdžius: štrichus, artikuliaciją, dinamiką, tempą (A1.1).	Mokytojo padedamas naudoja įgytus garso išgavimo įgūdžius: štrichus, artikuliaciją, dinamiką, tempą (A1.2).	Naudoja įgytus garso išgavimo įgūdžius: štrichus, artikuliaciją, dinamiką, laikosi nurodyto tempo (A1.3).	Tiksliai pritaiko įgytus garso išgavimo įgūdžius: štrichus, artikuliaciją, dinamiką, laikosi nurodyto tempo (A1.4).
Mokytojo padedamas skiria ir pademonstruoja garso išgavimo būdus. Naudodamasis netiesiogine pagalba groja ir dainuoja taisyklinga laikysena (A2.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba skiria ir pademonstruoja skirtingus garso išgavimo būdus, groja, dainuoja taisyklinga laikysena (A2.2).	Skiria ir pademonstruoja skirtingus garso išgavimo būdus. Groja, dainuoja taisyklinga laikysena (A2.3).	Atlikdamas kūrinį, skiria ir pademonstruoja skirtingus garso išgavimo būdus, Groja, dainuoja taisyklinga laikysena (A2.4).
Tik mokytojo padedamas parengia nesudėtingą muzikinį tekstą (A3.1).	Mokytojo padedamas parengia nesudėtingą muzikinį tekstą (A3.2).	Parengia nesudėtingą muzikinį tekstą su visais kūrinyje nurodytais elementais (A3.3).	Parengia ir tiksliai atlieka muzikinį tekstą su visomis kūrinyje pažymėtomis nuorodomis (A3.4).
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			

Nepritaiko pagrindinių muzikinio kūrinio išraiškos priemonių, artikuliacijos, nesilaiko duoto tempo (B1.1).	Ne visada taiko pagrindines muzikinio kūrinio išraiškos priemones, artikuliaciją, neišlaiko tempo (B1.2).	Tinkamai naudoja pagrindines muzikinio kūrinio išraiškos priemones, demonstruoja tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.3).	Tiksliai naudoja pagrindines muzikinio kūrinio išraiškos priemones, demonstruoja tempo ir artikuliacijos pasikeitimus (B1.4).
Apibūdina atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus pagrindinius muzikos kūrinių struktūros elementus (motyvas, frazė, kūrinio dalių pradžia, pabaiga, kulminacija), tempo, dinamikos pasikeitimus (B2.1).	Supranta ir su mokytojo pagalba apibūdina pagrindinius muzikos kūrinių struktūros elementus (motyvas, frazė, kūrinio dalių pradžia, pabaiga, kulminacija) ir panaudoja tempo, dinamikos pasikeitimus (B2.2).	Supranta ir apibūdina pagrindinius muzikos kūrinių struktūros elementus (motyvas, frazė, kūrinio dalių pradžia, pabaiga, kulminacija). Žino ir panaudoja tempo, dinamikos pasikeitimus (B2.3).	Supranta ir tinkamai pritaiko pagrindinius muzikos kūrinių struktūros elementus (motyvas, frazė, kūrinio dalių pradžia, pabaiga, kulminacija). Geba išpildyti tempo, dinamikos pasikeitimus (B2.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C).			
Parengtus kūrinius atlieka koncertų mokykloje metu (C1.1).	Parengtus kūrinius atlieka koncertų, renginių mokykloje metu (C1.2).	Parengtus kūrinius atlieka koncertų, projektų, renginių metu mokykloje, mieste. Supranta sceninės kultūros principus (C1.3).	Parengtus kūrinius atlieka koncertų, projektų, renginių, konkursų, festivalių metu mokykloje, mieste, šalyje ir pasižymi artistiškumu bei tinkama scenine laikysena (C1.4).
Pasyviai dalyvauja klasės viešuose pasirodymuose. Mokytojo padedamas apibūdina, ko išmoko, kas pasisekė (C.2.1).	Fragmentiškai dalyvauja klasės, mokyklos viešuose pasirodymuose. Atsakydamas į nukreipiančius klausimus apibūdina ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C.2.2).	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose (festivaliuose, koncertuose). Suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C2.3).	Aktyviai dalyvauja viešuose pasirodymuose, konkursuose. Aiškiai suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė, palygina savo ir draugų pasirodymą (C2.4).

63. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			

Atlikdamas muzikos kūrinius, atpažįsta su mokytojo pagalba kūrinio formos elementus, muzikos kalbos priemones (A1.1).	Atlikdamas muzikos kūrinius, žino išmoktų muzikos kalbos techninių elementų naudojimo taisykles ir metodus nurodytus mokytojo (A1.2).	Atlikdamas muzikos kūrinius vartoja ir paaiškina muzikinius terminus. Žino kūrinio formos elementus, muzikos kalbos priemones (A1.3).	Atlikdamas muzikos kūrinius tikslingai vartoja ir paaiškina muzikinius terminus. Žino kūrinio formos elementus, muzikos kalbos priemones, gerai valdo muzikos atlikimo techniką (A1.4).
Su mokytojo pagalba atlieka įvairius garso išgavimo būdus (A2.1).	Padedamas mokytojo taiko įvairius garso išgavimo būdus kokybiškam garsui išgauti, supranta instrumento, balso valdymo būdus (A2.2).	Geba panaudoti įvairius garso išgavimo būdus kokybiškam garsui išgauti. Muzikuodamas taiko žinias apie instrumentą, balsą (A2.3).	Tikslingai naudoja įvairius garso išgavimo būdus kokybiškam garsui išgauti. Gerai valdo instrumentą, balsą (A2.4).
Tik padedamas mokytojo atlieka saviruošos užduotis, parengia muzikinį kūrinį (A3.1).	Atlikdamas saviruošos užduotis, parengia muzikinį kūrinį padedamas mokytojo (A3.2).	Sistemingai atlikdamas saviruošos užduotis, parengia muzikinį kūrinį (A3.3).	Sistemingai atlikdamas saviruošos užduotis, savarankiškai parengia muzikinį kūrinį (A3.4).
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Padedamas mokytojo taiko interpretacijos elementus: kulminaciją, dinamiką, kūrinio charakterį, vartoja žinomas išraiškos priemones (B1.1).	Vadovaudamasis mokytojo nuorodomis taiko interpretacijos elementus: kulminaciją, dinamiką, kūrinio charakterį, vartoja žinomas išraiškos priemones interpretuojant įvairių žanrų kūrinius (B1.2).	Taiko interpretacijos elementus: kulminaciją, dinamiką, kūrinio charakterį. Vartoja žinomas išraiškos priemones interpretuojant įvairių žanrų kūrinius (B1.3).	Pateikia originalių minčių kūrinių interpretacijos klausimais. Tiksliai vartoja žinomas išraiškos priemones interpretuojant įvairių žanrų kūrinius (B1.4).
Žino ir su mokytojo pagalba pritaiko muzikos kalbos elementus muzikos kūrinio interpretacijai (B2.1).	Padedamas mokytojo pritaiko muzikos kalbos elementus ir atskleidžia muzikos kūrinio interpretacinį sumanymą (B2.2).	Žino ir pritaiko muzikos kalbos elementus. Atskleidžia muzikos kūrinio interpretacinį sumanymą (B2.3).	Tiksliai vartoja ir pritaiko muzikos kalbos elementus. Geba perteikti muzikos kūrinio interpretacinį sumanymą (B2.4).

Tik su mokytojo pagalba atlieka kūrinį ir panaudoja būdingus tam tikram žanrui elementus. Taiko įgytas teorines bei praktines žinias atliekant kūrinį (B3.1).	Atlikdamas kūrinį muzikos išraiškos priemonėmis mokytojo padedamas naudoja būdingus tam tikram žanrui elementus. Taiko įgytas teorines bei praktines žinias interpretuojant kūrinį (B3.2).	Atlikdamas kūrinį muzikos išraiškos priemonėmis atskleidžia būdingus tam tikram žanrui elementus. Pritaiko įgytas teorines bei praktines žinias interpretuojant kūrinį (B3.3).	Atlikdamas kūrinį muzikos išraiškos priemonėmis įtaigiai atskleidžia būdingus tam tikram žanrui elementus. Tikslingai vartoja įgytas teorines bei praktines žinias interpretuojant kūrinį (B3.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Laikosi elementarių pagrindinių sceninės kultūros principų. Pagal savo gebėjimus atlieka nesudėtingą repertuarą (C1.1).	Laikosi elementarių pagrindinių sceninės kultūros principų. Pagal savo gebėjimus atlieka ir kaupia įvairų repertuarą (C1.2).	Laikosi pagrindinių sceninės kultūros principų. Atlieka ir kaupia įvairų repertuarą (C1.3).	Tikslingai laikosi pagrindinių sceninės kultūros principų. Atlieka ir kaupia įvairų repertuarą (C1.4).
Kartu su mokytoju aptaria savo viešą pasirodymą (C2.1).	Mokytojo padedamas įsivertina savo viešą pasirodymą (C2.2).	Paaiškina viešų pasirodymų svarbą. Įsivertina savo pasirodymą (C2.3).	Taiko savikontrolės įgūdžius viešų pasirodymų metu. Geba išsakyti nuomonę apie savo ir kitų pasirodymą (C2.4).

64. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			
Atsakydamas į mokytojo klausimus apibūdina kūrinio faktūrą, ritmą, kūrinio formos elementus, demonstruoja mokytojo nurodytus garso išgavimo būdus (A1.3).	Mokytojo padedamas apibūdina kūrinio faktūros, ritmo sudėtingumą, kūrinio formos elementus, geba pademonstruoti mokytojo rekomenduotus garso išgavimo būdus (A1.3).	Suvokia ir apibūdina kūrinio faktūros, ritmo sudėtingumą, kūrinio formos elementus, geba pademonstruoti garso išgavimo būdus (A1.3).	Atlikdamas muzikos kūrinius tikslingai vartoja ir paaiškina muzikos terminus, kūrinio formos elementus, geba pademonstruoti platesnę garso išgavimo būdų skalę kokybiškam garso formavimui (A1.4).

Mokytojo padedamas apibūdina artikuliacijos ir teksto nuorodas, žino muzikos instrumento, balso galimybes formuojant garsą (A2.1).	Mokytojo padedamas atlieka kūrinį pagal artikuliacijos ir teksto nuorodas, taiko muzikos instrumento, balso galimybes formuojant garsą (A2.2).	Atlieka kūrinį pagal artikuliacijos ir teksto nuorodas. Žino ir taiko muzikos instrumento, balso galimybes formuojant garsą (A2.3).	Tiksliai atlieka kūrinį pagal artikuliacijos ir teksto nuorodas. Taiko muzikos instrumento, balso galimybes formuojant kokybišką garsą (A2.4).
Skiria mažai laiko savarankiškam mokymuisi, su mokytojo pagalba ieško kūrinio interpretacijos (A3.3).	Skiria laiko savarankiškam mokymuisi, mokytojo suformuotos kūrinio interpretacijos išpildymui (A3.2).	Planuoja savarankišką mokymąsi. Įtvirtina mokytojo suformuotą kūrinio interpretaciją (A3.3).	Geba planuoti savarankišką mokymąsi. Savarankiškai eksperimentuoja įtvirtindamas kūrinio interpretaciją (A3.4).
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Tik padedamas mokytojo laikosi interpretacijos ypatumų ir nuostatų (B1.1).	Padedamas mokytojo demonstruoja interpretaciją laikantis tam stiliui ir žanrui būdingų ypatumų ir nuostatų (B1.2).	Tiksliai demonstruoja interpretaciją laikantis tam stiliui ir žanrui būdingų ypatumų ir nuostatų (B1.3).	Išradingai demonstruoja interpretaciją laikantis tam stiliui ir žanrui būdingų ypatumų ir nuostatų (B1.4).
Su mokytojo pagalba atpažįsta kūrinių formas ir muzikos kalbos elementus. Atlikdamas kūrinius naudoja elementarias interpretacines priemones (B2.1).	Pažįsta kūrinių formas, naudojamus muzikos kalbos elementus. Mokytojo padedamas interpretacinius sumanymus pagrindžia kūrinio muzikinėmis priemonėmis (B2.2).	Paaiškina ir analizuoja kūrinių formas, naudodamas muzikos kalbos elementus. Interpretacinius sumanymus pagrindžia kūrinio muzikinėmis priemonėmis (B2.3).	Nurodo kūrinių formas, muzikos kalbos elementus, savarankiškai vertina, išreiškia originalią nuomonę. Sukauptas žinias išradingai naudoja interpretaciniam sumanymui (B2.4).
Mokytojo padedamas interpretuoja kūrinius naudodamasis elementariomis žiniomis apie kompozitoriaus idėjas, stiliaus ypatumus (B3.1).	Mokytojo padedamas interpretuoja kūrinius naudodamasis įgytomis žiniomis apie kompozitoriaus idėjas, stiliaus ypatumus (B3.2).	Demonstruoja interpretaciją, panaudojant kompozitoriaus idėjas, stiliaus ypatumus (B3.3).	Demonstruoja išraiškingą interpretaciją, kūrybingai panaudojant kompozitoriaus idėjas, stiliaus ypatumus (B3.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			

Dalyvauja mokyklos koncertuose (C1.1).	Dalyvauja mokyklos renginiuose (C1.2).	Dalyvauja mokyklos, miesto koncertuose, festivaliuose, projektuose (C1.3).	Dalyvauja mokyklos, miesto, šalies koncertuose, festivaliuose, projektuose, konkursuose (C1.4).
atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus įsivertina savo mokymosi pasiekimus ir pasirodymus (C2.1).	Padedamas mokytojo įsivertina mokymosi pasiekimus ir viešus pasirodymus. Moka tinkamai susikaupti scenoje (C2.2).	Stebi ir įsivertina mokymosi pasiekimus ir viešus pasirodymus. Demonstruoja dėmesio koncentraciją, sceninę ištvermę, valią (C2.3).	Stebi ir vertina savo ir kitų mokymosi pasiekimus ir viešus pasirodymus. Demonstruoja dėmesio koncentraciją, sceninę ištvermę, valią (C2.4).

65. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			
Siekdamas tikslios intonacijos taiko nesudėtingus muzikos kalbos techninius elementus. Apibūdina ir derina nesudėtingą metroritminį artikuliavimą su meninės raiškos priemonėmis – štrichais, dinaminiais niuansais bei tempo pokyčiais (A1.1).	Išmoktus naujus nesudėtingus muzikos kalbos techninius elementus juos taiko siekiant tikslios intonacijos. Apibūdina ir derina metroritminį artikuliavimą su meninės raiškos priemonėmis – štrichais, dinaminiais niuansais bei tempo pokyčiais (A1.2).	Įvardija ir taiko technines priemones, padedančias siekti tikslios intonacijos. Atlikdamas kūrinį derina metroritminį artikuliavimą su meninės raiškos priemonėmis – štrichais, dinaminiais niuansais bei tempo pokyčiais (A1.3).	Tiksliai taiko technines priemones, padedančias siekti tikslios intonacijos ir garso kokybės. Atlikdamas kūrinį derina metroritminį artikuliavimą su meninės raiškos priemonėmis – štrichais, dinaminiais niuansais bei tempo pokyčiais, kuria įtaigias interpretacijas (A1.4).
Atpažįsta taisyklingos pirštuotės / balso formavimo / manualinės technikos elementus ir panaudoja juos muzikiniam garsui formuoti. Atlieka nesudėtingas technikos lavinimo užduotis, įgytus įgūdžius pritaiko kūriniui atlikti (A2.1).	Pažįsta taisyklingos pirštuotės / balso formavimo / manualinės technikos principus ir panaudoja juos muzikiniam garsui formuoti. Atlieka technikos lavinimo užduotis ir taiko įgytus įgūdžius kūriniui atlikti (A2.2).	Pritaiko taisyklingos pirštuotės / balso formavimo / manualinės technikos principus ir panaudoja juos kokybiškam muzikiniam garsui formuoti. Atlieka technikos lavinimo užduotis ir produktyviai taiko	Tiksliai pritaiko taisyklingos pirštuotės / balso formavimo / manualinės technikos principus ir panaudoja juos kokybiškam muzikiniam garsui formuoti. Atlieka technikos lavinimo užduotis, suvokia jų svarbą.

		įgytus įgūdžius kūriniui atlikti (A2.3).	Įgytus įgūdžius puikiai taiko atlikdamas kūrinius (A2.4).
Mažai skiria laiko saviruošai, atlieka muzikinius kūrinius nepaisydamas teksto nuorodų. Klauso mokytojo nurodytos interpretacijos (A3.1).	Skiria laiko saviruošai, atlieka muzikinius kūrinius su pagrindinėmis teksto nuorodomis. Klauso kūrinio įvairių interpretacijų (A3.2).	Ruošdamas užduotis savarankiškai atlieka muzikinius kūrinius su visomis teksto nuorodomis. Domisi ir klauso įvairių atlikėjų interpretacijų (A3.3).	Nuosekliu savarankišku darbu pasiekia aukštų technikos įvaldymo rezultatų, kurie padeda kokybiškai atlikti sudėtingesnį repertuarą. Domisi ir klauso įvairių atlikėjų interpretacijų, ieško savito stiliaus (A3.4).
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Atlieka konkrečias pateiktas užduotis, interpretuoja kūrinius pagal mokytojo nurodymus (B1.1).	Taiko muzikos išraiškos priemones atskleidžiant kūrinio turinį. Mokytojo padedamas įvairiais aspektais analizuoja atliekamą kūrinį (B1.2).	Taiko kūrinio dramaturgijos plėtojimo principus, atskiras muzikos detales, parenka ir pritaiko meninės išraiškos priemones paveikiam kūrinių atlikimui (B1.3).	Tikslingai vartodamas muzikinius elementus, vaizdinga muzikine kalba atlieka sudėtingesnės dramaturgijos kūrinius (B1.4).
Naudodamasis netiesiogine pagalba įvardija atliekamo kūrinio žanrą, stilių ir formą, muzikos kalbos ypatybes, esminius epochos bruožus, žinomus terminus ir sąvokas kūrinio interpretacijai pagrįsti (B2.1).	Atpažįsta atliekamo kūrinio žanrą, stilių ir formą, muzikos kalbos ypatybes, esminius epochos bruožus. Naudodamasis netiesiogine pagalba vartoja žinomus terminus ir sąvokas kūrinio interpretacijai pagrįsti (B2.2).	Nusako atliekamo kūrinio žanrą, stilių ir formą, muzikos kalbos ypatybes, esminius epochos bruožus. Tikslingai vartoja žinomus terminus ir sąvokas interpretaciniam sumanymui pagrįsti (B2.3).	Suvokia kūrinių meninę vertę, geba puikiai perteikti meninę idėją, stilingai interpretuoja įvairių epochų kūrinius (B2.4).

Atlikdamas kūrinį minimaliai laikosi stiliaus, žanro ir charakterio ypatumų, kompozitoriaus sumanymo (B3.1).	Atlikdamas kūrinį laikosi stiliaus, žanro ir charakterio ypatumų, supranta kompozitoriaus sumanymą (B3.2).	Atlikdamas kūrinį atskleidžia stiliaus, žanro ir charakterio ypatumus, atsižvelgdamas į kompozitoriaus sumanymą (B3.3).	Pagrindžia atlikimą konkrečios stilistinės epochos tradicijomis, charakterio ir žanro ypatumus, atsižvelgdamas į kompozitoriaus sumanymą istorinio laikotarpio kontekste (B3.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Fragmentiškai dalyvauja klasėje rengiamuose koncertuose (C1.2).	Fragmentiškai dalyvauja mokyklos bendruomenės aplinkoje rengiamuose koncertuose, festivaliuose (C1.2).	Dalyvauja įvairiuose koncertuose, festivaliuose, projektinėse / edukacinėse programose. Kaupia koncertinį repertuarą. (C1.3).	Dalyvauja įvairiuose koncertuose, festivaliuose, konkursuose, meistriškumo kursuose, projektinėse / edukacinėse programose. Kaupia koncertinį repertuarą, pritaikomą įvairiai publikai (C1.4).
Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo viešą pasirodymą. Minimaliai valdo baimės jausmą scenoje (C2.1).	Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo viešus pasirodymus. Sutelkia dėmesį baimės jausmui scenoje nugalėti (C2.2).	Analizuoja ir įsivertina savo viešus pasirodymus. Geba valdyti emocijas ir kontroliuoti scenos baimės jausmą (C2.3).	Argumentuotai įvertina savo pasirodymą. Demonstruoja valią baimės jausmui nugalėti ir sunkumams įveikti, tikslingai paskirsto dėmesį scenoje (C2.4).

66. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			
Silpnai išmano konkrečios technikos panaudojimo tikslą ir principus, neatskleidžia muzikinio kūrinio turinio (A1.1).	Įgytus muzikos kalbos techninius elementus taiko praktiškai muzikos kūrinio turiniui atskleisti (A1.2).	Gerai išmano konkrečios technikos panaudojimo tikslą ir principus, pasiekia pageidaujamą meninį rezultatą (A1.3).	Demonstruoja virtuozinius techninius gebėjimus įtaigiai atlikdamas meninį kūrinį, aktyviai taiko juos kūrybinėje veikloje (A1.4).

Silpnai išmano garso skambėjimo įvairumą ir su mokytojo pagalba susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais. (A2.1).	Išmano garso skambėjimo įvairumą ir susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais. (A2.2).	Gerai išmano garso skambėjimo įvairumą ir susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais. (A2.3).	Tikslingai ir kūrybingai naudoja įgytas technikos ugdymo žinias ir gebėjimus (A2.4).
Saviruošos užduotis atlieka nereguliariai, muzikinius tekstus atlieka minimaliai laikydamasis interpretacijos nuorodų. Mokytojo padedamas analizuoja įvairių atlikėjų interpretacijas (A3.1.)	Atlikdamas saviruošos užduotis, atlieka muzikinius tekstus beveik laikydamasis interpretacijos nuorodų. Analizuoja mokytojo nurodytas įvairių atlikėjų interpretacijas (A3.2.)	Atlikdamas saviruošos užduotis, geba įsigilinti į muzikinius tekstus bei interpretaciją ir juos atlikti. Analizuoja įvairių atlikėjų interpretacijas (A3.3.)	Atlikdamas saviruošos užduotis, geba įsigilinti į muzikinius tekstus bei interpretaciją ir kokybiškai juos atlikti. Analizuoja ir vertina įvairių atlikėjų interpretacijas (A3.4.)
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Silpnai analizuoja ir atlieka kūrinį įvairiais aspektais (B1.1).	Atlieka konkrečias pateiktas užduotis, perpranta ir interpretuoja kūrinius pagal mokytojo nurodymus (B1.2).	Gerai interpretuoja kūrinius pagal susidarytą interpretacinį sumanymą. Išmano ir taiko artikuliacijos / raiškos priemonių techniką (B1.3).	Puikiai interpretuoja įvairių epochų kūrinius, suvokia kūrinių meninę vertę, argumentuotais palyginimais pagrindžia savo nuomonę dėl interpretacinio plano įgyvendinimo. Turi savitą individualų atlikimo braižą (B1.4).
Žino muzikos meninės išraiškos priemones, jas panaudoja atskleisdamas kūrinio meninį turinį (B2.1).	Žino muzikos meninės išraiškos priemones, supranta ir paaiškina jų reikšmę atskleisdamas kūrinio meninį turinį (B2.2).	Analizuoja kūrinių stilių, žanrą, formą, faktūros ypatumus, harmoninį planą. Klausydamas žymių atlikėjų įrašų, lygina ir vertina skirtingas interpretacijas (B2.3).	Tikslingai naudodamas muzikinius terminus analizuoja kūrinių stilių, žanrą, formą, faktūros ypatumus, harmoninį planą. Lygindamas ir vertindamas žymių atlikėjų interpretacijas, jas pritaiko savo atlikimui (B2.4).

Atpažįsta ir skiria konkretaus kūrinio ypatumus pagal raiškos priemones, stilių ir žanrą. Skiria įvairių epochų muzikos esminius panašumus bei skirtumus (B3.1).	Įvardija ir apibūdina konkretaus kūrinio ypatumus, raiškos priemones, stilių ir žanrą. Suvokia ir nusako įvairių epochų muzikos esminius panašumus bei skirtumus (B3.2).	Domisi atliekamų kūrinių istoriniu kontekstu, nagrinėja kompozitorių kūrybą, atskleidžia muzikos kūrinio stilių pagal istorinį tarpsnį, siejant su kompozitoriaus kūrybos bruožais (B3.3.).	Geba puikiai perteikti meninę idėją, stilingai interpretuoja įvairių epochų kūrinius. Įtaigiai atskleidžia individualų kompozitoriaus stilių istorinio laikotarpio kontekste (B3.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Fragmentiškai dalyvauja klasės rengiamuose koncertuose. Savo parengtu numeriu integruojasi į bendrą koncertinę programą (C1.1).	Fragmentiškai dalyvauja mokyklos, vietos bendruomenės aplinkoje rengiamuose koncertuose. Savo parengtu numeriu integruojasi į bendrą koncertinę programą (C1.2).	Iniciatyviai dalyvauja įvairiuose konkursuose, festivaliuose, projektinėse / edukacinėse programose. Remdamasis savo menine patirtimi ir pasiekimais, planuoja muziko karjerą. Kaupia sceninę patirtį ir kokybiškai pristato savo muzikinės veiklos produktus (C1.3).	Rezultatyviai panaudoja įgytą patirtį dalyvaudamas tarptautiniuose ir šalies konkursuose, meistriškumo kursuose, edukacinėse programose. Sukauptą koncertinį repertuarą parenka ir pristato įvairiai publikai. Tikslingai planuoja muzikos atlikėjo karjerą (C1.4).
Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo viešą pasirodymą. Minimaliai valdo baimės jausmą scenoje (C2.1).	Su mokytoju aptaria muzikos kūrinių koncertinį atlikimą ir savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš pasirodymus (C2.2).	Analizuoja ir į(si)vertina muzikos kūrinių koncertinį atlikimą. Taiko savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš pasirodymus (C2.3).	Analizuoja ir kritiškai į(si)vertina muzikos kūrinių koncertinį atlikimą. Taiko savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš pasirodymus ir pasirodymo metu (C2.4).

ANTRASIS SKIRSNIS
GARSO REŽISŪROS DALYKAS

67. Garso režisūra – pagrindinis Programos privalomas dalykas.

68. Dalyko paskirtis – ugdyti garso režisieriui reikalingus įgūdžius, atskleisti garso režisūros ir muzikos technologijų svarbą šiandieninės muzikos saugojimo kontekste.

69. Pagrindinis garso režisūros siekis – plėtoti šiuolaikinių garso technologijų ir muzikos sąsajas, suvokti garso technologijų estetikos ir reikšmės muzikai vertingumą bei įprasminti savo kūrybines idėjas visuomenės gyvenime.

70. Ugdomi instrumentų ir balso garso savybių pažinimo ir technologinių įrenginių valdymo, kūrybinių (kompozicinių) gebėjimų įgūdžiai, savarankiško mokymosi gebėjimai, integruojamos muzikos istorijos ir teorijos žinios.

71. Dalyko pamokos vyksta individualaus darbo forma, teorines žinias siejant su praktiniais įgūdžiais, skiriant laiko mokinio mokymosi raidos ir rezultatų aptarimui, karjeros galimybių pristatymui, tikslų numatymui ir pasiekimų planavimui.

72. Siekiama visaverčio kūrybinio proceso – kūrybinės vaizduotės, mokinio emocionalumo, išsamios kūrinio analizės ir techninių įgūdžių tobulinimo dermės. Siekiama atskleisti mokinio individualybę atsižvelgiant į kiekvieno mokinio gebėjimų ir pasiekimų lygį.

73. Taikomi įvairūs mokymo(si) metodai – pasakojimas, demonstravimas, analizavimas, lyginimas, stebėjimas, klausymas, muzikos įgarsinimo veiklos ir kt. Procese vykdomas koncertų lankymas, audio- ar videoįrašų klausymasis, savo kūrybinės veiklos produktų kaupimas ir pristatymas visuomenei ir / arba aktyvus dalyvavimas atlikėjų įgarsinimo ir garso paruošimo sklaidai veiklose.

74. Parenkant programą svarbus veiksnys yra savo kūrybos viešas pristatymas (konkursai, koncertai, festivaliai) ir / arba garso paruošimo sklaidai veiklos. Viešų kūrybos pristatymų ar muzikos įgarsinimų metu ugdomos kūrėjui būtinos savybės: kūrinio estetinis pateikimas ir pristatymas arba garso samprata ir estetinis suvokimas, savirealizacija. Kiekvienam mokiniui yra sudaroma individuali Garso režisūros programa.

75. Garso režisūros programos ugdymo turinį papildo koncertų lankymas, vaizdo ir garso įrašų klausymasis, jų analizė ir vertinimas kūrybinio paveikumo, meninio sąmoningumo, emocinės raiškos požiūriais. Mokiniai skatinami sąmoningai kurti savitą kūrybos stilių ir braižą, kaupti savo kūrybinės veiklos produktus, aktyviai dalyvauti koncertų įgarsinimo veiklose. Skatinamas mokinių sąmoningumas saviugdai, aktyviam savarankiškam darbui visose veiklos srityse. Siekiama didinti asmens atsakomybę už savo veiksmus, prisiimant sprendimus ir įsipareigojimus, padedama pasirengti savarankiškam gyvenimo etapui pabaigus ugdymo programą.

76. Mokiniai vertinami atsižvelgiant į trijų ugdymo sričių pasiekimus: Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas, Garso savybių analizė, Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama dviejuose ugdymo koncentruose (I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Tikimasi, kad jie bus pasiekti pabaigus ugdymo programą. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo rezultatus.

77. Dalyko tikslas – sudaryti sąlygas mokiniui įgyti muzikos komponavimo įgūdžius, taisyklingus muzikos techninių parametrų valdymo įgūdžius, individualų kūrybinį mąstymą, puoselėti estetinę nuovoką ir emocinį jautrumą, tapti sąmoningu muzikinės kultūros dalyviu ir kūrėju.

78. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

78.1. pritaiko techninių garso elementų komponavimo metodus, kūrinio techninio įgyvendinimo principus, atpažįsta kūrinių žanrų ir stiliaus bruožus;

78.2. tobulina muzikos techninių parametrų valdymo įgūdžius, perpratę naujas garso kūrimo ir redagavimo programas, interpretaciniams sumanymams įgyvendinti;

78.3. estetiškai ir paveikiai programuoja muzikines idėjas pasinaudodami menine vaizduote ir pojūčių įvairove;

78.4. dalyvauja bendruomenių meninėje veikloje, domisi šiuolaikiniu muzikiniu ir kultūriniu gyvenimu, plėtoja muzikinę patirtį.

79. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

79.1. tobulina kūrėjo techninius įgūdžius, kurių reikia sprendžiant komponavimo uždavinius;

79.2. praktiškai taiko įvaldytus techninius muzikos kalbos elementus;

79.3. kurdami ir redaguodami skirtingų stilių muzikos kūrinius ugdo analitinį / kritinį mąstymą, interpretacinę nuovoką, atskleidžia asmeninį savitumą ir asmenybės brandą;

79.4. puoselėja atitinkamos muzikinės kultūros tradicijas siekdami savo veikla užtikrinti kultūrinį tęstinumą.

80. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: skaitmeninė, pažinimo, kūrybiškumo, komunikavimo, kultūrinė, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

80.1. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninė kompetencija apima gebėjimą naudotis skaitmeninėmis muzikos kūrimo ir redagavimo technologijomis užduotims atlikti, mokytis, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu. Skaitmeninio turinio kūrimo kompetenciją mokiniai ugdo, naudodamiesi muzikos įrašų ir kitomis internetinėmis svetainėmis, išmanydami skaitmeninio turinio autorių teises bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarką, klausydami muzikinių įrašų, analizuodami, lygindami, darydami savo atliekamų ar įgarsinamų kūrinių įrašus ir juos vertindami. Gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti mokiniai ugdo, kai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja įgarsinant gyvo garso koncertus ar virtualioje erdvėje, įvairiuose socialiniuose tinkluose, grupėse, susirašinėja elektroniniais laiškais, žinutėmis, dalijasi dalykine informacija su draugais ir mokytojais, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo. Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdo kūrybiškai naudodami skaitmenines technologijas problemoms spręsti, įsivertindami skaitmeninę kompetenciją.

80.2. Pažinimo kompetencija. Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai įgyja, analizuodami muzikos kalbos elementus, mokydamiesi teisingai skaityti muzikinį tekstą, muzikuodami, kurdami muziką ar perteikdami garso rezultatą ir jos klausydamiesi, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei pasaulio kompozitorių muzikos kūrinius. Kritinį mąstymą mokiniai ugdo, kai analizuoja muzikinio teksto turinį, muzikos reiškinių įvairovę, muzikos kalbos elementus ir struktūras, suvokia muziką kaip visumą, geba ją pristatyti. Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai pokalbiuose su mokytoju kelia probleminius klausimus, išskiria spręstinas problemas, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentus, atranda būdus problemoms išspręsti, susieja su savo turima patirtimi ir nuostatomis. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdo, taikydami aktyvaus klausymosi, stebėjimo, muzikos kūrinių įrašų klausymo, analizavimo, diskutavimo ir nuomonės pristatymo būdus, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi.

80.3. Kūrybiškumo kompetencija. Kūrybiškumo kompetencija apima tyrinėjimo, generavimo, kūrimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimus. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdo ieškodami informacijos įvairiuose šaltiniuose, analizuodami, interpretuodami bei lygindami dalyko pamokose kuriamus ir pristatomus muzikinius kūrinius ar kūrinių atlikimo garso rezultatus bei muzikinės raiškos galimybes. Generavimo gebėjimus mokiniai ugdo, iškeldami savo idėjas ar siūlydami problemų sprendimo būdus, argumentuotai reikšdami savo požiūrį, pagrįsdami asmenine patirtimi, mokosi juos kūrybiškai spręsti, interpretuodami ir vertindami pačių atliekamą muziką ar muzikos įgarsinimo rezultatą. Kūrimo gebėjimus mokiniai ugdo, interpretuodami įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, išbandydami skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus, tobulindami ir pristatydami kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus

mokiniai ugdo, vertindami savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių garsines interpretacijas, aptardami kūrybos rezultatų vertingumą, įvardydami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

80.4. Komunikavimo kompetencija. Komunikavimo kompetencija apima kūrinio ar atlikimo įgarsinimo kūrimą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą. Kūrybinius gebėjimus mokiniai ugdo per bendradarbiavimą, taisyklingai reikšdami mintis ir samprotavimus žodžiu ir savitomis muzikinės kalbos išraiškos priemonėmis, mokydamiesi suvokti kūrinį kaip prasmingą muzikinį pranešimą, vertindami muzikos ar jos įgarsinimo priemonėmis išreiškiamas idėjas, išsiaiškindami nežinomų muzikinių ar įgarsinimo techninių terminų reikšmes ir išmokdami juos vartoti. Kūrinių perteikimo ir komunikacinės sąveikos gebėjimus mokiniai ugdo realiai ir virtualiai bendraudami tarpusavyje, kalbėdami apie kūrybinio proceso metu patirtas emocijas, pristatydami savo kūrybą ar muzikos įgarsinimo rezultatą. Kūrinių analizės ir interpretavimo gebėjimus mokiniai ugdo analizuodami, interpretuodami, aptardami muzikinės kalbos ir technines išraiškos priemones, turinį, vartodami muzikos techninių įrenginių valdymo terminus, sąvokas.

80.5. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinė kompetencija apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą. Kultūrinis išprusimas yra susijęs su žiniomis, kurias mokiniai įgyja pamokoje su mokytoju ar savarankiškai skaitydami, nagrinėdami, lygindami ir vertindami įvairių stilių ir žanrų muzikinės kalbos išraiškos priemones, domėdamiesi šiuolaikinės muzikos aktualijomis ir patys jas vertindami. Kultūrinę raišką mokiniai ugdo praktiškai pritaikydami aktyvaus klausytojo, kritiko, kūrėjo gebėjimus, realizuodami savo talentus, kultūrinius interesus, dalyvaudami mokyklos ar miesto, regiono, šalies kultūriniame gyvenime. Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdo, suvokdami muzikos estetikos kūryboje reikšmę asmeniui ir jo pasaulėvaizdžiui, vertindami muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, įgydami muzikinės kultūros įvairovės supratimą ir toleranciją, susipažindami su kultūriniais stereotipais ir mokydamiesi išryškinti savo individualumą jų kontekste, sąmoningai diskutuodami apie kultūros reikšmę bendrame Lietuvos ir pasaulio muzikinės kultūros kontekste, domėdamiesi ir aktyviai dalyvaudami kultūriniame gyvenime.

80.6. Pilietiškumo kompetencija. Pilietiškumo kompetencija apima pilietinį tapatumą ir pilietinę galią, gebėjimą sugyventi bendruomenėje, pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms, valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą. Pilietinį tapatumą ir pilietinę galią mokiniai ugdo, į savo kūrybą integruodami lietuvių muzikai būdingus elementus, dalyvaudami mokyklos, miesto, Respublikos, užsienio šalių rengiamuose koncertuose ar konkursuose, festivaliuose, projektuose. Gebėjimą sugyventi ir veikti bendruomenėje mokiniai ugdo, sąmoningai stebėdami muzikinio gyvenimo reiškinius, vykstančius daugiakultūrėje aplinkoje, prisideda prie klasės, mokyklos renginių organizavimo, juose dalyvauja. Pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms mokiniai ugdo, laikydamiesi bendrinės kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos, suprasdami ir pagrįsdami autorinių bei gretutinių teisių reikšmę, legalaus kūrinių ir jų įrašų panaudojimo svarbą, gerbdami kito nuomonę ir kitokią politinę poziciją. Valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą mokiniai ugdo, dalyvaudami mokyklos organizuojamuose Valstybinių švenčių renginiuose, akcijose ar dainų šventėse, tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius.

80.7. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija apima asmens savimonę ir savitvardą, socialinį sąmoningumą, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimus, atsakingą sprendimų priėmimą ir asmens rūpinimąsi fizine ir psichine sveikata. Savimonės ir savitvardos įgūdžius mokiniai ugdo, kartu muzikuodami, diskutuodami, spręsdami kūrybines problemas, bendraudami ir bendradarbiaudami, analizuodami įvairias situacijas, mokosi įveikti iššūkius, suvokia žmogiškąsias vertybes analizuodami ir įvardydami atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems, savidrausmę, sveikatą. Socialinį sąmoningumą ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius mokiniai ugdo, kai suvokia, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos, analizuoja, kaip žmogaus elgsena veikia kitus žmones, mokosi klausyti ir išgirsti kito nuomonę, mokosi išlikti objektyviais ir argumentuotai reikšti savo nuomonę diskutuojant. Atsakingo sprendimų priėmimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai mokosi planuoti laiką, laiku atlikti

užduotis, ieškoti sprendimų, iškilus kliūtims, geba įvertinti kitus ir įsivertinti save, atsakingai priima sprendimus ir vertina galimas pasekmes. Rūpinimosi fizine ir psichine sveikata įgūdžius mokiniai ugdo pažindami saugius dalyko užduotims atlikti reikalingos technikos naudojimo būdus, vertindami savo fizinę ir psichinę sveikatą kaip vieną iš esminių komponentų siekiant užsibrėžtų dalyko rezultatų.

81. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

82. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A). Siekdami kokybiškai sukurti ar įgarsinti muzikinį kūrinį ir pritaikydami muzikos techninių parametrų valdymo įgūdžius plėtoja muzikinės kalbos technikos elementus ir savarankiškai tobulina sudarytos programos mokymosi įgūdžius, sąmoningai sieja muzikavimo ar muzikos įgarsinimo kokybės ir kūrybinius gebėjimus.

82.1. Naudoja muzikos kūrybos komponavimo techninius elementus, garso įrašymo, kūrimo ir redagavimo programas arba muzikos įgarsinimo techniką kūrybiniam procesui įgyvendinti ir atskleisti (A1).

82.2. Supranta garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos elementus ir būdus, garso išgavimo įvairovės svarbą (A2).

82.3. Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina pagrindinius muzikos kalbos komponavimo elementus ir geba juos pritaikyti muzikos kūrybos procese (A3).

83. Garso savybių analizė (B). Taiko garso valdymo akustines ar technines priemones, padedančias suvokti, kaip taisyklingai sukurti ir pritaikyti muzikos kompozicijas skirtingose akustinėse erdvėse ar kokybiškai įgarsinti muzikos atlikėjus atsižvelgiant į erdvės akustikos specifiką.

83.1. Naudoja garso valdymo akustines ar technines priemones kūrybiniam procesui įgyvendinti ir atskleisti (B1).

83.2. Analizuoja skirtingų erdvių akustinius parametrus, apibrėžia ir juos tinkamai pritaiko plėtodami savo kūrybines idėjas ar įgarsindami kitų muzikos atlikėjų rezultatą (B2).

83.3. Įtaigiai atskleidžia ir perteikia savo, kaip muzikos ar garso dizaino kūrėjo, muzikines kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo ar garso dizaino techninius ypatumus (B3).

84. Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C). Suvokdami iniciatyvumo, viešo kūrybos pristatymo ar muzikos įgarsinimo patirties svarbą mokiniai aktyviai dalyvauja kultūriniuose, muzikiniuose renginiuose ar konkursuose, festivaliuose, koncertinėje veikloje, rengia ar dalyvauja įgarsinant koncertines programas įvairiems tikslams mokyklos, regiono ir tarptautinio masto kultūriniuose muzikiniuose renginiuose, taip ugdydami sceninę patirtį ir kūrėjui (garso režisieriui) būtinas asmenybės savybes: meninį skonį, kūrybiškumą, meninę fantaziją, kūrėjo valią, pasitikėjimą savimi, garso estetiką ir supratimą, reflektuoja savo patirtį planuoti karjerą. Domisi Lietuvos ir pasaulio muzikiniais reiškiniais, plečia garso estetikos suvokimo akiratį, ugdo meninį skonį, kūrybiškumą.

84.1. Dalyvaudamas kultūrinėje bendruomenės veikloje, savo profesiniais veiksmais daro teigiamą įtaką kultūrinių veiklų rezultatams (C1).

84.2. Stebi ir įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ar viešus pasirodymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti kūrybos pristatymo ar muzikos įgarsinimo metu (C2).

85. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių lygių pasiekimus per dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui A) žymim apsiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, antras skaičius (1) (pavyzdžiui A1.1) žymi pasiekimų lygį.

Pasiekimai	I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A)		
Naudoja muzikos kūrybos komponavimo	Įvardija ir taiko garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos	Gerai išmano garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos

techninius elementus, garso įrašymo, kūrimo ir redagavimo programas arba muzikos įgarsinimo techniką kūrybiniam procesui įgyvendinti ir atskleisti (A1).	įgarsinimo technines priemones ir parametrus, padedančius įgyvendinti kūrybinį procesą (A1.3).	įgarsinimo techninių priemonių bei parametrų panaudojimo tikslus ir principus, pasiekia pageidaujamą kūrybinį ar garso dizaino rezultatą (A1.3).
Supranta garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos elementus ir būdus, garso išgavimo įvairovės svarbą (A2).	Įvardija ir taiko garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos elementus ir būdus (A2.3).	Gerai išmano įvairius garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos elementus ir būdus ir susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais (A2.3).
Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina pagrindinius muzikos kalbos komponavimo elementus ir geba juos pritaikyti muzikos kūrybos ar įgarsinimo procese (A3).	Ruošdamas užduotis savarankiškai pasiekia komponavimo ir garso technikos įvaldymo rezultatų. Domisi ir klauso įvairių kūrėjų kūrybinių kompozicijų ir jų interpretacijų (A3.3).	Atlikdamas saviruošos užduotis geba įsigilinti į garso technikos parametrų valdymą, komponavimo techniką ir kūrinio ar garso dizaino interpretaciją, įgyvendinti kūrybines idėjas. Analizuoja įvairių kūrėjų kūrybines kompozicijas ir jų muzikines ar garso dizaino interpretacijas (A3.3).
Muzikos savybių analizė (B)		
Naudoja garso valdymo akustines ar technines priemones kūrybiniam procesui įgyvendinti ir atskleisti. (B1).	Teisingai pritaiko skaitmenines akustines ar technines priemones, įgyvendindamas įvairių formų kūrybines kompozicijas (B1.3).	Aiškiai ir nuosekliai atskleidžia savo kompozicines ar garso dizaino idėjas, išmano konkrečius kūrinio atlikimo ar įgarsinimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus (B1.3).
Analizuoja skirtingų erdvių akustinius parametrus, apibrėžia ir juos tinkamai pritaiko plėtodami savo kūrybines idėjas ar įgarsindami kitų muzikos atlikėjų rezultatą (B2).	Apibrėžia ir tinkamai pritaiko skirtingų erdvių akustinius parametrus įgyvendindamas įvairių formų kūrybines kompozicijas ar garso dizaino idėjas (B2.3).	Analizuoja skirtingų erdvių akustinius parametrus įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar garso dizaino idėjas. Klausydamas kitų garso režisierių rezultatų, lygina ir vertina skirtingas garso dizaino interpretacijas ar kūrybinį braižą (B2.3).
Įtaigiai atskleidžia ir perteikia savo, kaip muzikos ar garso dizaino kūrėjo, muzikines kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo ar garso dizaino techninius ypatumus (B3).	Atskleidžia savo kompozicines ar garso dizaino idėjas, konkrečius kūrinio atlikimo ar įgarsinimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus (B3.3).	Atskleidžia ir perteikia savo kompozicines ar garso dizaino idėjas, konkrečius kūrinio atlikimo ar įgarsinimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus. Demonstruoja savitą kūrybinį stilių ar muzikos įgarsinimo išmanymą (B3.3).

Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)		
Dalyvaudamas kultūrinėje bendruomenės veikloje, savo profesiniais veiksmais daro teigiamą įtaką kultūrinių veiklų rezultatams (C1).	Dalyvauja miesto ir / ar mokyklos bendruomenės aplinkoje organizuojamuose įvairiuose renginiuose. Kaupia profesinę patirtį (C1.3).	Iniciatyviai dalyvauja mokyklos bendruomenės renginiuose ar konkursuose, festivaliuose. Remdamasis dalyko praktine patirtimi ir pasiekimais, planuoja garso režisieriaus karjerą. Kaupia profesinę patirtį ir kokybiškai pristato savo kūrybinės ar garso dizaino veiklos produktus (C1.3).
Stebi ir įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ar viešus pasirodymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti kūrybos pristatymo ar muzikos įgarsinimo metu (C2).	Analizuoja ir įsivertina įgarsinimo patirtį ar savo viešus pasirodymus. Sutelkia valią baimės jausmui nugalėti ir sunkumams įveikti kūrybos pristatymo ar muzikos įgarsinimo metu (C2.3).	Analizuoja ir į(si)vertina įgarsinimo patirtį ar pasiekimus ir viešus pasirodymus. Taiko savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš kūrinių pristatymą ar sprendžiant muzikos įgarsinimo uždavinius (C2.3).

86. Mokymosi turinys. I–II gimnazijos klasės.

86.1. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas. Technologiniai įrenginiai: mikrofonai, mikšerinis pultas, stiprintuvai, kolonėlės, laidai, midi-klaviatūra, kiti įrenginiai, jų sandara ir galimybės. Garsinės sistemos, techniniai parametrai. Garso prigimtis. Klausos dažninis diapazonas. Garso stiprumas, slėgis, klausos dinaminis diapazonas. Akustika. Muzikos instrumentų, balso tipų savybės, diapazonai. Kompiuterinės muzikinės programos, muzikos programavimas. Kūrybiniai ieškojimai, įgyvendinimas.

86.2. Garso režisūros programą pusmečiui sudaro vienas kūrybinis originalus laisvai pasirinkto stiliaus elektroninis arba elektroakustinis kūrinys ir viena sukurtų ir įrašytų *Foley* garso efektų kūrybinė akustinė kompozicija arba 3-4 solistų numerių ar 2 koncertų įgarsinimas bei įrašymas, techninis įrašo koregavimas, suvedimas (skirtingo žanro).

86.3. Muzikos savybių analizė. Kūrybos,kūrinių ar garso bei jo estetikos analizė – stiliaus, žanro esminiai ypatumai, forma, struktūrinės dalys, faktūra, ritmikos, melodikos, harmonijos, dramaturgijos, garso dažnių, garso estetinio suvokimo įvairių stilių ir žanrų kontekste, garso dizaino ypatumai. Kūrinių ar skirtingo garso dizaino klausymas, vertinimas, lyginimas. Asmeninės dalykinės patirties kaupimas.

86.4. Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Reikalingos informacijos kaupimas, tikslingas naudojimas, pateikimas, pristatymas. Bendravimo atmosfera su kolegomis, lankstus mąstymas. Kritika ir savikritika.

87. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės.

87.1. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas. Tai programuotojo ar garso dizaino technikai lavinti skirtos užduotys. Jų sudėtingumą lemia mokinio individualios (prigimtinės ir įgytos) savybės. Garso įrašų studijos ar gyvo muzikos atlikimo akustika, garsinės sistemos, techniniai parametrai. Įrašyto garso apdorojimas, spalva, balanso pajautimas, efektų parinkimas. Programuojamos muzikos ritmo, harmonijos ir faktūros formavimas, melodinių idėjų frazavimo logika ir išraiškingumas, logiškas formos plėtojimas, muzikinių tembrų atranka, tikslingas garso efektų naudojimas ar gyvo muzikos atlikimo dizaino idėjų įgyvendinimas atitinkamo stiliaus ir žanro kontekste. Kūrybiškai įgyvendinami

dinamikos, tempo, emocinės būsenos ir nuotaikų kaitos niuansai ar erdvės akustiką ir atlikėjų sudėtį bei muzikinį užmanymą atitinkančios užduotys.

87.2. Garso režisūros programą pusmečiui sudaro viena kūrybinė originalus laisvai pasirinkto stiliaus elektroninės muzikos kompozicija, viena kūrybinė originali laisvai pasirinkto stiliaus instrumentinė arba / ir vokalinė akustinė kompozicija, ir viena kūrybinė elektroakustinė kompozicija (4 akustiniai garso šaltiniai) arba 3–4 solistų numerių ar 2 koncertų įgarsinimas, įrašymas, suvedimas bei paruošimas transliacijai arba sklaidai.

87.3. Muzikos savybių analizė. Garso spalva, frazavimo logika ir išraiškingumas, tikslus harmonijos ir faktūros pajautimas, instrumentų / balsų tarpusavio balansas ar garso dizainas, atitinkantis muzikos interpretacinius uždavinius. Kūrinių klausymas, vertinimas, palyginimas.

87.4. Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Reikalingos informacijos rinkimas, tikslingas panaudojimas, pateikimas, pristatymas, profesinės patirties praktikoje kaupimas. Bendravimo atmosfera su kolegomis, lankstus mąstymas. Kritika ir savikritika. Visi mokiniai pasiekia minimalų lygmenį – įvykdo programą ir atsiskaito mokykloje. Atsiskaitymai organizuojami vieša ar uždara forma. Kiekvieno mokinio siekis – dalyvauti bendruomenės renginiuose ar šalies, tarptautiniuose konkursuose, realizuoti parengtas programas, kūrybines ar garso dizaino idėjas, siekiant atskleisti kontekstualumo pažinimą ir savo individualumą, įgyti praktinės patirties, būti įvertintam ir pripažintam platesniu mastu. Individuali kūrybinė patirtis plečia mokinio akiratį, erudiciją, mentalitetą.

88. Sudaromose programose turi būti techniniu ir meniniu požiūriu skirtingo sudėtingumo, stiliaus, žanro, formos, charakterio kūrinių ar garso dizaino užduočių.

89. Vertinimas – svarbus ugdymo proceso etapas, mokymo(si) pažangą ir kokybę skatinantis bei užtikrinantis veiksnys. Jis leidžia mokytojui stebėti ir kaupti informaciją apie mokinių pasiekimus, apibendrinti jų daromą pažangą, planuoti bei tobulinti tolesnį ugdymo procesą ir mokymo(si) turinį. Vertinimas turi padėti mokiniams mokytis, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar reikės mokytis. Mokinys turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, jas turi žinoti ir tėvai (arba mokinio atstovai pagal įstatymą). Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinant apmąstomi ne vien ugdymo tikslai ir principai, turinys ir metodai, bet ir vertinimo bei įvertinimo poveikis mokinių motyvacijai bei savigarbai.

90. Per visą mokymo(si) laikotarpį taikomas formuojamasis (ugdomasis) vertinimas, jis mokinius motyvuoja siekti aukštesnių pasiekimų. Mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje taikomos diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą. Planuojant mokinių vertinimą svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad būtų vertinamos visos pasiekimų sritys.

91. Rengiant formuojamojo ar apibendrinamojo vertinimo užduotis ugdymo procese svarbu atsižvelgti į pasiekimų lygių požymius ir pateikti mokiniams skirtingus pasiekimų lygius atitinkančias užduotis, kurios turėtų būti pateiktos visiems mokiniams neribojant jų galimybių atlikti, ir sudėtingesnes užduotis. Remiantis nurodytais požymiais galima spręsti apie tarpinius mokinių pasiekimus bei pažangą ir daryti apibendrinamąjį vertinimą trimestro, pusmečio ar metų pabaigoje.

92. Aprašant pasiekimų lygių požymius naudojamos šios mokinių pasiekimų pažangos skalės: savarankiškumo, konteksto, sudėtingumo, apimties, sistemiškumo.

93. Mokinių ugdymo pasiekimai vertinami taikant:

93.1. formuojamojo ugdymo, diagnostinio ir apibendrinamojo vertinimo būdus, juos tikslingai derinant;

93.2. kriterinį vertinimą, padedantį mokiniams suprasti mokymosi siekius ir objektyviai įsivertinti atitiktį jiems;

93.3. kaupiamąjį vertinimą, atskleidžiantį individualiai mokinio daromą pažangą;

93.4. įsivertinimo metodus, padedančius mokiniams mokytis savarankiškai, būti atsakingais už pasiektus rezultatus, pagrįstai kelti naujus mokymosi tikslus;

93.5. apibendrinamąjį vertinimą, baigus ugdymo programą ar jos dalį.

94. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Jie turėtų padėti mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis. Tuo pačiu jie turėtų skatinti mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padėti į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Pasiekimų lygiais yra vertinami tam tikro laikotarpio mokinių pasiekimai, mokiniui pateikiami komentarai, kaip tobulinti rezultatus. Su mokiniu kalbamasi apie jo pasiekimų raidą, sėkmes ir sunkumus. Pateikiamai nurodymai ir komentarai savarankiškam mokymuisi.

95. Mokinių pasiekimai įvertinami pasiekimų lygiais mokymosi laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pabaigoje apžvelgus visą laikotarpį ir įvertinus nueitą etapą.

96. Pagal mokinių gebėjimų lygį, jų interesus mokytojas su mokiniais gali tikslinti mokymo(si) turinį. Įgyvendinant Programą taikomas formuojamasis vertinimas, kuris padeda mokiniams suprasti mokymo(si) tikslus ir uždavinius, kryptingai tobulėti garso technologinių savybių pažinimo, pritaikymo, analizės ir sociokultūrinių kontekstų vertinimo srityse. Mokytojas turi vertinti ne tik mokymo(si) rezultatą, bet ir mokinių pastangas bei daromą pažangą siekiant užsibrėžtų ugdymo tikslų. Metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas. Kai mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5−6, pagrindinis (3) lygis – 7−8, aukštesnysis (4) lygis – 9−10. Ugdymo proceso metu mokiniai įtraukiami į vertinimą, skatinami įsivertinti daromą pažangą.

97. Baigiamosios klasės mokiniai rengia individualias programas garso režisūros baigiamajam egzaminui. Programos kūrinių apimtis ir turinio sudėtingumas orientuotas į stojamųjų egzaminų aukštosiose mokyklose reikalavimus bei mokinio profesinę brandą. Programos trukmė nuo 15 iki 40 minučių.

98. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

99. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A)			
Geba atpažinti ir įvardinti garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo technines priemones ir parametrus naudodami nesudėtingose kūrybinėse kompozicijose ar sprendžiant minimalias įgarsinimo užduotis (A1.1).	Išmoktas naujas garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo technines priemones ir parametrus taiko nesudėtingose kūrybinėse kompozicijose ar sprendžiant minimalias įgarsinimo užduotis (A1.2).	Įvardija ir taiko garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo technines priemones ir parametrus, padedančius įgyvendinti kūrybinį procesą ar sprendžiant minimalias įgarsinimo užduotis (A1.3).	Tiksliai ir kokybiškai taiko garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo technines priemones bei parametrus, padedančius įgyvendinti kūrybinį procesą ir kūrybines idėjas ar sprendžiant minimalias įgarsinimo užduotis (A1.4).
Geba atpažinti ir įvardinti garso kūrimo ar jo perdavimo, garso ir įrašymo technikos elementus ir būdus, juos pritaikyti nesudėtingose kūrybinėse kompozicijose ar sprendžiant minimalias įgarsinimo užduotis (A2.1).	Išmoktus naujus garso kūrimo ar jo perdavimo, garso ir įrašymo technikos elementus ir būdus taiko nesudėtingose kūrybinėse kompozicijose ar sprendžiant nesudėtingas įgarsinimo užduotis (A2.2).	Įvardija ir taiko garso kūrimo ar jo perdavimo, garso ir įrašymo technikos elementus ir būdus (A2.3).	Tiksliai ir kokybiškai naudoja tinkamus garso kūrimo ar jo perdavimo, garso ir įrašymo technikos elementus ir būdus (A2.4).
Mažai skiria laiko saviruošai, taiko mokytojo nurodytus muzikos kalbos komponavimo ar įgarsinimo elementus nesudėtingose kūrybinėse kompozicijose ar įgarsinimo užduotyse. Klauso mokytojo nurodytų kūrybinių kompozicijų ir jų	Skiria laiko saviruošai, taiko pagrindinius muzikos kalbos komponavimo ar įgarsinimo elementus nesudėtingose kūrybinėse kompozicijose ar įgarsinimo užduotyse. Klauso kitų kūrėjų kūrybinių kompozicijų ir jų interpretacijų, garso estetikos (A3.2).	Ruošdamas užduotis savarankiškai pasiekia komponavimo ar įgarsinimo ir garso technikos įvaldymo rezultatų. Domisi ir klauso įvairių kūrėjų kūrybinių kompozicijų ir jų interpretacijų, analizuoja garso estetiką (A3.3).	Nuosekliu savarankišku darbu pasiekia aukštų komponavimo ar įgarsinimo ir garso technikos įvaldymo rezultatų, kurie padeda kokybiškai įgyvendinti kūrybines idėjas ar atskleisti siekiamą garso estetiką. Domisi ir klauso įvairių kūrėjų kūrybinių kompozicijų ir jų interpretacijų, ieško savito

interpretacijų, garso estetikos (A3.1).			stiliaus, garso estetikos analizę pritaiko sprendžiant praktines užduotis (A3.4).
Muzikos savybių analizė (B)			
Taiko konkrečias mokytojo pateiktas skaitmenines akustines ar technines priemones, įgyvendindamas nesudėtingas mokytojo pateiktas kūrybines ar garso dizaino užduotis (B1.1).	Atpažįsta ir taiko skaitmenines akustines ar technines priemones, įgyvendindamas nesudėtingas formos kūrybines kompozicijas ar nesudėtingas garso dizaino užduotis (B1.2).	Teisingai pritaiko skaitmenines akustines ar technines priemones, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar atitinkamos garso estetikos užduotis (B1.3).	Žino, tikslingai ir teisingai pritaiko skaitmenines ir mechanines akustines ar technines priemones, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar atitinkamos garso estetikos užduotis (B1.4).
Taiko konkrečius mokytojo pateiktus skirtingų erdvių akustinius parametrus, įgyvendindamas nesudėtingas mokytojo pateiktas kūrybines ar muzikos įgarsinimo užduotis (B2.1).	Atpažįsta ir taiko skirtingų erdvių akustinius parametrus įgyvendindamas nesudėtingos formos kūrybines kompozicijas ar nesudėtingas muzikos įgarsinimo užduotis (B2.2).	Apibrėžia ir tinkamai pritaiko skirtingų erdvių akustinius parametrus įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar sudėtingesnes muzikos įgarsinimo užduotis (B2.3).	Žino ir tinkamai pritaiko skirtingų erdvių akustinius parametrus įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar sudėtingesnes muzikos įgarsinimo užduotis (B2.4).
Atlikdamas mokytojo pateiktą užduotį, geba pritaikyti kūrinio stiliaus, žanro ir techninius ypatumus ar panaudoti nesudėtingas įgarsinimo priemones (B3.1).	Perteikdamas savo kūrybinę ar garso dizaino idėją laikosi kūrinio stiliaus, žanro ir techninių ypatumų ar geba panaudoti nesudėtingas įgarsinimo priemones (B3.2).	Atskleidžia savo kompozicines ar garso dizaino idėjas, konkrečius kūrinio atlikimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus ar atitinkamą garso estetiką (B3.3).	Pagrindžia savo kompozicines ar garso dizaino idėjas, konkrečius kūrinio atlikimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus ar atitinkamą garso estetiką (B3.4).
Garso režisūra socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Fragmentiškai dalyvauja klasėje/metodinėje grupėje organizuojamuose renginiuose (C1.1).	Fragmentiškai dalyvauja mokyklos bendruomenės aplinkoje organizuojamuose renginiuose (C1.2).	Dalyvauja miesto ir / ar mokyklos bendruomenės aplinkoje organizuojamuose renginiuose. Kaupia profesinę patirtį (C1.3).	Dalyvauja mokyklos bendruomenės renginiuose ar koncertuose, festivaliuose, konkursuose. Kaupia profesinę patirtį, pritaikomą veikloje (C1.4).

Aptaria su mokytoju ir įsivertina įgarsinimo patirtį ar savo viešą pasirodymą. Minimaliai valdo baimės jausmą scenoje kūrybos pristatymo metu ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.1).	Aptaria su mokytoju ir įsivertina įgarsinimo patirtį ar savo viešus pasirodymus. Sutelkia dėmesį baimės jausmui scenoje nugalėti kūrybos pristatymo metu ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.2).	Analizuoja ir įsivertina įgarsinimo patirtį ar savo viešus pasirodymus. Sutelkia valią baimės jausmui nugalėti ir sunkumams įveikti kūrybos pristatymo metu ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.3).	Argumentuotai įvertina įgarsinimo patirtį ar savo kūrybinį pristatymą ir jo rezultatą. Demonstruoja valią baimės jausmui nugalėti ir sunkumams įveikti, tikslingai paskirsto dėmesį kūrybos pristatymo metu ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.4).

100. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A)			
Silpnai išmano garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo techninių priemonių bei parametrų panaudojimo tikslus ir principus, neatskleidžia kūrybinio proceso turinio ar įgarsinimo užduoties (A1.1).	Išmoktas naujas garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo technines priemones ir parametrus praktiškai taiko kūrybinio proceso ar įgarsinimo užduoties turiniui atskleisti (A1.2).	Gerai išmano garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo techninių priemonių bei parametrų panaudojimo tikslus ir principus, pasiekia pageidaujamą kūrybinį ar įgarsinimo užduoties rezultatą (A1.3).	Demonstruoja puikias žinias apie garso kūrimo ir redagavimo ar muzikos įgarsinimo technines priemones bei parametrus, tiksliai ir kokybiškai taiko juos kūrybiniame procese ar įgyvendinant įgarsinimo užduotį (A1.4).
Silpnai išmano garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos elementus ir būdus ir su mokytojo pagalba susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais (A2.1).	Išmano įvairius garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos elementus ir būdus ir susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais (A2.2).	Gerai išmano įvairius garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos elementus ir būdus ir susieja garso specifiką su stiliaus, epochos ypatumais (A2.3).	Tikslingai ir kūrybingai naudoja įgytas garso kūrimo ar jo perdavimo, garso įrašymo technikos žinias ir gebėjimus (A2.4).

Saviruošos užduotis atlieka nereguliariai, taiko mokytojo nurodytus muzikos kalbos ar įgarsinimo komponavimo elementus kūrybinėse kompozicijose, ar įgarsinimo užduotyse. Mokytojo padedamas analizuoja įvairių atlikėjų interpretacijas, garso estetiką (A3.1).	Atlikdamas saviruošos užduotis, taiko muzikos kalbos komponavimo ar įgarsinimo elementus kūrybinėse kompozicijose, ar įgarsinimo užduotyse. Analizuoja mokytojo nurodytas kompozicijas ir jų interpretacijas, garso estetiką (A3.2.).	Atlikdamas saviruošos užduotis geba įsigilinti į garso technikos parametrų valdymą, komponavimo ar įgarsinimo techniką ir kūrinio, ar garso dizaino interpretaciją, įgyvendinti kūrybines ar garso dizaino idėjas. Analizuoja įvairių kūrėjų kūrybines kompozicijas ir jų garso estetikos interpretacijas (A3.3.).	Atlikdamas saviruošos užduotis geba įsigilinti į garso technikos parametrų valdymą, komponavimo ar įgarsinimo techniką ir kūrinio, ar garso dizaino interpretaciją, kokybiškai įgyvendinti kūrybines idėjas. Analizuoja ir vertina įvairių kūrėjų kūrybines kompozicijas ir jų garso estetikos interpretacijas (A3.4.).
Muzikos savybių analizė (B)			
Silpnai atlieka mokytojo pateiktas kūrybines ar muzikos įgarsinimo užduotis įvairiais aspektais (B1.1).	Atlieka konkrečias pateiktas užduotis, taiko skaitmenines akustines ar technines priemones pagal mokytojo nurodymus, įgyvendindamas nesudėtingos formos kūrybines kompozicijas ar nesudėtingas muzikos įgarsinimo užduotis (B1.2).	Aiškiai ir nuosekliai atskleidžia savo kompozicines ar garso dizaino idėjas, išmano konkrečius kūrinio atlikimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus ar garso estetikos poreikius (B1.3).	Puikiai pritaiko skaitmenines ir mechanines akustines ar technines priemones, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar sudėtingesnes muzikos įgarsinimo užduotis. Turi savitą individualų kūrybos braižą ar garso estetikos išmanymą (B1.4).
Žino skirtingų erdvių akustinius parametrus, juos panaudoja savo kūrybinių idėjų ar nesudėtingų muzikos įgarsinimo užduotims įgyvendinti (B2.1).	Žino skirtingų erdvių akustinius parametrus, supranta ir gali paaiškinti jų reikšmę savo kūrybinių idėjų ar nesudėtingų muzikos įgarsinimo užduotims įgyvendinti (B2.2).	Analizuoja skirtingų erdvių akustinius parametrus įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar nesudėtingų muzikos įgarsinimo užduotis. Klausydamas kitų kūrėjų kompozicijų ar garso estetikos, lygina ir vertina skirtingas interpretacijas ar kūrybinį braižą (B2.3).	Tikslingai naudodamas skirtingų erdvių akustinius parametrus įgyvendina sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas ar sudėtingesnes muzikos įgarsinimo užduotis. Lygindamas ir vertindamas kitų kūrėjų kompozicijas ar garso dizainą, patirtį, jas pritaiko savo kūrybinėms idėjoms įgyvendinti (B2.4).

Atpažįsta ir skiria esminius kūrinio ar garso dizaino stiliaus, žanro ir techninius ypatumus, geba juos pritaikyti kūrybiniame ar muzikos įgarsinimo procese (B3.1).	Įvardija ir apibūdina savo kūrybinę idėją, kūrinio ar garso dizaino stiliaus, žanro ir techninius kūrybos ar muzikos įgarsinimo ypatumus (B3.2).	Atskleidžia ir perteikia savo kompozicines idėjas, konkrečius kūrinio ar garso dizaino atlikimo, ar muzikos įgarsinimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus. Galima įžvelgti savitą kūrybinį stilių, garso estetikos suvokimą (B3.3).	Geba puikiai perteikti savo kompozicines idėjas, konkrečius kūrinio ar garso dizaino atlikimo, ar muzikos įgarsinimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus. Atskleidžia savitą kūrybinį stilių, garso estetikos suvokimą (B3.4).
Garso režisūra socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Fragmentiškai dalyvauja bendruomenės organizuojamuose renginiuose. Savo parengtu kūrybiniu numeriu ar techninio pobūdžio veiklomis integruojasi į bendrą koncertinę programą (C1.1).	Fragmentiškai dalyvauja mokyklos, vietos bendruomenės aplinkoje organizuojamuose renginiuose. Savo parengtu kūrybiniu numeriu ar techninio pobūdžio veiklomis integruojasi į bendrą koncertinę programą (C1.2).	Iniciatyviai dalyvauja bendruomenės renginiuose ar konkursuose. Festivaliuose. Remdamasis savo praktine patirtimi ir pasiekimais, planuoja garso režisieriaus karjerą. Kaupia profesinę patirtį ir kokybiškai pristato savo kūrybinės veiklos produktus (C1.3).	Rezultatyviai panaudoja įgytą patirtį dalyvaudamas bendruomenės renginiuose ar tarptautiniuose ir / ar šalies konkursuose, festivaliuose, kt. Sukauptą profesinę patirtį aktyviai panaudoja praktikoje. Tikslingai planuoja garso režisieriaus karjerą (C1.4).
Aptaria su mokytoju ir įsivertina įgarsinimo patirtį ar savo viešą pasirodymą. Minimaliai valdo baimės jausmą kūrybos pristatymo metu ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.1).	Su mokytoju aptaria įgarsinimo patirtį ar muzikos kūrinių koncertinį atlikimą ir savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš kūrinių pristatymą ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.2).	Analizuoja ir į(si)vertina pasiekimus, įgarsinimo patirtį ar viešus pasirodymus. Taiko savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš kūrinių pristatymą ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.3).	Analizuoja ir kritiškai į(si)vertina pasiekimus, įgarsinimo patirtį ar viešus pasirodymus. Taiko savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš kūrinių pristatymą ir jo metu ar sprendžiant muzikos įgarsinimo užduotis (C2.4).

TREČIASIS SKIRSNIS
KOMPOZICIJOS DALYKAS

101. Kompozicija – pagrindinis Programos privalomas dalykas.

102. Kompozicijos dalykas skirtas muzikos komponavimo žinių įsisavinimui, praktinių įgūdžių įgijimui ir lavinimui. Kūrybos pamokų metu mokiniai susipažįsta su muzikos kūrinių vertingiausiais pavyzdžiais, įgyja akademinės ir elektroninės muzikos komponavimo žinių, mokosi pažintus komponavimo principus ir technikas pritaikyti kuriamuose kūriniuose.

103. Skatinant kūrybinį mąstymą ugdomas mokinių gebėjimas aptariamuose įvairių istorinių laikotarpių ir stilių kūriniuose įžvelgtas komponavimo technikas pagrįsti teoriniu kontekstu ir argumentais, atvirai išsakyti savo nuomonę ir gebėti vertinti kontrargumentus. Įgyjami praktiniai komponavimo srities įgūdžiai ir konstruktyvaus komunikavimo pagrindai mokiniams leidžia įgyvendinti individualius kūrybinius sumanymus, burti muzikos kūrėjų ir atlikėjų grupes, dalykiškai bendrauti ir bendradarbiauti sukurtų kūrinių atlikimo ar įrašymo situacijose.

104. Kryptingai lavinant komponavimo gebėjimus ir įgūdžius atskleidžiamas kūrybos proceso patrauklumas, stiprinamas nuoseklaus kūrybinio darbo įprotis, pasitikėjimas savimi ir asmenybinė branda. Mokinių įgyti profesionalaus komponavimo įgūdžiai užtikrina pilietiškai brandžią meninę ir socialinę saviraišką bei atsakingą veiklą įvairialypėje visuomenėje.

105. Dalyko programoje išskiriamos dvi pasiekimų (mokymo siekinių) sritys: Įvairių epochų muzikos stilių ir kūrinių analizė bei vertinimas išryškinant svarbiausius kompozicinius ir instrumentuotės aspektus, Kūrinių įvairioms tradicinių instrumentų sudėtims, balsams ir elektroniniams instrumentams sukūrimas. Įgyjamas kompozicinio konteksto supratimas, formuojami komponavimo įgūdžiai ir mokymo siekiniai sudaro vieningą visumą. Pasiekimų lygius nusako keturios pasiekimų gradacijos – slenkstinė, patenkinama, pagrindinė ir aukštesnioji.

106. Dalyko tikslas – skatinti mokinius įgyti jų galimybes atitinkančių dalykinių žinių ir gebėjimų pagrindus, išskleisti jų muzikalumą ir kūrybiškumą, suteikti ir įtvirtinti esmines komponavimo žinias, atskleisti gebėjimą kurti įvairių muzikinių formų kūrinius, perteikiant individualias menines jausenas profesionaliais komponavimo įrankiais.

107. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

107.1. susipažįsta su kompozicinio raštingumo ir komponavimo vidine klausa privalumais, įgyja tam reikalingų žinių ir įgūdžių;

107.2. perpranta modernias komponavimo technikas ir principus, juos pritaiko plėtodami kūrinių medžiagą, dalyvauja kūrinių repeticijose ir atlikimuose;

107.3. ugdo į komponavimo procesą orientuoto kūrinių klausymosi ir kompozicinės analizės iš klausos įgūdžius, lankydami naujosios muzikos koncertus papildo įgytas kūrinių komponavimo, atlikimo ir vertinimo žinias bei gebėjimus;

107.4. įsisavina tradicinių, skaitmeninių ir elektroninių muzikos instrumentų technines galimybes, kuria kūrinius įvairiems instrumentų deriniams.

108. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

108.1. aktualizuoja struktūrinio ir improvizuoto komponavimo, dirbtinio intelekto ir algoritminės bei generatyvios muzikinės struktūros plėtojimo privalumus ir trūkumus, praplečia komponavimui reikalingų profesinių žinių ir įgūdžių apimtis;

108.2. atlikdami kompozicijos užduotis formuoja individualų kūrybinės raiškos stilių, įsisavina natūralaus, temperuoto spektro ir mikrointervalikos struktūrinius resursus, kuriamuose kūriniuose pasitelkia algoritminio ir generatyvinio komponavimo strategijas;

108.3. susipažįsta su neeuropinės muzikos ir jos komponavimo tradicijomis, senosios

lietuvių liaudies monodijos ir sutartinių struktūriniais principais bei pritaiko juos kuriamuose kūriniuose;

108.4. įgydami meninę ir vertybinę orientaciją komponavimo kontekstuose, ugdosi kompozitoriaus profesijos pasirinkimo ir kompozicijos studijų poreikio bei prasmės suvokimą.

109. Įgyvendinant programą ugdomos komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencijos, pateikiamos pagal ugdymo intensyvumą:

109.1. Pažinimo kompetencija. Gebėjimas pažinti save ir pasaulį, ugdomas skatinant suvokti, pažinti ir perimti žmonijos kultūrinę patirtį, bendruosius ir specialiuosius muzikinio ir kompozicinio raštingumo įgūdžiu įsisavinant polifonijos, harmonijos, ritmikos, tembro ir kitų muzikos raiškos parametrų žinias kaip vieningą visumą. Ši kompetencija leidžia mokiniams suvokti pagrindinius komponavimo srities reiškinius ir procesus, analizuoti bei kuriamuose kūriniuose nuosekliai ir kūrybiškai pritaikyti pažintus muzikos komponavimo principus. Ugdant motyvaciją, mokėjimą mokytis ir gebėjimą suvokti save ir aplinką per kultūrinę patirtį, žinias ir asmeninės kūrybos praktiką, formuojami kritinio mąstymo ir problemų konstruktyvaus sprendimo įgūdžiai. Tai užtikrina mokinio įgytų žinių, įgūdžių ir komponavimo patirčių sklandų įprasminimą kuriamuose kūriniuose, leidžia suvokti grįžtamosios meninės vertės privalumus ir formuoja vientisą pasaulėvaizdį.

109.2. Kultūrinė kompetencija ugdoma skatinant kritiškai vertinti analizuojamų kūrinių estetinę ir struktūrinę raišką, aptariamų kūrinių autorių biografijos faktus ir gyvenimo peripetijas, papildant bendrakultūrinėmis ir kitų meno šakų informacijomis. Įgyta kultūrinė kompetencija mokiniams leidžia atpažinti, analizuoti ir suprasti bei tinkamai interpretuoti muzikos ir jos kūrybos vertingumą, atsakingai vertinti ir dalintis kultūrine ir menine informacija, suvokti įvairialypį meninį kontekstą ir įgytų komponavimo žinių prasmę bei jų integravimo į kasdienį gyvenimą svarbą. Lietuvos ir pasaulio kultūros procesų ir reiškinių stebėjimas mokiniams leidžia savikritiškai vertinti asmeninę kūrybinę patirtį, sustiprina kūrybinių pasirinkimų ir sprendimų meninę įtaigą, universalumą ir socialinį atsparumą.

109.3. Kūrybiškumo kompetencija komponavimo pamokose ugdoma aptariant struktūruotų kompozicinių eskizų paieškas, kūrybiškai plėtojant sukurtus eskizus klausa ir natografinėse programose, instrumentuojant kūrinius pasirinktiems instrumentams, vokaliniams balsams ar ansambliams. Visose proceso pakopose – nuo meninių inspiracijų nuoseklios paieškos ir atrankos iki alternatyvių kompozicinių, medžiagos plėtojimo strategijų ir meninių sprendimų rizikos vertinimo – svarbi mokinio idėjų ir mokytojo patarimų pusiausvyra. Tai stiprina mokinio pasitikėjimą kūrybinėmis galiomis, idėjomis ir kompoziciniais sprendimais, skatina individualaus komponavimo stiliaus paieškas. Kūrybinių idėjų sprendimai ir autorefleksijos lemia šiuolaikišką, efektyvų ir įtraukų komponavimo procesą, motyvuoja gilesnį kūrybos konteksto ir savęs suvokimą.

109.4. Pilietiškumo, pilietinio tapatumo ir pilietinės galios kompetencija ugdoma aptariant nacionalinius meno ir muzikos kūrinių vertinimo kriterijus, Lietuvos ir kitų šalių muzikinius simbolius bei ugdant atsakingą požiūrį į populiariosios ir taikomosios muzikos žanrus. Įgyjama pilietiškumo kompetencija leidžia mokiniams rinktis estetiškai ir vertybiškai brandžią kūrinių tematiką, pilietinėje kūryboje pasitelkti profesionalius tekstus ir informacijos šaltinius, atskleisti paviršutiniškos kūrybos apraiškas ir vertybiškai joms oponuoti. Tai skatina mokinius prisidėti prie atviros ir korektiškos visuomenės formavimo ir vesti socialiai atsakingas menines diskusijas.

109.5. Skaitmeninės kompetencijos kūrybos pamokose ugdymas neatsiejamas nuo nuolat intensyvėjančios elektroninės muzikos technologijų santalkos ir būtinumo komponuojant išlaikyti

pasirinkimo pusiausvyrą tarp tradicinių ir analoginių bei skaitmeninių instrumentų. Naudodamiesi skaitmeninio komponavimo įrankiais, mokiniai įgyja išmanaus ir inovatyvaus kūrybinio patyrimo, atveria naują meninio mąstymo erdvę bei išmėgina šiuolaikiškas kaitmeninio turinio kūrimo bei dalijimosi galimybes. Ši kompetencija apima motyvaciją ir sugebėjimą efektyviai naudotis skaitmeninėmis technologijomis atliekant kūrybos užduotis, mokantis bendrauti ir kurti skaitmeninį muzikos turinį analoginėms, skaitmeninėms ir erdvinio garso sistemoms. Tai apima gebėjimą valdyti ir plėtoti sudėtingos garso įrangos sąsajas, laikytis korektiškumo ir etikos taisyklių, saugumo priemonių bei konstruktyviai spręsti komponavimo procese iškylančias garso technologijų problemas.

109.6. Komunikavimo kompetencija kūrybos pamokose siejama su naujausių skaitmeninių technologijų ir elektroninės muzikos komponavimo priemonių tiksliniu pasitelkimu formuojant individualų meninį stilių ir socialinį įvaizdį. Tai leidžia mokiniams įgyti ir išlavinti gebėjimą tikslingai komunikuoti per kuriamus muzikos kūrinius ir jų koncepcijų sklaidą, dalykiškai bendrauti virtualiose aplinkose dalinantis kūrybiniais sumanymais. Lavinant kokybiškos meninės ir informacinės paieškos įgūdžius, atvirumą kitokiam mąstymui bei gebėjimą atmesti menkavertę ar manipuliuotą komunikaciją, skatinama vertinti pasitelkiamų skaitmenių ryšio priemonių ir technologijų patikimumą, ugdytis korektiško bendravimo ir bendradarbiavimo nuostatas.

109.7. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija stiprina mokinių savimonę, savitvardą, empatijos jauseną, gerina kūrybos ir jos sklaidos kokybę, tarpusavio santykius ir formuoja tinkamą savijautą. Tai skatina gebėjimą valdyti emocijas ir jų poveikį aplinkai, užtikrina geresnį kito asmens kūrybinių polinkių supratimą, leidžia be išankstinių nuostatų priimti atsakingus sprendimus ir deramai rūpintis psichologine bei fizine sveikata. Sveikos gyvensenos įgūdžiai ugdo mokinių savistabą, leidžia pasiekti geresnį asmeninės kūrybos ir socialinės raiškos įsivertinimą.

110. Pasiekimų sritys Programoje žymimos raidėmis (A, B), o raidėmis ir skaičiais (A1, A2) – pasiekimų srities pasiekimas.

111. Įvairių epochų muzikos stilių ir kūrinių analizavimas bei vertinimas išryškinant svarbiausius kompozicinius ir instrumentuotės aspektus (A). Analizuodami muzikos kūrinius ir teorinius muzikos tekstus, mokiniai įgyja muzikos suvokimo ir vertinimo pagrindus, atskleidžia kūrinių komponavimo priemonių kontekstus, kūrinių formos ir instrumentų sudėčių ypatumus. Pažindami kūrybos prigimtį kaip daugialypę ir paslaptingą intelektinių ir psichologinių procesų visumą, analizuoja ne vien ankstesnių laikotarpių, bet ir XX–XXI a. vertingus muzikos kūrinių pavyzdžius bei lietuviškosios kompozicinės mokyklos kūrinių ypatumus.

111.1. Muzikos kūrinių pažinimas (A1).

111.2. Muzikos komponavimo technikų pažinimas (A2).

112. Kūrinių įvairioms tradicinių instrumentų sudėtims, balsams ir elektroniniams instrumentams sukūrimas (B). Geba nusakyti muzikinės struktūros plėtojimo ir kūrinių formos principus bei dėsningumus, instrumentų ir vokalinių balsų diapazonus ir registrus, garso išgavimo charakteristikas, orientuojasi įvairių žanrų partitūrose, muzikinėje notacijoje, natografinėse ir audio programose. Pasitelkdami įgytas žinias geba sukurti nesudėtingus muzikos kūrinius, juose atskleisti estetinę nuovoką, stiliaus pojūtį, nuosekliai struktūruoti kompozicinę medžiagą, kūrybinį procesą praturtinant ankstesnių epochų ir šiuolaikiniuose kūriniuose pažintais komponavimo principais.

112.1. Muzikos kūrinio sukūrimas (B.1)

112.2. Kūrinio idėjos ir sąrangos nusakymas bei viešas atlikimas (B.2).

113. Geba sklandžiai nusakyti ar / ir aprašyti sukurto kūrinio bendrosios ir kompozicinės

raiškos siekinius ir priemones pasitelkiant skaidres, parašyti kūrinio anotaciją, paskleisti kūrinio įrašą su reikiamais komentarais muzikinėse interneto platformose. Įgyja viešo kalbėjimo ir kūrinių pristatymo koncertuose patirties. Suburia muzikos atlikėjus kūrinių repeticijoms, įrašams ir koncertams, kūrinių partitūras ir įrašus pateikia konkursams.

114. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	I–II gimnazijos klasė	III–IV gimnazijos klasė
Muzikos kūrinių analizė ir vertinimas išryškinant svarbiausius komponavimo ir instrumentuotės aspektus (A)		
Muzikos kūrinių pažinimas (A1).	Atpažįsta praeities epochų ir naujosios muzikos komponavimo priemones, kūrinių žanrus ir formas, apibūdina komponavimo priemonių raidą ir stiliaus bei komponavimo principų sąsajas. Pažįsta įvairių epochų kompozitorių kūrinius, orientuojasi šiuolaikinėse partitūrose (A1.3).	Analizuoja muzikos istorijoje žymiausių kompozitorių kūrinių kompozicinių priemonių įtaką kūrinio raiškai, formai ir faktūrai, įsisavina aptartų komponavimo priemonių kuriamuose kūriniuose pasitelkimo galimybes. Argumentuoja ir vertina analizuojamų kūrinių instrumentų pasirinktis, atskleidžia ir argumentuoja kūrinio komponavimo pagrindinį principą. Išryškina kūrinio instrumentuotės tipus ir ypatumus (A1.3).
Muzikos komponavimo technikų pažinimas (A2).	Pažįsta ir supranta muzikos komponavimo konteksto principus, geba jais pasiremti kuriant muzikines struktūras, eskizuojant ir kuriant nesudėtingas kompozicijas. Mokytojo vedami geba sukurti nedidelės apimties kūrinį, pasitelkiant pažintas komponavimo priemones (A2.3).	Taiko aptariamų komponavimo principų kuriamuose paprastų ir sudėtinių formų kūriniuose galimybes įvairioms instrumentų, balsų sudėtims ir elektronikai. Geba pagrįsti kūrinio partitūros maketo, tvarkingos natografijos ir kūrinio įrašo (mp3) ir partitūros (*pdf)* parengimą pasitelkiant nustatytas taisykles. Analizuoja liaudies dainų ir taikomųjų žanrų kūrinių kompozicinio plėtojimo pavyzdžius pagal šių kūrinių sąrangos ypatumus bei jų interpretavimo meninio interpretavimo įtaką kompoziciniams procesams (A2.3).
Kūrinių įvairioms tradicinių instrumentų sudėtims, balsams ir elektroniniams instrumentams sukūrimas (B)		
Muzikos kūrinio sukūrimas (B1).	Išskleidžia pasirengtą kūrinio pirminę medžiagą ir, pasitelkdamas pažintus muzikinės ir kompozicinės raiškos elementus, muzikos instrumentų ir žmogaus balso galimybes, plėtoja muzikinę mintį paprastomis kompozicinėmis priemonėmis. Pagal pažintus muzikinės formos prototipus sukuria ir natomis ar/ir skaitmeninėmis programomis	Geba savarankiškai formuoti pirminę kūrinio medžiagą, argumentuoti pasitelkiamų kompozicinių priemonių nuoseklumą ir išplėtoti sudėtinių formų kūrinius įvairioms instrumentų ar balsų sudėtims arba elektronikai. Įgyvendina kompozicinio meistriškumo reikalaujančius kūrybinius sumanymus, juose perteikdamas komponavimo

	eskizuoja ir užrašo nedidelės apimties, aiškios struktūros nesudėtingas kompozicijas, geba pateikti jų atlikimus ar įrašus renginiams ir koncertams (B1.3).	priemonių išmanymą ir atskleisdamas kūrybinę individualybę (B1.3).
Kūrinio idėjos ir sąrangos nusakymas, viešas atlikimas (B.2).	Nusako ar / ir aprašo sukurtų kūrinių idėją ir struktūrinės sąrangos aspektus, pagrindžia kompozicinių siekinių įgyvendinimą ir kūrinio instrumentų pasirinkimą. Geba suburti muzikos atlikėjus sukurtų kūrinių repeticijoms, įrašams ir koncertams (B2.3).	Geba įtaigiai nusakyti sukurto kūrinio stilistines sąsajas ir kontekstą, argumentuoti pasitelktų kompozicinių priemonių visumą, įtikinti auditoriją kūrinio sąrangos pagrįstumu ir nuoseklumu. Sklandžiai nusako ar / ir aprašo sukurto kūrinio bendrosios ir kompozicinės raiškos siekinius ir priemones pasitelkdamas skaidres, parengia kūrinio anotaciją. Įtaigiai pristato kūrinį koncerte arba internete (B2.3).

115. I–II gimnazijos klasių mokymo(si) turinys:

115.1. Įvairių epochų muzikos kūrinių kompozicinių priemonių analizė, vertinimas ir nedidelės apimties kūrinių sukūrimas; instrumentų ir jų registrų atpažinimas klausant kūrinius; kompozicinių eskizų užrašymas popieriuje ir natografinėmis programomis. Analizuojant įvairių epochų ir stilių muzikos kūrinius susipažįstama su komponavimo principų ir technikų raida, atskleidžiama jų įtaka garso aukščiui, ritmui, tembrui, faktūrai, dinamikai, štrichuotei ir kitiems kūrinio raiškos parametrams. Išryškinama muzikos tradicijų ir inovacijų sąveikos pusiausvyra, meninio raštingumo ir intelektinio išprusimo būtinybė. Mokiniai savarankiškai formuoja elementarius muzikinius darinius (motyvus, frazes, sakinius, periodus) vienam instrumentui, juos plėtoja iki 2 minučių trukmės epizodų ar išbaigtų kompozicinių miniatiūrų, jas užrašo ranka arba skaitmeninėmis priemonėmis. Įgijus muzikos instrumentų pažinimo žinių kuriami didesnės trukmės (iki 5 min.) kūriniai 2–3 instrumentų ansambliams.

115.2. Įsisavinus pradiniame komponavimo etape keltas užduotis ir sukūrus pirmuosius kūrinius, mokomasi nuosekliai ir įtaigiai nusakyti renginiams ir koncertams pateikiamų kūrinių idėjas, formos ypatumus bei komponavimo priemones, apibendrinti kūrinyje keltus kompozicinius siekius ir tikslus. Ugdomas gebėjimas konstruktyviai ir kūrybiškai bendrauti kūrinių sukūrimo, atlikimo ir įrašų klausimais su bendramoksliais, kūrinių atlikėjais, garso režisieriais ir interneto transliacijų rengėjais. Atskirais atvejais, ypač pirmaisiais ir antraisiais mokslo metais, mokymo turinys individualizuojamas atsižvelgiant į mokinio asmenybę, galimybes ir polinkius.

116. III–IV gimnazijos klasių mokymo(si) turinys:

116.1. Įvairių epochų muzikos kūrinių kompozicinių priemonių išsami analizė, sisteminis vertinimas ir vidutinės apimties kūrinių sukūrimas balsams, tradiciniams ar skaitmeniniams instrumentams ir jų deriniams. Įgyti komponavimo ir instrumentuotės gebėjimai įtvirtinami kuriant ciklinės formos iki 10 min. trukmės kūrinius 3–9 instrumentų ansambliams. Pasitelkiant skaitmenines programas, algoritminio ir generatyvinio komponavimo įrankius, mikrointervalinius resursus ir garso erdvinės sklaidos binauralinę technologiją, kuriami modaline, spektrine, serialia, minimalistine, aleatorine, puantlistine, mikroritmine, koliažine ir kitomis kompozicinėmis raiškomis grįsti kūriniai.

116.2. Kompozicinių priemonių partitūroje atpažinimas ir apibūdinimas, nusakant kūrinio idėjos, instrumentų grupių sudėties, akoladės, artikuliacijos, abreviatūros, atlikimo nuorodų reikšmes ir kitus ypatumus. Mokymo(si) ir komponavimo procesuose pasitelkiamais skaitmeninių technologijų kompozitoriaus darbo įrankiais atskleidžiama virtualios kompozicinės raiškos erdvė, praturtinamos komponavimo patirtys, užtikrinamas profesionaliai sukurtų kūrinių šiuolaikiškumas ir prieinamumas. Kompozicinių priemonių skaitmeninių programų platformose (DAW) atpažinimas ir apibūdinimas, nusakant analoginių ir skaitmeninių instrumentų skirtumus bei skaitmeninių komponavimo įrankių ypatumus. Atliktų ar įrašytų kūrinių aptarimai diskusijos forma, kūrinių anotacijų rašymas, argumentuotas skatinimas domėtis kompozicijos studijomis ir kompozitoriaus profesija.

117. Vertinimas – svarbi ugdymo proceso dedamoji, mokymosi kokybę ir pažangą lemiantis bei užtikrinantis veiksnys. Vertindamas mokytojas stebi ir kaupia mokinių pasiekimų informaciją, apibendrina daromą pažangą, planuoja bei tobulina ugdymo procesą ir mokymosi turinį. Vertinimu mokinys skatinamas mokytis, suprasti, ką išmoko ir ką reikės išmokti trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu. Mokiniui svarbu žinoti ugdymo procese išryškėjusias jo stipriąsias ir silpnąsias puses. Remiantis vertinimo rezultatais mokytojas numato mokymosi gaires, individualizuoja ugdymo procesą. Vertinimu mokytojas įvertina ne tik ugdymo tikslus ir principus, turinį ir metodus, bet ir įsivertina vertinimo poveikį mokinio motyvacijai ir asmenybei.

118. Vertinami visų veiklos sričių pasiekimai. Vertinimu stiprinama mokinių mokymosi motyvacija, pasitikėjimas savo jėgomis, ugdoma atsakomybė už mokymosi rezultatus, tikslinami mokymo siekiai ir tikslai. Atlikę praktines kūrybines užduotis mokiniai skatinami išmokti įsivertinti ir pasidalinti savo darbų įvertinimais su kitais mokiniais.

119. Per visą mokymosi laikotarpį taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, mokinius skatinant siekti geresnių pasiekimų. Mokymosi laikotarpio (pusmečio) pradžioje pasitelkiamos diagnostinio vertinimo užduotys, kurios vėliau leidžia stebėti mokinio pažangą.

120. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams paaiškinama, ką ir kaip reikia atlikti, supažindinama su vertinimo kriterijais. Vertinimo priemonės padeda mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir ugdytis asmenybę. Vertinimu mokiniui korektiškai parodomos ne tik klaidos ar nesėkmės, bet ir sėkmingai atliktos užduotys, jo padaryta pažanga. Mokinių pasiekimai, vertinimai ir stebima pažanga nelyginami.

121. Pasiekimų sričių aprašai skatina ne vien mokytojo vertinimus, bet ir mokinių įsivertinimus. Remiantis siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi išmaniai taikyti vertinimo kriterijus, kritiškai įsivertinti žinias, pasiekimus ir kūrybinę veiklą, korektiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti bendramokslių pasiekimus.

122. III ar (ir) IV gimnazijos klasėse mokiniai gali pasirinkti rengti brandos darbą.

123. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

124. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasė.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Įvairių epochų muzikos kūrinių analizė ir vertinimas išryškinant svarbiausius kompozicinius ir instrumentuotės aspektus (A)			
Geba atpažinti klausomo kūrinio kai kuriuos instrumentus, įvardina vieną kitą komponavimo priemonę. Nepakankamai sklandi kalba, menkas bendrųjų muzikinių, kompozicinių ir instrumentuotės sąvokų žodynas (A.1.1.).	Geba įvardinti klausomo kūrinio instrumentus, nusako svarbesnes komponavimo priemones, pakankamai sklandi kalba, pasitelkiamos svarbiausios sąvokos. Pasitaiko netikslumų ar klaidų, neapibendrina kūrinio komponavimo ir instrumentuotės priemonių visumos (A 1.2).	Atpažįsta praeities epochų ir naujosios muzikos komponavimo priemones, kūrinių žanrus ir formas, apibūdina komponavimo priemonių raidą ir stiliaus bei komponavimo principų sąsajas. Pažįsta įvairių epochų kompozitorių kūrinius, orientuojasi šiuolaikinėse partitūrose (A1.3).	Sklandžiai analizuoja muzikos kūrinių kompozicines priemones, įvardina ir sieja instrumentuotės, faktūros ir kitus muzikinės raiškos aspektus. Taisyklingai naudojasi srities terminija, kūrinių analizėje pasitelkia kitų meno ir mokslo sričių, muzikos ir komponavimo žinias, demonstruoja jų išmanymą (A 1.4).
Nepakankamas rėmimasis muzikos teorijos žiniomis vertinant muzikos kūrinio meninę ir kompozicinę visumą (A2.1).	Pastebimai remiasi muzikos teorijos žiniomis vertinant muzikos kūrinio meninę ir kompozicinę visumą, perteikiant įgytą supratimą ir patirtį (A2.2).	Pažįsta ir supranta muzikos komponavimo konteksto principus, geba jais pasiremti kurdamas muzikines struktūras, eskizuojant ir kuriant nesudėtingas kompozicijas. Mokytojo vedamas geba sukurti nedidelės apimties kūrinį, pasitelkiant pažintas komponavimo priemones (A2.3).	Įtaigiai atskleidžia muzikos kūrinio estetinius ypatumus, kompozicinę sąrangą, instrumentuotės principus. Geba pasitelkti kitų meno šakų pavyzdžius ir analogijomis perteikti analizuojamo muzikos kūrinio dėsningumus (A2.4).
Kūrinių instrumentams ir balsams sukūrimas (B)			
Mokytojo vedamas geba sudaryti pirminę kūrinio medžiagą (prekompozicija) ir ja remdamasis sukurti ir natomis užrašyti nedidelės apimties, impulsyviai	Mokytojo vedamas geba sudaryti pirminę kūrinio medžiagą (prekompozicija) ir ja remdamasis sukurti nedidelės apimties fragmentiškus kūrinius vienam,	Išskleidžia pasirengtą kūrinio pirminę medžiagą ir, pasitelkdamas pažintus muzikinės ir kompozicinės raiškos elementus, muzikos instrumentų ir	Pagrindžia kūrinio koncepcijos įtaigumą, nuosekliai išplėtoja pasirengtos pirminės kūrinio medžiagos dėsningumus įvairiuose kūrinio raiškos

plėtojamus, fragmentiškos sandaros muzikos kūrinius vienam ar dviem instrumentams ar balsams (B1.1).	dviem ar trims instrumentams, pasitelkdamas pažintus medžiagos plėtotės principus ir nesudėtingas komponavimo priemones (B1.2).	žmogaus balso galimybes, plėtoja muzikinę mintį paprastomis kompozicinėmis priemonėmis. Pagal pažintus muzikinės formos prototipus sukuria ir natomis ar/ir skaitmeninėmis programomis eskizuoja ir užrašo nedidelės apimties, aiškios struktūros nesudėtingas kompozicijas, geba pateikti jų atlikimus ar įrašus renginiams ir koncertams (B1.3).	aspektuose, argumentuoja instrumentų pasirinkimus. Geba įsivertinti daromą kompozicinę pažangą, rengia tvarkingas kūrinių natografines partitūras, kūrinių įrašams pasitelkia atlikėjus. Pateikia kūrinių partitūras ir įrašus konkursams, koncertams ir interneto transliacijoms (B1.4.).
Kuriamuose kūriniuose ar eskizuose nepakankamai pasitelkia kompozicinėje analizėje pažintus komponavimo principus (B2.1).	Kuriamuose kūriniuose ar eskizuose fragmentiškai pasitelkia kompozicinėje analizėje pažintus komponavimo principus, pagrindžia jų pasirinkimą (B2.2).	Nusako ar / ir aprašo sukurtų kūrinių idėją ir struktūrinės sąrangos aspektus, pagrindžia kompozicinių siekinių įgyvendinimą ir kūrinio instrumentų pasirinkimą. Geba suburti muzikos atlikėjus sukurtų kūrinių repeticijoms, įrašams ir koncertams (B2.3).	Pagrindžia įsisąmonintą poreikį papildyti vienpusį intuityvųjį komponavimą struktūruota raiška, konstruktyviai vertina anksčiau darytas klaidas, geba formuoti būsimų kūrinių estetines ir struktūrines vizijas (B2.4).

125. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasė.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Įvairių epochų muzikos kūrinių analizė ir vertinimas išryškinant svarbiausius kompozicinius ir instrumentuotės aspektus (A)			
Geba atpažinti klausomo kūrinio svarbiausius instrumentus, įvardina svarbesnes komponavimo priemones. Nepakankamai sklandi kalba, menkas bendrųjų muzikinių, kompozicinių ir instrumentuotės sąvokų žodynas (A1.1).	Geba atpažinti klausomo kūrinio instrumentų, nusako svarbesnes komponavimo priemones, pakankamai sklandi kalba, argumentuojant pasitelkiamos svarbiausios muzikos ir komponavimo sąvokos. Pasitaiko netikslumų ar klaidų,	Analizuoja muzikos istorijoje žymiausių kompozitorių kūrinių kompozicinių priemonių įtaką kūrinio raiškai, formai ir faktūrai, įsisavina aptartų komponavimo priemonių kuriamuose kūriniuose pasitelkimo galimybes. Argumentuoja ir vertina	Įgyta darni bendrųjų muzikinių, komponavimo ir instrumentuotės žinių ir įgūdžių visuma ir išsiugdytos asmenybinės vertybės leidžia įtaigiai atskleisti analizuojamo kūrinio estetinių ir kompozicinių ypatumų sąveiką,

	nepakankamai apibendrina kūrinio komponavimo ir instrumentuotės priemonių visumą, orientuojasi šiuolaikinėse partitūrose (A1.2).	analizuojamų kūrinių instrumentų pasirinktis, atskleidžia ir argumentuoja kūrinio komponavimo pagrindinį principą. Išryškina kūrinio instrumentuotės tipus ir ypatumus (A1.3).	apibendrinti kūrinį meninės ir struktūrinės raiškos kontekstuose. Įžvelgus ir argumentuojant kūrinio kultūrines ir filosofines potekstes, analizė užbaigiama analizuojamo kūrinio kūrybos proceso apibendrinimu (A1.4).
Pastebimai remiasi muzikos teorijos žiniomis vertindamas muzikos kūrinio meninę ir kompozicinę visumą, perteikdamas įgytą supratimą ir patirtį (A2.1).	Žino ir supranta muzikos komponavimo principus, geba argumentuotai vertinti muzikinių struktūrų plėtojimo tipus, atpažįsta skirtingas komponavimo technikas, pagrindžia jų poreikį ir meninį poveikį (A2.2).	Taiko aptariamų komponavimo principų kuriamuose paprastų ir sudėtinių formų kūriniuose galimybes įvairioms instrumentų, balsų sudėtims ir elektronikai. Geba pagrįsti kūrinio partitūros maketo, tvarkingos natografijos ir kūrinio įrašo (mp3) ir partitūros (*pdf)* parengimą pasitelkiant nustatytas taisykles. Analizuoja liaudies dainų ir taikomųjų žanrų kūrinių kompozicinio plėtojimo pavyzdžius pagal šių kūrinių sąrangos ypatumus bei jų interpretavimo meninio interpretavimo įtaką kompoziciniams procesams (A2.3).	Geba argumentuoti kūrinio partitūros maketo, tvarkingos natografijos ir kūrinio įrašo (*mp3*) ir partitūros (*pdf*) poreikį bei taisykles (A2.4).
Kūrinių instrumentams, balsams ir elektronikai sukūrimas (B)			
Mokytojo vedamas geba sudaryti pirminę kūrinio medžiagą (prekompozicija) ir ja remdamasis sukurti nedidelės apimties fragmentiškus kūrinius vienam, dviem ar trims instrumentams, pasitelkdamas pažintus medžiagos	Plėtodamas parengtą kūrinio pirminę medžiagą kūrinio pavidalu, geba pasitelkti pažintus muzikinės ir kompozicinės raiškos elementus, muzikos instrumentų ir žmogaus balso galimybes. Kompozicinėmis priemonėmis	Geba savarankiškai formuoti pirminę kūrinio medžiagą, argumentuoti pasitelkiamų kompozicinių priemonių nuoseklumą ir išplėtoti sudėtinių formų kūrinius įvairioms instrumentų ar balsų sudėtims	Pagrindžia kūrinio koncepcijos įtaigumą, nuosekliai išplėtoja pasirengtos pirminės kūrinio medžiagos dėsningumus įvairiuose kūrinio raiškos aspektuose, argumentuoja instrumentų pasirinkimus. Geba

plėtotės principus ir nesudėtingas komponavimo priemones. Komponuodamas geba pasitelkti nesudėtingas skaitmenines programas ir garso redagavimo įrankius (B1.1).	plėtojant muzikinę mintį remiamasi kūrinių formų pavyzdžiais. Nedidelės apimties, aiškios struktūros kompozicijos eskizuojamos ir užrašomos natomis ar / ir skaitmeninėmis programomis, pateikiami jų atlikimai ar įrašai egzaminui ar / ir koncertams (B1.3).	arba elektronikai. Įgyvendina kompozicinio meistriškumo reikalaujančius kūrybinius sumanymus, juose perteikdamas komponavimo priemonių išmanymą ir atskleisdamas kūrybinę individualybę (B1.3).	įsivertinti daromą kompozicinę pažangą, rengia tvarkingas kūrinių natografines partitūras ir skaitmeninių programų vizualizacijas, kūrinių įrašams pasitelkia atlikėjus. Pateikia kūrinių partitūras ir įrašus konkursams, koncertams ir interneto transliacijoms (B1.4).
Kuriamuose kūriniuose ar eskizuose fragmentiškai pasitelkia kompozicinėje analizėje pažintus komponavimo principus, pagrindžia jų pasirinkimą (B2.1).	Sukurtų kūrinių idėja ir struktūrinė sąranga sklandi, motyvuotas kompozicinių siekinių įgyvendinimas ir kūrinio instrumentų pasirinkimas. Geba suburti muzikos atlikėjus kūrinių repeticijoms, įrašams ir koncertams (B2.2).	Geba įtaigiai nusakyti sukurto kūrinio stilistines sąsajas ir kontekstą, argumentuoti pasitelktų kompozicinių priemonių visumą, įtikinti auditoriją kūrinio sąrangos pagrįstumu ir nuoseklumu. Sklandžiai nusako ar / ir aprašo sukurto kūrinio bendrosios ir kompozicinės raiškos siekinius ir priemones pasitelkiant skaidres, parengia kūrinio anotaciją. Įtaigiai pristato kūrinį koncerte arba interneto erdvėje (B2.3).	Kūrybiška ir muzikos įvairovei atvira asmenybė išmaningai pasitelkia įvairiapuses komponavimo kompetencijas, kūrybos procese remiasi kitų meno sričių ir mokslo šakų žiniomis bei pasiekimais, geba kurti profesionalios sąrangos kūrinius (B2.4).

KETVIRTASIS SKIRSNIS
MUZIKOS TEORIJOS DALYKAS

126. Muzikos teorija – pagrindinis Programos privalomas dalykas.

127. Dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams nuosekliai ugdyti muzikologinius gebėjimus – kritiškai vertinti ir analizuoti muzikos kultūros reiškinių įvairovę, supažindinant su Lietuvos, Europos ir pasaulio muzikine kultūra.

128. Muzikos teorijos pamokose mokiniai sistemingi gilina muzikos teorijos pagrindus, pasitelkiant muzikos teorijos, muzikos istorijos, muzikos kūrinių analizės įgūdžius, sudaromos sąlygos sistemingai ir kryptingai susitelkti į praeities ir dabarties kultūrinio gyvenimo problemų tyrinėjimą ir analizavimą, integruojant ir apibendrinant muzikologijos dalykų (solfedžio, muzikos istorija, harmonija, polifonija, muzikos kūrinių analize) mokymosi patirtį.

129. Mokiniai supažindinami su kultūriniu bei istoriniu muzikos kūrinių kontekstu ir įvairiais dabarties muzikos aspektais. Mokymo(si) procese aktyviai ugdomas mokinių analitinis mąstymas, sprendimų priėmimo gebėjimai, puoselėjami kūrybingumas, vaizduotė. Užduotys individualizuojamos pagal mokinių mokymosi motyvaciją, tiriamuose darbuose pasirenkant analizuoti juos itin dominančias temas.

130. Muzikos teorijos dalykas glaudžiai siejamas su kitais muzikos dalykais – muzikos istorija, harmonija, polifonija, muzikos kūrinių analize ir bendrosiomis programomis – istorija, meno istorija, literatūra, užsienio kalbomis. Tai suteikia mokiniui išsamų muzikinės kultūros suvokimą, stiprina tarpdalykinius ryšius ir visapusę muzikinio parengimo kokybę. Aptariant ir analizuojant muzikos kūrinius, vertinant šiuolaikinius kultūros reiškinius, užsiėmimai gali būti rengiami individualiai, nedidelėse grupėse.

131. Programoje išskirtos dvi pasiekimų sritys: Muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas ir Muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti pabaigus ugdymo programą. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama ugdymo koncentruose (I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškai įgyti žinių ir supratimą, ugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo(si) rezultatus.

132. Tikslas – kryptingai suplanuotomis muzikos teorijos dalyko pamokų veiklomis padėti mokiniams ugdytis muzikologinius gebėjimus kritiškai vertinti ir analizuoti muzikos kultūros reiškinių įvairovę.

133. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

133.1. analizuodami muzikologinius tekstus, knygas susipažįsta su praeities epochų muzikos vertybėmis, dabarties meninėmis praktikomis, siekia naujų meninių patirčių;

133.2. lankydamiesi renginiuose, koncertuose, o vėliau juos aptardami, plėtoja muzikos kūrinių supratimo ir vertinimo gebėjimus, įgyja tam reikalingų žinių;

133.3. mokosi taikyti sukauptą muzikologinę patirtį edukacinėje ir tiriamojoje veikloje.

134. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

134.1. lankydami įvairius renginius plėtoja suvokimą apie vientisą muzikos pasaulį, neatsiejamą nuo kitų visuomenės veiklos sričių – meno, mokslo, socialinės kultūrinės veiklos;

134.2. pritaikę kitų muzikinių ir bendrųjų programų dalykų įgūdžius, išmano praeities ir dabarties kultūros, meno, muzikos ir kūrybinės veiklos vertybes, lavina tolerantišką ir atvirą požiūrį į naujas estetines patirtis;

134.3. aptardami, analizuodami, vertindami pasirinktą muzikinės veiklos sritį savarankiškai taiko sukauptą muzikologinės ir kūrybinės veiklos patirtį.

135. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

135.1. Pažinimo kompetencija muzikologijos srityje skatina mokinių gebėjimą giliai ir kritiškai suvokti muzikos kūrinių kultūrinį bei istorinį kontekstą, atpažinti muzikos formos, instrumentų bei muzikinės kalbos ypatumus, bei puoselėti muzikologinę interpretacinę kultūrą. Ši kompetencija ugdo mokinio motyvaciją pažinti save ir pasaulį, įsisavinti žmonijos kultūrinę patirtį, taip pat skatina kritinį mąstymą, problemų sprendimo gebėjimus, bei pasirengimą nuolat mokytis. Dalykinių žinių, kritinio mąstymo, problemų sprendimo ir mokymosi gebėjimai sudaro pažinimo kompetencijos pagrindą, suteikdami mokiniui įrankius efektyviam muzikos kūrinių suvokimui ir analizei.

135.2. Kultūrinė kompetencija muzikos teorijos dalyke apima gebėjimą kritiškai analizuoti ir vertinti muzikos kultūros reiškinius įvairovę, įsisavinti kultūrinį bei istorinį muzikos kūrinių kontekstą ir suprasti skirtingus dabarties muzikos aspektus. Ši kompetencija puoselėja kultūrinį sąmoningumą, suteikia žinias apie muzikos vaidmenį kultūroje ir įgalina mokinius išreikšti asmeninius vertinimus bei samprotavimus apie muzikinę kultūrą bei jos reikšmę. Mokiniams būdingas kultūrinis išprusimas leidžia jiems orientuotis kultūrinėje erdvėje ir suvokti kultūros raidos tendencijas, tuo pačiu skatindamas kultūrinę raišką ir sąmoningumą. Ši kompetencija prisideda prie gilesnio supratimo apie kultūrines tradicijas, paveldą ir šiuolaikines kultūrines tendencijas bei formuoja kritinį mąstymą apie kultūros formas ir reiškinius.

135.3. Kūrybiškumo kompetencija muzikologijoje reiškiasi kaip gebėjimas kritiškai analizuoti muzikos kultūros reiškinius, integruoti istorinį bei kultūrinį muzikos kūrinių kontekstą ir taikyti kūrybingus metodus muzikos interpretavimui bei suvokimui. Mokiniai, dirbdami su muzikologiniais tekstais ir analizės metodais, mokosi identifikuoti problemas, kurti naujas idėjas ir reflektuoti apie jų reikšmingumą bei naujumą, taip pat vertina savo pažangą ir tobulėja kūrybos procese. Ši kompetencija sujungia tyrinėjimo, generavimo, kūrimo bei vertinimo ir refleksijos aspektus, suteikiant mokiniams visapusiškas žinias ir įgūdžius muzikos srityje.

135.4. Skaitmeninė kompetencija muzikologijoje suteikia įgūdžius ir žinias kritiškai vertinti, analizuoti ir interpretuoti muzikos kultūros reiškinius, naudojant skaitmenines technologijas. Ši kompetencija leidžia mokiniams gilintis į muzikos kūrinių kultūrinį ir istorinį kontekstą, naudojantis skaitmeniniais įrankiais ir resursais, ir tuo pačiu metu puoselėti kūrybingumą, vaizduotę bei analitinį mąstymą. Be to, mokiniai tampa įgudusiais skaitmeninio turinio kūrime, komunikavime ir saugojime, o tai yra būtina siekiant efektyviai dalyvauti šiuolaikinėje muzikinėje kultūroje, kuri vis labiau tampa skaitmeninė.

135.5. Komunikavimo kompetencija muzikologijoje yra neatsiejama nuo muzikos suvokimo ir vertinimo, leidžia mokiniams efektyviai perduoti ir priimti muzikologinę informaciją. Mokiniai, dirbdami su muzikos tekstu ir kritika, mokosi taikyti ir derinti savo pažinimo kompetencijas su komunikavimo įgūdžiais, siekdami gilesnio muzikos supratimo, teisingai ir etiškai komunikuoti su kitiems apie muziką, remiantis tiek verbalinėmis, tiek neverbalinėmis raiškos priemonėmis, kad būtų galima efektyviai bendrauti muzikinėje erdvėje.

135.6. Pilietiškumo kompetencija muzikologijoje reiškia sugebėjimą įžvelgti muzikos vaidmenį kultūroje ir visuomenėje, taip pat jos poveikį individualiai ir kolektyvinei sąmonės formavimui. Suprasdami muzikos kultūros kontekstą, mokiniai mokosi vertinti muziką kaip pilietinio tapatumo ir kultūrinės atminties šaltinį, taip pat kaip priemonę socialiniam bendravimui ir kolektyvinei saviraiškai. Tuo pačiu metu mokiniai mokosi atskirti informaciją ir kritiškai vertinti muzikologines studijas, taip pat suprasti, kaip skirtingi muzikiniai reiškiniai atspindi ir veikia visuomenines vertybes, normas ir įsitikinimus.

135.7. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija ugdoma per gebėjimą suprasti ir valdyti emocijas per muziką. Mokiniai žino ir geba paaiškinti jausmus, kurie kyla iš muzikos, supranta, kaip muzika gali paveikti žmonių tarpusavio santykius ir sveikatos būklę, kaip atpažinti save, diskutuoja apie savo jausmus, muzikos svarbą bendruomenės kultūroje, tradicijose ir sveikos gyvensenos praktikoje.

136. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

137. Muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas (A). Skaitydami, rašydami, analizuodami tekstus apie muziką, mokiniai stebi, fiksuoja ir apibūdina įvairius kūrinių aspektus (muzikos forma, instrumentai, muzikinės kalbos ypatumai) klausant muzikos. Aiškinasi muzikos poveikį, supranta, kad muzika turi savitas suvokimo bei vertinimo taisykles ir iš suvokėjų reikalauja pasirengimo bei žinių. Domisi profesionalių muzikologų darbais, puoselėja muzikologinę interpretacinę kultūrą.

137.1. Muzikologinio teksto supratimas ir rašymas (A1).

137.2. Muzikos raiškos priemonių vartojimas kūrinio meninei visumai vertinti (A2).

138. Muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (B). Siekia geriau pažinti dabarties Lietuvos muzikinę kultūrą pasaulio muzikinės kultūros kontekste. Pateikia asmeninį dabarties Lietuvos muzikinės kultūros vertinimą, samprotavimus apie pasaulio muzikinės kultūros raidą.

138.1. Recenzijos rašymas (B1)

138.2. Dalyvavimas mokyklos ir miesto kultūriniame gyvenime (B2).

139. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	I–II gimnazijos klasė	III–IV gimnazijos klasė
Muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas (A).		
Muzikologinio teksto supratimas ir rašymas (A1).	Tiksliai referuoja svarbiausias perskaityto muzikologinio teksto idėjas, paaiškina tekste paminėtų kūrinių ar muzikos istorijos epochos ryškiausius bruožus. Taisyklingai vartoja muzikos terminiją ir sąvokas, žodžių formas, sudaro sakinius laikantis dabartinės rašybos ir skyrybos normų. Taiko lietuvių ir užsienio kalbų, visuotinės ir meno istorijos dalykų patirtį, skaitmeninių technologijų galimybes (A1.3).	Gerai valdo įvairius interpretacinius žanrus (apžvalginis, kritinis straipsnis, tyrimas, esė, interviu, kūrybinis portretas ir pan.). Taisyklingai vartoja muzikos terminiją ir sąvokas, žodžių formas, sudaro sakinius laikydamasis dabartinės rašybos ir skyrybos normų, pagrįstų lingvistikos pradmenimis (A1.3).
Muzikos raiškos priemonių vartojimas kūrinio meninei visumai vertinti (A2).	Įvardija analizuojamo / klausomo kūrinio muzikos raiškos priemones, stiliaus ir žanro savybes. Apibūdina kūrinio ypatumus ir susieja juos su kūrinio menine visuma (A2.3).	Palygina skirtingų muzikos kūrinių raiškos savitumus, nustato priklausomybę istorinei epochai, stiliui. Apibūdina muzikos kūrinio formą, technines ir estetines savybes, paaiškina jas konkretaus kompozitoriaus gyvenimo epochos kontekstu. Nusako gretinamų panašių pavyzdžių panašumus ir skirtumus, meninę ir estetinę kūrinio vertę (A2.3).
Muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (B).		
Recenzijos rašymas (B1)	Geba atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją apie matytą renginį. Apibūdina recenzijos rašymo procesą, pasirenka tinkamą analizės metodą. Savo nuomonę susieja su girdėtos muzikos stilistika ar interpretacija (B1.3).	Atsirenka ir susistemina reikalingą informaciją, kritikų atsiliepimus apie matytą renginį. Pasirenka reikiamą recenzijos rašymo formą pagal atitinkamą kritikos tipą. Savo išvadas susieja su renginio stilistika, remiasi asmenine patirtimi, polemizuoja su kritikų vertinimais (B1.3).

Dalyvavimas mokyklos ir miesto kultūriniame gyvenime (B2).	Apibūdina pažįstamas muzikologinės veiklos formas, ir jų reikšmę, žiniasklaidos svarbą visuomenės gyvenimui. Veda ir komentuoja koncertus, dalyvauja autorinių darbų aptarimuose-diskusijose, perklausose, koncertuose, meninės integracijos projektuose. Viešai skelbia parengtas įvairių renginių ir koncertų recenzijas, esė (B2.3).	Apibūdina muzikologinės veiklos reikšmę sociokultūriniam gyvenimui. Pristato savo kritines įžvalgas apie tam tikras šiuolaikinio meno problemas. Veda ir komentuoja koncertus, dalyvauja autorinių darbų aptarimuose-diskusijose, perklausose, koncertuose, meninės integracijos projektuose, skaito pranešimus, rengia ir eksponuoja parodas, pristatymus apie kompozitorių kūrybinius portretus, muzikos istorijos laikotarpio apžvalgas, reportažus, interviu (B2.3).

140. Mokymo(si) turinys, I–II gimnazijos klasė:

140.1. Muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas. Skaitant, rašant, analizuojant muzikologinius tekstus ir muzikos kūrinius susipažįstama su stilistinėmis epochomis, būdingais epochų muzikos žanrais, formomis, išraiškos priemonėmis, nagrinėjamas lietuvių folkloras bei lietuvių profesionalioji muzika Ugdomi individualaus vertinimo, muzikologijos reiškinių ir įvykių interpretacijos gebėjimai. Mokiniai susipažįsta su įvairiais muzikinės publicistikos žanrais ir formomis, mokosi rašyti smulkių formų tiriamuosius darbus (renkant, kaupiant ir sisteminant mokomąją medžiagą), parengia referatus. Atliekami du trys rašto darbai (recenzijos, kompozitoriaus kūrybinio portreto ar istorinės apybraižos žanro). Aptaria aplankytus koncertus, spektaklius ir kitus muzikinius renginius.

140.2. Muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Mokyklos ar miesto kultūrinio gyvenimo kontekste atliekama muzikologinė praktika: mokomasi redaguoti, vesti koncertus ar konkursus, koncertų vedimas, programų komentavimas, parodų rengimas ir eksponavimas, teminiai pristatymai. Dalyvaujant autorinių darbų aptarimuose-diskusijose, koncertuose, muzikinėje projektinėje veikloje, ugdomi viešojo kalbėjimo įgūdžiai. Puoselėjama komunikavimo kompetencija kaip menų, kalbų, technologinių ir socialinių gebėjimų visuma.

141. Mokymo(si) turinys, III–IV gimnazijos klasė:

141.1. Muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas. Muzikos teorijos specialusis kursas siekia tobulinti muzikologinio teksto suvokimą ir gebėjimus. Skaitant, rašant, analizuojant muzikologinius tekstus ir muzikos kūrinius, susipažįstama įvairiomis stilistinėmis epochomis, būdingais muzikos žanrais, formomis, išraiškos priemonėmis, nagrinėjama lietuvių profesionaliosios muzikos raida. Ugdomi individualaus vertinimo, muzikologijos reiškinių ir įvykių interpretacijos gebėjimai. Mokiniai mokosi rašyti tiriamuosius darbus. Kasmet atliekami du trys rašto darbai (muzikos kūrinio formos analizavimas, istorinės apybraižos ar kompozitorių kūrybiniai portretai ir pan.).

141.2. Muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Mokyklos ar miesto kultūrinio gyvenimo kontekste mokiniai atlieka muzikologinę praktiką (koncertų vedimas, programų komentavimas, pranešimų skaitymas, parodų rengimas ir eksponavimas, teminiai pristatymai, iniciavimas ir / ar dalyvavimas muzikiniuose projektuose). Organizuojami autorinių darbų aptarimai-diskusijos, koncertai. Puoselėjama komunikavimo kompetencija kaip menų, kalbų, technologinių ir socialinių gebėjimų visuma. Tiriant ir vertinant muzikos reikšmę sociokultūrinėje aplinkoje, pageidaujama lankyti koncertus, šokio ir teatro spektaklius, susitikimus su menininkais ir atlikėjais ir su mokytoju juos aptarti. Per matytų renginių ir projektų aptarimus, savo rašiniuose mokiniai skatinami apibūdinti patirtus individualius įspūdžius ir išgyvenimus, išsakyti kritinius vertinimus.

142. Vertinimas – svarbus ugdymo proceso etapas, mokymo(si) pažangą ir kokybę skatinantis bei užtikrinantis veiksnys. Jis leidžia mokytojui stebėti ir kaupti informaciją apie mokinių pasiekimus, apibendrinti jų daromą pažangą, planuoti bei tobulinti tolesnį ugdymo procesą ir mokymo(si) turinį. Vertinimas turi padėti mokiniams mokytis, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar reikės mokytis. Mokinys turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, jas turi žinoti ir tėvai (arba mokinio atstovai pagal įstatymą). Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinant apmąstomi ne vien ugdymo tikslai ir principai, turinys ir metodai, bet ir vertinimo bei įvertinimo poveikis vaikų motyvacijai bei savigarbai.

143. Vertinami visų veiklos sričių pasiekimai: muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas, muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Vertinimu siekiama

kelti mokinių mokymosi motyvaciją, pasitikėjimą savo jėgomis, ugdyti atsakomybę už mokymosi rezultatus, nusistatyti ateities tikslus. Skirtingų sričių veikla (rašto darbai, muzikologinė raiška) siekiama kelti mokinių mokymosi motyvaciją ir ugdyti atsakomybę už mokymosi rezultatus. Atlikę praktines kūrybines užduotis mokiniai yra skatinami išmokti įsivertinti ir pateikti savo darbus įvertinti kitiems.

144. Per visą mokymo(si) laikotarpį taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, jis mokinius motyvuoja siekti aukštesnių pasiekimų. Mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje taikomos diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą.

145. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams paaiškinama, ką reikia atlikti, vertinimo kriterijai. Vertinimas turi būti formuluojamas kaip būdas padėti mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir brėsti kaip asmenybei. Pateikiant vertinimą pabrėžiamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Mokinių pasiekimai, vertinimas ir stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

146. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams į(si)vertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, kritiškai įsivertinti žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą, taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti klasės draugų pasiekimus.

147. III ar (ir) IV gimnazijos klasėse mokiniai gali pasirinkti rengti brandos darbą.

148. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

149. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasė.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas (A).			
Geba nurodyti keletą svarbių analizuojamo teksto minčių, tačiau ne visada išskiria pagrindines idėjas. Pasitaiko netikslumų identifikuojat ir apibūdinat tekstuose aprašomus muzikinius įvykius, epochas. Susiduria su sunkumais rašant tekstus: netaisyklingai vartojami muzikos terminai, sąvokos, neturtingas žodynas (A1.1).	Geba apibūdinti keletą svarbių analizuojamo teksto minčių, tačiau ne visada išskiria pagrindines idėjas. Pasitaiko netikslumų įvardijant paminėtų kūrinių ar muzikos istorijos epochų bruožus. Rašant tekstus susiduria su sunkumais struktūros, terminijos naudojimo aspektais. Padedant pritaiko lietuvių, užsienio kalbos, meno istorijos, skaitmeninių technologijų dalykų įgūdžius (A1.2).	Tiksliai referuoja svarbiausias perskaityto muzikologinio teksto idėjas, paaiškina tekste paminėtų kūrinių ar muzikos istorijos epochos ryškiausius bruožus. Taisyklingai vartoja muzikos terminiją ir sąvokas, žodžių formas, sudaro sakinius laikantis dabartinės rašybos ir skyrybos normų. Taiko lietuvių ir užsienio kalbų, visuotinės ir meno istorijos dalykų patirtį, skaitmeninių technologijų galimybes (A1.3).	Puikiai referuoja perskaitytą muzikologinį tekstą, geba jį kritiškai vertinti, analizuoti, lyginti su kitų autorių darbais. Lengvai išskiria ir paaiškina tekste paminėtų kūrinių ar muzikos istorijos epochos ryškiausius bruožus. Savo tekstuose laisvai taiko taisyklingą muzikos terminiją, sąvokas, žodžių formas, sudaro sakinius laikantis dabartinės rašybos ir skyrybos normų. Plačiai taiko įvairių kalbų, visuotinės ir meno istorijos dalykų patirtį, skaitmeninių technologijų galimybes (A1.4).
Sunkiau sieja muzikos teorijos dalykuose įgytas žinias analizuojamo / klausomo muzikos kūrinio meninei visumai vertinti (A2.1).	Geba įvardinti analizuojamo / klausomo kūrinio pagrindines muzikos raiškos priemones, kai kurias stiliaus ir žanro ypatybes (A2.2).	Įvardija analizuojamo / klausomo kūrinio muzikos raiškos priemones, stiliaus ir žanro savybes. Apibūdina kūrinio ypatumus ir susieja juos su kūrinio menine visuma (A2.3).	Pasitelkiant kitų muzikos dalykų žinias geba lengvai apibūdinti analizuojamo / klausomo kūrinio muzikos raiškos priemones, stiliaus ir žanro savybes. Aptaria kūrinio muzikos organizavimo principus, meninę visumą (A2.4).

Muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (B).			
Reikia pagalbos išskirti ir susisteminti informaciją, reikiamą recenzijos rašymui. Rašomame tekste vyrauja neaiški struktūra, padrikai dėstomos mintys, dažnai sudėtinga reikšti savo nuomonę (B1.1).	Ne visada atsirenka reikiamą informaciją apie matytą renginį, kartais reikia pagalbos ją susisteminti. Žino recenzijos rašymo procesą ir struktūrą, tačiau sunkiau reiškia mintis, savo nuomonę apie girdėtos muzikos stilistiką ar interpretaciją (B1.2).	Geba atsirinkti ir susisteminti reikalingą informaciją apie matytą renginį. Apibūdina recenzijos rašymo procesą, pasirenka tinkamą analizės metodą. Savo nuomonę susieja su girdėtos muzikos stilistika ar interpretacija (B1.3).	Tiksliai atsirenka ir susistemina reikalingą informaciją apie matytą renginį. Savo recenzijoje demonstruoja aiškią teksto struktūrą, rišliai dėstomas mintis. Remiantis savo nuomone ir sukauptomis muzikinių dalykų žiniomis, sklandžiai apibūdina girdėtos muzikos stilių ir interpretaciją (B1.4).
Geba nurodyti kai kurias pažįstamas muzikologinės veiklos formas. Reikia pagalbos pasiruošiant vesti koncertus, įsitraukiant į diskusiją ar rašant recenzijas. Retai lankosi koncertuose (B2.1)	Apibūdina pažįstamas muzikologinės veiklos formas ir jų reikšmę bendruomenės gyvenimui. Su pagalba pasiruošiant geba pravesti koncertus, ne visada įsitraukia į diskusijas, koncertų, renginių komentavimą. Skelbia kai kurias savo rašytas recenzijas ir esė apie lankytus koncertus ir renginius (B2.2).	Apibūdina pažįstamas muzikologinės veiklos formas, ir jų reikšmę, žiniasklaidos svarbą visuomenės gyvenimui. Veda ir komentuoja koncertus, dalyvauja autorinių darbų aptarimuose-diskusijose, perklausose, koncertuose, meninės integracijos projektuose. Viešai skelbia parengtas įvairių renginių ir koncertų recenzijas, esė (B2.3).	Žino ir puikiai apibūdina įvairias muzikologinės veiklos formas, pagrindinėse jų realizuoja save, aktyviai dalyvauja mokyklos bendruomenės veikloje, miesto renginiuose. Geba tikslingai pasiruošti koncertų, renginių vedimui, dalyvauti įvairiose diskusijose, argumentuotai išsakyti savo nuomonę. Viešai skelbia įvairių renginių, koncertų recenzijas, pastebi savo anksčiau darytas klaidas (B2.4).

150. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasė.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis

Muzikologinių tekstų analizavimas, vertinimas ir kūrimas (A).			
Su pagalba geba išskirti pagrindinius skirtingų interpretacinių žanrų bruožus. Rašant savo tekstus ne visada tikslingai vartoja muzikos terminus ir sąvokas, vyrauja neaiški dėstymo struktūra, rašybos, skyrybos klaidos (A1.1).	Gerai valdo kai kuriuos interpretacinius žanrus (apžvalginis, kritinis straipsnis, tyrimas, esė, interviu, kūrybinis portretas ir pan.). Ne visada taisyklingai vartoja muzikos terminus ir sąvokas, rašant tekstus susiduria su sunkumais struktūros, rašybos ir skyrybos klausimais (A1.2).	Gerai valdo įvairius interpretacinius žanrus (apžvalginis, kritinis straipsnis, tyrimas, esė, interviu, kūrybinis portretas ir pan.). Taisyklingai vartoja muzikos terminiją ir sąvokas, žodžių formas, sudaro sakinius laikantis dabartinės rašybos ir skyrybos normų, pagrįstų lingvistikos pradmenimis (A1.3).	Puikiai valdo įvairius interpretacinius žanrus (apžvalginis, kritinis straipsnis, tyrimas, esė, interviu, kūrybinis portretas ir pan.), žino jų būdingiausius bruožus ir struktūrinius ypatumus. Savo tekstuose laisvai taiko taisyklingą muzikos terminiją, sąvokas, žodžių formas, sudaro sakinius laikantis dabartinės rašybos ir skyrybos normų. Plačiai taiko įvairių dalykų patirtį, skaitmeninių technologijų galimybes (A1.4)
Apibūdina kai kuriuos skirtingų muzikos kūrinių raiškos savitumus, sunkiau sekasi juos priskirti tam tikrai istorinei epochai ir stiliui. Iškyla sunkumų įvardinti muzikos kūrinio formą, technines savybes, reikia pagalbos susieti kūrinį su konkretaus kompozitoriaus gyvenimo epochos kontekstu (A2.1).	Apibūdina ryškiausius skirtingų muzikos kūrinių raiškos savitumus, tačiau ne visada pavyksta juos priskirti tam tikrai istorinei epochai ir stiliui. Kartais iškyla sunkumų įvardinti muzikos kūrinio formą, technines savybes, susieti kūrinį su konkretaus kompozitoriaus gyvenimo epochos kontekstu (A2.2).	Palygina skirtingų muzikos kūrinių raiškos savitumus, nustato priklausomybę istorinei epochai, stiliui. Apibūdina muzikos kūrinio formą, technines ir estetines savybes, paaiškina jas konkretaus kompozitoriaus gyvenimo epochos kontekstu. Nusako gretinamų panašių pavyzdžių panašumus ir skirtumus, meninę ir estetinę kūrinio vertę (A2.3).	Pasitelkiant kitų muzikos dalykų žinias geba lengvai apibūdinti kūrinių raiškos savitumus, stiliaus ir žanro savybes, muzikos pavyzdį priskirti tam tikrai istorinei epochai. Identifikuoja ir apibūdina kūrinio formą technines ir estetines savybes, paaiškina jas konkretaus kompozitoriaus gyvenimo epochos kontekstu. Sklandžiai palygina gretinamų panašių pavyzdžių panašumus ir skirtumus, meninę ir estetinę kūrinio vertę (A2.4).

Muzikologinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (B).			
Reikia pagalbos išskirti ir susisteminti informaciją, reikiamą recenzijos rašymui. Rašomame tekste vyrauja neaiški struktūra, negeba sistemingai dėstyti minčių, reikšti savo nuomonės, polemizuoti su kritikų vertinimais (B1.1).	Nevisada atsirenka reikiamą informaciją ir kritikų atsiliepimus apie matytą renginį, kartais reikia pagalbos ją susisteminti. Žino recenzijos rašymo procesą ir struktūrą, tačiau sunkiau reiškia mintis, savo nuomonę apie girdėtos muzikos stilistiką ar interpretaciją, sunkiau sekasi polemizuoti su kritikų vertinimais (B1.2).	Atsirenka ir susistemina reikalingą informaciją, kritikų atsiliepimus apie matytą renginį. Pasirenka reikiamą recenzijos rašymo formą pagal atitinkamą kritikos tipą. Savo išvadas susieja su renginio stilistika, remiasi asmenine patirtimi, polemizuoja su kritikų vertinimais (B1.3).	Tiksliai atsirenka ir susistemina reikalingą informaciją, įvairių kritikų vertinimus apie matytą renginį. Savo recenzijoje demonstruoja aiškią teksto struktūrą, rišliai dėstomas mintis. Remiantis savo nuomone ir sukauptomis muzikinių dalykų žiniomis, sklandžiai apibūdina girdėtos muzikos stilių ir interpretaciją, laisvai polemizuoja su kritikų vertinimais (B1.4).
Geba nurodyti pagrindines muzikologinės veiklos formas ir jų reikšmę sociokultūriniam gyvenimui. Reikia pagalbos pasiruošiant vesti koncertus, įsitraukiant į diskusijas ar rašant recenzijas. Retai lankosi koncertuose, parodose, renginiuose, neišskiria šiuolaikinio meno problemų. Su pagalba įgyvendina keletą muzikologinių veiklų, pvz.: parengia pranešimą, muzikos istorijos laikotarpio apžvalgą, interviu (B2.1).	Apibūdina muzikologinės veiklos reikšmę sociokultūriniam gyvenimui. Ne visada geba suformuluoti įžvalgas ir apibrėžti šiuolaikinio meno problemas. Su pagalba pasiruošiant geba vesti koncertus, nevisada įsitraukia į diskusijas, koncertų, renginių komentavimą. Įgyvendina keletą muzikologinių veiklų, pvz.: parengia pranešimą, muzikos istorijos laikotarpio apžvalgą, interviu (B2.2).	Apibūdina muzikologinės veiklos reikšmę sociokultūriniam gyvenimui. Pristato savo kritines įžvalgas apie tam tikras šiuolaikinio meno problemas. Veda ir komentuoja koncertus, dalyvauja autorinių darbų aptarimuose-diskusijose, perklausose, koncertuose, meninės integracijos projektuose, skaito pranešimus, rengia ir eksponuoja parodas, pristatymus apie kompozitorių kūrybinius portretus, muzikos istorijos laikotarpio apžvalgas, reportažus, interviu (B2.3).	Žino ir puikiai apibūdina muzikologinės veiklos reikšmę sociokultūriniam gyvenimui, aktyviai dalyvauja mokyklos bendruomenės veikloje, miesto renginiuose. Nuolat įtaigiai pristato savo kritines įžvalgas, nuomonę apie šiuolaikinio meno problemas. Geba tikslingai pasiruošti koncertų, renginių vedimui, dalyvauti įvairiose diskusijose, meninės integracijos projektuose, skaito pranešimus, rengia ir eksponuoja parodas, pristatymus apie kompozitorių kūrybinius portretus, muzikos

			istorijos laikotarpio apžvalgas, reportažus, interviu (B2.4).

PENKTASIS SKIRSNIS
SOLFEDŽIO DALYKAS

151. Solfedžio – Programos privalomas dalykas.

152. Dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams nuosekliai ir sistemingai ugdytis solfedžio dalyko gebėjimus, muzikinę klausą, metro, ritmo pojūtį, muzikinį raštingumą, muzikinę atmintį, muzikos kalbos pažinimą, sąmoningą muzikos klausymąsi, muzikos skaitymo ir užrašymo patirtį.

153. Solfedžio pamokose mokiniai mokosi skaityti ir užrašyti iš klausos muzikinius fragmentus, lavina intonavimo, audijavimo, vokalizavimo, ritmavimo įgūdžius, techninius gebėjimus.

154. Patalpoje, kurioje vyksta solfedžio pamokos, turi būti instrumentas (pianinas, fortepijonas ar kitas muzikos instrumentas), lenta su penklinėmis arba interaktyvi lenta, garso įranga (sistema), kompiuteris su muzikine programine įranga, interneto prieiga ir daugialypės terpės projektoriumi, pagal galimybes – planšetiniai kompiuteriai su rašikliais. Patalpa turi būti erdvi, pritaikyta grupiniams užsiėmimams su galimybe judėti;

155. Pamokose naudotini aktyvūs mokymo(si) metodai, kurie atitinka vaiko raidos ypatumus, suteikia galimybes mokytis savarankiškai. Jie parenkami atsižvelgiant į pamokos turinį, mokinių gebėjimus bei poreikius. Parenkamos nuosekliai sudėtingėjančios solfedžio užduotys. Lavinami audijavimo gebėjimai – mokoma(si) klausyti, suvokti girdimą muzikinį tekstą, mokoma(si) jį užrašyti. Įvairių garso suvokimo ir įsiminimo užduočių kontekste, aktyviai lavinama muzikinė atmintis, intonacija, ritmavimas, turtinamas muzikos kalbos žodynas. Pamokose solfedžiuojama iš natų ir iš klausos.

156. 1–4 klasėse mokiniai vertinami atsižvelgiant į visų ugdymo sričių pasiekimo lygmenis: solfedžiavimą, ritmavimą, muzikinio teksto intonavimą, suvokimą bei užrašymą. Taikoma pedagogo pasirinkta vertinimo sistema, kuri grindžiama mokinio ir mokytojo bendradarbiavimu, nuolat įvertinant situaciją ir teikiant grįžtamąjį ryšį. Vertinamos ne tik žinios ir gebėjimai, bet ir aktyvumas, pažanga. Moksleivių pasiekimai ir pažanga 1–4 klasėse vertinami ideografine sistema. Baigiant ketvirtą klasę mokinių pasiekimai įvertinami taikant diagnostinio vertinimo sistemą. Atsiskaitymo forma – patikrinimas žodžiu ir raštu.

157. 5–8 ir I–IV gimnazinėse klasėse mokiniai vertinami atsižvelgiant į visų ugdymo sričių pasiekimus: solfedžiavimą, ritmavimą, muzikinio teksto intonavimą, suvokimą ir užrašymą. Vertinimu siekiama kelti mokinių mokymosi motyvaciją, pasitikėjimą savo jėgomis. Vertinamos ne tik žinios, gebėjimai, bet ir motyvuotas darbas pamokoje, daroma pažanga. Taikomas formuojamasis vertinimas, grindžiamas mokinio ir mokytojo bendradarbiavimu, nuolat įvertinant situaciją ir teikiant grįžtamąjį ryšį. Diagnostinis mokinių pasiekimų vertinimo būdas taikomas baigiant koncentrą.

158. Solfedžio pamokose siekiama glaudaus ryšio su kitais muzikos dalykais. Tai suteikia mokiniui išsamesnį muzikos kūrinių suvokimą, stiprina tarpdalykinius ryšius bei bendrą muzikinio parengimo kokybę. Į solfedžio pamoką integruojami elementariosios muzikos teorijos, polifonijos, harmonijos, muzikos istorijos, muzikos kūrinių analizės elementai. Su mokiniais aptariamos solfedžio pamokose įgytos patirties pritaikymo kituose dalykuose galimybės.

159. Pamokose iš natų solfedžiuojami žinomi ir nežinomi natų tekstai. Vengiama per sunkių, neįveikiamų ar per lengvų užduočių. Mokiniai supažindinami su solfedžiavimo, ritmavimo, diktantų rašymo mokymosi strategijomis.

160. I–IV gimnazinėje klasėse, pradėjus naują ugdymo pakopą, mokiniams sudaroma galimybė likviduoti mokymosi spragas, lavinti ir plėtoti savo gebėjimus – parengiami išlyginamieji moduliai. Išlyginamųjų modulių tikslas – išsiaiškinti gebėjimų ir žinių trūkumus bei šalinti juos.

161. Programoje išskirtos keturios pasiekimų sritys: Ritmavimas; Intonavimas; Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas; Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys.

162. Lavinami intonavimo, ritmavimo, skirtingų veiklų koordinavimo įgūdžiai, diatoninės ir chromatinės sistemos suvokimas, išgirsto muzikinio teksto pažinimas ir gebėjimas pakartoti, užrašyti (skambinant mokytojui ar iš garso įrašo), muzikos kalbos elementų kultūrinis pažinimas.

163. Vertinant mokinių ritmavimo, intonavimo, bei muzikos užrašymo pasiekimus, apibendrinus skirtingų veiklos sričių įvertinimus, nustatomas solfedžio dalyko įvertinimas, atitinkantis mokinių pasiekimų lygmenį.

164. Dalyko tikslas – tikslingai organizuotomis solfedžio veiklomis padėti mokiniams tobulintis muzikinę klausą, ugdytis metro, ritmo ir dermės pojūtį, savarankišką, kritiškai mąstančią asmenybę, įgyti muzikos rašto ir muzikos teorijos žinių, puoselėti estetinę patirtį, jos suvokimą, sąmoningą muzikinės kultūros dalyvį.

165. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

165.1. atpažindami ir tinkamai atlikdami ritminius bei melodinius darinius ugdo pagarbą muzikiniam tekstui, tiksliai atskleidžia jame koduojamą muzikinę mintį, susipažįsta su įvairių tautų muzikiniais melodiniais pavyzdžiais, kurie formuoja pilietinę kompetenciją ir toleranciją, empatiją;

165.2. muzikuodami drauge ugdo socialines, tinkamų sprendimų priėmimo kompetencijas, susipažįsta su ansamblinio muzikavimo ypatybėmis, išbando įvairias muzikinės raiškos priemones;

165.3. klausa atpažįsta ir užrašo pažįstamus ritminius, melodinius darinius bei muzikos fragmentus, taip integruodami teorines žinias, muzikinę, kultūrinę patirtį;

165.4. turtina liaudies ir originalios kūrybos intonacijų žodyną, formuoja ir gilina derminių ryšių pojūtį ir suvokimą, plėsdami pažinimo, pilietiškumo kompetencijas;

165.5. suprasdami ir analizuodami girdimą muzikos tekstą, jį užrašydami, lavina muzikinę atmintį, vidinę klausą, plečia muzikinės patirties ribas, plėtoja kūrybiškumo kompetenciją;

165.6. naudodamiesi muzikos klausos lavinimo ir užrašymo programomis bei garso įrašais, gilina skaitmeninės kompetencijos patirtį;

165.7. siekdami gero mokymosi rezultato, pasirenka veiksmingas mokymosi strategijas, sėkmingai planuoja laiką, suvokia sveikos gyvensenos svarbą.

166. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

166.1. susipažįsta su muzikinio metro ir ritmo dėsningumais, dalyvauja muzikos kūrimo, atlikimo procesuose, kūrybingai taikant įgytas žinias;

166.2. turtina intonacijų žodyną, stiprina funkcinės derminės sistemos pojūtį, estetinę savimonę;

166.3. iš klausos atpažįsta ir užrašo muzikos kalbos elementus, naudojasi pagrindinėmis teorijos žiniomis, ugdosi gebėjimą kritiškai mąstyti, vertinti, priimti sprendimus;

166.4. tobulina ritmikos pojūtį, koordinaciją, siedami su asmenine muzikavimo patirtimi;

166.5. supranta ir analizuoja girdimą muzikos tekstą, lavina muzikinę atmintį, vidinę klausą, geba apibendrinti sieti ir vertinti muzikos kalbos elementų darinius kultūriniu aspektu;

166.6. mokosi pasirinkti veiksmingas mokymosi strategijas, sąmoningai ir atsakingai dalyvauja bendrose kūrybinėse užduotyse, turtina kultūrinę kompetenciją, ugdosi pagarbą ir empatiją.

167. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

167.1. įgyvendina muzikavimo patirtį iki galo atskleisdami muzikos kalbos elementų struktūrines dermes, dalyvauja muzikos suvokimo procesuose, atskleidžia muzikuojančios asmenybės brandą, kompetencijas;

167.2. puoselėja socialinės sanglaudos aspektus, įgyvendina pažintinio tobulėjimo kompetencijas plėsdami savo muzikinį akiratį;

167.3. suvokia metro ir ritmo dėsningumus ir nuosekliai savarankiškai geba lavinti ritmo pojūtį, koordinaciją, atlikti įvairaus sudėtingumo užduotis, reflektuoti mokymosi sėkmes ir sunkumus;

167.4. preciziškai plėtoja intonacinius gebėjimus, sugeba tinkamai diferencijuoti mokymosi turinio sudėtingumą, savarankiškai identifikuojant asmeninės mokymosi raidos etapus, tinkamai pasirinktus ansamblinius vokalinius muzikinius pavyzdžius atlikti su kitais mokiniais kaip besiformuojanti individuali asmenybė sociokultūriniame muzikiniame kontekste;

167.5. supranta ir analizuoja girdimą muzikos tekstą, jį užrašo – lavina muzikinę atmintį, vidinę klausą, plėtoja gebėjimą įsigilinti, kritiškai vertinti muzikinius reiškinius istoriniame muzikos kalbos elementų kontekste;

167.6. mokosi pasirinkti veiksmingas mokymosi strategijas, sąmoningai dalyvauti atliekant kūrybines užduotis, ugdantis pagarbą ir toleranciją.

168. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

168.1. Pažinimo kompetencija. Per solfedžio pamokas pažinimo kompetenciją mokiniai ugdosi įgydami muzikos teorijos ir muzikos atlikimo praktinių žinių. Solfedžiuodami, ritmuodami, klausydami, atpažindami ir užrašydami pateiktą muzikinį tekstą, mokiniai puoselėja turimus muzikinius gebėjimus, juo stiprina, ieško tinkamiausių būdų, metodų asmeninei mokymosi kokybei, patirčiai gerinti. Nagrinėdami pamokos metu pateikiamus pavyzdžius muzikos kalbos elementų, muzikinių struktūrų atpažinimo aspektu, taikydami tinkamą muzikinį žodyną, integruodami atlikimo patirtį, mokosi vertinti, plėtoti kritinį mąstymą. Solfedžio pamokose pateikiami muzikiniai tekstai, apimantys skirtingas muzikines epochas ir integruojantys daugialypę muzikinių teorinių reiškinių įvairovę, skatina mokinius muziką suvokti kintančiame kultūriniame kontekste, atpažinti tolimąsias ir artimąsias sąsajas.

168.2. Kūrybiškumo kompetencija. Solfedžio pamokose kūrybiškumas sietinas su daugeliu atliekamų veiksenų: muzikinio pavyzdžio atlikimu balsu, ritmavimu, o taip pat muzikinio pavyzdžio nagrinėjimu klausa ir užrašymu ar atlikimu. Kūrybinio proceso metu taikomos muzikos teorijos žinios, kurios leidžia tinkamai suvokti muziką muzikos kalbos aspektu, identifikuoti girdimas muzikines struktūras, pasirinkti tinkamus atlikimo metodus, kurie skatina mokinio kūrybines idėjas, jų įgyvendinimą, realizavimą užduoties atlikimo metu. Atitinkamas ugdymas leidžia veikti savarankiškai, lanksčiai, kūrybingai naudoti muzikinės raiškos priemones, panaudoti kitose atliekamose veiksenose, perkopiant specializuoto muzikinio švietimo ribas. Kūrybiškumas ugdomas mokantis, vertinant savo asmeninius pasiekimus, pasitelkiant šiuolaikines technologijas, jų galimybes.

168.3. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinė kompetencija apima tris pagrindines sritis: žinias, gebėjimus, vertybines nuostatas. Jomis yra skatinamas kultūrinis išprusimas, raiška ir sąmoningumas. Solfedžio pamokose mokiniai įsisavina skirtingų epochų muzikinius pavyzdžius kaip svarbią kultūros dalį, ugdo kultūrinės įvairovės suvoktį. Ugdant kultūrinę kompetenciją siekiama išvengti kultūrinio stereotipinio, neempatiško supratimo. Atlikdami įvairių tautų nacionalinių mokyklų muziką, greta Lietuvos muzikinių pavyzdžių, įgyja kultūrinių jungčių sampratą kintančiame epochų kontekste. Formuojant kultūrines kompetencijas, pasitelkiant teorines, kūrybinę kompetenciją, mokiniai ugdosi muzikinį vertybinį pamatą socialinės ir kultūrinės elgsenos plotmėje.

168.4. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Mokiniai atlikdami komandines užduotis mokosi bendradarbiauti, priimti bendruosius sprendimus, diskusijų metu – spręsti iškilusias problemas. Muzikos klausymo, atlikimo, vertinimo, judesių koordinavimo metu mokosi ugdyti socialinės empatijos gebėjimus. Pažindami įvairių tautų muziką, stilius, mokiniai sugeba įžvelgti kultūrinius, socialinius skirtumus, priimti skirtybes motyvuotos tolerancijos aspektu. Ugdymosi proceso metu, per solfedžio pamokas, mokiniai išmoksta priimti jų jėgas

atitinkančius iššūkius, atlikti muzikinius pavyzdžius viešai, taip gilinant savižiną nuolatiniame asmenybės augimo procese. Atitinkamas požiūris skatina tinkamą savivertės suvokimą socialiniame, kultūriniame kontekste, ugdo sprendimų priėmimo adekvatumą atsižvelgiant į aplinkybes. Visų šių kompetencijų taikymas sudaro sąlygas plėtoti akustinės higienos kasdieniniame gyvenime taikymą.

168.5. Komunikavimo kompetencija. Muzika – neverbalinė komunikacinė priemonė, cirkuliacinė informacijos sklisties grandinė (šifruotojas-atlikėjas-dešifruotojas). Solfedžio pamokose atlikdami muzikinius pavyzdžius mokiniai mokosi tinkamai perteikti muzikiniu tekstu koduojamą informaciją, pasitelkdami tikslumą, preciziką, teorines žinias, rišliai atskleisti prasminius muzikinius minties vienetus, sujungiant į vientisą uždarą muzikinę formą. Klausantis muzikinių pavyzdžių, tinkamai identifikuojant mikro ir makrostruktūras, pasitelkus teorinius įrankius, ugdomas kryptingas muzikos suvokimas, leidžiantis tiksliai užrašyti girdimą muzikinį tekstą rašytine komunikacijos forma. Taip gilinami ne tik verbaliniai, bet ir emociniai komunikaciniai gebėjimai, muzikinis raštingumas, perteikiamos muzikinės minties tikslumas, rišlumas.

168.6. Pilietiškumo kompetencija. Solfedžio pamokose pilietiškumas yra ugdomas per autorystės, įvairių kultūrų muzikos pagarbą ir jos užimamos reikšmės sociokultūriniame kontekste suvokimą. Pasitelkiami muzikiniai pavyzdžiai, kurie yra atliekami įgyvendinant solfedžio pamokos siekiamus rezultatus, ugdant muzikinius gebėjimus, skatina pilietinio bendruomeniškumo ir savimonės kompetencijų įgijimą. Įvairių liaudies dainų pavyzdžiai mokiniui suteikia galimybes plėsti simbolikos muzikoje, kaip kultūrinio paveldo, konotacijos aprėptis. Solfedžiuojant įvairių tautų (etninės ir profesionaliosios) muzikinius pavyzdžius išugdomas atitinkamas tautinis muzikos pažinimas – jai būdingųjų muzikos kalbos elementų specifinė sklaida muzikos kūrinio audinyje.

168.7. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninių technologijų kompetencijos solfedžio pamokoje apima įvairias veiklos rūšis: muzikinių diktantų klausymąsi, muzikinio teksto užrašymą, teorinės medžiagos mokymąsi, gebėjimų tinkamai intonuoti, ritmuoti ugdymą, muzikinių kontekstų pažinimą, garsinio ir vaizdinio dokumento įrašymą ir t. t. Naudodami skaitmenines technologijas mokiniai išmoksta ne tik disponuoti skaitmeniniais muzikiniais parametrais, bet ir tinkamai suprasti autorinių teisių svarbą, skaitmeninės medžiagos publikavimo internetinėje erdvėje niuansus, kuriuos reguliuoja autorinės ir gretutinės teisės. Naudojant išmaniąsias priemones yra skatinamas kūrybinis potencionalumas, pažintinė, kultūrinė ir kitos kompetencijos.

169. Ritmavimas (A). Ugdant mokinių ritmavimo gebėjimus, atsižvelgiant į turimą ir norimą išugdyti muzikavimo patirtį, visi pratimai pateikiami nuosekliai, t. y. sudėtingėjimo tvarka. Ritmo pratybos siejamos su muzikiniais pavyzdžiais, kurie atitinka mokinių gebėjimų vystymosi raidą, stiprina muzikos atlikimo techniką, užtikrinant galimybę muzikuoti ansambliu ir individualiai. Mokiniai analizuoja, aptaria ir vertina ritminius pavyzdžius, atsižvelgdami į muzikinio teksto kontekstą. Preciziškas ritmo atlikimas ir tobulinimas įgalina mokinių stiliaus pojūtį, profesionalumą, kuris reikalingas stiprinant muzikinio atlikimo praktiką. Muzikinė kūryba ir improvizacija leidžia besąlygiškai tapatintis su muzikiniu tekstu, įsisavinti pamokoje ugdomas kompetencijas, tai sieti su vaizduote, tobulėti, skatinti sėkmės pojūtį. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

169.1. Atlikimo tikslumas (A1).

169.2. Atpažinimas (A2).

169.3. Improvizacija ir kūryba (A3).

170. Intonavimas (B). Intonavimo gebėjimų lavinimas leidžia ugdyti mokinio sąmoningą muzikos kūrinių atlikimo praktiką, formuoja kritišką mąstymą, vertinimą. Solfedžio pamokose įgytos intonavimo kompetencijos suteikia galimybę puoselėti muzikinio teksto švaros, higienos, jautraus, sąmoningo muzikos kūrinio atlikimo techniką, formuoja vidinę muzikinę klausą.

Įsisavindami pagrindinius muzikos kalbos elementus, juos solfedžiuodami / dainuodami gali identifikuoti klausomuose muzikiniuose pavyzdžiuose. Improvizacinės, kūrybinės užduotys, siejamos su mokomosiomis užduotimis, teorine medžiaga skatina mokinį naudotis įgytais įgūdžiais, giliau ir intymiau pažinti muzikinį tekstą. Improvizacijos / kūrybos pasiekimai nusakomi trimis vidiniais požymiais: muzikos kalbos elementų ir struktūrų taikymu, gebėjimu atlikti sukurtus muzikinius pavyzdžius, gebėjimu tinkamai priimti kūrybinius sprendimus, vertinti. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

170.1. Atlikimo tikslumas (B1).

170.2. Atpažinimas (B2).

170.3. Improvizacija ir kūryba (B3).

171. Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C). Šios pasiekimų srities paskirtis yra lavinti muzikinę atmintį, ugdyti sąmoningą muzikos atlikėją ir klausytoją, gebant tinkamai identifikuoti girdimus muzikos kalbos elementus, juos sieti į prasminius muzikinius vienetus. Viena svarbiausių analizės klausa konsideracijų – atlikimo technika yra galutinis girdimas garsinis rezultatas, kurį užtikrina trys pagrindiniai aspektai: atidus klausymasis, atpažinimas ir tinkamas identifikavimas įvardinant girdimą arba norimą pasiekti garsinį rezultatą. Mokymosi proceso metu klausymosi ir muzikos kalbos elementų atpažinimo rezultatai apibendrinami raštu. Girdimų muzikinių pavyzdžių užrašymas leidžia tinkamai identifikuoti mokymosi sunkumus, sėkmes, ugdyti kritišką mąstymą ir muzikinę atmintį. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

171.1. Klausymasis ir muzikinė atmintis (C1).

171.2. Atpažinimas (C2).

171.3. Užrašymas (C3).

172. Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D). Muzikos kalbos elementų kultūrinių jungčių pasiekimų sritis gilina mokinio kultūrines kompetencijas, apimančias tiek lietuvių, tiek kitų tautų muzikinę kultūrą, patirtį, muzikinių reiškinių tinkamą suvokimą, nagrinėjimą, identifikavimą muzikos kalbos elementų specifinės sklaidos muzikos kūrinyje atžvilgiu. Atitinkamos sąlygos įgalina kritišką, konstruktyvųjį vertinimą ieškant jungčių su asmenine muzikine patirtimi, atliekamais muzikiniais kūriniais ir jų santykiu besivystančios asmenybės raidoje. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

172.1. Lietuvių muzikinės kultūros muzikiniai pavyzdžiai (D1).

172.2. Lygina ir atpažįsta pasaulio muzikinės kultūros muzikinių pavyzdžių bruožus (D2).

172.3. Asmeninės muzikinės patirties konteksto vertinimas (D3).

173. Mokinių pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui A) žymima pasiekimų sritis, raide ir skaičiumi (pavyzdžiui A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

Pasiekimas	Pasiekimų raida					
	1–2 klasės	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Ritmavimas (A)						
Atlikimo tikslumas (A1).	Gana tiksliai, su nežymiais tempo svyravimais iš klausos ir natų atlieka pateikiamus ritminius darinius nurodytais metrais, pasitaiko keletas nežymių ritmo klaidų, geba pakankamai gerai pademonstruoti stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą (A1.3).	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų ritminius darinius pateikiamais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, pasitaiko keletas ritmavimo klaidų (A1.3).	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, sunkiau diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, esama keletas ritmo klaidų (A1.3).	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų specifiką, sunkiau pabrėžia 2/4 ir 6/8 metrų skirtumus, esama keletas ritmo klaidų (A1.3).	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis. Geba tinkamai atlikti trioles, sinkopes, sulyguotas natas. Raiškiai išskiria prieštaktį. Esama keletas sudėtingesnio ritmo klaidų (A1.3).	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių, paprastųjų ir mišriųjų metrų specifiką. Geba tinkamai atlikti trioles, sinkopes, sulyguotas natas, esama keletas ritmo klaidų. Raiškiai išskiria prieštaktį, sunkiau

						koordinuoja kelis skirtingus vienu metu atliekamus ritminius darinius (A1.3).
Atpažinimas (A2).	Geba klausa identifikuoti pateikiamus metrus, nustatant ritminių darinių natų vertes pasitaiko keletas netikslumų (A2.3).	Labai gerai klausa identifikuoja skirtumus tarp paprastojo ir sudėtinio metro, atpažįsta ir užrašo ar įvadina pateikiamų ritminių darinių natų vertes, pasitaiko keletas natų trukmių identifikavimo klaidų (A2.3).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose, sunkiau skiria 3/4 ir 3/8 metrus, esama keletas ritmo klaidų (A2.3).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose, susiduriama su sunkumais nustatant šešioliktinių su tašku ritminius darinius (A2.3).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, sudėtingus natų ritminius darinius. Geba atpažinti prieštaktį, identifikuoti užtaktį, esama keletas sudėtingesnių ritminių darinių atpažinimo klaidų (A2.3).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius, sudėtinius ir mišriuosius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose. Geba tinkamai išskirti ir identifikuoti vienu metu skambančius kelis, nedidelės apimties, skirtingus ritminius darinius, esama keletas ritmo atpažinimo klaidų (A2.3).
Improvizacija ir kūryba (A3).	Geba užrašyti ir improvizuoti atitinkamą ritminį darinį, tai daro atsižvelgdamas į	Geba užrašyti, improvizuoti nesudėtingus ritminius darinius numatytaisiais	Gan nuosekliai taiko įgytas žinias kurdamas nesudėtingus sakinio apimties	Geba taikyti įgytas žinias kurdamas nesudėtingus sakinio apimties	Gana nuosekliai taiko įgytas teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas	Nuosekliai taiko įgytas teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas ritminius darinius,

	stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos dėsningumus (A3.3).	metrais, atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą. Kūrybingai taiko pusinės su tašku natos ritminę vertę, esama keletas atlikimo klaidų (A3.3).	ritminius darinius, atsižvelgdamas į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, sunkiau pritaiko sinkopes išlaikydamas ritminio piešinio vientisumą (A3.3).	ritminius darinius, kai kuriais atvejais trūksta vystymo nuoseklumo, atsižvelgdamas į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, tinkamai naudoja sinkopes, natas su tašku išlaikydamas ritminio piešinio vientisumą (A3.3).	ritminius darinius, atsižvelgdamas į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, ne visuomet naudoja sinkopes, sulyguotas ir natas su tašku, trioles išlaikydamas ritminio piešinio vientisumą (A3.3).	atsižvelgdamas į paprastųjų, sudėtinių ir mišriųjų metrų specifiką. Sugeba improvizuoti, kurti ritmo muzikinius pavyzdžius panaudodamas ritmines kadencijas periode (A3.3).
Intonavimas (B)						
Atlikimo tikslumas (B1).	Gana tiksliai intonuoja su keletu klaidų, sakinio apimties, pateiktaisiais metrais, iš klausos ir natų melodinius darinius gr.1–d.3 intervalais, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo. Geba atlikti harmoninius intervalus (B1.3).	Gana tiksliai intonuoja pateikiamais metrais, sakinio apimties, gr.1–gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas intonacinių	Gana gerai intonuoja sakinio apimties, pateikiamais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties harmoninius, melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D akordus ir	Gana tiksliai intonuoja sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D, D_7	Gana tiksliai intonuoja periodo apimties, įvairiais paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus.	Gana tiksliai intonuoja periodo apimties, įvairiais paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus.

		netikslumų (B1.3).	jų apvertimus, esama keletas intonacinių klaidų (B1.3).	akordus ir jų apvertimus. Tiksliai intonuoja tritonį, jį išsprendžia. Esama keletas intonacinių klaidų (B1.3).	Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7 ir jo apvertimus su sprendimais, esama keletas intonavimo klaidų (B1.3).	Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7, S_7, DS_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus su sprendimais, esama keletas intonavimo klaidų (B1.3).
Atpažinimas (B2).	Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.3 muzikinius intervalus, geba juos tiksliai atlikti intonuojant, pasitaiko keletas intervalų atpažinimo klaidų (B2.3).	Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.5 melodinius ir harmoninius intervalus, geba juos užrašyti raštu ir / ar intonuoti. Suvokia ir identifikuoja pateikiamus intervalus melodiniame sakinio apimties darinyje, užrašant esama keletas klaidų (B2.3).	Gana gerai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.6, gr.8 muzikinius intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu nurodyta derme, pasitaiko keletas	Gana gerai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.8 muzikinius intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu, sudaro ir	Gana gerai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, galimos kelios klaidos, juos užrašius geba tiksliai intonuoti. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją kadencijas – solfedžiuoja. Atlieka padidintuosius ir	Gana tiksliai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, juos užrašius geba intonuoti. Tinkamai nustato kvintakordus, D_7, S_7, DS_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją, vylingąją kadencijas – pasolfedžiuoja.

			intonacinių klaidų (B2.3).	padainuoja pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį su sprendimu, esama keletas intonacinių klaidų (B2.3).	sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio su keletu intonacinių klaidų (B2.3).	Tiksliai atlieka padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio. Solfedžiuojant esama keletas intonacinių klaidų (B2.3).
Improvizacija (B3).	Gana tiksliai atlieka susikurtus melodinius, ritminius darinius, intonaciniu, ritmo atžvilgiu, esama keletas intonacinių klaidų (B3.3).	Gerai atlieka ritminius, melodinius darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, paiso stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos, raiškiai atlieka paprastuoju ir sudėtiniu metru, esama keletas intonavimo netikslumų (B3.3).	Gana tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, ne-visuomet paiso paprastųjų ir sudėtinių metrų specifikos, esama keletas intonacinių klaidų (B3.3).	Gana tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, tinkamai panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstęs melodiškai panaudoja tritonį su sprendimu. Esama keletas	Gana tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo apimties susikurtoje melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstęs melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, T, S,	Gana tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo, dviejų dalių paprastosios formos apimties susikurtoje melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją, vylingąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstęs melodiškai panaudoja

				intonavimo klaidų (B3.3).	D, D_7 ir jo apvertimus su sprendimu, esama keletas intonacinių klaidų (B3.3).	padidintus ir sumažintus intervalus, kvintakordus, D_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus su sprendimu, esama keletas intonavimo klaidų (B3.3).
Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C)						
Klausymasis ir muzikinė atmintis (C1).	Geba atsiminti pateikiamus motyvo apimties melodinius, ritminius darinius, susiduriama su netikslumais identifikuojant metrą (C1.3).	Gerai atsimena pateikiamus motyvo-sakinio apimties melodinius, ritminius darinius paprastuoju metru ir tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas intervalinių netikslumų (C1.3).	Geba atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, esama keletas intonacinių klaidų (C1.3).	Geba gerai atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, esama keletas klaidų atsimenant sudėtingesnes intonacines ar ritmines vietas (C1.3).	Gana gerai geba atsiminti išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties, ne visus muzikos kalbos elementus identifikuoja tinkamai (C1.3).	Geba atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja vienbalsį–dvibalsį periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties (atsimindamas jame esančius muzikos kalbos elementus), esama keletas muzikos kalbos elementų

						identifikavimo klaidų (C1.3).
Atpažinimas (C2).	Gana tiksliai klausa atpažįsta motyvo apimties, 2/4 metru, gr.1–d.3 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo, esama keletas klaidų identifikuojant mažuosius, didžiuosius intervalus (C2.3).	Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais metrais, gr.1–gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, pasitaiko keletas intervalinių netikslumų (C2.3).	Taikydami įgytas teorines žinias puikiai suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, pasitaiko keletas klaidų identifikuojant T, S, D akordus ir jų apvertimus pateikta tonacija (C2.3).	Taikydami įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, identifikuoja T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį, susiduriama su sunkumais tinkamai nustatyti tonacijas, kai kurie intervalai nėra tinkamai įvardijami (C2.3).	Gana gerai atpažįsta ir identifikuoja muzikos kalbos elementus, periodo apimties muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius, sudėtinius, mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus (4 rūšys) ir D_7 su apvertimais akordų sekose, pusinę ir baigiamąją kadencijas, esama keletas klaidų (C2.3).	Gana tiksliai atpažįsta ir tinkamai identifikuoja muzikos kalbos elementus, periodo apimties vienbalsiame–dvibalsiame muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius, sudėtinius, mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus ir D_7, AS grupės akordus su apvertimais, nukrypimus akordų sekose, pusinę, baigiamąją ir vylingąją

						kadencijas, esama keletas muzikos kalbos elementų identifikavimo klaidų (C2.3).
Užrašymas (C3).	Pirmoje klasėje geba gana gerai žodžiu, o antroje – raštu įvardinti pateiktus melodinius, ritminius ar intervalinius darinius gr.1–d.3 apimties, suvokia ir identifikuoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, esama keletas klaidų skiriant melodinius mažuosius ir didžiuosius intervalus (C3.3).	Geba analizuoti žodžiu ir užrašyti nesudėtingus melodinius, harmoninius, ritminius darinius iki gr.5 apimties, tinkamai nustato pateikiamų melodijų metrus, tiksliai skiria pauzių vertes vientisame melodiniame darinyje, esama keletas intervalinių netikslumų (C3.3).	Geba analizuoti žodžiu ir užrašyti motyvo–sakinio apimties melodinius, harmoninius, ritminius darinius gr.1–d.6, gr.8 intervalais, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą. Naudodamiesi akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T,	Geba gana gerai analizuoti žodžiu ir užrašyti sakinio apimties melodinius, harmoninius, ritminius darinius gr.1–gr.8 intervalais, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą. Naudodamiesi akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D, D_7 akordus	Geba užrašyti periodo apimties melodinius, ritminius darinius, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, nesudėtingus intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus (4 rūšys), D_7 akordus	Gana gerai geba analizuoti žodžiu ir užrašyti sakinio–periodo apimties melodinius, ritminius darinius iš muzikinio įrašo, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus, esama keletas klaidų. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos

			S, D akordus ir jų apvertimus, esama keletas klaidų (C3.3).	ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tritonį ir jo sprendimą. Kai kuriais atvejais susiduriama su sunkumais identifikuojant akordų apvertimus (C3.3).	ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.3).	žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus, D_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus, nukrypimus, kadencinę akordų seką, ne visuomet tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.3).
Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D)						
Lietuvių muzikinės kultūros muzikiniai pavyzdžiai (D1).	Geba nustatyti intervalus iš klausos ir natų atliekamo muzikinio pavyzdžio, susiduria su sunkumais nustatydamas metrą (D1.3).	Pagal numatytuosius kriterijus apibūdina atliekamuose muzikiniuose pavyzdžiuose vyraujančius elementariuosius muzikos kalbos elementus, kurie būdingi lietuvių liaudies muzikai, pasitaiko keletas intervalų identifikavimo klaidų (D1.3).	Gana gerai atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, mato tiesioginę liaudies dainos integraciją muzikoje ar sąsajas (D1.3).	Gana gerai atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, kaip tiesiogines, netiesiogines liaudies dainos integracijos sąsajas, kai kuriais atvejais trūksta konkrečių pavyzdžių	Gana sklandžiai įvardina pagrindinius funkcinius muzikos kalbos elementų bruožus solfedžiuojamuose lietuvių muzikiniuose pavyzdžiuose (D1.3).	Gana išsamiai apibūdina lietuvių muzikai būdinguosius muzikos kalbos elementus, pateikiant keletą pavyzdžius iš solfedžiuojamų muzikinių ištraukų, gali nustatyti sąsajas su kitų tautų muzika (D1.3).

				įvardinimo (D1.3).		
Lygina ir atpažįsta pasaulio muzikinės kultūros muzikinių pavyzdžių bruožus (D2).	Susipažindamas ir atlikdamas kitų kultūrų muzikinius pavyzdžius dalijasi mintimis apie muzikinius skirtumus, panašumus lygindamas su lietuvių muzika, pasitaiko klaidų skiriant melodijų intervalinius skirtumus (D2.3).	Gana gerai apibūdina kitų tautų muzikinių pavyzdžių skiriamuosius bruožus, ieško bendrybių su lietuvių muzika, identifikuoja skiriamuosius muzikos kalbos elementariuosius bruožus, sunkiau lygina pavyzdžių intervalinius skirtumus (D2.3).	Gana aiškiai skiria, lygina ir įvardina bendruosius skiriamuosius muzikinės raiškos aspektus kitų tautų solfedžiuojamuose muzikiniuose pavyzdžiuose (D2.3).	Reiškia savo požiūrį apie solfedžiuojamų kitų tautų muzikinių pavyzdžių muzikos kalbos elementariųjų elementų sklaidą muzikiniame audinyje, apibendrina (D2.3).	Geba išskirti ir tinkamai įvardinti, analizuodamas klausa, skiriamuosius muzikos kalbos elementų funkcinius bruožus lietuvių ir kitų tautų muzikiniuose pavyzdžiuose (D2.3).	Įvardina solfedžiuojamų kitų tautų profesionaliosios muzikos pavyzdžių pagrindinius skiriamuosius muzikos kalbos ir jos raiškos bruožus, juos lygina (D2.3).
Asmeninės muzikinės patirties konteksto vertinimas (D3).	Dalinasi mintimis, ieško panašumų tarp solfedžio ir specialybės pamokose atliekamų muzikinių kūrinių, pasitaiko klaidų identifikuojant atliekamo kūrinio intervalus (D3.3).	Geba palyginti savo klausomą muziką, atpažinti solfedžio pamokoje įgytomis kompetencijomis elementariuosius muzikos kalbos elementus, esama keletas intervalikos, ritmo	Klausa skiria ir geba identifikuoti solfedžio pamokose įgytomis kompetencijomis klausomos muzikos būdingąsias kultūrines sąsajas, bet ne visuomet atsižvelgia į muzikos kalbos elementariųjų	Klausosi ir klausa analizuoja aktualiuosius muzikinius Lietuvos ir kitų šalių muzikinius pavyzdžius, susipažįsta su jų įvairove, aptaria pasirinktos klausomos muzikos atraktyvius	Remdamasis sutartaisiais kriterijais geba analizuoti ir pristatyti pasirinktą atlikti muzikinį pavyzdį, diskutuoti apie savo pasirinkimą (D3.3).	Išsamiai ir aiškiai dalinasi savo patirtimi analitiškai klausydamas muzikinių pavyzdžių, geba įvardinti klausomo muzikinio pavyzdžio pagrindinius atlikimo technikos ir

		identifikavimo klaidų (D3.3).	elementų specifinę sklaidą muzikos kūrinyje (D3.3).	muzikos kalbos bruožus (D3.3).		atlikimo specifikos bruožus (D3.3).

174. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės:

174.1. Muzikos klausymasis ir suvokimas, sąvokos: gama (mažoras, minoras), laipsniai (pastovieji, nepastovieji), intervalai.

174.2. Atpažinimas ir užrašymas:

174.2.1. Ritmas: motyvo apimties, 2/4 metru.

174.2.2. Melodika: motyvo apimties, 2/4 metru, gr.1–d.3 intervalai.

174.3. Intonavimas:

174.3.1. Iš klausos: motyvo apimties, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo, 2/4, 3/4 metrais, gr.1–d.3 intervalai.

174.3.2. Solfedžiavimas: sakinio apimties, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo, 2/4, 3/4 metrais, gr.1–d.3 intervalai.

174.4. Ritmavimas: iš klausos ir iš natų: 2/4, 3/4 metrais. Vyrauja pusinės, ketvirtinės ir aštuntinės natos, pauzės ir įvairūs šių ritminių verčių dariniai. Ugdomi stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos pajutimo gebėjimai.

175. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės:

175.1. Muzikos klausymasis ir suvokimas, sąvokos: mažoras ir trys minoro rūšys, tonikos kvintakordas ir jo apvertimai, dinamika.

175.2. Atpažinimas ir užrašymas:

175.2.1. Ritmas: motyvo–sakinio apimties, 2/4, 3/4 metru.

175.2.2. Melodika: motyvo–sakinio apimties, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4 metru, gr.1–gr.5 intervalai.

175.3. Intonavimas:

175.3.1. iš klausos: sakinio apimties, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4 metrais, gr.1–g.5 intervalai.

175.3.2. Solfedžiavimas: sakinio apimties, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4, 4/4 metrais, gr.1–gr.5 intervalai.

175.4. Ritmavimas: iš klausos ir iš natų: 2/4, 3/4, 4/4 metrais. Vyrauja sveikosios, pusinės, pusinės su tašku, ketvirtinės, ketvirtinės su tašku ir aštuntinės, šešioliktinės natos, pauzės ir įvairūs šių ritminių verčių dariniai. Ugdomi stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos pajutimo gebėjimai.

176. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės:

176.1. Muzikos klausymasis ir suvokimas, sąvokos: tonacija, lygiagrečiosios tonacijos, pagrindiniai laipsniai ir jų akordai (T, S, D) su apvertimais, tempai.

176.2. Atpažinimas ir užrašymas:

176.2.1. Ritmas: motyvo–sakinio apimties, 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 metru.

176.2.2. Melodika: motyvo–sakinio apimties, tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 metru, gr.1–d.6 intervalai.

176.3. Intonavimas:

176.3.1. Iš klausos: sakinio apimties, tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4, 4/4,3/8 metrais, gr.1–d.6, g.8 intervalai.

176.3.2. Solfedžiavimas: tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 metrais.

176.4. Ritmavimas: iš klausos ir iš natų: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 metrais. Vyrauja sveikosios, pusinės, pusinės su tašku, ketvirtinės, ketvirtinės su tašku ir aštuntinės, šešioliktinės natos, pauzės ir įvairūs šių ritminių verčių dariniai, sinkopė. Ugdomi stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos pajutimo gebėjimai.

177. Mokymo(si) turinys. 7–8 klasės:

177.1. Muzikos klausymasis ir suvokimas, sąvokos: tonacija, lygiagrečios tonacijos. Trys mažoro rūšys, dominantės keturgarsis akordas ir jo apvertimai. Kadencija.

177.2. Atpažinimas ir užrašymas:

177.2.1. Ritmas: motyvo–sakinio apimties, 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 metru.

177.2.2. Melodika: motyvo–sakinio apimties, tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4, 4/4, 3/8,6/8 metru, gr.1–gr.8 intervalai, tritonis.

177.3. Intonavimas:

177.3.1. iš klausos: sakinio apimties, tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, 2/4, 3/4, 4/4,3/8, 6/8 metrais, gr.1–gr.8 intervalai, tritonis.

177.3.2. Solfedžiavimas: enharmoninėmis tonacijomis (5–7 prieraktiniai ženklai), 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 metrais.

177.4. Ritmavimas: iš klausos ir iš natų: 2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8 metrais. Vyrauja sveikosios, pusinės, pusinės su tašku, ketvirtinės, ketvirtinės su tašku ir aštuntinės, šešioliktinės natos, pauzės ir įvairūs šių ritminių verčių dariniai, sinkopė, aštuntinė su tašku ir šešioliktinė.

Ugdomi stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos pajutimo gebėjimai.

178. Mokymo(si) turinys. I–II gimnazijos klasės:

178.1. Muzikos klausymasis ir suvokimas, sąvokos: Mažoro ir minoro rūšys: natūralus, harmoninis, melodinis. Intervalai: paprastieji, būdingieji, padidinti ir sumažinti. Akordai: kvintakordai, D7, jų apvertimai.

179.2. Atpažinimas ir užrašymas:

179.2.1. Ritmas: paprastieji ir sudėtiniai metrai, prieštaktis, užtaktis, aštuntinės su tašku ir šešioliktinės natos, jas atitinkančios pauzės ir įvairūs šių ritminių verčių dariniai, triolės, sinkopė, lygos.

179.2.2. Melodika: sakinio ir periodo forma, vienbalsumas / dvibalsumas, chromatizmai.

179.3. Intonavimas:

179.3.1. Iš klausos: akordų junginiai. Pagrindinių laipsnių kvintakordai, D7, jų apvertimai.

179.3.2. Solfedžiavimas: visomis tonacijomis, sudėtiniai, mišrūs ir paprastieji metrai, chromatizmai, triolės. Transponavimas, smuiko ir boso raktai. Paprastieji, būdingieji, padidinti ir sumažinti intervalai. Kvintakordai (4 rūšys) su apvertimais, D7 su apvertimais ir sprendimu.

179.4. Ritmavimas: iš klausos ir iš natų: paprastieji ir sudėtiniai metrai, prieštaktis, užtaktis, aštuntinės su tašku ir šešioliktinės natos, jas atitinkančios pauzės ir įvairūs šių ritminių verčių dariniai, triolės, sinkopė, lygos.

180. Mokymo(si) turinys. III–IV gimnazijos klasės:

180.1. Muzikos klausymasis ir suvokimas, sąvokos: alteruotas ir chromatinis mažoras, minoras. S grupės akordų alteracija. Nukrypimai, moduliacijos (tik į pirmojo gimininguimo tonacijas), S7, DS7 keturgarsiai su apvertimais ir sprendimu.

180.2. Atpažinimas ir užrašymas:

180.2.1. Ritmas: paprastieji, sudėtiniai ir mišrieji metrai. Ritmavimo įgūdžių gilinimas.

180.2.2. Melodika: periodo forma, vienbalsumas ir dvibalsumas, su chromatizmais ir nukrypimais. Tembriniai diktantai.

180.3. Intonavimas:

180.3.1. Iš klausos: akordų junginiai (su alteruotais S grupės akordais).

180.3.2. Solfedžiavimas: periodo, paprasta 2-jų dalių forma, vienbalsumas, daugiabalsumas, visomis tonacijomis, sudėtiniai, mišrūs ir paprastieji metrai, ypatingoji ritminė dalyba alteracija, chromatizmai, nukrypimai, moduliacija.

180.4. Ritmavimas. Iš natų: paprastieji, sudėtiniai ir mišrieji, kintamieji metrai. Ritmavimo įgūdžių gilinimas.

181. Vertinimas – viena iš reikšminių ugdymo(si) proceso dedamųjų dalių, kuri užtikrina mokymosi pažangą bei kokybę. Ji suteikia galimybę stebėti mokinio pažangą, muzikinius pasiekimus, apibendrinti, planuoti, tobulinti ugdymo(si) procesą, jo turinį. Solfedžio pamokose yra vertinamas mokymosi procesas, o ne prigimtiniai muzikiniai gabumai. Viso mokymosi laikotarpio metu taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, užtikrinant mokymosi motyvaciją siekti aukštesnių pasiekimų rezultatų. Mokymosi laikotarpio (klasės, trimestro,

pusmečio ar pan.) pradžioje rekomenduojama taikyti diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą. Gimnazijos klasėse rekomenduojama, bendru mokytojo ir mokinių sutarimu, taikyti kaupiamojo balo sistemą, kuri įgalintų mokinių bendradarbiavimą priimant sprendimus, nustatant įvertinimo procentines dalis, ir ugdytų atsakingą požiūrį į nuoseklią mokymosi raidą. Taikant kaupiamojo balo sistemą solfedžio pamokose, pusmečio pabaigoje yra skiriama ansamblinė kūrybinė užduotis pasiruošti vokalinį muzikinį kūrinį, kuris sudarytų dalį galutinio įvertinimo. Taip užtikrinamas galutinis muzikos kalbos elementų kultūrinių jungčių (mokinių pasiekimų lygių požymių skiltis D) įsisavinimo rezultatas taikant praktikoje. Atitinkamai mokiniai skatinami veiksmingai bendradarbiauti ugdant motyvaciją, socialinę sanglaudą, individualumą, pažintinį tobulėjimą.

182. Pateikiami keturių pasiekimų lygių požymiai: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5−6, pagrindinis (3) lygis – 7−8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10. Jie skatins mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padės į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai yra orientacinio ir rekomendacinio pobūdžio (negali būti nekintami ir griežtai privalomi); vertinant mokinių pasiekimus, derėtų jautriai atsižvelgti į klasės sudėtį (socialinė, etninė ir religinė, vaikai su specialiaisiais poreikiais), poreikių ir pomėgių įvairovę, individualius mokinių muzikinius gebėjimus ir pasirengimą. Klasės bendruomenė skatinama kurti ir svarstyti sau tinkamus vertinimo kriterijus ir jų aprašus, taip ugdant kritinio mąstymo ir vertinimo gebėjimus. Pažymėtina, kad vertinamas ne mokinių muzikalumas, o jų žinios, įgūdžiai, gebėjimai įvairiose muzikinėse veiksenose – atlikimo, kūrybos, muzikos pažinimo ir kultūrinių kontekstų vertinimo. Todėl dėl veiklų įvairovės sėkmę gali patirti įvairių gabumų mokiniai.

183. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, adekvačiai ir kritiškai vertinti savo žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą, jautriai ir taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti savo klasės draugus. Atsižvelgiant į muzikos dalyko pobūdį ir individualius vaikų gebėjimus, rekomenduojama vertinti ne vien galutinį mokymosi rezultatą (žinios, atliktos užduotys ir muzikiniai pasiekimai), bet ir patį muzikos mokymosi, muzikavimo ir muzikinės kūrybos procesą. Tokia vertinimo nuostata skatina mokinių saviugdą ir mokymosi motyvaciją, padeda augti jų savimonei ir savivertei, leidžia patirti muzikavimo praktikos teikiamą džiaugsmą.

184. Pradedant ugdymo(si) procesą nustatomi aiškūs ir objektyvūs vertinimo kriterijai, pristatomi mokiniams, kurie atitinka šioje programoje įvardintus pasiekimus kiekvienam koncentrui. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Vertinimo metu mokiniai skatinami reflektuoti ir įsivertinti. Mokytojo vertinimo metu pabrėžiama mokinio pažanga, pasiekimai. Mokinių ugdymo pasiekimai, vertinimas, stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

185. Pradinio ugdymo programoje vertinimas turi atitikti pradinio ugdymo amžiaus tarpsnio raidos ypatumus, uždavinius. Mokytojas mokiniui turi padėti tinkamai suvokti, ko jis išmoko, kurias pasiekimų sritis reikia tobulinti. Pagal numatytuosius kriterijus mokiniai ugdomi vertinti savo mokymosi rezultatus.

186. Pagrindinio ugdymo programoje pasiekimai vertinami pažymiais, daugiau dėmesio skiriama kaupiamajam vertinimui ir mokymosi pažangos įsivertinimui. Apibendrinamasis vertinimas atliekamas ugdymo laikotarpio (pusmečių ar trimestrų), ugdymo programos, ciklo, temos pabaigoje. Mokinių pasiekimai apibendrinami vertinant mokinio per nustatytą ugdymo laikotarpį padarytą pažangą, orientuojantis į programoje aprašytus mokinių pasiekimų lygių požymius. Baigiant pagrindinio ugdymo programą mokinių pasiekimų vertinimą sudaro pusmečių (trimestrų) pažymių vidurkis.

187. Vidurinio ugdymo programą pasirenka skirtingų gebėjimų mokiniai. Todėl pradedant įgyvendinti programą tikslinga taikyti diagnostinį vertinimą, kuris skirtas išsiaiškinti mokinių žinių ir gebėjimų lygį. Atsižvelgiant į mokinių gebėjimų lygį, kartu su ugdytiniais, gali būti koreguojamas ir tikslinamas programos turinys. Įgyvendinant programą rekomenduojama

taikyti formuojamąjį vertinimą, kuris mokiniams padėtų suprasti savo mokymosi tikslus ir uždavinius, kryptingai tobulėti. Siūloma taikyti kaupiamąją vertinimo sistemą, o mokslo metų pabaigoje apibendrinti kartu su kūrybine užduotimi galutinį įvertinimą.

188. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginiu (pavyzdžiui A1.3) – žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius nurodo pasiekimą (1), o antrasis skaičius (3) – pasiekimų lygį.

189. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ritmavimas (A)			
Ritmo pratimuose pasitaiko keletas pasikartojančių ritmavimo klaidų, nėra išlaikomas numatytas atlikimo tempas, nedemonstruojama stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaita (A1.1).	Su nežymiomis klaidomis ir tempo svyravimais iš klausos ir natų atlieka pateikiamus ritminius darinius nurodytais metrais, geba pakankamai gerai pademonstruoti vieno iš metrų stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą (A1.2).	Gana tiksliai, su nežymiais tempo svyravimais iš klausos ir natų atlieka pateikiamus ritminius darinius nurodytais metrais, pasitaiko keletas nežymių ritmo klaidų, geba pakankamai gerai pademonstruoti stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą (A1.3).	Labai tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius nurodytais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą (A1.4).
Klausa identifikuoja vieną iš pateikiamų metrų, pasitaiko keletas klaidų nustatant natų ritmines vertes, atpažįstant stipriąsias ir silpnąsias takto dalis (A2.1).	Klausa identifikuoja pateikiamus metrus, pasitaiko keletas klaidų nustatant natų ritmines vertes, atpažįstant stipriąsias ir silpnąsias takto dalis (A2.2).	Geba klausa identifikuoti pateikiamus metrus, nustatant ritminių darinių natų vertes pasitaiko keletas netikslumų (A2.3).	Geba puikiai klausa identifikuoti pateikiamus metrus, nustatyti ritminių darinių natų vertes (A2.4).
Užrašo ir improvizuoja atitinkamą ritminį darinį, tai daro ne visuomet atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos dėsningumus, pasitaiko keletas atlikimo klaidų (A3.1).	Geba užrašyti ir improvizuoti atitinkamą ritminį darinį, tai daro atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos dėsningumus, pasitaiko keletas atlikimo klaidų (A3.2).	Geba užrašyti ir improvizuoti atitinkamą ritminį darinį, tai daro atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos dėsningumus (A3.3.).	Geba improvizuoti ir užrašyti, įvardinti žodžiu atitinkamą ritminį darinį, tai daro atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos dėsningumus (A3.4).
Intonavimas (B)			
Patenkinamai intonuoja, motyvo apimties, iš klausos ir	Gana tiksliai intonuoja, su keletu klaidų, motyvo	Gana tiksliai intonuoja, su keletu klaidų, sakinio	Labai tiksliai intonuoja sakinio apimties,

natų, melodinius darinius gr.1–d.3 intervalais, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo. Atliekant harmoninius intervalus esama intonacinių netikslumų (B1.1).	apimties, iš klausos ir natų, melodinius darinius gr.1–d.3 intervalais, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo. Geba atlikti harmoninius intervalus (B1.2).	apimties, pateiktaisiais metrais, iš klausos ir natų, melodinius darinius gr.1–d.3 intervalais, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo. Geba atlikti harmoninius intervalus (B1.3).	pateiktaisiais metrais, iš klausos ir natų, melodinius darinius gr.1–d.3 intervalais, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo. Geba atlikti harmoninius intervalus (B1.4).
Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.3 muzikinius intervalus, geba intonuoti, pasitaiko keletas intervalų atpažinimo klaidų skiriant mažuosius ir didžiuosius harmoninius intervalus (B2.1).	Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.3 muzikinius intervalus, geba juos intonuoti, pasitaiko keletas intervalų atpažinimo klaidų skiriant mažuosius ir didžiuosius melodinius intervalus (B2.2).	Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.3 muzikinius intervalus, geba juos tiksliai atlikti intonuojant, pasitaiko keletas intervalų atpažinimo klaidų (B2.3).	Puikiai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.3 muzikinius intervalus, geba juos tiksliai atlikti intonuojant (B2.4).
Gana gerai atlieka susikurtus melodinius, ritminius darinius, intonaciniu, ritmo atžvilgiu, esama keletas intonacinių klaidų, numatyto tempo, ritmo atlikimo netikslumų (B3.1).	Gana tiksliai atlieka susikurtus melodinius, ritminius darinius, intonaciniu, ritmo atžvilgiu, esama keletas intonacinių klaidų, numatyto tempo atlikimo netikslumų (B3.2).	Gana tiksliai atlieka susikurtus melodinius, ritminius darinius, intonaciniu, ritmo atžvilgiu, esama keletas intonacinių klaidų (B3.3).	Labai tiksliai atlieka susikurtus melodinius, ritminius darinius intonaciniu, ritmo tikslumo atžvilgiu (B3.4).
Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C)			
Geba atsiminti pateikiamus motyvo apimties melodinius, ritminius darinius, pasitaiko keletas intervalinių netikslumų, susiduriama su sunkumais identifikuojant metrą ir kai kuriuos ritminius darinius (C1.1).	Geba atsiminti pateikiamus motyvo apimties melodinius, ritminius darinius, pasitaiko keletas intervalinių netikslumų, susiduriama su sunkumais identifikuojant metrą (C1.2).	Geba atsiminti pateikiamus motyvo apimties melodinius, ritminius darinius, susiduriama su netikslumais identifikuojant metrą (C1.3).	Geba puikiai atsiminti pateikiamus motyvo apimties melodinius, ritminius darinius (C1.4).
Klausa atpažįsta motyvo apimties, 2/4 metru, gr.1–d.3	Gana gerai klausa atpažįsta motyvo apimties, 2/4 metru,	Gana tiksliai klausa atpažįsta motyvo apimties, 2/4 metru,	Puikiai klausa atpažįsta motyvo apimties, 2/4 metru,

intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo, esama keletas klaidų identifikuojant mažuosius, didžiuosius intervalus, susiduriama su sunkumais nustatant harmoninius intervalus, pasitaiko melodinio darinio ritminių netikslumų (C2.2).	gr.1–d.3 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo, esama keletas klaidų identifikuojant mažuosius, didžiuosius intervalus, susiduriama su sunkumais nustatant harmoninius intervalus (C2.2).	gr.1–d.3 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo, esama keletas klaidų identifikuojant mažuosius, didžiuosius intervalus (C2.3).	gr.1–d.3 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 1 prieraktinio ženklo (C2.4).
Pirmoje klasėje geba žodžiu, o antroje – raštu įvardinti pateiktus melodinius, ritminius ar intervalinius gr.1–d.3 apimties darinius, suvokia ir identifikuoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, esama keletas klaidų skiriant melodinius, harmoninius mažuosius ir didžiuosius intervalus, pasitaiko keletas ritmo klaidų (C3.1).	Pirmoje klasėje geba gan gerai žodžiu, o antroje – raštu įvardinti pateiktus melodinius, ritminius ar intervalinius gr.1–d.3 apimties darinius, suvokia ir identifikuoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, esama keletas klaidų skiriant melodinius mažuosius ir didžiuosius intervalus, pasitaiko keletas ritmo klaidų (C3.2).	Pirmoje klasėje geba gan gerai žodžiu, o antroje – raštu įvardinti pateiktus melodinius, ritminius ar intervalinius gr.1–d.3 apimties darinius, suvokia ir identifikuoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, esama keletas klaidų skiriant melodinius mažuosius ir didžiuosius intervalus (C3.3).	Pirmoje klasėje geba puikiai žodžiu, o antroje – raštu įvardinti pateiktus melodinius, ritminius ar intervalinius gr.1–d.3 apimties darinius, suvokia ir identifikuoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą (C3.4).
Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D)			
Geba nustatyti intervalus iš natų atliekamo muzikinio pavyzdžio. Susiduria su sunkumais nustatant intervalus, pasitaiko keletas klaidų (D1.1).	Geba nustatyti intervalus iš klausos ir natų atliekamo muzikinio pavyzdžio, susiduria su sunkumais nustatant metrą, pasitaiko keletas klaidų nustatant intervalus (D1.2).	Geba nustatyti intervalus iš klausos ir natų atliekamo muzikinio pavyzdžio, susiduria su sunkumais nustatant metrą (D1.3).	Geba nustatyti intervalus, metrą iš klausos ir natų atliekamo muzikinio pavyzdžio (D1.4).
Susipažindamas ir atlikdamas kitų kultūrų muzikinius	Susipažindamas ir atlikdamas kitų kultūrų muzikinius	Susipažindamas ir atlikdamas kitų kultūrų muzikinius	Susipažindamas ir atlikdamas kitų kultūrų muzikinius

pavyzdžius išvardija elementarius muzikinius skirtumus, pasitaiko klaidų skiriant melodijų intervalinius skirtumus (D2.1).	pavyzdžius dalijasi mintimis apie muzikinius skirtumus, lygindamas su lietuvių muzika, pasitaiko klaidų skiriant melodijų intervalinius skirtumus (D2.2).	pavyzdžius dalijasi mintimis apie muzikinius skirtumus, panašumus lygindamas su lietuvių muzika, pasitaiko klaidų skiriant melodijų intervalinius skirtumus (D2.3).	pavyzdžius dalijasi mintimis apie muzikinius skirtumus, panašumus lygindamas su lietuvių muzika, identifikuoja melodinio pobūdžio intervalinius skirtumus (D2.4).
Dalinasi mintimis apie specialybės pamokose atliekamus muzikinius kūrinius, pasitaiko klaidų identifikuojant atliekamo kūrinio melodinius, harmoninius intervalus, stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą (D3.1).	Dalinasi mintimis, ieško panašumų tarp solfedžio ir specialybės pamokose atliekamų muzikinių kūrinių, pasitaiko klaidų identifikuojant atliekamo kūrinio melodinius intervalus, stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą (D3.2).	Dalinasi mintimis, ieško panašumų tarp solfedžio ir specialybės pamokose atliekamų muzikinių kūrinių, pasitaiko klaidų identifikuojant atliekamo kūrinio intervalus (D3.3).	Dalinasi mintimis, ieško panašumų tarp solfedžio ir specialybės pamokose atliekamų muzikinių kūrinių, puikiai identifikuoja atliekamo kūrinio intervalus (D3.4).

190. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ritmavimas (A)			
Patenkinamai atlieka ritminius darinius pateikiamais metrais iš natų, gana raiškiai demonstruoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, pasitaiko keletas pasikartojančių ritmavimo klaidų, sunkiau sekasi atlikti ritmą iš klausos (A1.1).	Gerai atlieka iš klausos ir natų ritminius darinius pateikiamais metrais, gana raiškiai demonstruoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, pasitaiko keletas pasikartojančių ritmavimo klaidų (A1.2).	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų ritminius darinius pateikiamais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, pasitaiko keletas ritmavimo klaidų (A1.3).	Labai tiksliai atlieka iš klausos ir natų ritminius darinius pateikiamais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą (A1.4).
Klausa identifikuoja paprastąjį ir sudėtinį metrus, atpažįsta ir užrašo ar įvadina	Klausa identifikuoja skirtumus tarp paprastojo ir sudėtinio metro, atpažįsta ir	Labai gerai klausa identifikuoja skirtumus tarp paprastojo ir sudėtinio metro,	Puikiai klausa identifikuoja skirtumus tarp paprastojo ir sudėtinio metro, atpažįsta ir

pateikiamų ritminių darinių natų vertes, pasitaiko keletas pasikartojančių natų trukmių identifikavimo klaidų, sudėtingiau diferencijuoti metro pobūdžio skirtumus (A2.1).	užrašo ar įvadina pateikiamų ritminių darinių natų vertes, pasitaiko keletas pasikartojančių natų trukmių identifikavimo klaidų (A2.2).	atpažįsta ir užrašo ar įvadina pateikiamų ritminių darinių natų vertes, pasitaiko keletas natų trukmių identifikavimo klaidų (A2.3).	užrašo ar įvardina pateikiamų ritminių darinių natų vertes (A2.4).
Geba užrašyti, improvizuoti nesudėtingus ritminius darinius numatytaisiais metrais. Kūrybingai taiko pusinės su tašku natos ritminę vertę, netinkamai taiko stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą, esama keletas pasikartojančių atlikimo klaidų (A3.1).	Geba užrašyti, improvizuoti nesudėtingus ritminius darinius numatytaisiais metrais, atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą. Kūrybingai taiko pusinės su tašku natos ritminę vertę, esama keletas pasikartojančių atlikimo klaidų (A3.2).	Geba užrašyti, improvizuoti nesudėtingus ritminius darinius numatytaisiais metrais, atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą. Kūrybingai taiko pusinės su tašku natos ritminę vertę, esama keletas atlikimo klaidų (A3.3).	Geba puikiai užrašyti, improvizuoti nesudėtingus ritminius darinius numatytaisiais metrais, atsižvelgdamas į stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitą. Kūrybingai taiko pusinės su tašku natos ritminę vertę (A3.4).
Intonavimas (B)			
Gana gerai intonuoja pateikiamais metrais sakinio apimties gr.1–gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas pasikartojančių intonacinių netikslumų, sudėtingiau atlikti aukštyneigį, žemyneigį viršutinį harmoninio minoro tetrachordą (B1.1).	Gerai intonuoja pateikiamais metrais sakinio apimties gr.1–gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas pasikartojančių intonacinių netikslumų (B1.2).	Gana tiksliai intonuoja pateikiamais metrais sakinio apimties gr.1–gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas intonacinių netikslumų (B1.3).	Labai tiksliai intonuoja pateikiamais metrais sakinio apimties gr.1–gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų (B1.4).
Gana gerai atpažįsta pateiktus gr.1–gr.5 melodinius ir harmoninius intervalus, geba juos užrašyti raštu ir / ar	Gana gerai atpažįsta pateiktus gr.1–gr.5 melodinius ir harmoninius intervalus, geba juos užrašyti raštu ir / ar	Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.5 melodinius ir harmoninius intervalus, geba juos užrašyti raštu ir / ar	Puikiai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.5 melodinius ir harmoninius intervalus, geba juos užrašyti raštu ir / ar

intonuoti. Suvokia ir identifikuoja pateikiamus intervalus melodiniame sakinio apimties darinyje, užrašant esama keletas pasikartojančių klaidų, sunkiau diferencijuoja gr.4 ir gr.5 intervalus, kai kuriuos harmoninius intervalus (B2.1).	intonuoti. Suvokia ir identifikuoja pateikiamus intervalus melodiniame sakinio apimties darinyje, užrašant esama keletas pasikartojančių klaidų, sunkiau diferencijuoja gr.4 ir gr.5 intervalus (B2.2).	intonuoti. Suvokia ir identifikuoja pateikiamus intervalus melodiniame sakinio apimties darinyje, užrašant esama keletas klaidų (B2.3).	intonuoti. Suvokia ir identifikuoja pateikiamus intervalus melodiniame sakinio apimties darinyje, užrašo be klaidų (B2.4).
Pakankamai gerai atlieka ritminius, melodinius darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, sunkiau paiso stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos, esama keletas pasikartojančių ritmo, intonavimo netikslumų (B3.1).	Gan gerai atlieka ritminius, melodinius darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, ne visada paiso stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos, raiškiai atlieka paprastuoju ir sudėtiniu metru, esama keletas pasikartojančių intonavimo netikslumų (B3.2).	Gerai atlieka ritminius, melodinius darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, paiso stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos, raiškiai atlieka paprastuoju ir sudėtiniu metru, esama keletas intonavimo netikslumų (B3.3).	Puikiai atlieka ritminius, melodinius darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, paiso stipriųjų ir silpnųjų takto dalių kaitos, raiškiai atlieka paprastuoju ir sudėtiniu metru (B3.4).
Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C)			
Atsimena pateikiamus motyvo-sakinio apimties melodinius, ritminius darinius paprastuoju metru ir tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas pasikartojančių intervalinių, ritminių netikslumų (C1.1).	Atsimena pateikiamus motyvo-sakinio apimties melodinius, ritminius darinius paprastuoju metru ir tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas intervalinių, ritminių netikslumų (C1.2).	Gerai atsimena pateikiamus motyvo-sakinio apimties melodinius, ritminius darinius paprastuoju metru ir tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, esama keletas intervalinių netikslumų (C1.3).	Puikiai atsimena pateikiamus motyvo-sakinio apimties melodinius, ritminius darinius paprastuoju metru ir tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų (C1.4).
Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais metrais, gr.1–	Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais metrais, gr.1–	Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais metrais, gr.1–	Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais metrais, gr.1–

gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, sunkiau diferencijuoja dviejų ir trijų dalių metrus, pasitaiko keletas pasikartojančių intervalinių netikslumų (C2.1).	gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, pasitaiko keletas pasikartojančių intervalinių netikslumų (C2.2).	gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų, pasitaiko keletas intervalinių netikslumų (C2.3).	gr.5 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų (C2.4).
Geba analizuoti žodžiu ir užrašyti nesudėtingus melodinius, harmoninius, ritminius darinius iki gr.5 apimties, tinkamai nustato pateikiamų melodijų metrus, skiria pauzių vertes vientisame melodiniame darinyje, esama keletas pasikartojančių intervalinių netikslumų, sunkiau identifikuoja pauzių trukmę, mažuosius ir didžiuosius melodinius intervalus (C3.1).	Geba analizuoti žodžiu ir užrašyti nesudėtingus melodinius, harmoninius, ritminius darinius iki gr.5 apimties, tinkamai nustato pateikiamų melodijų metrus, skiria pauzių vertes vientisame melodiniame darinyje, esama keletas pasikartojančių intervalinių netikslumų, sunkiau identifikuoja pauzių trukmę (C3.2).	Geba analizuoti žodžiu ir užrašyti nesudėtingus melodinius, harmoninius, ritminius darinius iki gr.5 apimties, tinkamai nustato pateikiamų melodijų metrus, tiksliai skiria pauzių vertes vientisame melodiniame darinyje, esama keletas intervalinių netikslumų (C3.3).	Geba puikiai analizuoti žodžiu ir užrašyti nesudėtingus melodinius, harmoninius, ritminius darinius iki gr.5 apimties, tinkamai nustato pateikiamų melodijų metrus, tiksliai skiria pauzių vertes vientisame melodiniame darinyje (C3.4).
Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D)			
Pagal numatytuosius kriterijus apibūdina atliekamuose muzikiniuose pavyzdžiuose vyraujančius elementariuosius muzikos kalbos elementus, kurie būdingi lietuvių liaudies muzikai, pasitaiko keletas pasikartojančių intervalų, dermės identifikavimo klaidų (D1.1).	Pagal numatytuosius kriterijus apibūdina atliekamuose muzikiniuose pavyzdžiuose vyraujančius elementariuosius muzikos kalbos elementus, kurie būdingi lietuvių liaudies muzikai, pasitaiko keletas intervalų, dermės identifikavimo klaidų (D1.2).	Pagal numatytuosius kriterijus apibūdina atliekamuose muzikiniuose pavyzdžiuose vyraujančius elementariuosius muzikos kalbos elementus, kurie būdingi lietuvių liaudies muzikai, pasitaiko keletas intervalų identifikavimo klaidų (D1.3).	Pagal numatytuosius kriterijus puikiai apibūdina atliekamuose muzikiniuose pavyzdžiuose vyraujančius elementariuosius muzikos kalbos elementus, kurie būdingi lietuvių liaudies muzikai (D1.4).

Aptaria kitų tautų muzikinius bruožus, ne visada identifikuoja skiriamuosius muzikos kalbos elementariuosius bruožus, sunkiau lygina pavyzdžių intervalinius, derminius skirtumus (D2.1).	Apibūdina kitų tautų muzikinių pavyzdžių skiriamuosius bruožus, identifikuoja skiriamuosius muzikos kalbos elementariuosius bruožus, sunkiau lygina pavyzdžių intervalinius, derminius skirtumus (D2.2).	Gan gerai apibūdina kitų tautų muzikinių pavyzdžių skiriamuosius bruožus, ieško bendrybių su lietuvių muzika, identifikuoja skiriamuosius muzikos kalbos elementariuosius bruožus, sunkiau lygina pavyzdžių intervalinius skirtumus (D2.3).	Puikiai apibūdina kitų tautų muzikinių pavyzdžių skiriamuosius bruožus, ieško bendrybių su lietuvių muzika, identifikuoja skiriamuosius muzikos kalbos elementariuosius bruožus (D2.4).
Geba labai glaustai aptarti savo klausomą muziką, atpažinti solfedžio pamokoje įgytomis kompetencijomis elementariuosius muzikos kalbos elementus, esama keletas pasikartojančių intervalikos, ritmo identifikavimo klaidų (D3.1).	Geba pristatyti savo klausomą muziką, atpažinti solfedžio pamokoje įgytomis kompetencijomis elementariuosius muzikos kalbos elementus, esama keletas intervalikos, ritmo identifikavimo klaidų (D3.2).	Geba palyginti savo klausomą muziką, atpažinti solfedžio pamokoje įgytomis kompetencijomis elementariuosius muzikos kalbos elementus, esama keletas intervalikos, ritmo identifikavimo klaidų (D3.3).	Geba puikiai palyginti savo klausomą muziką, atpažinti solfedžio pamokoje įgytomis kompetencijomis elementariuosius muzikos kalbos elementus (D3.4).

191. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ritmavimas (A)			
Atlieka iš natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gana aiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, sunkiau diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, esama	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gana aiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, sunkiau diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, esama	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, sunkiau diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai	Labai tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir

keletas pasikartojančių ritmo klaidų (A1.1).	keletas pasikartojančių ritmo klaidų (A1.2).	stipriąsias takto dalis, esama keletas ritmo klaidų (A1.3).	sąlyginai stipriąsias takto dalis (A1.4).
Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose. Sunkiau skiria 3/4 ir 3/8 metrus, esama keletas pasikartojančių ritmo klaidų: sunkiau nustato sinkopes, pauzių vertes ir taškuotą ritmą (A2.1).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose, sunkiau skiria 3/4 ir 3/8 metrus, esama keletas pasikartojančių ritmo klaidų, sunkiau nustato sinkopes (A2.2).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose, sunkiau skiria 3/4 ir 3/8 metrus, esama keletas ritmo klaidų (A2.3).	Puikiai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose (A2.4).
Gana nuosekliai taiko įgytas žinias kuriant nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, sunkiau pritaiko taškuotą ritmą, sinkopes išlaikant ritminio piešinio vientisumą, ne visuomet atsižvelgiama į paprastųjų ir sudėtinių metrų takto dalių specifiką (A3.1).	Gana nuosekliai taiko įgytas žinias kuriant nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, sunkiau pritaiko taškuotą ritmą, sinkopes išlaikant ritminio piešinio vientisumą (A3.2).	Gana nuosekliai taiko įgytas žinias kuriant nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, atsižvelgdamas į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, sunkiau pritaiko sinkopes išlaikant ritminio piešinio vientisumą (A3.3).	Geba nuosekliai taikyti įgytas žinias kuriant nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, atsižvelgdamas į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, tinkamai naudoja sinkopes, išlaikant ritminio piešinio vientisumą (A3.4).
Intonavimas (B)			
Patenkinamai intonuoja sakinio apimties, pateikiamais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties harmoninius, melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D	Gana gerai intonuoja sakinio apimties, pateikiamais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties harmoninius, melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D	Gana gerai intonuoja sakinio apimties, pateikiamais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties harmoninius, melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D	Puikiai intonuoja sakinio apimties, pateikiamais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties harmoninius, melodinius darinius, tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D

akordus ir jų apvertimus, esama keletas ritminių, intonacinių klaidų, sunkiau atlieka m.6 ir d.6 intervalus, ne visuomet tinkamai sudaro T, S, D akordus pateikiamomis tonacijomis (B1.1).	akordus ir jų apvertimus, esama keletas ritminių, intonacinių klaidų, sunkiau atlieka m.6 ir d.6 intervalus (B1.2).	akordus ir jų apvertimus, esama keletas intonacinių klaidų (B1.3).	akordus ir jų apvertimus (B1.4).
Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.5, gr.8 muzikinius intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Sunkiau skiria m.6 ir d.6 intervalus. Tinkamai nustato T, S, D akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu nurodyta derme, pasitaiko keletas pasikartojančių intonacinių klaidų, sunkiau atlieka m.6 ir d.6 intervalus (B2.1).	Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.6, gr.8 muzikinius intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu nurodyta derme, pasitaiko keletas pasikartojančių intonacinių klaidų, sunkiau atlieka m.6 ir d.6 intervalus (B2.2).	Gana gerai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.6, gr.8 muzikinius intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu nurodyta derme, pasitaiko keletas intonacinių klaidų (B2.3).	Puikiai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–d.6, gr.8 muzikinius intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu nurodyta derme (B2.4).
Atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, ne visuomet paiso paprastųjų ir sudėtinių metrų specifikos, esama keletas pasikartojančių intonacinių, ritmo klaidų (B3.1).	Gana tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, ne visuomet paiso paprastųjų ir sudėtinių metrų specifikos, esama keletas pasikartojančių intonacinių klaidų (B3.2).	Gana tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, ne visuomet paiso paprastųjų ir sudėtinių metrų specifikos, esama keletas intonacinių klaidų (B3.3).	Labai tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką (B3.4).
Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C)			

Geba atsiminti išgirstą motyvo apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, esama keletas pasikartojančių intonacinių, ritminių klaidų (C1.1).	Geba atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, esama keletas intonacinių, ritminių klaidų (C1.2).	Geba atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, esama keletas intonacinių klaidų (C1.3).	Geba puikiai atsiminti išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų (C1.4).
Taikydamas įgytas teorines žinias puikiai suvokia ir atpažįsta motyvo apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, pasitaiko keletas pasikartojančių klaidų identifikuojant T, S, D akordus ir jų apvertimus pateikta tonacija, sunkiau skiria m.6 ir d.6 intervalus (C2.1).	Taikydamas įgytas teorines žinias puikiai suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, pasitaiko keletas pasikartojančių klaidų identifikuojant T, S, D akordus ir jų apvertimus pateikta tonacija, sunkiau skiria m.6 ir d.6 intervalus (C2.2).	Taikydamas įgytas teorines žinias puikiai suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius, tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, pasitaiko keletas klaidų identifikuojant T, S, D akordus ir jų apvertimus pateikta tonacija (C2.3).	Taikydamas įgytas teorines žinias puikiai suvokia ir atpažįsta sakinio apimties paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–d.6, gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 3 prieraktinių ženklų, identifikuoja T, S, D akordus ir jų apvertimus (C2.4).
Geba užrašyti motyvo apimties melodinius, harmoninius, ritminius darinius gr.1–gr.5, gr.8 intervalais, sunkiau skiria m.6 ir d.6 intervalus, pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, bet identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Naudodamasis akordų	Geba užrašyti motyvo–sakinio apimties melodinius, harmoninius, ritminius darinius gr.1–gr.5, gr.8 intervalais, sunkiau skiria m.6 ir d.6 intervalus, pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, bet identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto	Geba analizuoti žodžiu ir užrašyti motyvo–sakinio apimties melodinius, harmoninius, ritminius darinius gr.1–d.6, gr.8 intervalais, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto	Geba puikiai analizuoti žodžiu ir užrašyti sakinio apimties melodinius, harmoninius, ritminius darinius gr.1–d.6, gr.8 intervalais, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo

funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D akordus ir jų apvertimus, esama keletas klaidų (C3.1).	muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D akordus ir jų apvertimus, esama keletas klaidų (C3.2).	muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D akordus ir jų apvertimus, esama keletas klaidų (C3.3).	metrą. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D akordus ir jų apvertimus (C3.4).
Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D)			
Atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose (D1.1).	Atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, sunkiau mato tiesioginę liaudies dainos integraciją muzikoje ar sąsajas (D1.2).	Gana gerai atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, mato tiesioginę liaudies dainos integraciją muzikoje ar sąsajas (D1.3).	Puikiai atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, sunkiau mato tiesioginę liaudies dainos integraciją muzikoje ar sąsajas, geba diskutuoti, dalintis mintimis (D1.4).
Sunkiau skiria ir įvardina bendruosius skiriamuosius muzikinės raiškos aspektus kitų tautų solfedžiuojamuose muzikiniuose pavyzdžiuose, susiduria su praktiniais, teoriniais sunkumais identifikuojant dermes ar tam tikrus intervalinius, melodinius, ritminius junginius (D2.1).	Skiria ir įvardina bendruosius skiriamuosius muzikinės raiškos aspektus kitų tautų solfedžiuojamuose muzikiniuose pavyzdžiuose (D2.2).	Gana aiškiai skiria, lygina ir įvardina bendruosius skiriamuosius muzikinės raiškos aspektus kitų tautų solfedžiuojamuose muzikiniuose pavyzdžiuose (D2.3).	Puikiai skiria, lygina ir įvardina bendruosius skiriamuosius muzikinės raiškos aspektus kitų tautų solfedžiuojamuose muzikiniuose pavyzdžiuose, diskutuoja, dalinasi muzikavimo patirtimi (D2.4).
Klausa identifikuoja, pritaikydami solfedžio pamokose įgytas kompetencijas, klausomos	Geba klausa identifikuoti solfedžio pamokose įgytomis kompetencijomis klausomos muzikos būdingąsias	Klausa skiria ir geba identifikuoti solfedžio pamokose įgytomis kompetencijomis klausomos	Puikiai klausa skiria ir geba identifikuoti solfedžio pamokose įgytomis kompetencijomis klausomos

muzikos būdingąsias kultūrines sąsajas, bet neatsižvelgia į muzikos kalbos elementariųjų elementų specifinę sklaidą muzikos kūrinyje, pateikiami apibendrinimai nekonkretūs, trūksta išsamumo, tinkamos argumentacijos (D3.1).	kultūrines sąsajas, bet ne visuomet atsižvelgia į muzikos kalbos elementariųjų elementų specifinę sklaidą muzikos kūrinyje, pateikiami apibendrinimai nekonkretūs, trūksta išsamumo, tinkamos argumentacijos (D3.2).	muzikos būdingąsias kultūrines sąsajas, bet ne visuomet atsižvelgia į muzikos kalbos elementariųjų elementų specifinę sklaidą muzikos kūrinyje (D3.3).	muzikos būdingąsias kultūrines sąsajas (D3.4).

192. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ritmavimas (A)			
Gana gerai atlieka iš natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų specifiką, sunkiau pabrėžia 2/4 ir 6/8 metrų skirtumus, esama keletas pasikartojančių ritmo klaidų (A1.1).	Gana gerai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų specifiką, sunkiau pabrėžia 2/4 ir 6/8 metrų skirtumus, esama keletas pasikartojančių ritmo klaidų (A1.2).	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų specifiką, sunkiau pabrėžia 2/4 ir 6/8 metrų skirtumus, esama keletas ritmo klaidų (A1.3).	Tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, aiškiai ir raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų specifiką (A1.4).
Klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose,	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes	Puikiai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines

susiduriama su sunkumais nustatant tikslias sinkopių ar natų su tašku ritmines vertes, ne visuomet tinkamai įvardinami sudėtiniai metrai (A2.1).	ritminiuose dariniuose, susiduriama su sunkumais nustatant tikslias sinkopių ar natų su tašku ritmines vertes (A2.2).	ritminiuose dariniuose, susiduriama su sunkumais nustatant šešioliktinių su tašku ritminius darinius (A2.3).	vertes ritminiuose dariniuose (A2.4).
Geba kurti nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, kai kuriais atvejais trūksta vystymo nuoseklumo, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, tinkamai naudoja sinkopes, natas su tašku, bet ne visuomet laikosi ritminio piešinio vientisumo (A3.1).	Geba taikyti įgytas žinias kurdamas nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, kai kuriais atvejais trūksta vystymo nuoseklumo, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, tinkamai naudoja sinkopes, natas su tašku, bet ne visuomet laikosi ritminio piešinio vientisumo (A3.2).	Geba taikyti įgytas žinias kurdamas nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, kai kuriais atvejais trūksta vystymo nuoseklumo, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, tinkamai naudoja sinkopes, natas su tašku išlaikydamas ritminio piešinio vientisumą (A3.3).	Puikiai geba nuosekliai taikyti įgytas žinias kurdamas nesudėtingus sakinio apimties ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, tinkamai naudoja sinkopes, natas su tašku išlaikydamas ritminio piešinio vientisumą (A3.4).
Intonavimas (B)			
Pakankamai gerai intonuoja sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus. Geba intonuoti tritonį, jį išspręsti. Esama keletas pasikartojančių intonacinių, akordų sudarymo solfedžiuojant klaidų (B1.1).	Pakankamai gerai intonuoja sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus. Geba intonuoti tritonį, jį išspręsti. Esama keletas intonacinių, akordų sudarymo solfedžiuojant klaidų (B1.2).	Gan tiksliai intonuoja sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus. Tiksliai intonuoja tritonį, jį išsprendžia. Esama keletas intonacinių klaidų (B1.3).	Labai tiksliai intonuoja sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Geba sudaryti ir atlikti T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus. Tiksliai intonuoja tritonį, jį išsprendžia (B1.4).
Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.8 muzikinius	Klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.8 muzikinius	Gan gerai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.8 muzikinius	Puikiai klausa atpažįsta pateiktus gr.1–gr.8 muzikinius

intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu, sudaro ir padainuoja baigiamąją kadenciją, sunkiau – tritonį su sprendimu, esama keletas pasikartojančių intonacinių, akordų sudarymo klaidų, ne visuomet tinkamai nustato skirtumus tarp m.6, d.6, m.7 ir d.7 intervalų (B2.1).	intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu, sudaro ir padainuoja pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį su sprendimu, esama keletas pasikartojančių intonacinių, akordų sudarymo klaidų, ne visuomet tinkamai nustato skirtumus tarp m.6, d.6, m.7 ir d.7 intervalų (B2.2).	intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu, sudaro ir padainuoja pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį su sprendimu, esama keletas intonacinių klaidų (B2.3).	intervalus, geba juos užrašyti raštu, intonuoti. Suvokia ir identifikuoja skirtumus tarp mažųjų ir didžiųjų intervalų. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus intervalinio pobūdžio aspektu, sudaro ir padainuoja pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį su sprendimu (B2.4).
Atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, ne visuomet akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, pasitaiko klaidų sprendžiant tritonį. Atlikimo metu, ne visuomet taiko solfedžio pamokoje įgytas ritmavimo kompetencijas, esama keletas pasikartojančių intonavimo klaidų (B3.1).	Atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, tinkamai panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja tritonį su sprendimu. Atlikimo metu, ne visuomet taiko solfedžio pamokoje įgytas ritmavimo kompetencijas, esama keletas pasikartojančių intonavimo klaidų (B3.2).	Gan tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, tinkamai panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja tritonį su sprendimu. Esama keletas intonavimo klaidų (B3.3).	Labai tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio apimties susikurtoje melodijoje, tinkamai panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja tritonį su sprendimu (B3.4).
Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C)			

Geba atsiminti išgirstą motyvo apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, esama keletas pasikartojančių klaidų atsimenant sudėtingesnes intonacines ar ritmines vietas, susiduriama su sunkumais skiriant kai kuriuos sudėtinius metrus ar paprastuosius metrus (C1.1).	Geba atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, esama keletas pasikartojančių klaidų atsimenant sudėtingesnes intonacines ar ritmines vietas, susiduriama su sunkumais skiriant kai kuriuos sudėtinius metrus (C1.2).	Geba gerai atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, esama keletas klaidų atsimenant sudėtingesnes intonacines ar ritmines vietas (C1.3).	Geba puikiai atsiminti išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų (C1.4).
Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, identifikuoja T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį, susiduriama su sunkumais tinkamai nustatyti tonacijas, kai kurie intervalai, D_7 ir jo apvertimai nėra tinkamai įvardijami, identifikuoja kadenciją, bet tinkamai nenustato jos rūšies (C2.1).	Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, identifikuoja T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį, susiduriama su sunkumais tinkamai nustatyti tonacijas, kai kurie intervalai, D_7 ir jo apvertimai nėra tinkamai įvardijami (C2.2).	Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, identifikuoja T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį, susiduriama su sunkumais tinkamai nustatyti tonacijas, kai kurie intervalai nėra tinkamai įvardijami (C2.3).	Taikydamas įgytas teorines žinias suvokia ir atpažįsta motyvo-sakinio apimties, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, gr.1–gr.8 intervalinės sudėties melodinius darinius tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų, identifikuoja T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, pusinę ir baigiamąją kadencijas, tritonį (C2.4).
Geba užrašyti motyvo-sakinio apimties melodinius, harmoninius, ritminius	Geba analizuoti žodžiu ir užrašyti motyvo-sakinio apimties melodinius,	Geba gana gerai analizuoti žodžiu ir užrašyti sakinio apimties melodinius,	Geba puikiai analizuoti žodžiu ir užrašyti sakinio apimties melodinius, harmoninius,

darinius gr.1–gr.8 intervalais, skiria pagrindinių pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo melodijos metrus. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tritonį ir jo sprendimą. Susiduriama su sunkumais identifikuojant akordų apvertimus, sudėtingesnius melodinius darinius ar sudėtinius metrus ir / ar sudėtingesnius ritminius junginius (C3.1).	harmoninius, ritminius darinius gr.1–gr.8 intervalais, skiria pagrindinių pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tritonį ir jo sprendimą. Kai kuriais atvejais susiduriama su sunkumais identifikuojant akordų apvertimus, sudėtingesnius melodinius darinius (C3.2).	harmoninius, ritminius darinius gr.1–gr.8 intervalais, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tritonį ir jo sprendimą. Kai kuriais atvejais susiduriama su sunkumais identifikuojant akordų apvertimus (C3.3).	ritminius darinius gr.1–gr.8 intervalais, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius T, S, D, D_7 akordus ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tritonį ir jo sprendimą (C3.4).
Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D)			
Atpažįsta, sunkiau įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, trūksta konkrečių pavyzdžių įvardinimo, išsamumo, nesiejamos pamokoje įgytos kompetencijos (D1.1).	Atpažįsta, šiek tiek sunkiau įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, kaip tiesiogines, netiesiogines liaudies dainos integracijos sąsajas, kai kuriais atvejais trūksta konkrečių pavyzdžių įvardinimo, išsamumo (D1.2).	Gana gerai atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, kaip tiesiogines, netiesiogines liaudies dainos integracijos sąsajas, kai kuriais atvejais trūksta konkrečių pavyzdžių įvardinimo (D1.3).	Puikiai atpažįsta ir įvardina lietuvių liaudies muzikos būdinguosius bruožus solfedžio pamokoje dainuojamuose lietuvių muzikos pavyzdžiuose, kaip tiesiogines, netiesiogines liaudies dainos integracijos sąsajas (D1.4).
Trumpai, labai glaustai pristato solfedžiuojamų kitų	Aptaria solfedžiuojamų kitų tautų muzikinių pavyzdžių	Reiškia savo požiūrį apie solfedžiuojamų kitų tautų	Reiškia savo požiūrį apie solfedžiuojamų kitų tautų

tautų muzikinių pavyzdžių muzikos kalbos elementariuosius elementus muzikiniame audinyje (D2.1).	muzikos kalbos elementariųjų elementų sklaidą muzikiniame audinyje (D2.2).	muzikinių pavyzdžių muzikos kalbos elementariųjų elementų sklaidą muzikiniame audinyje, apibendrina (D2.3).	muzikinių pavyzdžių muzikos kalbos elementariųjų elementų sklaidą muzikiniame audinyje, apibendrina, pateikia išvadas (D2.4).
Klausosi ir klausa analizuoja aktualiuosius muzikinius Lietuvos ir kitų šalių muzikinius pavyzdžius, susipažįsta su jų įvairove, trumpai pristato pasirinktos klausomos muzikos pagrindinius muzikos kalbos bruožus, ne visuomet tinkamai įvardina muzikos kalbos elementus, trūksta išsamumo, konkretumo (D3.1).	Klausosi ir klausa analizuoja aktualiuosius muzikinius Lietuvos ir kitų šalių muzikinius pavyzdžius, susipažįsta su jų įvairove, trumpai pristato pasirinktos klausomos muzikos pagrindinius muzikos kalbos bruožus (D3.2).	Klausosi ir klausa analizuoja aktualiuosius muzikinius Lietuvos ir kitų šalių muzikinius pavyzdžius, susipažįsta su jų įvairove, aptaria pasirinktos klausomos muzikos atraktyvius muzikos kalbos bruožus (D3.3).	Klausosi ir klausa analizuoja aktualiuosius muzikinius Lietuvos ir kitų šalių muzikinius pavyzdžius, susipažįsta su jų įvairove, argumentuoja pasirinktos klausomos muzikos atraktyvius muzikos kalbos bruožus (D3.4).

193. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ritmavimas (A)			
Atlieka iš natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis. Ne visuomet tinkamai atlieka trioles, sinkopes. Išskiria	Pakankamai gerai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis. Ne visuomet tinkamai atlieka	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis. Geba tinkamai atlikti trioles,	Preciziškai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, raiškiai demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų

prieštaktį. Esama keletas pasikartojančių sudėtingesnio ritmo klaidų, ne visuomet tiksliai atliekamos sulyguotos natos, neišlaikomos iki galo natų vertės, jei atliekama balsu (A1.1).	trioles, sinkopes, sulyguotas natas. Išskiria prieštaktį. Esama keletas pasikartojančių sudėtingesnio ritmo klaidų (A1.2).	sinkopes, sulyguotas natas. Raiškiai išskiria prieštaktį. Esama keletas sudėtingesnio ritmo klaidų (A1.3).	specifiką. Geba tinkamai atlikti trioles, sinkopes, sulyguotas natas. Raiškiai išskiria prieštaktį (A1.4).
Identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, nesudėtingus natų ritminius darinius. Sunkiau atpažįsta prieštaktį, užtaktį, esama keletas pasikartojančių ritmo klaidų (A2.1).	Pakankamai gerai identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, šiek tiek sudėtingesnius natų ritminius darinius. Geba atpažinti prieštaktį, identifikuoti užtaktį, esama keletas pasikartojančių sudėtingesnių ritminių darinių, užtakčio trukmės atpažinimo klaidų (A2.2).	Gan gerai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, sudėtingus natų ritminius darinius. Geba atpažinti prieštaktį, identifikuoti užtaktį, esama keletas sudėtingesnių ritminių darinių atpažinimo klaidų (A2.3).	Puikiai klausa identifikuoja paprastuosius ir sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, sudėtingus natų ritminius darinius. Geba atpažinti prieštaktį, identifikuoti užtaktį (A2.4).
Taiko įgytas elementariąsias teorines žinias kurdamas ir improvizuoamas ritminius darinius, paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, ne visuomet naudoja sinkopes, sulyguotas ir natas su tašku, trioles ritminio piešinio vientisumui išlaikyti (A3.1).	Gana nuosekliai taiko įgytas pagrindines teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, ne visuomet naudoja sinkopes, sulyguotas ir natas su tašku, trioles ritminio piešinio vientisumui išlaikyti (A3.2).	Gana nuosekliai taiko įgytas teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, ne visuomet naudoja sinkopes, sulyguotas ir natas su tašku, trioles ritminio piešinio vientisumui išlaikyti (A3.3).	Nuosekliai taiko įgytas teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą, tinkamai naudoja sinkopes, sulyguotas ir natas su tašku, trioles ritminio piešinio vientisumui išlaikyti (A3.4).
Intonavimas (B)			
Pakankamai gerai intonuoja sakinio apimties, įvairiais	Gana tiksliai intonuoja periodo apimties, įvairiais	Gana tiksliai intonuoja periodo apimties, įvairiais	Preciziškai intonuoja periodo apimties, įvairiais

paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7 ir jo apvertimus su sprendimais, esama keletas pasikartojančių intonavimo klaidų, neintonuojami chromatizmai (B1.1).	paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Atlieka melodijoje esančius chromatizmus. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7 ir jo apvertimus su sprendimais, esama keletas pasikartojančių intonavimo klaidų, ne visuomet tinkamai atliekami chromatizmai (B1.2).	paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7 ir jo apvertimus su sprendimais, esama keletas intonavimo klaidų (B1.3).	paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duoto garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7 ir jo apvertimus su sprendimais (B1.4).
Klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, galimos kelios klaidos, juos užrašius intonuoja su keletu klaidų. Nustato T, S, D, D_7, sunkiau identifikuoja apvertimus akordų junginyje, įvardina baigiamąją kadenciją – pasolfedžiuoja. Sunkiau intonuoja padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais (B2.1).	Gana gerai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, galimos kelios klaidos, juos užrašęs gana tiksliai intonuoja. Nustato T, S, D, D_7 ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją kadencijas – solfedžiuoja. Sunkiau intonuoja padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio, esama klaidų (B2.2).	Gana gerai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, galimos kelios klaidos, juos užrašęs geba tiksliai intonuoti. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją kadencijas – solfedžiuoja. Atlieka padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio su keletu intonacinių klaidų (B2.3).	Puikiai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, juos užrašęs geba intonuoti. Tinkamai nustato T, S, D, D_7 ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją kadencijas – solfedžiuoja. Tiksliai atlieka padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio (B2.4).
Pakankamai gerai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius sakinio	Pakankamai gerai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo	Gan tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo apimties susikurtoje	Preciziškai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo apimties susikurtoje

apimties susikurtoje melodijoje, ne visuomet tinkamai panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas jas atlieka, sunkiau akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai padidintus ir sumažintus intervalus, T, S, D, D_7 ir jo apvertimus su sprendimu, esama keletas pasikartojančių intonacinių klaidų (B3.1).	apimties susikurtoje melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, sunkiau akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, T, S, D, D_7 ir jo apvertimus su sprendimu, esama keletas pasikartojančių intonacinių klaidų (B3.2).	melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, T, S, D, D_7 ir jo apvertimus su sprendimu, esama keletas intonacinių klaidų (B3.3).	melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, T, S, D, D_7 ir jo apvertimus su sprendimu (B3.4).
Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C)			
Atsimena išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoja pateikiamais metrais tonacijomis iki 2 prieraktinių ženklų. Analizuoja sakinio apimties muzikinį pavyzdį iš atminties, ne visus muzikos kalbos elementus identifikuoja tinkamai (C1.1).	Geba atsiminti išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais tonacijomis iki 4 prieraktinių ženklų. Analizuoja sakinio apimties muzikinį pavyzdį iš atminties, ne visus muzikos kalbos elementus identifikuoja tinkamai (C1.2).	Gan gerai geba atsiminti išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties, ne visus muzikos kalbos elementus identifikuoja tinkamai (C1.3).	Puikiai geba atsiminti išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties (atsimindamas jame esančius muzikos kalbos elementus (C1.4).
Gana gerai atpažįsta ir identifikuoja muzikos kalbos elementus, sakinio apimties muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius, sudėtinius, sunkiau – mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus (2	Gana gerai atpažįsta ir identifikuoja muzikos kalbos elementus, sakinio apimties muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius, sudėtinius, mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus (4 rūšys) ir D_7	Gana gerai atpažįsta ir identifikuoja muzikos kalbos elementus, periodo apimties muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius, sudėtinius, mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus (4 rūšys) ir D_7	Puikiai atpažįsta ir tinkamai identifikuoja muzikos kalbos elementus, periodo apimties muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius, sudėtinius, mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus (4 rūšys) ir D_7

rūšys) ir D_7 su apvertimais akordų sekose, pusinę ir baigiamąją kadencijas, esama keletas pasikartojančių klaidų (C2.1).	su apvertimais akordų sekose, pusinę ir baigiamąją kadencijas, esama keletas pasikartojančių klaidų (C2.2).	su apvertimais akordų sekose, pusinę ir baigiamąją kadencijas, esama keletas klaidų (C2.3).	su apvertimais akordų sekose, pusinę ir baigiamąją kadencijas (C2.4).
Geba užrašyti sakinio apimties nesudėtingus melodinius, ritminius darinius, tiksliai skiria pagrindinių pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, nesudėtingus intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus (2 rūšys), D_7 akordus ir jų apvertimus, sunkiau identifikuoja kadencinę akordų seką (C3.1).	Geba užrašyti sakinio apimties melodinius, ritminius darinius, tiksliai skiria pagrindinių pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, nesudėtingus intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus (4 rūšys), D_7 akordus ir jų apvertimus, sunkiau identifikuoja kadencinę akordų seką, taiko chromatizmų užrašymą (C3.2).	Geba užrašyti periodo apimties melodinius, ritminius darinius, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, nesudėtingus intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus (4 rūšys), D_7 akordus ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.3).	Geba puikiai analizuoti žodžiu ir užrašyti periodo apimties melodinius, ritminius darinius, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus (4 rūšys), D_7 akordus ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.4).
Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D)			
Įvardina elementariuosius funkcinius muzikos kalbos elementų bruožus solfedžiuojamuose lietuvių muzikiniuose pavyzdžiuose, esama netikslumų, trūksta konkrečių pavyzdžių (D1.1.)	Įvardina pagrindinius funkcinius muzikos kalbos elementų bruožus solfedžiuojamuose lietuvių muzikiniuose pavyzdžiuose, esama netikslumų (D1.2.)	Gana sklandžiai įvardina pagrindinius funkcinius muzikos kalbos elementų bruožus solfedžiuojamuose lietuvių muzikiniuose pavyzdžiuose (D1.3.)	Puikiai ir išsamiai įvardina pagrindinius funkcinius muzikos kalbos elementų bruožus solfedžiuojamuose lietuvių muzikiniuose pavyzdžiuose (D1.4.)

Geba išskirti, analizuodamas klausa, viename iš pateikiamų pavyzdžių, elementariuosius muzikos kalbos elementų funkcinius bruožus (D2.1).	Geba išskirti ir tinkamai įvardinti, analizuodamas klausa, viename iš pateikiamų pavyzdžių, muzikos kalbos elementų funkcinius bruožus (D2.2).	Geba išskirti ir tinkamai įvardinti, analizuodamas klausa, skiriamuosius muzikos kalbos elementų funkcinius bruožus lietuvių ir kitų tautų muzikiniuose pavyzdžiuose (D2.3).	Geba išskirti, lyginti ir tinkamai įvardinti, analizuodamas klausa, skiriamuosius muzikos kalbos elementų funkcinius bruožus lietuvių ir kitų tautų muzikiniuose pavyzdžiuose (D2.4).
Remdamasis sutartaisiais kriterijais geba trumpai aptarti pasirinktą atlikti muzikinį pavyzdį (D3.1).	Remdamasis sutartaisiais kriterijais geba išsamiai pristatyti pasirinktą atlikti muzikinį pavyzdį, diskutuoti apie savo pasirinkimą (D3.2).	Remdamasis sutartaisiais kriterijais geba analizuoti ir pristatyti pasirinktą atlikti muzikinį pavyzdį, diskutuoti apie savo pasirinkimą (D3.3).	Remdamasis sutartaisiais kriterijais geba puikiai analizuoti ir pristatyti pasirinktą atlikti muzikinį pavyzdį. Konstruktyviai diskutuoja ir argumentuoja apie savo pasirinkimą (D3.4).

194. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ritmavimas (A)			
Gana tiksliai atlieka iš natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų specifiką. Geba tinkamai atlikti trioles, sinkopes, sulyguotas natas,	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių ir paprastųjų metrų specifiką. Geba tinkamai atlikti trioles, sinkopes, sulyguotas natas, esama	Gana tiksliai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių, paprastųjų ir mišriųjų metrų specifiką. Geba tinkamai atlikti trioles, sinkopes, sulyguotas natas,	Preciziškai atlieka iš klausos ir natų pateikiamus ritminius darinius įvairiais paprastaisiais ir sudėtiniais metrais, demonstruoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, diferencijuoja stipriąsias ir sąlyginai stipriąsias takto dalis, sudėtinių, paprastųjų ir mišriųjų metrų specifiką. Geba tinkamai atlikti trioles, sinkopes, sulyguotas natas.

esama keletas pasikartojančių ritmo klaidų (A1.1).	keletas pasikartojančių ritmo klaidų. Raiškiai išskiria prieštaktį, sunkiau koordinuoja kelis skirtingus vienu metu atliekamus ritminius darinius (A1.2).	esama keletas ritmo klaidų. Raiškiai išskiria prieštaktį, sunkiau koordinuoja kelis skirtingus vienu metu atliekamus ritminius darinius (A1.3).	Raiškiai išskiria prieštaktį, tinkamai koordinuoja kelis skirtingus vienu metu atliekamus ritminius darinius (A1.4).
Klausa identifikuoja paprastuosius, sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose, esama keletas pasikartojančių ritmo atpažinimo klaidų (A2.1).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius, sudėtinius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose. Geba tinkamai išskirti ir identifikuoti vienu metu skambančius kelis, nedidelės apimties, skirtingus ritminius darinius, esama keletas pasikartojančių ritmo atpažinimo klaidų (A2.2).	Gana gerai klausa identifikuoja paprastuosius, sudėtinius ir mišriuosius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose. Geba tinkamai išskirti ir identifikuoti vienu metu skambančius kelis, nedidelės apimties, skirtingus ritminius darinius, esama keletas ritmo atpažinimo klaidų (A2.3).	Puikiai klausa identifikuoja paprastuosius, sudėtinius ir mišriuosius metrus, atpažįsta, užrašo ar įvardina metrus, natų ritmines vertes ritminiuose dariniuose. Geba tinkamai išskirti ir identifikuoti vienu metu skambančius kelis, nedidelės apimties, skirtingus ritminius darinius, ypatingąją ritminę darybą (A2.4).
Nuosekliai taiko įgytas elementariąsias teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką. Sugeba improvizuoti, kurti ritmo muzikinius pavyzdžius panaudodamas ritminę kadenciją sakinyje (A3.1).	Nuosekliai taiko įgytas pagrindines teorines žinias kurdasmas ir improvizuodamas ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų ir sudėtinių metrų specifiką. Sugeba improvizuoti, kurti ritmo muzikinius pavyzdžius panaudodamas ritminę kadenciją sakinyje (A3.2).	Nuosekliai taiko įgytas teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų, sudėtinių ir mišriųjų metrų specifiką. Sugeba improvizuoti, kurti ritmo muzikinius pavyzdžius panaudodamas ritmines kadencijas periode (A3.3).	Nuosekliai taiko įgytas teorines žinias kurdamas ir improvizuodamas ritminius darinius, atsižvelgiant į paprastųjų, sudėtinių ir mišriųjų metrų specifiką, ritmo vystymo aspektą. Sugeba improvizuoti, kurti ritmo muzikinius pavyzdžius panaudodamas ritmines kadencijas periode (A3.4).
Intonavimas (B)			
Gana tiksliai intonuoja sakinio apimties, įvairiais	Gana tiksliai intonuoja periodo apimties, įvairiais	Gana tiksliai intonuoja periodo apimties, įvairiais	Preciziškai intonuoja periodo apimties, įvairiais

paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Gana tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7 ir jų apvertimus su sprendimais, esama keletas pasikartojančių intonavimo klaidų (B1.1).	paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Gana tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7, S_7, DS_7 akordus ir jų apvertimus su sprendimais, esama keletas pasikartojančių intonavimo klaidų (B1.2).	paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7, S_7, DS_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus su sprendimais, esama keletas intonavimo klaidų (B1.3).	paprastaisiais, sudėtiniais, mišriaisiais metrais pateiktus muzikinius pavyzdžius visomis tonacijomis. Tiksliai atlieka melodijoje esančius chromatizmus. Geba sudaryti ir pasolfedžiuoti nuo duotojo garso pagrindinius dermės kvintakordus, D_7, S_7, DS_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus su sprendimais (B1.4).
Gana tiksliai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, juos užrašius geba intonuoti. Tinkamai nustato kvintakordus, D_7 ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją kadencijas – pasolfedžiuoja. Solfedžiuojant esama keletas pasikartojančių intonacinių klaidų (B2.1).	Gana tiksliai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, juos užrašius geba intonuoti. Tinkamai nustato kvintakordus, D_7, S_7, DS_7 akordus ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją kadencijas – pasolfedžiuoja. Gana tiksliai atlieka padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio. Solfedžiuojant esama keletas pasikartojančių intonacinių klaidų (B2.2).	Gana tiksliai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, juos užrašius geba intonuoti. Tinkamai nustato kvintakordus, D_7, S_7, DS_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavę pusinę ir baigiamąją, vylingąją kadencijas – pasolfedžiuoja. Tiksliai atlieka padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio. Solfedžiuojant esama keletas intonacinių klaidų (B2.3).	Puikiai klausa atpažįsta pateiktus muzikinius intervalus, juos užrašius geba intonuoti. Tinkamai nustato kvintakordus, D_7, S_7, DS_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus akordų junginyje, identifikavęs pusinę ir baigiamąją, vylingąją kadencijas – pasolfedžiuoja. Tiksliai atlieka padidintuosius ir sumažintuosius intervalus su sprendimais iš išgirsto muzikinio pavyzdžio (B2.4).
Atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo formos apimties susikurtoje	Gan tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo formos apimties	Gan tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo, dviejų dalių	Tiksliai atlieka ritminius, melodinius intervalų darinius periodo, dviejų dalių

melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, išdėstę melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, kvintakordus, D_7 ir jų apvertimus su sprendimu, esama keletas pasikartojančių intonavimo, ritmo klaidų (B3.1).	susikurtoje melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, kvintakordus, D_7 ir jų apvertimus su sprendimu, esama keletas pasikartojančių intonavimo klaidų (B3.2).	paprastosios formos apimties susikurtoje melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją, vylingąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, kvintakordus, D_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus su sprendimu, esama keletas intonavimo klaidų (B3.3).	paprastosios formos apimties susikurtoje melodijoje, panaudodamas pusinę ir baigiamąją, vylingąją kadencijas, akcentuoja silpnųjų ir stipriųjų takto dalių kaitą, išdėstę melodiškai panaudoja padidintus ir sumažintus intervalus, kvintakordus, D_7, ~~S_7~~, ~~DS_7~~, AS grupės akordus ir jų apvertimus su sprendimu (B3.4).
Muzikos klausymasis, atpažinimas ir užrašymas (C)			
Geba atsiminti išgirstą motyvo apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja vienbalsį nesudėtingą periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties (atsimenant jame esančius elementariuosius muzikos kalbos elementus), esama keletas pasikartojančių muzikos kalbos elementų identifikavimo klaidų (C1.1).	Geba atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja vienbalsį periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties (atsimenant jame esančius pagrindinius muzikos kalbos elementus), esama keletas pasikartojančių muzikos kalbos elementų identifikavimo klaidų (C1.2).	Geba atsiminti išgirstą motyvo-sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja vienbalsį–dvibalsį periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties (atsimenant jame esančius muzikos kalbos elementus), esama keletas muzikos kalbos elementų identifikavimo klaidų (C1.3).	Geba puikiai atsiminti išgirstą sakinio apimties melodiją, ją pakartoti pateikiamais metrais visomis tonacijomis. Analizuoja vienbalsį–dvibalsį periodo apimties muzikinį pavyzdį iš atminties (atsimenant jame esančius muzikos kalbos elementus) (C1.4).
Atpažįsta ir identifikuoja esminius muzikos kalbos elementus, sakinio apimties vienbalsiame muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius, sudėtinius	Gana tiksliai atpažįsta ir tinkamai identifikuoja muzikos kalbos elementus, periodo apimties vienbalsiame muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius,	Gana tiksliai atpažįsta ir tinkamai identifikuoja muzikos kalbos elementus, periodo apimties vienbalsiame–dvibalsiame muzikiniame pavyzdyje,	Puikiai atpažįsta ir tinkamai identifikuoja muzikos kalbos elementus, periodo apimties vienbalsiame–dvibalsiame muzikiniame pavyzdyje, nustato paprastuosius,

metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus, D_7 ir apvertimus akordų sekose, pusinę, baigiamąją kadencijas, esama keletas pasikartojančių muzikos kalbos elementų identifikavimo klaidų (C2.1).	sudėtinius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus, D_7 ir apvertimus akordų sekose, pusinę, baigiamąją ir vylingąją kadencijas, esama keletas pasikartojančių muzikos kalbos elementų identifikavimo klaidų (C2.2).	nustato paprastuosius, sudėtinius, mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus ir D_7, AS grupės akordus su apvertimais, nukrypimus akordų sekose, pusinę, baigiamąją ir vylingąją kadencijas, esama keletas muzikos kalbos elementų identifikavimo klaidų (C2.3).	sudėtinius, mišriuosius metrus, įvairaus intervalinio, ritminio sudėtingumo melodijose. Identifikuoja kvintakordus ir D_7, ~~S_7~~, ~~DS_7~~, AS grupės akordus su apvertimais, nukrypimus akordų sekose, pusinę, baigiamąją ir vylingąją kadencijas (C2.4).
Geba užrašyti sakinio apimties melodinius, ritminius darinius iš muzikinio įrašo, skiria pagrindines pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus, esama keletas pasikartojančių klaidų. Sunkiau nustato pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus, D_7 ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, ne visuomet tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.1).	Gana gerai geba užrašyti periodo apimties melodinius, ritminius darinius iš muzikinio įrašo, tiksliai skiria pagrindines pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus, esama keletas pasikartojančių klaidų. Sunkiau nustato pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus, D_7 ir jų apvertimus, kadencinę akordų seką, ne visuomet tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.2).	Gana gerai geba analizuoti žodžiu ir užrašyti sakinio–periodo apimties melodinius, ritminius darinius iš muzikinio įrašo, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus, esama keletas klaidų. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus, D_7, AS grupės akordus ir jų apvertimus, nukrypimus, kadencinę akordų seką, ne visuomet	Puikiai geba analizuoti žodžiu ir užrašyti periodo apimties melodinius, ritminius darinius iš muzikinio įrašo, tiksliai skiria pauzių vertes pateikiamoje melodijoje, identifikuoja ir užrašo duotosios melodijos metrus. Gali nustatyti pateikto muzikinio pavyzdžio iš įrašo metrą, intervalinius šuolius. Naudodamasis akordų funkcinės sistemos žymėjimo būdu užrašo skambėjusius kvintakordus, D_7, ~~S_7~~, ~~DS_7~~, AS grupės akordus ir jų apvertimus, nukrypimus, kadencinę akordų seką, tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.4).

		tinkamai taiko chromatizmų užrašymą (C3.3).	
Muzikos kalbos elementų kultūrinės jungtys (D)			
Apibūdina elementariuosius lietuvių muzikai būdinguosius muzikos kalbos elementus, pateikdamas keletą pavyzdžius iš solfedžiuojamų muzikinių ištraukų (D1.1).	Gana gerai apibūdina pagrindinius lietuvių muzikai būdinguosius muzikos kalbos elementus, pateikdamas keletą pavyzdžius iš solfedžiuojamų muzikinių ištraukų, gali nustatyti elementariąsias sąsajas su kitų tautų muzika (D1.2).	Gana išsamiai apibūdina lietuvių muzikai būdinguosius muzikos kalbos elementus, pateikdamas keletą pavyzdžius iš solfedžiuojamų muzikinių ištraukų, gali nustatyti sąsajas su kitų tautų muzika (D1.3).	Puikiai ir išsamiai apibūdina lietuvių muzikai būdinguosius muzikos kalbos elementus, pateikdamas pavyzdžius iš solfedžiuojamų muzikinių ištraukų, gali nustatyti sąsajas su kitų tautų muzika (D1.4).
Įvardina keletą solfedžiuojamų kitų tautų profesionaliosios muzikos pavyzdžių elementariųjų skiriamųjų muzikos kalbos bruožų (D2.1).	Įvardina solfedžiuojamų kitų tautų profesionaliosios muzikos pavyzdžių pagrindinius skiriamuosius muzikos kalbos ir jos raiškos bruožus (D2.2).	Įvardina solfedžiuojamų kitų tautų profesionaliosios muzikos pavyzdžių pagrindinius skiriamuosius muzikos kalbos ir jos raiškos bruožus, juos lygina (D2.3).	Puikiai įvardina solfedžiuojamų kitų tautų profesionaliosios muzikos pavyzdžių skiriamuosius muzikos kalbos ir jos raiškos bruožus, juos lygina ir vertina (D2.4).
Analitiškai klausydamas muzikinių pavyzdžių geba įvardinti muzikinio pavyzdžio, bent kelias, elementariąsias atlikimo technikas (D3.1).	Dalinasi savo patirtimi analitiškai klausydamas muzikinių pavyzdžių, geba įvardinti klausomo muzikinio pavyzdžio elementariąsias atlikimo technikas (D3.2).	Išsamiai ir aiškiai dalinasi savo patirtimi analitiškai klausydamas muzikinių pavyzdžių, geba įvardinti klausomo muzikinio pavyzdžio pagrindinius atlikimo technikos ir atlikimo specifikos bruožus (D3.3).	Analitiškai klausydamas muzikinių pavyzdžių, išsamiai, aiškiai ir argumentuotai geba įvardinti klausomo muzikinio pavyzdžio atlikimo techniką ir specifiką (D3.4).

ŠEŠTASIS SKIRSNIS
MUZIKOS PAŽINIMO DALYKAS

195. Muzikos pažinimas – Programos privalomas dalykas.

196. Muzikos pažinimo dalykas skirtas supažindinti mokinius su muzikos įvairove ir sudaryti sąlygas kryptingai ugdytis muzikos suvokimo – muzikos klausymosi ir apibūdinimo gebėjimus, pagarbą muzikai.

197. Pamokose naudojamos vaizdinės priemonės, informacinės technologijos, filmai, knygos, plakatai ir t. t. Pasitelkiamos kūrybinės užduotys, testai. Mokymo(si) metu nustatoma, ką mokiniai sužinojo ir ko išmoko, mokiniai skatinami patys įsivertinti savo darbą.

198. Muzikos pažinimo pamokose įgytos mokinių žinios ir pasiekimai vertinami lygiais, atliekant apklausas žodžiu arba raštu, testus, kūrybinius darbus. Siūloma derinti diagnostinį ir kaupiamąjį vertinimą atsižvelgiant į darbo formas, pamokos uždavinius, mokinių galimybes.

199. Programoje išskirtos dvi pasiekimų sritys: Muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas ir Muzikinio konteksto supratimas ir vertinimas. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Mokiniai pamokose klausosi ir aptaria įvairių stilistinių epochų muziką, susipažįsta su pagrindinėmis muzikos sąvokomis.

200. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškai įgyti žinių ir supratimą, ugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio pasiektus ugdymo(si) rezultatus.

201. Dalyko tikslas – sudaryti palankias sąlygas kryptingai ugdytis estetinę nuovoką, stiliaus sampratą, instrumentinės, vokalinės ir sceninės muzikos pažinimą, suteikiant reikalingų muzikos kalbos žinių pagrindus.

202. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

202.1. mokosi įsiklausyti, suvokti ir (arba) pajausti, apibūdinti muzikos kūrinius;

202.2. susipažindami su muzikos reiškiniais, ugdosi muzikinį mąstymą, įvaldo terminiją;

202.3. pažįsta ir supranta muzikos paskirtį bei poveikį, kompozitoriaus, muzikos atlikėjo vaidmenis, muzikos skambėjimo erdves;

202.4. dalyvaudami kultūriniuose meniniuose renginiuose pritaiko įgytas žinias, atlieka kūrybines užduotis.

203. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

203.1. Pažinimo kompetencija. Pažinimo kompetenciją mokiniai ugdosi įgydami muzikos žinių bei gebėjimų. Klausydamiesi muzikos ir ją apibūdindami, mokiniai atskleidžia savo gebėjimus ir juos tobulina, mokosi įveikti kylančius iššūkius, rasti tinkamus sprendimus, t. y. mokosi mokytis. Nagrinėdami muzikos kūrinius, muzikos kalbos elementus ir struktūras, ieškodami sąsajų su savo patirtimi jie mokosi suvokti ir vertinti muziką, plėtoja kritinio mąstymo gebėjimus. Nagrinėdami muzikos reiškinių įvairovę mokiniai įgyja gebėjimų suvokti muziką skirtinguose kontekstuose, atranda sąsajas ir jungtis.

203.2. Kūrybiškumo kompetencija. Kūrybiškumas sutinkamas muzikinės kultūros pažinimo, muzikinio pavyzdžio nagrinėjimo, vertinimo kontekstuose. Atlikdami šiuos veiksmus, mokiniai taiko teorijos žinias, savarankiškai kelia klausimus, naudoja muzikinę, vaizdinę ir tekstinę medžiagą

pasakojimui iliustruoti, argumentuoti. Analizuodami ir vertindami girdimą muziką, mokiniai plėtoja spontaniškus ir racionalius kūrybinės raiškos ir mąstymo būdus, mokosi juos derinti. Geba įgytas žinias sieti su kitų mokomųjų dalykų žiniomis.

203.3. Kultūrinė kompetencija. Susipažindami su įvairių stilių, žanrų muzikos pavyzdžiais, mokiniai plečia savo muzikinį kultūrinį akiratį, ugdosi pozityvias nuostatas muzikos įvairovės atžvilgiu, ugdosi empatiją.

203.4. Komunikavimo kompetencija. Klausydamiesi muzikos, mokiniai reaguoja į komunikacinius elementus turinčią muzikinę raišką, suvokia kūrinį kaip prasmingą muzikinę mintį. Mokiniai įvairiais būdais ir formomis, naudodamiesi informacinėmis technologijomis, mokosi pateikti savąjį muzikos kūrinio supratimą ir jį pagrįsti, tinkamai vartoja muzikines sąvokas, remiasi muzikos kūriniais, tekstais ir šiuolaikinėmis medijomis. Lankydami įvairius muzikinius renginius, ugdosi tinkamo, bendruomeninio elgesio kultūrinėje aplinkoje. Remdamiesi muzikos kūriniais, įvairia medžiaga, mokiniai kuria projektus, rengia jų pristatymus, diskutuodami įsiklauso į kito nuomonę, kelia klausimus apie asmenybes, laisvai reiškia savo nuomonę, pagrįsdami ją argumentais. Mokosi bendradarbiauti ir mokytis bendradarbiaujant.

203.5. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai klausydamiesi muzikos kūrinių įrašų, ieškodami jų internete, besinaudodami paieškos ir filtravimo sistemomis, rengdami įvairias reprezentacines priemones projektų pristatymu metu ugdosi skaitmeninę kompetenciją. Atsakingai, saugiai ir etiškai veikia skaitmeninėje erdvėje ir rinkdami informaciją, ir ja dalydamiesi su kitais, ir bendraudami, bendradarbiaudami.

203.6. Pilietiškumo kompetencija. Muzikos pažinimo pamokoje klausydamiesi atitinkamo repertuaro konkrečių temų metu, mokiniai ugdosi pilietiškumo kompetenciją. Susipažindami su tautinių mokyklų muzikiniu palikimu, mokosi suvokti pilietiškumo sąvoką, sampratą ir svarbą. Lankydami įvairius muzikinius renginius, mokosi tinkamo elgesio, ugdosi pagarbą valstybės atributikai, ugdo patriotinę savimonę.

203.7. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Per muzikos pažinimo pamokas ir ypač per fizines išvykas (į muziejus, teatrus, koncertus, pažintines ekspedicijas ir pan.) bei projektų, diskusijų, aktyvių metodų taikymo metu mokiniai ugdosi garso higienos, etiško bendradarbiavimo, tolerancijos ir empatijos įgūdžius. Lankydami koncertus, mokosi planuoti laiką, atsižvelgdami į rekomenduojamą paros režimą.

204. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

205. Muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas (A). Mokiniai pamokose susipažįsta su muzikos skirtumais, įvairių istorinių laikotarpių ar žanrų bruožais. Klausydami muzikos kūrinių fragmentų mokosi juos apibūdinti pagal atlikimo pobūdį, charakterį, žanrą, atpažinti raiškos priemones.

205.1. Kūrinio meninį įspūdį sieja su jo muzikinėmis savybėmis, reflektuoja asmeninę patirtį (A1)

205.2. Nagrinėja kūrinio muzikos kalbos ypatybes (A2).

206. Muzikos sociokultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (B). Šia veikla mokiniai skatinami suprasti, jog muzikos reiškiniai neatsiejami nuo socialinio kultūrinio konteksto, susipažįsta su muzikos paskirties vartojimu, koncertinėmis erdvėmis, žymiais atlikėjais.

206.1. Dalyvauja muzikiniame gyvenime ir vertina jį pritaikydamas savo žinias (B1).

206.2. Dalijasi įspūdžiais iš aplankyto koncerto (B.2).

207. Mokymosi turinys. 3–4 klasės:

207.1. Sąvokos ir temos: melodija, ritmas ir metras, harmonija, dinamika, tempas, tembras, artikuliacija, registras, diapazonas; muzikos funkcijos (apeiginė, religinė, pramoginė, programinė, proginė muzika); kompozitorius, atlikėjas (solistas, ansamblis, orkestras, choras, dirigentas); muzikos tyrinėtojas (muzikologas); koncertų salė, operos teatras, koncertinė erdvė, aplinkos ir muzikiniai garsai.

207.2. Muzikos klausymasis: įvairių stilių ir žanrų muzikos kūrinių pavyzdžiai; muzikos kūriniai, skirti muzikos rūšims pagal atlikėjus (vokalinė, instrumentinė muzika), muzikos išraiškos priemonėms pažinti.

208. Vertinimas – vienas svarbiausių ugdymo(si) proceso dedamųjų etapų, reikšmingas mokymosi pažangą ir kokybę skatinantis bei užtikrinantis veiksnys. Socialiniu konstruktyvizmu grindžiamas vertinimas yra priemonė stebėti, kaupti ir panaudoti informaciją apie mokinių mokymosi patirtį – stebėti mokinių pasiekimus, apibendrinti daromą pažangą, planuoti bei tobulinti tolesnį ugdymo(si) procesą ir turinį.

209. Pradiniame ugdyme mokinių pasiekimai pažymiais nevertinami – taikomas ideografinis vertinimas, kai mokinių pasiekimai ir pažanga aprašomi tekstu. Mokinių pasiekimai ir pažanga vertinami remiantis pasiekimų lygių požymių aprašais.

210. Vertinimu siekiama mokiniui padėti suprasti, ko jau išmoko ir ko dar reikės mokytis. Mokinys ir tėvai (arba mokinio atstovai pagal įstatymą) turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas, numatomas ir vertinimo bei įvertinimo poveikis vaikų motyvacijai bei savigarbai.

211. Per visą mokymosi laikotarpį turėtų dominuoti ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, siekiant padėti mokiniui tobulėti, siekti aukštesnių pasiekimų pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti iškilusias problemas, reflektuoti mokymosi rezultatus. Pasiekimų vertinimas turi būti nukreiptas į mokymosi rezultatų gerinimą ir asmeninės pažangos siekimą, o ne mokinio klaidų ar nesėkmių akcentavimą.

212. Rengiant formuojamojo ar apibendrinamojo vertinimo užduotis ugdymo procese svarbu atsižvelgti į pasiekimų lygių požymius ir pateikti mokiniams skirtingus pasiekimų lygius atitinkančias užduotis ir įvairius mokymosi kontekstus, kurie turėtų būti pateikti visiems mokiniams neribojant jų galimybių atlikti sudėtingesnes užduotis.

213. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams, juos detalizuoja keturi lygiai: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4).

214. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raidė ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima: raidė nurodo pasiekimų sritį (A), pirmas skaičius (1) – pasiekimų grupę, antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

215. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės:

Pasiekimų sritis			
Muzikos kūrinių klausymasis ir apibūdinimas (A).			
Slenkstinis (1)	Patenkinamas (2)	Pagrindinis (3)	Aukštesnysis (4)
Padedamas nusako muzikos įspūdį žodžiais ar perteikia neverbaliniu būdu (pvz., piešiniu) (A1.1).	Apibūdina ryškiausius muzikos kūrinių bruožus, įspūdį mokosi sieti su muzikos išraiškos priemonėmis (A1.2).	Apibūdina skirtingo pobūdžio muzikos kūrinių bruožus, patirtą įspūdį sieja su muzikos išraiškos priemonėmis (A1.3).	Savarankiškai apibūdina skirtingo pobūdžio muzikos kūrinių bruožus, juos palygina; patirtą įspūdį sieja su muzikos išraiškos priemonėmis (A1.4).
Padedamas įvardija kai kurias ryškiausias muzikos savybes. Reaguoja į muzikos savybes pasirinktu būdu (A2.1).	Atpažįsta ir išvardija kai kurias būdingiausias klausomo kūrinio muzikinės kalbos ir struktūros savybes. Padedamas perteikia muzikos pobūdį pasirinktu būdu (A2.2).	Savais žodžiais ir sąvokomis nusako klausomo kūrinio muzikinės kalbos ir struktūros savybes. Pasirinktu būdu perteikia muzikos pobūdį, dinamikos ar tempo pokyčius (A2.3).	Savarankiškai nusako ir paaiškina klausomo kūrinio muzikinės kalbos ir struktūros savybes; vartoja žinomas muzikos sąvokas, jas paaiškina. Pasirinktu būdu išraiškingai perteikia muzikos pobūdį, parodo dinamikos ir tempo pokyčius (A2.4).
Muzikos sociokultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (B).			
Fragmentiškai nusako kai kuriuos aplinkos muzikinius įvykius bei reiškinius (B1.1).	Nusako aplinkos muzikinius įvykius, reiškinius ir objektus, aptaria žiūrovų (klausytojų) elgesį muzikos renginiuose (B1.2).	Pastebi ir nusako svarbius aplinkos muzikinius įvykius bei reiškinius. Apibūdina savo mėgstamą muziką, muzikinius pomėgius, žiūrovų (klausytojų) elgesį muzikos renginiuose, atlikėjų, žiūrovų ir vertintojų vaidmenį muzikos renginiuose (B1.3).	Dalyvauja įvairioje kultūrinėje veikloje, aptaria savo bendruomenės ir aplinkos muzikinius įvykius bei reiškinius, apibūdina savo mėgstamą muziką, muzikinius pomėgius, įvertina žiūrovų (klausytojų) elgesį muzikos renginiuose, atlikėjų, žiūrovų ir vertintojų vaidmenį muzikos renginiuose (B3.4).

Po apsilankymo koncerte išvardina skambėjusius kelis kūrinius, nurodo pasirodžiusius atlikėjus, padedamas nusako muzikos kūrinių paskirtį ar kontekstą (B2.1).	Po apsilankymo koncerte išvardina jame skambėjusius kūrinius, nurodo pasirodžiusius atlikėjus, nusako muzikos kūrinių paskirtį ar kontekstą (B2.2).	Po apsilankymo koncerte išvardija jame skambėjusius kūrinius, kompozitorius, įvardina kūrinių sukeltas emocijas, nurodo pasirodžiusius atlikėjus, nusako ir aptaria muzikos kūrinių paskirtį ar kontekstą (B2.3).	Po apsilankymo koncerte išvardija jame skambėjusius kūrinius, kompozitorius, nusako kūrinių sukeltas emocijas, nurodo pasirodžiusius atlikėjus, įvertina jų pasirodymą, taikliai nusako ir aptaria muzikos kūrinių paskirtį ar kontekstą (B2.4).

SEPTINTASIS SKIRSNIS
MUZIKOS ISTORIJOS DALYKAS

216. Muzikos istorija – Programos privalomas dalykas.

217. Muzikos istorijos dalykas skirtas mokiniams pažinti muzikinės kultūros istorinę raidą, muzikinio stiliaus kaitą, ryškiausius muzikinius opusus.

218. Kryptingai ugdomi mokinių muzikos klausymosi ir kūrinių atpažinimo, analizavimo ir vertinimo gebėjimai, mokiniai plėtoja muzikinį raštingumą pažindami įvairių epochų – viduramžių, baroko, klasicizmo epochų muziką ir istorinį kultūrinį kontekstą – reikšmingiausius žanrus, juos iliustruojančius kompozitorių kūrinius, muzikos instrumentus, ansamblių ir orkestrų rūšis, suprasti muzikos raidą. Muzikos žanrų ir formų apžvalga pateikiama istoriniame kontekste.

219. Muzikos istorija – integralus dalykas, todėl mokymasis siejamas su kitų muzikinio ugdymo dalykų (atlikėjo raiškos, harmonijos, muzikos kūrinių analizės, polifonijos, kompozicijos), bendrojo ugdymo dalykų (literatūros, istorijos, geografijos, užsienio kalbų, dailės istorijos) turiniu, IKT priemonėmis. Į ugdymo procesą pagal pamokos tikslus ir turinį integruotos edukacinės išvykos į koncertus, spektaklius, susitikimai su kompozitoriais ir muzikos atlikėjais. Pamokose, naudojantis internetu, vyksta koncertų, spektaklių ilgalaikės peržiūros arba trumpalaikiai atlikėjų pristatymai. Mokantis dalyko mokiniai skatinami naudotis įvairiais informaciniais šaltiniais (knygomis, enciklopedijomis, duomenų bazėmis, internetu), mokomosiomis kompiuterių programomis. Ugdymo procese taikomi aktyvieji mokymo metodai (darbas grupėmis, projektiniai darbai).

220. I–III gimnazinėje klasėse naujai įstojusiems mokiniams sudaroma galimybė likviduoti mokymosi spragas išlyginamųjų modulių metu, ar sudarant specialias grupes. Išlyginamųjų modulių ar specialių grupių sudarymo tikslas – išsiaiškinti gebėjimų ir žinių trūkumus bei šalinti juos.

221. Dalyko programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: Muzikos raidos istorinis supratimas, Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas bei Muzikinio kultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Šios pasiekimų sritys reprezentuoja šias muzikinės veiklos rūšis: muzikos klausymasis, analizavimas, vertinimas ir teorinių žinių apie muziką kaupimas. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama koncentruose (5–6 klasės, 7–8 klasės, 9–10 ir I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Kiekvieno koncentro pasiekimai suformuluoti atsižvelgiant į mokinių raidos ir amžiaus tarpsnių ypatumus bei anksčiau įgytą mokymo(si) patirtį.

222. Muzikos Istorijos dalyko programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškai įgyti žinių ir supratimą, ugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo(si) rezultatus.

223. Dalyko tikslas – sudaryti palankias sąlygas kryptingai ugdytis estetinę nuovoką, įvairių žanrų, instrumentinės, vokalinės ir sceninės muzikos pažinimą, istorinį mąstymą, stiliaus sampratą, požiūrį į instrumentinės, vokalinės ir sceninės muzikos reiškinius, kritinį požiūrį į muzikos reiškinių įvairovę, suteikiant reikalingų muzikos kalbos žinių ir gebėjimų pagrindus.

224. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

224.1. mokosi klasifikuoti instrumentus į grupes pagal garso šaltinį: aerofonai (pučiamieji), idiofonai ir membrafonai (mušamieji), chordofonai (styginiai), klavišiniai bei elektroniniai instrumentai; klausa nustato instrumentų tembrus, muzikos garso išgavimo būdus, mokosi instrumentinių ansamblių ir orkestrų sudėtis; mokosi skirti balsų tembrus, mokosi vokalinių

ansamblių ir chorų atlikėjų sudėtis, operos žanro ypatumus, struktūrą ir atlikėjus; mokosi klausa identifikuoti, pagrįstai analizuoti ir vertinti įvairių epochų muzikos kūrinius;

224.2. mokosi suvokti istorinių epochų instrumentinės (solo, kamerinės, orkestrinės), vokalinės ir sceninės muzikos žanrus ir formas; susipažįsta su Europos muzikos stiliais, žymiausiais kompozitoriais, ryškiausiais jų vokaliniais, instrumentiniais ir sceniniais kūriniais;

224.3. atpažįsta ir apibūdina nagrinėjamų stilistinių muzikos istorijos epochų ypatumus, supranta ir paaiškina muzikinės kultūros raidos dėsningumus, priežastis; geba pasinaudoti įgytomis muzikos istorijos žiniomis atlikdami muzikos kūrinius; mokydamiesi muzikos istorijos naudoja informacinės komunikacijos technologijas (toliau – IKT), analizuoja ir vertina savo mokymosi pasiekimus, planuoja karjerą;

224.4. įgytus gebėjimus įprasmina dalyvaudami kultūriniuose muzikiniuose renginiuose.

225. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

225.1. atpažįsta ir apibūdina romantizmo, XX ir XXI amžiaus pr. muzikinių srovių ypatumus, supranta ir paaiškina muzikinės kultūros raidos dėsningumus, tradicijų ir vertybių kaitą, jos priežastis;

225.2. pa(si)naudoja įgytas muzikos istorijos žinias atlikdami muzikos kūrinius, analizuoja atliekamų muzikos kūrinių istorinį ir stilistinį kontekstą;

225.3. mokydamiesi muzikos istorijos naudoja IKT, analizuoja ir vertina savo mokymosi pasiekimus, planuoja karjerą;

225.4. įgytus gebėjimus įprasmina dalyvaudami kultūriniuose meniniuose renginiuose.

226. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą.

226.1. Pažinimo kompetencija. Mokiniai, remdamiesi įgytomis žiniomis, apibūdina nagrinėtus praeities įvykius ir reiškinius, asmenybes, kūrinius. Klausa atpažindami ir analizuodami muzikinį tekstą, mokiniai ugdo savo estetinę nuostatą ir kritinį bei istorinį mąstymą. Nagrinėdami muzikinius pavyzdžius, mokiniai mokosi suprasti ir vertinti muzikinės kultūros dėsningumus ir skirtybes. Remdamiesi įgytomis žiniomis, muzikos istorijos šaltiniais, kūriniais ir šiuolaikinėmis medijomis mokiniai analizuoja, kaip dabarties reiškinių ir problemų ištakos gali glūdėti praeities įvykiuose ir reiškiniuose. Naudodamiesi savo žiniomis ir patirtimi, mokiniai mokosi suvokti muzikinį kūrinį kaip prasmingą neverbalinį garsinį tekstą, šią patirtį pritaiko kitų dalykų mokymuisi.

226.2. Kūrybiškumo kompetencija. Kūrybiškumas sutinkamas muzikinės kultūros pažinimo, muzikinio pavyzdžio analizavimo, interpretavimo, vertinimo kontekstuose. Atliekant šiuos veiksmus, mokiniai kūrybiškai taiko teorijos žinias, identifikuoja ir apibūdina muzikos kalbos elementus, jų panaudojimo ypatybes, rekonstruoja kompozitoriaus idėjas, argumentuotai vertina muzikos kultūrinius pokyčius. Mokiniai savarankiškai kelia klausimus, kurie padeda įžvelgti ir suprasti nagrinėjamų laikotarpių problemas, aiškina istorinę eigą, išskiria ir apibūdina svarbiausių epochų kultūrinius bruožus, nurodo reikšmingiausius muzikinius darbus ir jų autorius, naudoja muzikinę, vaizdinę ir tekstinę medžiagą pasakojimui iliustruoti, argumentuoti. Analizuodami ir vertindami girdimą muziką, mokiniai plėtoja spontaniškus ir racionalius kūrybinės raiškos ir mąstymo būdus, mokosi juos derinti. Geba įgytas istorines žinias sieti su literatūros, meninio ugdymo ar kitų mokomųjų dalykų žiniomis.

226.3. Kultūrinė kompetencija. Mokiniai mokosi vertinti muziką kaip bendruomeninę ir saviraiškinę kultūros dalį, plečia kultūros įvairumo suvokimą, suvokia tautų, įvairių kultūrų paveldo svarbą, prisideda prie jo išsaugojimo. Susipažindami su epochų, stilių, žanrų įvairove, plečia savo muzikinį kultūrinį akiratį, ugdosi pozityvias nuostatas įvairių kultūrų muzikos atžvilgiu, mokosi

išvengti kultūrinių stereotipų, ugdosi empatiją. Supranta istorines ir šiuolaikines muzikinės kultūros raiškos formas, atpažįsta menines praeities įvykių ar reiškinių interpretacijas.

226.4. Komunikavimo kompetencija. Mokiniai mokosi klausytis, analizuoti, interpretuoti ir muzikos kūrinius kaip tam tikrą neverbalinės komunikacijos rezultatą. Klausydamiesi muzikos, mokiniai reaguoja į komunikacinius elementus turinčią muzikinę raišką, suvokia kūrinį kaip prasmingą muzikinę mintį. Mokiniai įvairiais būdais ir formomis, naudodamiesi informacinėmis technologijomis, mokosi pateikti savąjį muzikos istorijos supratimą ir jį pagrįsti, tinkamai vartoja muzikos istorijos sąvokas, remiasi muzikos kūriniais, tekstais ir šiuolaikinėmis medijomis. Lankydami įvairius muzikinius renginius, ugdosi tinkamo, bendruomeninio elgesio kultūrinėje aplinkoje. Remdamiesi muzikos kūriniais, įvairia medžiaga, mokiniai kuria projektus, rengia jų pristatymus, diskutuodami įsiklauso į kito nuomonę, kelia klausimus apie asmenybes, laisvai reiškia savo nuomonę, pagrįsdami ją argumentais. Mokosi bendradarbiauti ir mokytis bendradarbiaujant.

226.5. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai, klausydamiesi muzikos kūrinių įrašų, ieškodami jų ir kūrinių natų, naudodamiesi paieškos ir filtravimo sistemomis, parengdami įvairias reprezentacines pateiktis, projektus, ugdosi skaitmeninę kompetenciją. Mokiniai susipažįsta su autorinių ir gretutinių teisių reikšme ir svarba, etišku ir legaliu kūrinių naudojimu, atsakingai ir teisėtais būdais disponuoja įvairia vieša skaitmenine informacija (korektiškai nurodo naudojamus informacijos šaltinius, savo kuriamą turinį skleidžia tinkamomis techninėmis priemonėmis). Atsakingai, saugiai ir etiškai veikia skaitmeninėje erdvėje ir rinkdami informaciją, ir ja dalydamiesi su kitais, ir bendraudami, bendradarbiaudami.

226.6. Pilietiškumo kompetencija. Mokiniai, atskirų temų metu klausydami atitinkamo repertuaro, susipažindami su kūrinių atsiradimo istoriniu ir politiniu kontekstu, ugdosi pilietiškumo kompetenciją. Susipažindami su tautinių mokyklų muzikiniu palikimu, mokosi suvokti pilietiškumo sąvoką, sampratą ir svarbą. Lankydami įvairius muzikinius renginius, mokosi tinkamo elgesio, ugdosi pagarbą valstybės atributikai, ugdo patriotinę savimonę.

226.7. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Projektų, diskusijų, aktyvių metodų taikymo metu mokiniai ugdosi garso higienos, etiško bendradarbiavimo, tolerancijos ir empatijos įgūdžius. Lankydami koncertus, mokosi planuoti laiką, atsižvelgdami į rekomenduojamą paros režimą. Per muzikos istorijos pamokas ir ypač per fizines išvykas (į muziejus, teatrus, koncertus, pažintines ekspedicijas ir pan.) susipažįsta su muzikos istorine praeitimi, ugdosi kritišką santykį su praeities kartų palikimu, identifikuoja žmonių panašumus ir skirtumus. Nagrinėja muzikos istorijai svarbių asmenybių biografijas: jų darbus, pasirinkimus, pasiekimus ir klaidas.

227. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

228. Muzikos raidos istorinis supratimas (A). Mokiniai pamokose klausosi, analizuoja ir aptaria įvairių stilistinių epochų solinę instrumentinę, kamerinę ir orkestrinę, sceninę muziką, susipažįsta su muzikos istorijos sąvokomis, analizuoja įvairių stilistinių epochų bruožus ir žanrus, nagrinėja stiliaus kaitą. Ši medžiaga padeda geriau suprasti muzikos istorijos raidą, žanrų kaitą, kiekvienos stilistinės epochos savitumą, kompozitorių individualumą.

228.1. Apibūdina muzikinių įvykių, stilistinių epochų bruožus, žanrų ypatumus (A1).

228.2. Suvokia ir tikslingai taiko muzikos istorijos sąvokas (A2).

229. Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B). Mokiniai pamokose klausosi konkrečių kūrinių, nagrinėja juos muzikos kalbos elementų ir formos lygmenimis, gilinasi į kompozitoriaus idėjas bei suvokia konkretaus kūrinio reikšmę kompozitoriaus kūrybos ar muzikos istorijos kontekste. Ši medžiaga padeda geriau suprasti kompozitorių individualumo reikšmę konkrečiame istoriniame kontekste.

229.1. Suvokia kūrinio reikšmę, muzikos kalbos ir formos ypatybes (B1).

229.2. Klausa atpažįsta ir įvardina muzikos kūrinių fragmentus (B2).

230. Muzikinio kultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (C). Rengiant kūrybinius darbus ir pristatant juos ugdomas mokinių kritinis mąstymas, laiko planavimas, empatija, pastabumas, savarankiškumas bei kolegialumas. Domėjimasis savo krašto muzikinėmis kultūrinėmis aktualijomis skatina pilietiškumo ugdymą.

230.1. Dalyvauja muzikos istorijos projektuose (C1).

230.2. Žino savo krašto muzikinį kultūrinį gyvenimą (C2).

231. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Muzikos raidos istorinis supratimas (A)				
Apibūdina muzikinių įvykių, stilistinių epochų bruožus, žanrų ypatumus (A1).	Išvardina instrumentų grupes, joms priklausiančius instrumentus, orkestrų rūšis, glaustai jas apibūdina; nurodo konkrečios epochos solinės instrumentinės, kamerinės ir orkestrinės muzikos žanrus, glaustai juos apibūdina (A1.3).	Išvardina žmogaus balsus, chorų rūšis, juos apibūdina; nurodo konkrečios epochos vokalinės muzikos žanrus, glaustai juos apibūdina, glaustai pristato jų kūrėjus. Paaiškina operos struktūrą ir (vokalinius ir instrumentinius) operos numerius, nurodo svarbiausias operos rūšis, glaustai jas apibūdina, glaustai pristato kelis operų kompozitorius (A1.3).	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas, muzikos kalbos bruožus, glaustai apibūdina svarbiausius žanrus, glaustai pristato konkrečios epochos kompozitorius, žino kamerinio / simfoninio orkestro ypatybes (A1.3).	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, kūrybines sroves, žino jų ribas, etapus, muzikos kalbos bruožus, palygina su kitomis epochomis, apibūdina žanrus, pristato konkrečios epochos kompozitorius, jų kūrybą (A1.3).
Suvokia ir tikslingai taiko muzikos istorijos sąvokas (A2).	Tikslingai taiko muzikos formos sąvokas (periodas, paprastosios formos, variacijos, rondo, sonata, fuga); skiria ir įvardina faktūros rūšis, jas apibūdina; žino sąvokų pjesė, miniatiūra, opusas reikšmes, jas apibūdina; naudoja	Tikslingai taiko ansamblių sąvokas; skiria ir įvardina faktūros rūšis, jas apibūdina; žino sąvokų grigališkasis choralas, faktūra, harmonizuota liaudies daina, išdaila, himnas reikšmes, jas apibūdina.	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: stilius, žanras, forma, kompozitorių mokykla, grigališkasis choralas, notacija, *cantus firmus*, tabulatūra; imitacinė ir kontrastinė polifonija, griežtasis polifoninis stilius, laisvasis polifoninis	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: programinė ir grynoji/absoliučioji muzika, monotematizmas, miniatiūra, leitmotyvas, begalinė melodija, nacionalinė kompozicijos mokykla, Naujoji Vienos mokykla, koloristinė

	tarptautinius instrumentų grupių pavadinimus (idiofonai, membranofonai, chordofonai, aerofonai); chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas, pateikia kelis kompozitorius (A2.3).	Tikslingai taiko sąvokas partitūra, klavyras, libretas, siužetas reikšmes (A2.3).	stilius, kapelmeisteris, *dramma per musica*, opera *buffa*, opera *seria*, zingšpylis, rečitatyvas *secco*, rečitatyvas *accompagnato*, arija *da capo*, siužetas, libretas, partitūra, klavyras (A2.3).	harmonija, politonalumas, atonalumas, poliritmija, polimetrija, kompozicinė technika, serija, dodekafonija, klasteris, mikrointervalika (A2.3).
Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B)				
Suvokia kūrinio reikšmę, muzikos kalbos ir formos ypatybes (B1).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina įvairių solinių instrumentinių, kamerinių ir orkestrinių kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina įvairių vokalinių ir sceninių kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina įvairių kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina kūrinių ypatybes (B1.3).
Klausa atpažįsta ir įvardina muzikos kūrinių fragmentus (B2).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).
Muzikinio kultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (C)				
Dalyvauja muzikos istorijos projektuose (C1).	Parengia kūrybinius darbus (apklausas, projektus, aprašo lankytus koncertus), bet ne visada nuosekliai juos pristato (C1.3).	Naudodamas teisingus faktus parengia, bet ne visada nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (esė, anotacija) (C1.3).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (trumpa recenzija) (C1.3).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir nuosekliai, argumentuotai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, tinklalaides, interviu, aprašo lankytus koncertus (trumpa recenzija) (C1.3).

Žino savo krašto muzikinį kultūrinį gyvenimą (C2).	Žino savo miesto profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.3).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.3).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius (C2.3).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius, suvokia jų reikšmę vietos kontekste (C2.3).

232. Mokymosi turinys. 5–6 klasės:

232.1. Sąvokos ir temos: stilistinė epocha, idiofonai, membranofonai, chordofonai, aerofonai, elektriniai ir elektroniniai muzikos instrumentai, styginiai (griežiamieji, gnaibomieji), pučiamieji (mediniai ir variniai), mušamieji (fiksuoto ir nefiksuoto garso aukščio), klavišiniai muzikos instrumentai, orkestro rūšys, dirigentas, kapelmeisteris, partitūra, faktūra (polifonija, homofonija), forma (periodas, paprastosios dviejų ir trijų dalių, variacijos, rondo, sonatos, fuga), pjesė, miniatiūra, opusas.

232.2. Žanrai: šokiai (rekomenduotina menuetas, galjarda, pavana), senovinė šokių siuita, koncertas, fantazija, preliudas, tokata, fuga, sonata, kvartetas, simfonija, uvertiūra, simfoninė poema, etiudas, noktiurnas, valsas, polonezas, kapričas.

232.3. Žymiausi kompozitoriai:

232.3.1. Renesansas – instrumentiniai kūriniai pasirinktinai (pvz., V. Bakfarko, W. Byrdo, J. Dowlando ir kt.);

232.3.2. Barokas – instrumentiniai kūriniai pasirinktinai (pvz., L. Couperino, J. S. Bacho, A. Vivaldi, J. Ph. Rameau, D. Scarlatti, G. F. Händelio ir kt.);

232.3.3. Klasicizmas – instrumentiniai kūriniai pasirinktinai (pvz., J. Haydno, W. A. Mozarto, L. van Beethoveno ir kt.);

232.3.4. Romantizmas – instrumentiniai kūriniai pasirinktinai (pvz., N. Paganini, F. Schuberto, H. Berliozo, F. Mendelssohno, R. Schumanno, F. Chopino, F. Liszto, C. Saint-Saenso, P. Čaikovskio, E. Griego ir kt.);

232.3.5. Vėlyvasis romantizmas: instrumentiniai kūriniai pasirinktinai (pvz., G. Mahlerio, R. Strausso ir kt.);

232.3.6. XX amžius – instrumentiniai kūriniai pasirinktinai (pvz., C. Debussy, M. Ravelio, S. Prokofjevo, naujųjų Vienos klasikų, J. Cage‘o, K. Pendereckio, K. Stockhauseno, S. Reicho ir kt.);

232.3.7. Lietuvių kompozitoriai: instrumentiniai kūriniai pasirinktinai (pvz., M. K. Čiurlionio, B. Dvariono, S. Vainiūno, J. Juzeliūno, O. Balakausko ir kt.).

233. Mokymosi turinys. 7–8 klasės:

233.1. 7 klasė:

233.1.1. Sąvokos ir temos: žmogaus balsas (diskantas, sopranas, mecosopranas, altas, tenoras, baritonas, bosas, sopraninas, kontratenoras, basso profundo), vokaliniai ansambliai (duetas, tercetas, kvartetas), chorų rūšys (lygių balsų, mišrūs), grigališkasis choralas, faktūra (monodija, monofonija), himnas, harmonizuota liaudies daina, išdaila.

233.1.2. Žanrai: vokalinė miniatūra (pasirinktinai daina, romansas, lopšinė, baladė, barkarolė) grigališkojo choralo žanrai, organumas, madrigalas, motetas, mišios, *requiem*, kantata, oratorija, *Stabat M*ater, *Magnificat* ir kt.

233.1.3. Žymiausi pavyzdžiai, kompozitoriai:

233.1.3.1. Viduramžiai – pasirinktinai (pvz., grigališkojo choralo pavyzdys, sekvencija *Dies irae*, Leonino, Perotino organumai);

233.1.3.2. Renesansas – vokaliniai kūriniai pasirinktinai (pvz., G. Palestrinos „Popiežiaus Marcelijaus mišios“, O. di Lasso, C. Janequino, C. Monteverdi motetai, madrigalai ir kt.);

233.1.3.3. Barokas – vokaliniai kūriniai pasirinktinai (pvz., G. B. Pergolesi Stabat Mater: Stabat mater dolorosa, J. S. Bacho Mišių h-moll fragmentai; kantata *Herz und Mund und Tat und Leben* Nr. 147: *Jesu meine Freude*; G. F. Händelio oratorijos „Mesijas“: *Allelujah* ir kt.);

233.1.3.4. Klasicizmas – vokaliniai kūriniai pasirinktinai (pvz., J. Haydno oratorijos „Metų laikai“ fragmentai; W. A. Mozarto *Requiem* fragmentai, Lopšinė K. 350 ir kt.);

233.1.3.5. Romantizmas – vokaliniai kūriniai pasirinktinai (pvz., F. Schuberto daina „Forelė“, baladė „Girių karalius“, dainos iš vokalinių ciklų, J. Brahmso Lopšinė op. 49, Nr. 4, J. Offenbacho „Hoffmano pasakos“: Barkarolė ir kt.);

233.1.3.6. XX amžius – vokaliniai kūriniai pasirinktinai (pvz., C. Orfo kantata „Carmina burana“: įžangos choras „O Fortuna“; A. Pärto *Magnificat* ir kt.);

Lietuvių kompozitoriai: vokaliniai kūriniai pasirinktinai (pvz., J. Naujalio, Č. Sasnausko, M. K. Čiurlionio, J. Gruodžio, S. Šimkaus solo dainos ir harmonizuotos liaudies dainos, E. Balsio oratorijos „Nelieskite mėlyno gaublio“: I dalis; B. Kutavičiaus oratorijos „Paskutinės pagonių apeigos“ fragmentai ir kt.).

234. 8 klasė:

234.1. Sąvokos ir temos: opera, numeris, scena, paveikslas, veiksmas, uvertiūra, rečitatyvas, arija, kavatina, ariozo, ansambliai, chorai, orkestriniai numeriai, partitūra, klavyras, libretas, siužetas, opera Lietuvoje.

234.2. Žanrai: operos rūšys – *opera seria, opera buffa* (pasirinktinai: istorinė opera, prancūzų lyrinė opera, realistinė opera, muzikinė drama, XX amžiaus operos atmainos), operetė, miuziklas, roko opera.

234.3. Žymiausi pavyzdžiai, kompozitoriai:

234.3.1. Barokas – fragmentai pasirinktinai (pvz., C. Monteverdi operos „Orfėjas“ fragmentai);

234.3.2. Klasicizmas – fragmentai pasirinktinai (pvz., Chr. W. Glücko operos „Orfėjas ir Euridikė“, W. A. Mozarto operos „Don Žuanas“ fragmentai);

234.3.3. Romantizmas – fragmentai pasirinktinai (pvz., G. Rossini operos „Sevilijos kirpėjas“ fragmentai; G. Verdi operos „Aida“ fragmentai; R. Wagnerio operos „Lohengrinas“ fragmentai; G. Bizet operos „Karmen“ fragmentai);

234.3.4. XX amžius opera – fragmentai pasirinktinai (pvz., G. Puccinio operos „Bohema“ fragmentai, A. Bergo operos „Vocekas“ fragmentai, G. Gershwino operos „Porgis ir Besė“ fragmentai, Ph. Glasso operos „Einšteinas paplūdimyje“ fragmentai, K. Sariaaho operos „Tolimoji meilė“ fragmentai ir kitų XX a. kompozitorių operų fragmentai);

234.3.5. Lietuvių opera – fragmentai pasirinktinai (pvz., M. Petrausko operos „Birutė“ fragmentai, V. Klovos operos „Pilėnai“ fragmentai, B. Kutavičiaus operos „Lokys“ fragmentai ir kitų lietuvių kompozitorių operų fragmentai);

234.3.6. Operetė: fragmentai pasirinktinai (pvz., J. Strausso operetės „Šikšnosparnis“, F. Leharo operetės „Linksmoji našlė“, I. Kalmano operetės „Bajaderė“ fragmentai;

234.3.7. Miuziklas: fragmentai pasirinktinai (pvz., L. Bernsteino miuziklo „Vestsaido istorija“, R. Rodgerso miuziklo „Muzikos garsai“, V. Ganelino miuziklo „Velnio nuotaka“ ir kitų kompozitorių miuziklų fragmentai);

234.3.8. Roko opera: fragmentai pasirinktinai (pvz., A. L. Weberio roko operų „Jėzus Kristus superžvaigždė“ ir „Katės“ fragmentai, lietuviškos roko operos pavyzdžiai).

235. Mokymosi turinys. I–II gimnazijos klasės:

235.1. Sąvokos ir temos: epocha, stilius, žanras, forma, muzikos kalbos elementai.

235.2. Viduramžiai. Sąvokos ir temos: *Ars Antiqua, Ars Nova*, religinė muzika, pasaulietinė muzika (klajojančių muzikantų menas), grigališkasis choralas, notacija (neuminė ir menzūrinė), oktoechas, mokyklos („Notre Dame“) reikšmės.

235.2.1. Glaustai apibūdinti žanrus: mišios, organumas, motetas, grigališkojo choralo žanrai (psalmė, sekvencija), pasaulietinė daina.

235.2.2. Žymiausi kompozitoriai (kūriniai pasirinktinai): Leoninas, Perotinas, Gvidas iš Areco, G. Machaut, H. von Bingen.

235.3. Renesansas. Sąvokos ir temos: griežtasis polifoninis stilius, polifonija, *cantus firmus*, izoritmija, tabulatūra. XV–XVI a. mokyklos (Nyderlandai, Venecijos, Romos).

235.3.1. Žanrai: motetas, madrigalas, mišios, pasaulietinė daina (pasirinktinai), ričerkaras.

235.3.2. Žymiausi kompozitoriai: G. P. da Palestrina (motetas *Sicut cervus*). Rekomenduojama: G. Dufay, O. di Lasso, C. Janequino kūriniai.

235.4. Barokas. Sąvokos ir temos: *dramma per musica*, opera *buffa*, opera *seria*, siužetas, libretas, rečitatyvas *secco*, rečitatyvas *accompagnato*, arija *da capo*, *basso continuo*, klavyras, laisvasis polifoninis stilius, imitacinė ir kontrastinė polifonija, kapelmeisteris, garsų tapyba, retorinės figūros.

235.4.1. Žanrai: opera, kantata, oratorija, pasija, *Stabat Mater*, koncertas, *Concerto grosso*, fuga, siuita, choraliniai preliudai, tokata.

235.4.2. Žymiausi kūriniai, kūrėjai:

235.4.2.1. C. Monteverdi madrigalas *Cruda Amarilli* (iš madrigalų knygos Nr. 5); opera „Orfėjas“: uvertiūra;

235.4.2.2. J.-Ph. Rameau Siuita klavesinui a-moll (RCT 5): Sarabanda;

235.4.2.3. A. Vivaldi Koncertų ciklas „Metų laikai“: koncertas „Pavasaris“, I d.;

235.4.2.4. J. S. Bacho Tokata ir fuga vargonams d-moll (BWV 565); preliudų ir fugų rinkinys „Gerai temperuotas klavyras“ I tomas: preliudas C-dur, fuga C-dur; Mišios h-moll (BWV 232): *Kyrie eleison* (Nr. 1); choralinis preliudas *Ich ruf' zu dir, Herr Jesu Christ* (BWV 639) *f-moll* vargonams; Brandenburgo koncertas Nr. 3 (BWV 1048): I d.);

235.4.2.5. G. Fr. Händelio Oratorija „Mesijas“: choras *Allelujah* (Nr. 42); orkestrinė siuita „Karališkojo fejerverko muzika“, HWV 351: I d. uvertiūra).

235.5. Klasicizmas. Sąvokos ir temos: kamerinis/simfoninis orkestras, partitūra, Manheimo ir Vienos mokyklos, zingšpylis, operos reforma.

235.5.1. Žanrai: sonata, simfonija, kvartetas, koncertas, uvertiūra, *Requiem*.

235.5.2. Žymiausi kūriniai, kūrėjai:

235.5.2.1. Chr. W. Glucko (opera „Orfėjas ir Euridikė“: Orfėjo arija „Netekau aš Euridikės?“ iš III v.);

235.5.2.2. J. Haydno (Simfonija Nr. 103 Es-dur „Su timpanų tremolo“: I d.; Styginių kvartetas d-moll „Kvintų“, op. 76 Nr. 2: I d.; Koncertas trimitui ir orkestrui Es-dur: III d. Finale. *Allegro*);

235.5.2.3. W. A. Mozarto (opera „Figaro vedybos“: uvertiūra, Figaro arija „Non piu andrai“ iš I v.; opera „Don Žuanas“: Don Žuano ir Cerlinos duetas (*Là ci darem la mano*) iš I v.; Sonata fortepijonui A-dur (K. 331): I d., III d.; Simfonija Nr. 40 g-moll (K. 550): I d.; Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 23, A-dur (K. 488): I d.; Requiem (K. 626): *Dies irae, Lacrimosa*);

235.5.2.4. L. van Beethoveno (sonata fortepijonui Nr. 8 „Patetinė“ c-moll, op. 13: I-III d.; sonata fortepijonui Nr. 14 „Mėnesienos“ cis-moll, op. 27, Nr. 2: I d.; simfonija Nr. 5 „Likimo“ c-moll, op. 67; Simfonija Nr. 9 d-moll, op. 125: IV d.).

236. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės:

236.1. Romantizmas. Sąvokos ir temos: kamerinė muzika, programinė muzika, grynoji/absoliučioji muzika, monotematizmas, monociklas, miniatiūra, leitmotyvas, begalinė melodija, nacionalinė kompozicijos mokykla, nacionalinė opera, muzikinė drama, psichologinė lyrinė drama, lyrinė opera, realistinė opera, veristinė opera, didžioji opera, operetė, menų sintezė.

236.2. Žanrai: simfoninė poema, programinė simfonija, baletas, baladė, daina, kapričas, etiudas, preliudas, noktiurnas, šokiai (polonezas, mazurka, valsas, polka), transkripcija, parafrazė, rapsodija.

236.3. Žymiausi kūriniai, kūrėjai:

236.3.1. F. Schuberto baladė „Girių karalius“ (D 328); daina „Forelė“ (D 550); vokalinis ciklas „Gražioji malūnininkė“ (D 795): „Kelionėn“; simfonija Nr. 8 „Nebaigtoji“ h-moll (D 759): I d.);

236.3.2. R. Schumanno fortepijoninis ciklas „Karnavalas“, op. 9: „Euzebijus“, „Florestanas“, „Davidsbiundlerių maršas prieš filistinus“;

236.3.3. F. Mendelssohno Bartholdy Koncertas smuikui e-moll, op. 64: I d.; Keturios dainos fortepijonui, op. 8: Nr. 1;

236.3.4. N. Paganini Kapričas smuikui solo a-moll, op. 1 Nr. 24;

236.3.5. G. Rossini opera „Sevilijos kirpėjas“: uvertiūra, Figaro kavatina *Largo al factotum* iš I v. I pav.;

236.3.6. H. Berliozo „Fantastinė simfonija“;

236.3.7. F. Chopino Baladė fortepijonui Nr. 1 g-moll, op. 23; Etiudas c-moll „Revoliucinis, op. 10 Nr. 12; Mazurka a-moll, op. 17 Nr. 4; Polonezas A-dur, op. 40 Nr. 1; Preliudas Des-dur, op. 28 Nr. 15; Valsas cis-moll, op. 64 Nr. 2;

236.3.8. F. Liszto simfoninė poema „Preliudai“; Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 1 Es-dur; „Vengriškoji rapsodija“ fortepijonui Nr. 2 cis-moll; Sonata fortepijonui h-moll;

236.3.9. G. Verdi opera „Rigoletas“: įžanga, Rigoleto arija *Cortigiani, vil razza dannata* iš II v., Hercogo dainelė *La donna è mobile* iš III v., kvartetas *Un di, se ben rammentomi... Bella figlia dell'amore'* iš III v.; opera „Traviata“: Užstalės daina *Libiamo, libiamo* iš I v.; opera „Aida“: įžanga, choras ir triumfo maršas iš II v., Aidos ir Radameso duetas *O terra addio* iš IV v.;

236.3.10. R. Wagnerio opera „Tanhoizeris“: uvertiūra; opera „Lohengrinas“: Lohengrino pasakojimas *In fernem Land* iš III v.; opera „Tristanas ir Izolda“: Įžanga (Preliudas); opera „Valkirija“: Valkirijų skrydis iš III v.;

236.3.11. Ch. Gounod opera „Faustas“: Mefistofelio kupletai (Le veau d'or...) iš I v.;

236.3.12. G. Bizet opera „Karmen“: uvertiūra, Habanera iš I v., Eskamiljo kupletai iš II v.;

236.3.13. J. Brahmso Simfonija Nr. 4 e-moll: I d., IV d.; Koncertas smuikui ir orkestrui D-dur: I d.;

236.3.14. S. Moniuszko „Aušros vartų litanija“ Nr. 3: *Kyrie eleison*;

236.3.15. B. Smetana simfoninių poemų ciklas „Mano tėvynė“: simfoninė poema „Vltava“;

236.3.16. A. Dvořáko Simfonija Nr. 9 e-moll „Iš Naujojo pasaulio": I-II d.;

236.3.17. E. Griego Koncertas fortepijonui ir orkestrui a-moll, op. 16: I d.; siuita orkestrui „Peras Giuntas“ Nr. 1, op. 46: „Rytas“, „Kalnų karaliaus oloje“; siuita „Peras Giuntas“ Nr. 2, op. 55: „Sulveigos daina“;

236.3.18. G. Puccini opera „Bohema“: Rudolfo arija *Che gelida manina* iš I v.; opera „Madam Baterflai“: Čio-Čio-San arija *Un bel dì, vedremo* iš II v.;

236.3.19. P. Čaikovskio Simfonija Nr. 6 h-moll, op. 74: I d., IV d.; baletas „Gulbių ežeras“: „Mažųjų gulbių šokis“; baletas „Spragtukas“: Adagio (*Grand Pas de Deux*).

236.4. XIX a. pab.–XX a. I pusės muzika. Sąvokos ir temos: modernizmas, impresionizmas, ekspresionizmas, Naujoji Vienos mokykla, neoklasicizmas, koloristinė harmonija, atonalumas, politonalumas, poliritmija, polimetrija, serija, dodekafonija.

236.5. Žymiausi kūriniai, kūrėjai:

236.5.1. G. Mahlerio Simfonija Nr. 5: IV d. Adagietto; Simfonija Nr. 8 „Tūkstančio simfonija“: I d.;

236.5.2. R. Strausso opera „Salomėja“: finalinis Salomės monologas *Ah! Du wolltest mich nicht deinen Mund küssen lassen*; simfoninė poema „Taip kalbėjo Zaratustra“ (pradžia, apie 10 min.);

236.5.3. A. Skriabino simfoninė poema „Ekstazės poema“ op. 54; Sonata fortepijonui Nr. 4, Fis-dur, op. 30;

236.5.4. S. Rachmaninovo Koncertas Nr. 2 c-moll op. 18 fortepijonui ir orkestrui, Preliudas cis-moll fortepijonui op. 3;

236.5.5. C. Debussy simfoninis preliudas „Fauno popietė“; preliudas fortepijonui „Mergaitė lino spalvos plaukais“; „Bergamo siuita“: III d. „Mėnulio šviesa“ fortepijonui;

236.5.6. M. Ravelio „Bolero“ simfoniniam orkestrui;

236.5.7. E. Satie *Gymnopédie* Nr. 1 fortepijonui;

236.5.8. I. Strawinskio baletas „Šventasis pavasaris“: Įžanga, „Didysis šventasis šokis“;

236.5.9. A. Schönbergo „Mėnulio Pjero“ op. 21: Nr. 1. *Mondestrunken*;

236.5.10. A. Bergo opera „Vocekas“: I v. pradžia (I scena); Koncertas smuikui ir orkestrui (pradžia, apie 7 min.);

236.5.11. P. Hindemitho fortepijoninis ciklas „Ludus tonalis“: Fuga in F;

236.5.12. C. Orffo kantata „Carmina burana“: įžangos choras „O Fortuna“;

236.5.13. G. Gershwino „Žydroji rapsodija“ fortepijonui ir orkestrui;

236.5.14. S. Prokokofjevo baletas „Romeo ir Džuljeta“, op. 64: „Riterių šokis“ Nr. 13.

236.6. XX a. II pusės muzika–XXI a. pr. Sąvokos ir temos: avangardas, serializmas, aleatorika, sonoristika, konkrečioji muzika, minimalizmas (Niujorko hipnotinė mokykla, šventasis minimalizmas), postmodernizmas, spektrinė muzika, kompozicinė technika, klasteris, koliažas, mikrointervalika, mikropolifonija, repetityvinė technika.

236.7. Žymiausi kūriniai, kūrėjai:

236.7.1. O. Messiaeno simfonija „Turangalila“: I d.; „Kvartetas laiko pabaigai“: I d.;

236.7.2. L. Berio Sinfonia 8 balsams ir orkestrui: III d.;

236.7.3. K. Stockhauseno „Jaunuolių giesmė“ elektronikai;

236.7.4. K. Penderecki poema „Rauda Hirošimos aukoms“ styginių orkestrui;

236.7.5. S. Reicho „Skirtingi traukiniai“ styginių kvartetui ir įrašui;

236.7.6. Ph. Glasso opera „Einšteinas paplūdimyje“: pradžia, *Knee Play* 1;

236.7.7. A. Pärto variacijos „Fratres“.

237. Mokinių pasiekimai nustatomi įvertinus muzikos istorijos suvokimą, žanrų ir muzikos kalbos, stiliaus bruožų vertinimą, sąvokų taikymą, skambančios muzikos atpažinimą, teorines ir praktines užduotis, žodinę / informacinę apklausą bei muzikinio kultūrinio konteksto supratimą ir vertinimą. Vertinamos ne tik žinios ir gebėjimai, bet ir aktyvumas, daroma pažanga.

238. Per visą mokymo(si) laikotarpį taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, jis mokinius motyvuoja siekti aukštesnių pasiekimų. Mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje taikomos diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą.

239. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams į(si)vertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, kritiškai įsivertinti žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą, taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti klasės draugų pasiekimus.

240. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams paaiškinama, ką reikia atlikti, vertinimo kriterijai. Vertinimas turi būti formuluojamas kaip būdas padėti mokiniui

sėkmingai mokytis, tobulėti ir bręsti kaip asmenybei. Pateikiant vertinimą pabrėžiamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Mokinių pasiekimai, vertinimas ir stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

241. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raidė ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima: raidė nurodo pasiekimų sritį (A), pirmas skaičius (1) – pasiekimų grupę, antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

242. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos raidos istorinis supratimas (A)			
Išvardina pagrindines instrumentų grupes, kiekvienai jų įvardija po vieną instrumentą; nurodo po kelis solinės instrumentinės, kamerinės ir orkestrinės muzikos žanrus (A1.1).	Išvardina pagrindines instrumentų grupes, kiekvienai jų įvardija po kelis instrumentus, įvardina orkestrų rūšis; nurodo konkrečios epochos po kelis solinės instrumentinės, kamerinės ir orkestrinės muzikos žanrus (A1.2).	Išvardina instrumentų grupes, joms priklausiančius instrumentus, orkestrų rūšis, glaustai jas apibūdina; nurodo konkrečios epochos solinės instrumentinės, kamerinės ir orkestrinės muzikos žanrus, glaustai juos apibūdina (A1.3).	Išvardina instrumentų grupes, joms priklausiančius instrumentus, orkestrų rūšis, jas apibūdina, pateikia kelis ryškiausius Lietuvos atlikėjus ir orkestrus; nurodo konkrečios epochos solinės instrumentinės, kamerinės ir orkestrinės muzikos žanrus, juos apibūdina, pateikia konkrečių pavyzdžių (A1.4).
Dažniausiai tikslingai taiko muzikos formos sąvokas (periodas, paprastosios formos, variacijos, rondo); žino sąvokų pjesė, opusas reikšmes; chronologiškai išvardina stilistines epochas (A2.1).	Tikslingai taiko muzikos formos sąvokas (periodas, paprastosios formos, variacijos, rondo, fuga); skiria ir įvardina faktūros rūšis, žino sąvokų pjesė, miniatiūra, opusas reikšmes; chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas (A2.2).	Tikslingai taiko muzikos formos sąvokas (periodas, paprastosios formos, variacijos, rondo, sonata, fuga); skiria ir įvardina faktūros rūšis, jas apibūdina; žino sąvokų pjesė, miniatiūra, opusas reikšmes, jas apibūdina; naudoja tarptautinius instrumentų grupių pavadinimus (idiofonai, membranofonai, chordofonai, aerofonai); chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas, pateikia kelis kompozitorius (A2.3).	Tikslingai taiko muzikos formos sąvokas (periodas, paprastosios formos, variacijos, rondo, sonata, fuga), ir jas apibūdina; skiria ir įvardina faktūros rūšis, jas apibūdina, pateikia pavyzdžių; žino sąvokų pjesė, miniatiūra, opusas reikšmes, jas apibūdina, pateikia kelis pavyzdžius; naudoja ir apibūdina tarptautinius instrumentų grupių pavadinimus (idiofonai, membranofonai, chordofonai, aerofonai); chronologiškai išvardina stilistines epochas,

			žino jų ribas, pateikia vieną ar kelis bruožus, kelis kompozitorius (A2.4).
Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B)			
Nurodo kelias konkrečių kūrinių ypatybes (B1.1).	Paaiškina konkrečių kūrinių ypatybes nepateikdamas konteksto (B1.2).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina įvairių solinių instrumentinių, kamerinių ir orkestrinių kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikydamas kompleksinę medžiagą apie epochą, kompozitorių, paaiškina įvairių solinių instrumentinių, kamerinių ir orkestrinių kūrinių ypatybes (B1.4).
Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 35 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.1).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 45 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.2).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 85 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.4).
Muzikinio kultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (C)			
Parengia kūrybinius darbus (apklausas, projektus, aprašo lankytus koncertus) (C1.1).	Parengia kūrybinius darbus (apklausas, projektus, aprašo lankytus koncertus) ir mokytojo padedamas juos pristato (C1.2).	Parengia kūrybinius darbus (apklausas, projektus, aprašo lankytus koncertus), bet ne visada nuosekliai juos pristato (C1.3).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (esė, anotacija) (C1.4).
Žino kelis savo miesto profesionalius atlikėjus, kolektyvus (C2.1).	Žino savo miesto profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas (C2.2).	Žino savo miesto profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.3).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius, stebi repertuaro aktualijas (C2.4).

243. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos raidos istorinis supratimas (A)			

7 klasė: išvardina pagrindinius žmogaus balsus, chorų rūšis; nurodo kelis vokalinės muzikos žanrus, žino kelis kūrėjus (A1).	Išvardina pagrindinius žmogaus balsus, chorų rūšis, juos apibūdina; nurodo konkrečios epochos po kelis vokalinės muzikos žanrus, žino svarbiausius kūrėjus (A1.2).	Išvardina žmogaus balsus, chorų rūšis, juos apibūdina; nurodo konkrečios epochos vokalinės muzikos žanrus, glaustai juos apibūdina, glaustai pristato jų kūrėjus (A1.3).	Išvardina žmogaus balsus, chorų rūšis, juos apibūdina, pateikia pavyzdžių; nurodo konkrečios epochos vokalinės muzikos žanrus, juos apibūdina, pateikia konkrečių pavyzdžių, glaustai pristato jų kūrėjus (A1.4).
8 klasė: išvardina stambesnes operos dalis, svarbiausius (vokalinius ir instrumentinius) operos numerius; nurodo kelias operos rūšis, žino kelis operų kompozitorius (A1).	Paaiškina operos struktūrą, išvardina (vokalinius ir instrumentinius) operos numerius, nurodo kelias operos rūšis, žino svarbiausius operų kompozitorius (A1.2).	Paaiškina operos struktūrą ir (vokalinius ir instrumentinius) operos numerius, nurodo svarbiausias operos rūšis, glaustai jas apibūdina, glaustai pristato kelis operų kompozitorius (A1.3).	Paaiškina operos struktūrą, palygina (vokalinius ir instrumentinius) operos numerius, nurodo operos rūšis, glaustai jas apibūdina, pateikia konkrečių pavyzdžių, pristato operų kompozitorius (A1.4).
7 klasė: dažniausiai tikslingai taiko ansamblių sąvokas; žino sąvokų grigališkasis choralas, faktūra, harmonizuota liaudies daina reikšmes (A2.1).	Tikslingai taiko ansamblių sąvokas; skiria ir įvardina faktūros rūšis, žino sąvokų grigališkasis choralas, faktūra, harmonizuota liaudies daina reikšmes (A2.2).	Tikslingai taiko ansamblių sąvokas; skiria ir įvardina faktūros rūšis, jas apibūdina; žino sąvokų grigališkasis choralas, faktūra, harmonizuota liaudies daina, išdaila, himnas reikšmes, jas apibūdina (A2.3).	Tikslingai taiko ansamblių sąvokas, jas apibūdina; skiria ir įvardina faktūros rūšis, jas apibūdina, pateikia pavyzdžių; žino sąvokų grigališkasis choralas, faktūra, harmonizuota liaudies daina, išdaila, himnas reikšmes, jas apibūdina, pateikia pavyzdžių (A2.4).
8 klasė: dažniausiai tikslingai taiko sąvokas partitūra, klavyras (A2.1).	Tikslingai taiko sąvokas partitūra, klavyras (A2.2).	Tikslingai taiko sąvokų partitūra, klavyras, libretas, siužetas reikšmes (A2.3).	Tikslingai taiko sąvokų partitūra, klavyras, libretas, siužetas reikšmes, jas apibūdina (A2.4).
Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B)			

Nurodo kelias konkrečių kūrinių ypatybes (B1.1).	Paaiškina konkrečių kūrinių ypatybes nepateikdamas konteksto (B1.2).	Pritaikant medžiagą apie epochą, paaiškina įvairių vokalinių ir sceninių kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikant kompleksinę medžiagą apie epochą, kompozitorių, paaiškina įvairių vokalinių ir sceninių kūrinių ypatybes (B1.4).
Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 35 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.1).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 45 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.2).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 85 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.4).
Muzikinio kultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (C)			
Parengia kūrybinius darbus (apklausas, projektus, aprašo lankytus koncertus) (C1.1).	Parengia kūrybinius darbus (apklausas, projektus, aprašo lankytus koncertus) ir mokytojo padedamas juos pristato (C1.2).	Naudodamas teisingus faktus parengia, bet ne visada nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (esė, anotacija) (C1.3).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (trumpa recenzija) (C1.4).
Žino savo miesto profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas (C2.1).	Žino savo miesto profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.2).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.3).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius (C2.4).

244. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos raidos istorinis supratimas (A)			
Chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas, svarbiausius bruožus, pateikia kelis kompozitorius (A1.1).	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas, svarbiausius bruožus, išvardina žanrus, pateikia kelis kompozitorius	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas, muzikos kalbos bruožus, glaustai apibūdina svarbiausius žanrus, glaustai pristato	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, žino jų ribas, etapus, muzikos kalbos bruožus, apibūdina žanrus, pristato konkrečios epochos

	(A1.2).	konkrečios epochos kompozitorius, žino kamerinio / simfoninio orkestro ypatybes (A1.3).	kompozitorius, jų kūrybą; apibūdina kamerinio / simfoninio orkestro ypatybes (A1.4).
Dažniausiai tikslingai taiko muzikos sąvokas: stilius, žanras, forma, kompozitorių mokykla, grigališkasis choralas, notacija, imitacinė ir kontrastinė polifonija, opera *buffa*, opera *seria*, zingšpylis, rečitatyvas, arija, siužetas, libretas, partitūra, klavyras (A2.1).	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: stilius, žanras, forma, kompozitorių mokykla, grigališkasis choralas, notacija, tabulatūra; imitacinė ir kontrastinė polifonija, griežtasis polifoninis stilius, laisvasis polifoninis stilius, kapelmeisteris, *dramma per musica*, opera *buffa*, opera *seria*, zingšpylis, rečitatyvas, arija, siužetas, libretas, partitūra, klavyras (A2.2).	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: stilius, žanras, forma, kompozitorių mokykla, grigališkasis choralas, notacija, *cantus firmus*, tabulatūra; imitacinė ir kontrastinė polifonija, griežtasis polifoninis stilius, laisvasis polifoninis stilius, kapelmeisteris, *dramma per musica*, opera *buffa*, opera *seria*, zingšpylis, rečitatyvas *secco*, rečitatyvas *accompagnato*, arija *da capo*, siužetas, libretas, partitūra, klavyras (A2.3).	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: stilius, žanras, forma, kompozitorių mokykla, grigališkasis choralas, notacija, oktoechas, *cantus firmus*, izoritmija, tabulatūra; imitacinė ir kontrastinė polifonija, griežtasis polifoninis stilius, laisvasis polifoninis stilius, kapelmeisteris, garsų tapyba, retorinės figūros, *dramma per musica*, opera *buffa*, opera *seria*, zingšpylis, rečitatyvas *secco*, rečitatyvas *accompagnato*, arija *da capo*, *basso continuo*, siužetas, libretas, partitūra, klavyras (A2.4).
Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B)			
Nurodo kelias konkrečių kūrinių ypatybes (B1.1).	Paaiškina konkrečių kūrinių ypatybes nepateikdamas konteksto (B1.2).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina įvairių kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikydamas kompleksinę medžiagą apie epochą, kompozitorių, paaiškina įvairių kūrinių ypatybes (B1.4).
Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 35 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.1).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 45 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.2).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 85 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.4).

Muzikinio kultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (C)			
Parengia kūrybinius darbus (apklausas, projektus, aprašo lankytus koncertus) ir mokytojo padedamas juos pristato (C1.1).	Naudodamas teisingus faktus parengia, bet ne visada nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (esė, anotacija) (C1.2).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (trumpa recenzija) (C1.3).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir nuosekliai, argumentuotai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, tinklalaides, interviu, aprašo lankytus koncertus (trumpa recenzija) (C1.4).
Žino savo miesto profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.1).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.2).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius (C2.3).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius, suvokia jų reikšmę vietos kontekste (C2.4).

245. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos raidos istorinis supratimas (A)			
Chronologiškai išvardina stilistines epochas, kūrybines sroves, žino jų ribas, svarbiausius bruožus, išvardina žanrus, pateikia kelis kompozitorius (A1.1).	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, kūrybines sroves, žino jų ribas, muzikos kalbos bruožus, glaustai apibūdina svarbiausius žanrus, glaustai pristato konkrečios epochos kompozitorius (A1.2).	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, kūrybines sroves, žino jų ribas, etapus, muzikos kalbos bruožus, palygina su kitomis epochomis, apibūdina žanrus, pristato konkrečios epochos kompozitorius, jų kūrybą (A1.3).	Chronologiškai išvardina stilistines epochas, kūrybines sroves, žino jų ribas, etapus, muzikos kalbos bruožus, palygina su kitomis epochomis, apibūdina ir palygina žanrus, pristato konkrečios epochos kompozitorius, jų kūrybą, įvardina įtaką ir kontekstą (A1.4).

Dažniausiai tikslingai taiko muzikos sąvokas: miniatiūra, leitmotyvas, Naujoji Vienos mokykla, koloristinė harmonija, politonalumas, atonalumas, serija, dodekafonija, klasteris (A2.1).	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: programinė muzika, miniatiūra, leitmotyvas, begalinė melodija, nacionalinė kompozicijos mokykla, Naujoji Vienos mokykla, koloristinė harmonija, politonalumas, atonalumas, kompozicinė technika, serija, dodekafonija, klasteris, mikrointervalika (A2.2).	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: programinė ir grynoji / absoliučioji muzika, monotematizmas, miniatiūra, leitmotyvas, begalinė melodija, nacionalinė kompozicijos mokykla, Naujoji Vienos mokykla, koloristinė harmonija, politonalumas, atonalumas, poliritmija, polimetrija, kompozicinė technika, serija, dodekafonija, klasteris, mikrointervalika (A2.3).	Tikslingai taiko muzikos sąvokas: programinė ir grynoji / absoliučioji muzika, monotematizmas, monociklas, miniatiūra, leitmotyvas, begalinė melodija, nacionalinė kompozicijos mokykla, Naujoji Vienos mokykla, menų sintezė, koloristinė harmonija, politonalumas, atonalumas, poliritmija, polimetrija, kompozicinė technika, serija, dodekafonija, klasteris, mikrointervalika, mikropolifonija (A2.4).
Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B)			
Nurodo kelias konkrečių kūrinių ypatybes (B1.1).	Paaiškina konkrečių kūrinių ypatybes nepateikdamas konteksto (B1.2).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikydamas kompleksinę medžiagą apie epochą, kompozitorių, paaiškina įvairių kūrinių ypatybes (B1.4).
Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 35 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.1).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 45 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.2).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 85 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.4).
Muzikinio kultūrinio konteksto supratimas ir vertinimas (C)			
Naudodamas teisingus faktus parengia, bet ne visada nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (esė, anotacija) (C1.1).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir nuosekliai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, aprašo lankytus koncertus (trumpa recenzija) (C1.2).	Naudodamas teisingus faktus parengia ir nuosekliai, argumentuotai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, tinklalaides, interviu, aprašo	Naudodamas teisingus faktus, pateikdamas lyginamosios medžiagos, parengia ir nuosekliai, argumentuotai pristato savo kūrybinius darbus – projektus, apklausas, vaizdo įrašus, tinklalaides,

		lankytus koncertus (trumpa recenzija) (C1.3).	referatus, interviu, išsamiai aprašo lankytus koncertus (recenzija) (C1.4).
Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, tradicinius renginius (C2.1).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius (C2.2).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius, suvokia jų reikšmę vietos kontekste (C2.3).	Žino savo miesto ir Lietuvos profesionalius atlikėjus, kolektyvus, svarbiausias kultūrines įstaigas, jų repertuarą, tradicinius renginius, suvokia jų reikšmę vietos kontekste, aptaria repertuaro sudarymo aktualumą (C2.4).

AŠTUNTASIS SKIRSNIS
MUZIKOS TEORIJOS DALYKAS

246. Muzikos teorija – Programos privalomas dalykas arba išlyginamasis modulis.

247. Dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams nuosekliai ir sistemingai ugdytis muzikos teorijos dalyko gebėjimus, muzikinį raštingumą, muzikinę atmintį, muzikos kalbos pažinimą, sąmoningą muzikos klausymąsi.

248. Muzikos teorijos pamokose mokiniai mokosi elementariosios muzikos teorijos pagrindų, lavina gebėjimą teisingai sudaryti muzikines struktūras raštu ir atlikti žodžiu, dalyko žinios suteikia įgūdžius ir pagrindus, reikalingus mokantis solfedžio, harmonijos, muzikos kūrinio analizės, atlikėjo raiškos ir kitų muzikinių dalykų.

249. Patalpoje, kurioje vyksta muzikos teorijos pamokos, turi būti instrumentas (pianinas, fortepijonas ar kitas muzikos instrumentas), lenta su penklinėmis arba interaktyvi lenta, garso įranga (sistema), kompiuteris su muzikine programine įranga, interneto prieiga ir daugialypės terpės projektoriumi, pagal galimybes – planšetiniai kompiuteriai su rašikliais.

250. Pamokose naudotini aktyvūs mokymo(si) metodai, kurie atitinka vaiko raidos ypatumus, suteikia galimybes mokytis savarankiškai. Jie parenkami atsižvelgiant į pamokos turinį, mokinių gebėjimus bei poreikius. Parenkamos nuosekliai sudėtingėjančios muzikos teorijos pamokos metu skiriamos užduotys. Susipažįstant su muzikos struktūrų teoriniais aspektais, kartu lavinami audijavimo gebėjimai – mokoma(si) klausyti, suvokti girdimą muzikinį tekstą. Įvairių garso užrašymo ir suvokimo užduočių kontekste, aktyviai lavinama muzikinė atmintis, ritmavimas, turtinamas muzikos kalbos žodynas.

251. Mokiniai vertinami atsižvelgiant į visų ugdymo sričių pasiekimus: struktūrinių muzikos kalbos elementų išmanymą, užduočių atlikimą žodžiu ir raštu, integracinius teorijos dalyko ryšius. Vertinimu siekiama kelti mokinių mokymosi motyvaciją, pasitikėjimą savo jėgomis. Vertinamos ne tik žinios, gebėjimai, bet ir motyvuotas darbas pamokoje, daroma pažanga. Taikomas formuojamasis vertinimas, grindžiamas mokinio ir mokytojo bendradarbiavimu, nuolat įvertinant situaciją ir teikiant grįžtamąjį ryšį. Diagnostinis mokinių pasiekimų vertinimo būdas taikomas baigiant koncentrą.

252. Muzikos teorijos pamokose siekiama glaudaus ryšio su kitais muzikos dalykais. Tai suteikia mokiniui išsamesnį muzikos kūrinių suvokimą, stiprina tarpdalykinius ryšius bei bendrą muzikinio parengimo kokybę. Į muzikos teorijos pamoką integruojami solfedžio, harmonijos, muzikos istorijos, muzikos kūrinių analizės elementai. Su mokiniais aptariamos muzikos teorijos pamokose įgytos patirties pritaikymo kituose dalykuose galimybės.

253. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: Muzikos teorijos pažinimas; Praktiniai gebėjimai; Integraciniai ryšiai. Lavinami muzikos teorijos pažinimo ir suvokimo, praktinių užduočių atlikimo raštu, žodžiu ir skambinimo įgūdžiai, diatoninės ir chromatinės sistemos suvokimas, muzikos kalbos elementų kultūrinis pažinimas, tarpdalykinių integracinių ryšių taikymas. Vertinant mokinių muzikos teorijos pažinimo, praktinių užduočių atlikimo ir integracinių ryšių taikymo pasiekimus, apibendrinus skirtingų veiklos sričių įvertinimus, nustatomas muzikos teorijos dalyko įvertinimas, atitinkantis mokinių pasiekimų lygmenį.

254. Dalyko tikslas – sudaryti palankias sąlygas mokiniams tikslingai ugdytis muzikos rašto ir muzikos teorijos žinių pažinimą, savarankišką, kritiškai mąstančią asmenybę, įvairiomis veiklomis tobulinti muzikinę klausą, mąstymą ir atmintį, padėti suvokti bendrus muzikos organizavimo principus.

255. Siekdami tikslo mokiniai:

255.1. atpažįsta ir išmano muzikos garsų aukščio santykius, garsų trukmės dėsnius, muzikos dinamiką, terminiją, muzikos raštą, intervalų ir akordų konstravimo principus, mažoro ir minoro, diatonikos ir chromatikos sistemas geba išskirti ir apibūdinti muzikos kalbos elementus;

255.2. suvokia ir geba pasinaudoti įgytomis žiniomis, atlikdami įvairaus sudėtingumo užduotis raštu ir žodžiu, nuosekliai geba lavinti muzikos suvokimą teoriniu aspektu, reflektuoti mokymosi sėkmes ir sunkumus;

255.3. supranta ir analizuoja pateiktą muzikinį tekstą kitų muzikinių dalykų aspektais, taip siedami muzikos teorijos žinias bei gebėjimus su solfedžio, harmonijos, analizės dalykų mokymusi, praktine ir kūrybine veikla.

256. Įgyvendinant dalyko programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

256.1. Pažinimo kompetencija. Per muzikos teorijos pamokas pažinimo kompetenciją mokiniai ugdosi įgydami muzikos teorijos ir muzikos kalbos pažinimo praktinių žinių. Atlikdami pateiktas užduotis žodžiu ir raštu mokiniai puoselėja turimus muzikinius gebėjimus, juo stiprina, ieško tinkamiausių būdų asmeninės mokymosi kokybei gerinti. Nagrinėdami pamokos metu pateikiamas muzikines struktūras / pavyzdžius, juos aptaria muzikos raiškos priemonių, harmonijos, analizės atpažinimo aspektu, atlieka instrumentu arba solfedžiuodami.

256.2. Kūrybiškumo kompetencija. Muzikos teorijos pamokose kūrybiškumas sietinas su daugeliu atliekamų veiksenų: muzikinių struktūrų užrašymu, atlikimu balsu, skambinant, ritmavimu, o taip pat muzikinio pavyzdžio nagrinėjimu klausa, analizavimu ir interpretavimu. Atlikdami šias veiksenas, mokiniai kūrybiškai taiko teorijos žinias, išskiria ir apibūdina muzikos kalbos elementus, jų panaudojimo ypatybes, geba vertinti skirtingų laikotarpių muzikos kalbos skiriamuosius bruožus. Kūrybinio proceso metu taikomos muzikos teorijos žinios leidžia tinkamai suvokti muziką muzikos kalbos aspektu ir identifikuoti girdimas muzikines struktūras.

256.3. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinė kompetencija apima tris pagrindines sritis: žinias, gebėjimus, vertybines nuostatas. Jomis yra skatinamas kultūrinis išprusimas, raiška ir sąmoningumas. Muzikos teorijos pamokose analizuodami skirtingų epochų muzikinius pavyzdžius, mokiniai įsisavina joms būdingus ryškiausius muzikos kalbos bruožus kaip svarbią kultūros dalį, ugdo kultūrinės įvairovės suvoktį. Ugdant kultūrinę kompetenciją siekiama išvengti kultūrinio stereotipinio, neempatiško supratimo. Analizuodami įvairių tautų nacionalinių mokyklų muziką, greta Lietuvos muzikinių pavyzdžių, įgyja kultūrinių jungčių sampratą, kintančiame epochų kontekste. Formuojant kultūrines kompetencijas, pasitelkiant teorines, kūrybinę kompetenciją, mokiniai ugdosi muzikinį vertybinį pamatą socialinės ir kultūrinės elgsenos plotmėje.

256.4. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Mokiniai atlikdami komandines užduotis mokosi bendradarbiauti, priimti bendruosius sprendimus, diskusijų metu – spręsti iškilusias problemas. Muzikos analizavimo, klausymo, atlikimo, vertinimo metu mokosi ugdyti socialinės empatijos gebėjimus. Pažindami įvairių tautų muziką, muzikos kalbos bruožus, mokiniai sugeba įžvelgti kultūrinius, socialinius skirtumus, priimti skirtybes motyvuotos tolerancijos aspektu. Ugdymosi proceso metu, per muzikos teorijos pamokas, mokiniai išmoksta priimti jų jėgas atitinkančius iššūkius, atlikti muzikinius pavyzdžius viešai, taip gilindami savižiną nuolatiniame asmenybės augimo procese. Atitinkamas požiūris skatina tinkamą savivertės suvokimą socialiniame, kultūriniame kontekste, ugdo sprendimų priėmimo adekvatumą atsižvelgiant į aplinkybes. Visų šių kompetencijų taikymas sudaro sąlygas plėtoti akustinės higienos kasdieniniame gyvenime taikymą.

256.5. Komunikavimo kompetencija. Muzikos teorijos pamokose mokiniai analizuoja, klauso, atlieka įvairias muzikines struktūras, pavyzdžius, taip mokydamiesi tinkamai išreikšti

muzikos teksto raiškos priemones ir jomis perteikti muzikoje užkoduotą mintį, informaciją. Per šias veiksenas mokiniai suvokia muzikos rašto elementų išmanymo svarbą, taisyklingą muzikinių struktūrų sudarymo taikymą muzikos kūriniuose, sėkmingam muzikos – neverbalinės komunikacijos priemonės atlikimo rezultatui.

256.6. Pilietiškumo kompetencija. Muzikos teorijos pamokų metu pilietiškumo kompetencija ugdoma klausant, analizuojant pateiktus muzikinius pavyzdžius, aptariant jų sukūrimo, istorinį kontekstą. Analizuojant įvairių tautų muzikinius pavyzdžius, ugdomas tautinis muzikos pažinimas – jai būdingųjų muzikos kalbos elementų specifinė sklaida muzikos kūrinio audinyje. Mokiniai analizuodami ir atlikdami skirtingų tautų muzikinius pavyzdžius, mokosi suvokti pilietiškumo sąvoką, sampratą ir svarbą.

256.7. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninių technologijų kompetencijos muzikos teorijos pamokose pasireiškia įvairiomis veiklos rūšimis: muzikinių kūrinių paieška, analizavimu, muzikinio teksto užrašymu, teorijos užduočių atlikimu bei teorinės medžiagos mokymusi. Naudodami skaitmenines technologijas, mokiniai supranta autorinių ir gretutinių teisių reikšmę ir svarbą, skaitmeninės medžiagos publikavimo internetinėje erdvėje ypatumus, kuriuos reguliuoja autorinės ir gretutinės teisės. Naudojant išmaniąsias priemones yra skatinamas kūrybinis potencialumas, pažintinė, kultūrinė ir kitos kompetencijos.

257. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

258. Muzikos teorijos pažinimas (A). Mokiniai pamokose susipažįsta / įtvirtina elementariosios muzikos teorijos žinias, nagrinėja muzikos garsų aukščio santykius, garsų trukmės dėsnius, muzikos dinamiką, terminiją, muzikos natų ir ženklų rašybą.

258.1. Išmano muzikos raštą, geba skaityti įprasta notacija (A1).

258.2. Supranta muzikos kalbos elementus, jų semantines ypatybes (A2).

259. Praktinių gebėjimų tobulinimas (B). Mokiniai pamokose klausosi, iš natų analizuoja įvairius muzikinius pavyzdžius, nagrinėja juos muzikos kalbos elementų lygmeniu, geba taisyklingai užrašyti reikiamas muzikines struktūras, teisingai jas įvardinti, atlikti solfedžiuojant ir / ar skambinant fortepijonu.

259.1. Suvokia struktūrinius muzikos kalbos elementus, juos sprendžia raštu (B1).

259.2. Atpažįsta pateiktas muzikines struktūras, jas skaito, apibūdina (B2).

260. Muzikos teorijos užduočių tarpdalykinis siejimas (C). Muzikos teorijos pamokose mokiniai muzikinius pavyzdžius taip pat aptaria ir analizuoja struktūros ir formos klausimais, harmoninės kalbos aspektais, atlieka solfedžiuojant, skambinant fortepijonu. Visos šios veiksenos atspindi kitų teorinių dalykų – solfedžio, harmonijos, kūrinių analizės integracinius ryšius muzikos teorijos pamokoje ir skatina į muzikinį kūrinį žvelgti visapusės muzikinės kultūros kontekste.

260.1. Sąsajos su kitais mokomaisiais dalykais (C1).

260.2. Muzikinės kultūros pažinimas (C2).

261. Mokymo(si) turinys:

261.1. Muzikos teorijos pažinimas:

261.1.1. Muzikos kalbos pažinimas: muzikos garsynas, garso trukmės ir aukščio žymėjimas, alteracijos ženklai, enharmonija, melizmos, natų rašybos trumpinimo ženklai, kiti muzikos rašto ženklai, ritmas, metras, natų grupavimas, sinkopė, tempas.

261.1.2. Dermė, tonacija: dermė, mažoras, minoras, tonacija, lygiagrečiosios tonacijos, pentatonika, septynialaipsnės diatoninės dermės, diatonika, chromatiniai garsai, chromatinė gama.

261.1.3. Intervalai: melodiniai ir harmoniniai intervalai, paprastieji ir sudėtiniai intervalai, intervalų apvertimas, konsonansai ir disonansai, intervalų sprendimas.

261.1.4. Akordai: akordas, trigarsiai, trigarsių apvertimai, septakordai, septakordų apvertimai, akordų sprendimas.

261.2. Praktinių gebėjimų tobulinimas:

261.2.1. Atliekant užduotis taikomi muzikos teksto užrašymo ženklai, taisyklės, naudojama reikiama terminija, pateikiamuose pavyzdžiuose paaiškinamos naudojamų muzikos kalbos elementų sąsajos, apibūdinamas muzikinės medžiagos organizavimas.

261.2.2. Identifikuojamos mažoro ir minoro, diatonikos ir chromatikos sistemos, raštu sudaromi įvairių dermių garseliai. Naudojami reikiami terminai palyginant mažoro ir minoro, diatonikos ir chromatikos sistemų sandarą ir skirtumus.

261.2.3. Raštu ir žodžiu sudaromi paprastieji ir sudėtiniai intervalai dermėje ir nuo garso, taikomos nepastoviųjų ir disonansinių intervalų sprendimo taisykles.

261.2.4. Raštu ir žodžiu sudaromi trigarsiai ir septakordai su apvertimais dermėje ir nuo garso, taikomos nepastoviųjų ir disonansinių akordų sprendimo taisyklės.

261.3. Muzikos teorijos užduočių tarpdalykinis siejimas:

261.3.1. Analizuojamame pavyzdyje apibūdinami žinomi muzikos kalbos elementai, įvardijama jų reikšmė muzikos teorijos, harmonijos, muzikos kūrinių analizės dalykų kontekstuose.

261.3.2. Įvardijamos užrašomų ir analizuojamų muzikinių pavyzdžių dermės ir tonacijos. Muzikinis tekstas atliekamas solfedžiuojant, skambinant fortepijonu, pabrėžiant dermės laipsnių santykius, elementarius funkcinės sistemos principus bei muzikos sintaksės struktūrinius elementus.

261.3.3. Įvardijant muzikinių pavyzdžių dermę / tonaciją nustatomi ir atliekami naudojami intervalai (konsonansiniai, disonansiniai, paprastieji, sudėtiniai) ir jų jungimas / sprendimas, atsižvelgiant į muzikinio teksto organizavimą, funkcinės sistemos principus.

261.3.4. Įvardijant muzikinių pavyzdžių dermę/tonaciją nustatomi ir atliekami pagrindiniai akordai (trigarsiai, septakordai), jų apvertimai, sprendimai, atsižvelgiant į muzikinio teksto organizavimą, funkcinės sistemos principus.

262. Vertinimas – viena iš reikšminių ugdymo(si) proceso dedamųjų dalių, kuri užtikrina mokymosi pažangą bei kokybę. Ji suteikia galimybę stebėti mokinio pažangą, muzikinius pasiekimus, apibendrinti, planuoti, tobulinti ugdymo(si) procesą, jo turinį. Muzikos teorijos pamokose yra vertinamas mokymosi procesas, o ne prigimtiniai muzikiniai gabumai.

263. Per visą mokymosi laikotarpį taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, užtikrinant mokymosi motyvaciją, siekti aukštesnių pasiekimų rezultatų. Mokymosi laikotarpio (klasės, trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje rekomenduojama taikyti diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą.

264. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams į(si)vertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, kritiškai įsivertinti žinias, pasiekimus, taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti klasės draugų pasiekimus.

265. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams tiksliai paaiškinama, ką reikia atlikti, išdėstomi vertinimo kriterijai. Vertinant mokinius pabrėžiamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Mokinių pasiekimai, vertinimas ir stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

266. Pateikiami keturių pasiekimų lygių požymiai: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5−6, pagrindinis (3) lygis – 7−8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10. Jie skatins mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padės į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai yra orientacinio ir rekomendacinio pobūdžio (negali būti nekintami ir griežtai privalomi).

267. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raidė ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima: raidė nurodo pasiekimų sritį (A), pirmas skaičius (1) – pasiekimų grupę, antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

268. Pasiekimų lygių požymiai. I gimnazijos klasė:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos teorijos pažinimas (A)			
Įvardija elementarius muzikos teksto užrašymo ženklus, žino svarbiausius terminus (A1.1).	Išvardina ir apibūdina muzikos rašto simbolius, žino jų reikšmę, įvardija svarbiausius terminus (A1.2).	Paaiškina konkrečių pavyzdžių muzikos rašto simbolių ir svarbiausių terminų reikšmę (A1.3).	Susieja ir taiko muzikos teksto užrašymo ženklus ir taisykles, žino ir naudoja reikiamą terminiją (A1.4).
Pateikia kelis būdingiausius muzikos kalbos elementus (A2.1).	Pateikia ir apibūdina būdingiausius muzikos kalbos elementus (A2.2).	Suvokia ir paaiškina naudojamų muzikos kalbos elementų sąsajas (A2.3).	Suvokia ir paaiškina naudojamų muzikos kalbos elementų sąsajas, remdamasis jomis apibūdina muzikinės medžiagos organizavimo ypatumus (A2.4).
Praktinių gebėjimų tobulinimas (B)			
Atpažįsta ir raštu sudaro diatonines dermes, mažorines ir minorines tonacijas, paprastuosius intervalus ir akordus dermėje (B1.1).	Geba atpažinti ir raštu sudaryti dermių garsaeilius, mažorines ir minorines tonacijas, paprastuosius intervalus ir akordus dermėje (B1.2).	Geba atpažinti ir raštu sudaryti dermių garsaeilius, mažorines ir minorines tonacijas, paprastuosius ir sudėtinius intervalus, akordus dermėje ir nuo garso, taikyti nepastoviųjų ir disonansinių intervalų, akordų sprendimo taisykles (B1.3).	Suvokia mažoro ir minoro, diatonikos ir chromatikos sistemas, raštu sudaro įvairių dermių garselius, paprastuosius ir sudėtinius intervalus, akordus dermėje ir nuo garso, taiko nepastoviųjų ir disonansinių intervalų, akordų sprendimo taisykles (B1.4.)
Atpažįsta ir įvardija diatonines dermes, mažorinių ir minorinių tonacijų ypatybes, žino paprastųjų intervalų ir akordų sudarymo dermėje taisykles (B2.1.)	Atpažįsta ir apibūdina diatonines dermes, jų skirtumus, mažorinių ir minorinių tonacijų ypatybes, žino paprastųjų intervalų ir	Suvokia ir paaiškina mažorinių ir minorinių tonacijų skirtumus, intervalų, akordų sprendimo taisykles, įvairių dermių garsaeilių, paprastųjų ir sudėtinių intervalų, akordų	Suvokia ir vartodamas reikiamus terminus geba palyginti mažoro ir minoro, diatonikos ir chromatikos sistemų sandarą ir skirtumus (B2.4).

	akordų sudarymo dermėje taisykles (B2.2).	dermėje ir nuo garso konstravimo principus, naudoja reikiamą terminiją (B2.3).	
Muzikos teorijos užduočių tarpdalykinis siejimas (C)			
Įvardija žinomas muzikines struktūras, tačiau pasitaiko klaidų jas atliekant raštu, žodžiu, skambinant (C1.1).	Geba atlikti ir analizuoti muzikines struktūras / tekstą, teoriniu, harmoniniu, muzikos analizės aspektais, apibūdina melodiją, melodinę liniją (C1.2).	Atpažįsta ir apibūdina žinomus muzikos kalbos elementus analizuojamame muzikos pavyzdyje, geba jį atlikti, paaiškina būdingiausių elementų reikšmę muzikos teorijos, harmonijos, analizės kontekstuose, įvardija muzikos sintaksės bruožus (C1.3).	Atpažįsta ir apibūdina žinomus muzikos kalbos elementus analizuojamame muzikos pavyzdyje, geba jį atlikti, paaiškina visų elementų reikšmę muzikos teorijos, harmonijos, analizės kontekstuose, įvardija muzikos sintaksės bruožus (C1.4).
Išvardija klausomo, analizuojamo muzikinio pavyzdžio elementariąsias raiškos priemones (C2.1).	Atpažįsta ir apibūdina analizuojamo muzikinio pavyzdžio raiškos priemones, jų reikšmę ir svarbą bendroje muzikos organizavimo ir atlikimo eigoje (C2.2).	Gan gerai apibūdina muzikinių pavyzdžių muzikos kalbos elementariuosius bruožus, geba juos lyginti tarpusavyje, suvokia skirtingų laikotarpių būdingiausius stiliaus bruožus ir jų reikšmę muzikos atlikimui (C2.3.)	Puikiai apibūdina muzikinių pavyzdžių muzikos kalbos bruožus, geba juos lyginti tarpusavyje, suvokia skirtingų laikotarpių būdingiausius stiliaus bruožus ir jų reikšmę muzikos atlikimui (C2.4).

DEVINTASIS SKIRSNIS
HARMONIJOS DALYKAS

269. Harmonija – Programos privalomas dalykas.

270. Dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams nuosekliai ir sistemingai ugdytis harmonijos dalyko gebėjimus, muzikinį raštingumą, muzikinę atmintį, muzikos kalbos pažinimą, sąmoningą muzikos klausymąsi, muzikos suvokimo patirtį.

271. Harmonijos pamokose mokiniai mokosi skambinti, harmonizuoti muzikinius pavyzdžius, lavina analizės įgūdžius, techninius gebėjimus.

272. Patalpoje, kurioje vyksta harmonijos pamokos, turi būti instrumentas (pianinas, fortepijonas ar kitas muzikos instrumentas), lenta su penklinėmis arba interaktyvi lenta, garso įranga (sistema), kompiuteris su muzikine programine įranga, interneto prieiga ir daugialypės terpės projektoriumi, pagal galimybes – planšetiniai kompiuteriai su rašikliais. Patalpa turi būti erdvi, pritaikyta grupiniams užsiėmimams su galimybe judėti.

273. Pamokose naudotini aktyvūs mokymo(si) metodai, kurie atitinka vaiko raidos ypatumus, suteikia galimybes mokytis savarankiškai. Jie parenkami atsižvelgiant į pamokos turinį, mokinių gebėjimus bei poreikius. Parenkamos nuosekliai sudėtingėjančios harmonijos pamokos metu skiriamos užduotys. Lavinami audijavimo gebėjimai – mokoma(si) klausyti, suvokti girdimą muzikinį tekstą. Įvairių akordų junginių ir sekvencijų skambinimo užduočių kontekste aktyviai lavinama muzikinė atmintis, tinkamas harmoninės progresijos įsisąmoninimas, turtinamas muzikos kalbos žodynas. Pamokose harmonizuojama skambinant ir raštu.

274. II–IV gimnazinėse klasėse mokiniai vertinami atsižvelgiant į visų ugdymo sričių pasiekimus: skambinimą, harmonizavimą, muzikinio teksto suvokimą ir gebėjimą taikyti išmoktas taisykles. Vertinimu siekiama kelti mokinių mokymosi motyvaciją, pasitikėjimą savo jėgomis. Vertinamos ne tik žinios, gebėjimai, bet ir motyvuotas darbas pamokoje, daroma pažanga. Taikomas formuojamasis vertinimas, grindžiamas mokinio ir mokytojo bendradarbiavimu, nuolat įvertinant situaciją ir teikiant grįžtamąjį ryšį. Diagnostinis mokinių pasiekimų vertinimo būdas taikomas baigiant koncentrą.

275. Harmonijos pamokose siekiama glaudaus ryšio su kitais muzikos dalykais. Tai suteikia mokiniui išsamesnį muzikos kūrinių suvokimą, stiprina tarpdalykinius ryšius bei bendrą muzikinio parengimo kokybę. Į harmonijos pamoką integruojami elementariosios muzikos teorijos, polifonijos, harmonijos, muzikos istorijos, muzikos kūrinių analizės elementai. Su mokiniais aptariamos harmonijos pamokose įgytos patirties pritaikymo kituose dalykuose galimybės.

276. Pamokose iš natų analizuojami žinomi ir nežinomi natų tekstai. Vengiama per sunkių, neįveikiamų ar per lengvų užduočių. Mokiniai supažindinami su harmonizavimo, skambinimo, analizavimo, mokymosi strategijomis.

277. II–IV gimnazinėje klasėse, pradėjus naują ugdymo pakopą, mokiniams sudaroma galimybė likviduoti mokymosi spragas, lavinti ir plėtoti savo gebėjimus – parengiami išlyginamieji moduliai. Išlyginamųjų modulių tikslas – išsiaiškinti gebėjimų ir žinių trūkumus bei šalinti juos.

278. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: Harmoninė analizė; Skambinimas instrumentu; Harmonizavimas raštu. Lavinami harmonizavimo, skambinimo, analizės įgūdžiai, diatoninės ir chromatinės sistemos suvokimas. Ugdomas išgirsto muzikinio teksto pažinimas ir jo suvokimas, interpretacijos kompetencijos, muzikos kalbos elementų kultūrinis pažinimas. Vertinant mokinių harmonizavimo, skambinimo, bei analizavimo pasiekimus, apibendrinus skirtingų veiklos sričių įvertinimus, nustatomas harmonijos dalyko įvertinimas, atitinkantis mokinių pasiekimų lygmenį.

279. Dalyko tikslas – tikslingai organizuotomis harmonijos pamokos veiklomis padėti mokiniams tobulintis muzikinę klausą, ugdytis muzikinį mąstymą, savarankišką, kritiškai mąstančią asmenybę, įgyti muzikos rašto ir muzikos teorijos žinių, puoselėti estetinę patirtį, jos suvokimą.

280. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

280.1. įgyvendina muzikavimo patirtį visiškai atskleisdami muzikos kalbos elementų struktūrines dermes, dalyvauja muzikos suvokimo procesuose, atskleidžia muzikuojančios asmenybės brandą, kompetencijas;

280.2. puoselėja socialinės sanglaudos aspektus, įgyvendina pažintinio tobulėjimo kompetencijas plėsdami savo muzikinį akiratį;

280.3. suvokia metro, ritmo, harmoninės kaitos sąveikos dėsningumus ir nuosekliai savarankiškai geba lavinti muzikos suvokimą teoriniu aspektu, atlikti įvairaus sudėtingumo užduotis, reflektuoti mokymosi sėkmes ir sunkumus.

281. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

281.1. plėtoja harmonizavimo, skambinimo ir analizavimo gebėjimus, sugeba tinkamai diferencijuoti mokymosi turinio sudėtingumą, savarankiškai identifikuodami asmeninės mokymosi raidos etapus, tinkamai pasirinkti ansamblinius vokalinius muzikinius pavyzdžius atlikti su kitais mokiniais kaip besiformuojanti individuali asmenybė sociokultūriniame muzikiniame kontekste;

281.2. supranta ir analizuoja girdimą muzikos tekstą, lavina muzikinę atmintį, vidinę klausą, plėtoja gebėjimą įsigilinti, kritiškai vertinti muzikinius reiškinius istoriniame muzikos kalbos elementų kontekste;

281.3. mokosi pasirinkti veiksmingas mokymosi strategijas, sąmoningai dalyvauti atlikdami kūrybines užduotis, ugdantis pagarbą ir toleranciją.

282. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

282.1. Pažinimo kompetencija. Per harmonijas pamokas pažinimo kompetenciją mokiniai ugdosi įgydami muzikos teorijos ir muzikos atlikimo praktinių žinių. Harmonizuodami, skambindami instrumentu, klausydami, analizuodami muzikinį tekstą, mokiniai puoselėja turimus muzikinius gebėjimus, juos stiprina, ieško tinkamiausių būdų, metodų asmeninei mokymosi kokybei, patirčiai gerinti. Nagrinėdami pamokos metu pateikiamus pavyzdžius muzikos kalbos elementų, muzikinių struktūrų atpažinimo aspektu, taikydami tinkamą muzikinį žodyną, integruodami atlikimo patirtį, mokosi vertinti, o taip pat plėtoti kritinį mąstymą. Harmonijos pamokose pateikiami muzikiniai tekstai, apimantys skirtingas muzikines epochas ir integruojantys daugialypę muzikinių teorinių reiškinių įvairovę, skatina mokinius muziką suvokti kintančiame kultūriniame kontekste, atpažinti tolimąsias ir artimąsias sąsajas.

282.2. Kūrybiškumo kompetencija. Harmonijos pamokose kūrybiškumas sietinas su daugeliu atliekamų veiksenų: muzikinių pavyzdžių atlikimu prieš analizuojant juos ar pačios analizės metu, o taip pat muzikinio pavyzdžio nagrinėjimu klausa ir iš natų. Kūrybinio proceso metu taikomos muzikos teorijos žinios, kurios leidžia tinkamai suvokti muziką muzikos kalbos aspektais, identifikuoti muzikines struktūras, pasirinkti tinkamus atlikimo metodus, kurie skatina mokinio kūrybines idėjas, jų įgyvendinimą, realizavimą užduoties atlikimo metu. Pamokos metu taip pat taikomos tiesioginės kūrybinės užduotys, formuojant tinkamą muzikos kalbos elementų funkcijos suvokimą, jų tarpusavio simbiozę ir sąveiką. Atitinkamas ugdymas leidžia veikti savarankiškai, lanksčiai, kūrybingai naudoti muzikinės raiškos priemones, panaudoti kitose atliekamose veiksenose, perkopiant specializuoto muzikinio švietimo ribas. Kūrybiškumas ugdomas mokantis, vertinant savo asmeninius pasiekimus, pasitelkiant šiuolaikines technologijas, jų galimybes.

282.3. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinė kompetencija apima tris pagrindines sritis: žinias, gebėjimus, vertybines nuostatas. Jomis yra skatinamas kultūrinis išprusimas, raiška ir sąmoningumas. Harmonijos pamokose mokiniai įsisavina skirtingų epochų muzikinius pavyzdžius kaip svarbią kultūros dalį, ugdo kultūrinės įvairovės suvoktį. Ugdant kultūrinę kompetenciją siekiama išvengti kultūrinio stereotipinio, neempatiško supratimo. Atlikdami įvairių tautų nacionalinių mokyklų muziką, ją analizuodami greta Lietuvos muzikinių pavyzdžių, įgyja kultūrinių jungčių sampratą kintančiame epochų kontekste. Formuojant kultūrines kompetencijas, pasitelkiant teorinę, kūrybinę kompetenciją, mokiniai formuojasi muzikinį vertybinį pamatą socialinės ir kultūrinės elgsenos plotmėje.

282.4. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Mokiniai, atlikdami užduotis, mokosi bendradarbiauti, priimti bendruosius sprendimus, diskusijų metu – spręsti iškilusias problemas. Muzikos klausymo, atlikimo, vertinimo metu mokosi ugdyti socialinės empatijos gebėjimus. Pažindami įvairių tautų muziką, stilius, sugeba įžvelgti kultūrinius, socialinius skirtumus, priimti skirtybes motyvuotos tolerancijos aspektu. Ugdymosi proceso metu, per harmonijos pamokas, mokiniai išmoksta priimti jų jėgas atitinkančius iššūkius, reikšti savo muzikines įžvalgas viešai, taip gilindami savižiną nuolatiniame asmenybės augimo procese. Atitinkamas požiūris skatina tinkamą savivertės suvokimą socialiniame, kultūriniame kontekste, ugdo sprendimų priėmimo adekvatumą atsižvelgiant į aplinkybes. Visų šių kompetencijų taikymas sudaro sąlygas plėtoti kultūrinės muzikinės higienos kasdieniniame gyvenime taikymą.

282.5. Komunikavimo kompetencija. Muzika – neverbalinė komunikacinė priemonė, cirkuliacinė informacijos sklisties grandinė (šifruotojas-atlikėjas-dešifruotojas). Harmonijos pamokose analizuodami, atlikdami muzikinius pavyzdžius mokiniai mokosi tinkamai perteikti muzikiniu tekstu koduojamą informaciją, pasitelkdami tikslumą, preciziką, teorines žinias, rišliai atskleisti prasminius muzikinius minties vienetus, sujungiant į vientisą uždarą muzikinę formą. Analizuojant muzikinius pavyzdžius, tinkamai identifikuojant mikro ir makrostruktūras, pasitelkus teorinius įrankius, ugdomas kryptingas muzikos suvokimas, leidžiantis tiksliai perteikti girdimą muzikinį tekstą atlikimu kaip komunikacijos forma. Tokiu būdu gilinami ne tik verbaliniai, bet ir emociniai komunikaciniai gebėjimai, muzikinis raštingumas, perteikiamos muzikinės minties tikslumas, rišlumas.

282.6. Pilietiškumo kompetencija. Harmonijos pamokose pilietiškumas yra ugdomas per autorystės, įvairių kultūrų muzikos pagarbą ir jos užimamos reikšmės sociokultūriniame kontekste suvokimą. Pasitelkiami muzikiniai pavyzdžiai, kurie yra atliekami įgyvendinant harmonijos pamokos siekiamus rezultatus, ugdant muzikinius gebėjimus, skatina pilietinio bendruomeniškumo ir savimonės kompetencijų įgijimą. Įvairių tautų muzikiniai pavyzdžiai mokiniui suteikia galimybes plėsti simbolikos muzikoje kaip kultūrinio paveldo, konotacijos aprėptis. Atliekant ir analizuojant įvairių tautų (etninės ir profesionaliosios) muzikinius pavyzdžius, išugdomas atitinkamas tautinis muzikos pažinimas – jai būdingų muzikos kalbos elementų specifinė sklaida muzikos kūrinio audinyje.

282.7. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninių technologijų kompetencijos harmonijos pamokoje apima įvairias veiklos rūšis: muzikinių kūrinių paiešką, analizavimą, harmonizavimo užduočių atlikimą, teorinės medžiagos mokymąsi, muzikinių kontekstų pažinimą, garsinio ir vaizdinio dokumento įrašymą ir t. t. Naudodami skaitmenines technologijas, mokiniai išmoksta ne tik disponuoti skaitmeniniais muzikiniais parametrais, bet ir tinkamai suprasti autorinių teisių svarbą, skaitmeninės medžiagos publikavimo internetinėje erdvėje niuansus, kuriuos reguliuoja autorinės ir gretutinės teisės. Išmaniųjų priemonių dėka skatinamas kūrybinis potencialumas, pažintinė, kultūrinė ir kitos kompetencijos.

283. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

284. Harmoninė analizė (A). Ugdant mokinių muzikinių pavyzdžių analizavimo gebėjimus, atsižvelgiant į turimą ir norimą išugdyti muzikavimo patirtį, visos užduotys pateikiamos nuosekliai, t. y. sudėtingėjimo tvarka. Analizuojami muzikiniai pavyzdžiai siejami su mokinio atliekamais muzikiniais kūriniais, kurie atitinka mokinių gebėjimų vystymosi raidą, stiprina muzikos atlikimo techniką, užtikrinant galimybę muzikuoti individualiai. Mokiniai analizuoja, aptaria ir vertina pavyzdžius, atsižvelgdami į muzikinio teksto kontekstą. Analizė įgalina mokinių stiliaus pojūtį, profesionalumą, kuris reikalingas stiprinant muzikinio atlikimo praktiką. Harmoninės analizės tarpdalykinis siejimas leidžia besąlygiškai tapatintis su muzikiniu tekstu, įsisavinti pamokoje ugdomas kompetencijas, tai sieti su vaizduote, tobulėti, skatinti sėkmės pojūtį. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

284.1. Harmoninės analizės tikslumas (A1).

284.2. Harmoninės kalbos suvokimas (A2).

284.3. Harmoninės analizės tarpdalykinis siejimas (A3).

285. Skambinimas instrumentu (B). Skambinimo gebėjimų lavinimas leidžia ugdyti mokinio sąmoningą muzikos kūrinių atlikimo praktiką, formuoja kritišką mąstymą, vertinimą. Harmonijos pamokose įgytos intonavimo kompetencijos suteikia galimybę puoselėti muzikinio teksto švaros, higienos, jautraus, sąmoningo muzikos kūrinio atlikimo techniką, formuoja vidinę muzikinę klausą. Įsisavindami muzikos kalbos elementus, juos atlikdami gali identifikuoti klausomuose muzikiniuose pavyzdžiuose. Kūrybinės užduotys, siejamos su mokomosiomis užduotimis, teorine medžiaga, skatina mokinį naudotis įgytais įgūdžiais, giliau ir intymiau pažinti muzikinį tekstą. Pasiekimai nusakomi trimis vidiniais požymiais: muzikos kalbos elementų ir struktūrų taikymu, gebėjimu atlikti pavyzdžius, tinkamai priimti teorija grįstus sprendimus, vertinti. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

285.1. Harmonijos taisyklių taikymas (B1).

285.2. Atlikimo tikslumas (B2).

285.3. Muzikinės faktūros taikymas (B3).

286. Harmonizavimas raštu (C). Šios pasiekimų srities paskirtis yra lavinti harmoninės kaitos ir harmonijos dėsningumų suvokimą, ugdyti sąmoningą muzikos atlikėją ir klausytoją, gebantį tinkamai identifikuoti girdimus ir matomus muzikos kalbos elementus, juos sieti į prasminius muzikinius vienetus. Viena svarbiausių harmonizavimo konsideracijų – harmoninės tėkmės paisymas, kurį užtikrina trys pagrindiniai aspektai: melodinės linijos suvokimas, metro ir ritmo kaita, tinkamas identifikavimas įvardinant girdimą arba siekiamą garsinį rezultatą. Mokymosi proceso metu harmonizavimo ir kūrybiškumo ugdymo rezultatai apibendrinami raštu ar skambinant. Muzikinių pavyzdžių harmonizavimas leidžia tinkamai identifikuoti mokymosi sunkumus, sėkmes, ugdyti kritišką mąstymą ir muzikinį mąstymą. Šios pasiekimų srities mokinių pasiekimai:

286.1. Harmonijos taisyklių taikymas (C1).

286.2. Harmonizuojamos muzikinės medžiagos harmoninės tėkmės suvokimas (C2).

286.3. Kūrybiškumas (C3).

287. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas vienerius metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui A) žymima pasiekimų sritis, raide ir skaičiumi (pavyzdžiui A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

Pasiekimas	Pasiekimų raida		
	II gimnazijos klasė	III gimnazijos klasė	IV gimnazijos klasė
Harmoninė analizė (A)			
Harmoninės analizės tikslumas (A1).	Gan tiksliai analizuoja nesudėtingus periodo apimties muzikinius pavyzdžius. Keletą akordų nustato netiksliai. Atpažįsta kadencijas ir jų rūšis. (A1.3).	Tiksliai analizuoja periodo apimties muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja sudėtingesnes kadencijas ir jų rūšis, panaudotus akordus. Geba tinkamai nustatyti sakinių ir periodų pabaigas. (A1.3).	Gan gerai harmoniškai analizuoja didesnės apimties nei periodas muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja įvairaus pobūdžio kadencijas, neakordinius garsus, muzikines faktūras. (A1.3).
Harmoninės kalbos suvokimas (A2).	Analizuodami periodo apimties muzikinius pavyzdžius, tinkamai identifikavę kadencijas, geba nurodyti muzikinių sakinių periode pradžią ir pabaigą, muzikinės minties užbaigtumo laipsnį (A2.3).	Tinkamai suvokia harmoninės tėkmės ypatybes, geba nurodyti šalutinių dermės akordų muzikiniuose pavyzdžiuose naudojimo tikslą (A2.3).	Gan gerai suvokia harmoninės kalbos ypatybes ir geba apibendrinti muzikinių kūrinių autorių pasirinkimus naudoti tam tikrą harmoninę progresiją. Analizuodami geba aptarti formos, harmoninės tėkmės ir muzikinės faktūros aspektus (A2.3).
Harmoninės analizės tarpdalykinis siejimas (A3).	Pasitelkdamas kitų mokomųjų dalykų žinias geba trumpai paaiškinti analizuojamo kūrinio muzikinių sakinių tapatumą literatūroje, gali rasti pavienius muzikinius pavyzdžius gan panašios struktūros, atliekamuose muzikiniuose kūriniuose (A3.3).	Geba tarpdalykiškai sieti harmonijos mokomąjį dalyką, atlikdamas analizės užduotis, su muzikos kūrinių analizės, muzikos istorijos dalykais. Apibendrina analizuojamus kūrinius ir ieško sąsajų su atliekama muzikine medžiaga muzikos kalbos elementariuoju aspektu (A3.3).	Analizuodamas muzikinius pavyzdžius harmoniniu aspektu atlieka prielaidas, kurios būtų susijusios su kitais mokomaisiais dalykais, kaip Muzikos istorija ar Muzikos kūrinių analize. Geba išskirti skiriamuosius muzikinius harmoninės kalbos epochos bruožus (A3.3).

Skambinimas instrumentu (B)			
Harmonijos taisyklių taikymas (B1).	Skambina trijų akordų junginį be klaidų, tinkamai taiko žinomus akordų jungimo būdus, bet netaiko šuolinio akordų jungimo. Geba savarankiškai pateiktą akordų junginį užbaigti pusine ir baigiamąja kadencijomis (B1.3).	Tinkamai taiko harmonijos taisykles, geba panaudoti sudėtingesnius junginius tiek akordinės, tiek derminės struktūros atžvilgiu. Akordus jungia pasirenkant kuo įvairesnius jungimo būdus, naudoja šuolius viduriniuose balsuose (B1.3).	Taiko harmonijos dalyko mokymosi metu išmoktas taisykles, skambindami geba panaudoti ne tik šalutinius dermės akordus, bet taip pat įterpti nukrypimus į pirmojo giminystės laipsnio tonacijas, naudoti tokius akordų jungimo būdus, naudoja šuolius viduriniuose balsuose (B1.3).
Atlikimo tikslumas (B2).	Akordų junginius ir sekvencijas skambina pateiktu vidutiniu tempu, keliose sekvencijos grandyse sulėtėja (B2.3).	Sekvencijas ar akordų junginius skambina vidutiniu tempu. Geba sekvencijos grandies ar akordų junginio pabaigoje savarankiškai panaudoti kadencijas (B2.3).	Geba tiksliai atlikti skambinimo užduotis nurodytu vidutiniu tempu. Tinkamai, atsižvelgiant į takto dalių kaitą, taiko harmonijas taisykles. Taip pat geba savarankiškai panaudoti įvairias kadencijų rūšis skambinamų sekvencijų ar akordų junginių pabaigose (B2.3).
Muzikinės faktūros taikymas (B3).	Skambindami akordų junginius ir sekvencijas naudoja akordinę faktūrą, tinkamai išlaiko klavišų spaudimo koordinaciją (B3.3).	Atsižvelgiant į akordų junginio ar sekvencijos specifiką, taiko akordinę faktūrą, geba ją paįvairinti ritmine figūracija. Skambina vidutiniu tempu (B3.3).	Skambinimo užduočių atlikimo metu geba taikyti nurodytą faktūrą: akordinę, ritminę, harmoninę figūraciją (B3.3).
Harmonizavimas raštu (C)			
Harmonijos taisyklių taikymas (C1.).	Harmonizuojant melodiją ir/ar bosą taiko išmoktas akordų jungimo taisykles, geba panaudoti šuolius viduriniuose balsuose, pasitaiko viena ar	Taiko harmonijos pamokoje išmoktas taisykles harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Naudoja ne tik pagrindinius,	Taiko harmonijos pamokoje įgytas žinias ir gebėjimus harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Geba panaudoti neakordinius

	dvi harmonizavimo klaidos (C1.3).	bet ir šalutinius dermės akordus. Viename iš apatinių balsų, savarankiškai, panaudoja bent vieną neakordinį garsą: paruoštąjį užlaikomąjį ar pagalbinį toną (C1.3).	garsus viename iš apatinių balsų: paruoštuosius ir neparuoštuosius užlaikomuosius, pagalbinius tonus, anticipacijas, grupetus, laisvus pagalbinius ir pereinamuosius tonus (C1.3).
Harmonizuojamos muzikinės medžiagos harmoninės tėkmės suvokimas (C2).	Atsižvelgdamas į muzikinę tėkmę tinkamai identifikuoja muzikinio vystymo aspektus, pasirinkdamas geriausią harmoninės progresijos akordų panaudojimą, harmonizavimo metu gali neidentifikuoti vienos tipiškosios melodinės slinkties (C2.3).	Tinkamai taiko harmoninės tėkmės vystymą, atsižvelgdamas į melodijos specifiką. Pasirenkami akordai, jų junginiai ar jungimo būdai sustiprina norimą išreikšti muzikinę mintį. Identifikuoja ekspozicinės ir kadencinės harmonijos specifiką, akordų naudojimo logiką jose. Atpažįsta pagrindines tipiškąsias melodines slinktis, jas telkiasi kurdamas nuoseklų harmoninį vystymą (C2.3).	Tinkamai suvokia pateikiamą harmonizuojamą muzikinę medžiagą melodinės, harmoninės tėkmės atžvilgiu. Tinkamai renkasi naudojamus akordus ar jų junginius. Geba sudaryti matomus nukrypimus, moduliaciją (C2.3).
Kūrybiškumas (C3).	Geba žvelgti kūrybiškai į raštu atliekamas harmonizavimo užduotis, pateikia pagrįstus argumentuotais akordų pasirinkimus ar jų junginius. Geba raštu sukurti periodo apimties harmoninius pavyzdžius (C3.3).	Atlikdamas kūrybines užduotis demonstruoja harmonijos dalyko išmanymą, geba sukurti periodo apimties muzikinius pavyzdžius, panaudoti bent kelis neakordinius garsus apatiniuose balsuose, taiko akordinę faktūrą (C3.3).	Geba sukurti periodo apimties muzikinius pavyzdžius. Naudoja, nukrypimus, moduliacijas ir bent keletą neakordinių garsų (C3.3).

288. Mokymo(si) turinys. II gimnazijos klasė:

288.1. Harmoninės kalbos suvokimas. Harmonija, mokyklinė harmonija, sąskambis, akordai ir jų rūšys, akordo tonai, akordo apvertimai, akordo melodinė padėtis (pozicija), keturbalsis akordo išdėstymas, siauras ir platus akordo išdėstymas, melodinis ir harmoninis akordų jungimas, balsų kryžiavimas, pagrindinių dermės kvintakordų funkcinė sistema, kvintakordų tarpusavio santykis, akordo tonų pertvarkymas, harmonizavimas pagrindiniais dermės kvintakordais, tercijų šuoliai, periodas, kadencinė ir ekspozicinė harmonija, sekstakordai, sekstakordo jungimas su šuoliais, minoro ypatybės.

288.2. Harmoninė analizė. Harmoniškai analizuojami nesudėtingi periodo apimties muzikiniai pavyzdžiai, identifikuojamos kadencijos ir jų rūšys, panaudoti akordai. Ugdomas harmoninės kalbos vystymo suvokimas, kurio metu naudojant kūrybines užduotis, besimokantysis pademonstruoja žinias, išugdytus gebėjimus, interpretuoja kultūrinių, tautinių ryšių aspektu, taikomos Muzikos teorijos pamokoje įgytos žinios.

288.3. Skambinimas instrumentu. Skambinami nesudėtingi dviejų–trijų akordų junginiai akordine faktūra. Naudojami kvintakordai, sekstakordai, melodinis ir harmoninis, nuoseklusis ir šuoliškasis jungimo būdai. Taikomas sekvencinis skambinimo būdas: chromatinės, transponuojančios ir diatoninės sekvencijos.

288.4. Harmonizavimas raštu. Melodijos ir / ar boso harmonizavimas įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis naudojant kvintakordus, sekstakordus, jungiant harmoniškai, melodiškai, nuosekliai ir šuoliškai. Ugdomas tinkamas harmoninio vystymo ir jo logikos paisymas, kadencinės harmonijos suvokimas.

289. Mokymo(si) turinys. III gimnazijos klasė:

289.1. Harmoninės kalbos suvokimas. Pereinamieji ir pagalbiniai kvartsekstakordai, dominantės septakordas ir jo apvertimų sprendimai nuosekliai ir šuoliškai, šalutiniai dermės kvintakordai ir sekstakordai, šalutiniai dermės septakordai ir jų apvertimai.

289.2. Harmoninė analizė. Harmoniškai analizuojami periodo apimties muzikiniai pavyzdžiai ar jų dalys, identifikuojamos sudėtingesnės kadencijos ir jų rūšys, panaudoti akordai, taikomos Muzikos teorijos žinios, naudojamas Muzikos kūrinių analizės pamokoje įgytas žodynas. Atliekamos kūrybinės užduotys, t. y. harmoniškai analizuojami atliekami muzikiniai kūriniai, sprendžiami kūrybiniai uždaviniai. Analizės metu siekiama išugdyti muzikinėms epochoms būdingus bendruosius skiriamuosius harmoninės kalbos bruožus.

289.3. Skambinimas instrumentu. Skambinami dviejų–keturių akordų junginiai akordine faktūra, įvairios kadencijos. Didelis dėmesys skiriamas akordų santykiui, funkcijai, keturgarsiams akordams rengti, jungti ir keturiems sprendimo būdams: dominantiniam, mišriam, plagaliniam ir subdominantiniam. Taikomas sekvencinis skambinimo būdas: chromatinės, transponuojančios ir diatoninės sekvencijos.

289.4. Harmonizavimas raštu. Melodijos ir / ar boso harmonizavimas įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis taikant turimas ir naujai įgytas žinias, pasitelkiant pereinamuosius ir pagalbinius kvartsekstakordus, dominantės septakordą ir jo apvertimus, šalutinius kvintakordus, sekstakordus su apvertimais. Tinkamas ekspozicinės ir kadencinės harmonijos suvokimas, muzikinės harmoninės tėkmės paisymas priimant su harmonizavimu susijusius sprendimus.

290. Mokymo(si) turinys. IV gimnazijos klasė:

290.1. Harmoninės kalbos suvokimas. Pereinamieji ir pagalbiniai kvartsekstakordai, dominantės septakordas ir jo apvertimų sprendimai nuosekliai ir šuoliškai, šalutiniai dermės kvintakordai ir sekstakordai, šalutiniai dermės septakordai ir jų apvertimai.

290.2. Harmoninė analizė. Harmoniškai analizuojami periodo apimties muzikiniai pavyzdžiai ar jų dalys, identifikuojamos sudėtingesnės kadencijos ir jų rūšys, panaudoti akordai, taikomos Muzikos teorijos žinios, naudojamas Muzikos kūrinių analizės pamokoje įgytas žodynas. Atliekamos kūrybinės užduotys, t. y. harmoniškai analizuojami atliekami muzikiniai kūriniai, sprendžiami kūrybiniai uždaviniai. Analizės metu siekiama išugdyti muzikinėms epochoms būdingus bendruosius skiriamuosius harmoninės kalbos bruožus.

290.3. Skambinimas instrumentu. Skambinami dviejų–keturių akordų junginiai akordine faktūra, įvairios kadencijos. Didelis dėmesys skiriamas akordų santykiui, funkcijai, keturgarsių akordų rengimui, jungimui ir keturiems sprendimo būdams: dominantiniam, mišriam, plagaliniam ir subdominantiniam. Taikomas sekvencinis skambinimo būdas: chromatinės, transponuojančios ir diatoninės sekvencijos.

290.4. Harmonizavimas raštu. Melodijos ir / ar boso harmonizavimas įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis taikant turimas ir naujai įgytas žinias, pasitelkiant pereinamuosius ir pagalbinius kvartsekstakordus, dominantės septakordą ir jo apvertimus, šalutinius kvintakordus, sekstakordus su apvertimais. Tinkamas ekspozicinės ir kadencinės harmonijos suvokimas, muzikinės harmoninės tėkmės paisymas priimant su harmonizavimu susijusius sprendimus. Viename iš apatinių balsų naudojami neakordiniai garsai: paruoštieji užlaikomieji, pagalbiniai tonai.

291. Vertinimas – viena iš reikšminių ugdymo(si) proceso dedamųjų dalių, kuri užtikrina mokymosi pažangą bei kokybę. Ji suteikia galimybę stebėti mokinio pažangą, muzikinius pasiekimus, apibendrinti, planuoti, tobulinti ugdymo(si) procesą, jo turinį. Harmonijos pamokose yra vertinamas mokymosi proceso tęstinumas, o ne prigimtiniai muzikiniai gabumai. Viso mokymosi laikotarpio metu taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, užtikrinant mokymosi motyvaciją siekti aukštesnių pasiekimų rezultatų. Mokymosi laikotarpio (klasės, trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje rekomenduojama taikyti diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą. Gimnazijos klasėse rekomenduojama, bendru mokytojo ir mokinių sutarimu, taikyti kaupiamojo balo sistemą, kuri įgalintų mokinių bendradarbiavimą priimant sprendimus, nustatant įvertinimo procentines dalis, ir ugdytų atsakingą požiūrį į nuoseklią mokymosi raidą. Taikant kaupiamojo balo sistemą harmonijos pamokose, pusmečio pabaigoje, yra skiriama kūrybinė užduotis savarankiškai sukurti muzikinį pavyzdį, kuris sudarytų dalį galutinio įvertinimo. Tokiu būdu užtikrinamas galutinis muzikos kalbos elementų įsisavinimo rezultatas taikant praktikoje. Atitinkamai mokiniai skatinami veiksmingai bendradarbiauti ugdant motyvaciją, socialinę sanglaudą, individualumą, pažintinį tobulėjimą.

292. Pateikiami keturių pasiekimų lygių požymiai: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10. Jie skatins mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padės į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai yra orientacinio ir rekomendacinio pobūdžio (negali būti nekintami ir griežtai privalomi); vertinant mokinių pasiekimus, derėtų jautriai atsižvelgti į klasės sudėtį (socialinė, etninė ir religinė, vaikai su specialiaisiais poreikiais), poreikių ir pomėgių įvairovę, individualius mokinių muzikinius gebėjimus ir pasirengimą. Klasės bendruomenė skatinama kurti ir svarstyti sau tinkamus vertinimo kriterijus ir jų aprašus, taip ugdant kritinio mąstymo ir vertinimo gebėjimus. Pažymėtina, kad vertinamas ne mokinių muzikalumas, o jų žinios, įgūdžiai, gebėjimai įvairiose muzikinėse veiksenose – atlikimo, kūrybos, muzikos pažinimo ir kultūrinių kontekstų vertinimo. Todėl dėl veiklų įvairovės sėkmę gali patirti įvairių gabumų mokiniai.

293. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, adekvačiai ir kritiškai vertinti savo žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą,

jautriai ir taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti savo klasės draugus. Atsižvelgiant į muzikos dalyko pobūdį ir individualius vaikų gebėjimus, rekomenduojama vertinti ne vien galutinį mokymosi rezultatą (žinios, atliktos užduotys ir muzikiniai pasiekimai), bet ir patį muzikos mokymosi, muzikavimo ir muzikinės kūrybos procesą. Tokia vertinimo nuostata skatina mokinių saviugdą ir mokymosi motyvaciją, padeda augti jų savimonei ir savivertei, leidžia patirti muzikavimo praktikos teikiamą džiaugsmą.

294. Pradedant ugdymo(si) procesą nustatomi aiškūs ir objektyvūs vertinimo kriterijai, pristatomi mokiniams, kurie atitinka šioje programoje įvardintus pasiekimus kiekvienam koncentrui. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Vertinimo metu mokiniai skatinami reflektuoti ir įsivertinti. Mokytojo vertinimo metu pabrėžiama mokinio pažanga, pasiekimai. Mokinių ugdymo pasiekimai, vertinimas, stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

295. Vidurinio ugdymo programą pasirenka skirtingų gebėjimų mokiniai. Todėl pradedant įgyvendinti programą tikslinga taikyti diagnostinį vertinimą, kuris skirtas išsiaiškinti mokinių žinių ir gebėjimų lygį. Atsižvelgiant į mokinių gebėjimų lygį, kartu su ugdytiniais, gali būti koreguojamas ir tikslinamas programos turinys. Įgyvendinant programą rekomenduojama taikyti formuojamąjį vertinimą, kuris mokiniams padėtų suprasti savo mokymosi tikslus ir uždavinius, kryptingai tobulėti. Siūloma taikyti kaupiamąją vertinimo sistemą, o mokslo metų pabaigoje apibendrinti kartu su kūrybine užduotimi galutinį įvertinimą.

296. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginiu (pavyzdžiui A1.3) – žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius nurodo pasiekimą (1), o antrasis skaičius (3) – pasiekimų lygį.

297. Pasiekimų lygių požymiai. II gimnazijos klasė:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Harmoninė analizė (A)			
Geba analizuoti sakinio apimties nesudėtingus muzikinius pavyzdžius. Pasitaiko klaidų nustatant akordus. Identifikuoja pusinę kadenciją (A1.1).	Patenkinamai analizuoja nesudėtingus periodo apimties muzikinius pavyzdžius, trys–keturi akordai nustatomi klaidingai. Atpažįsta kadencijų vietas, bet geba tinkamai identifikuoti tik vienos iš jų rūšį (A1.2).	Gana tiksliai analizuoja nesudėtingus periodo apimties muzikinius pavyzdžius. Keletą akordų nustato netiksliai. Atpažįsta kadencijas ir jų rūšis (A1.3).	Tiksliai analizuoja, be klaidų, nesudėtingus periodo apimties muzikinius pavyzdžius, identifikuoja kadencijas ir jų rūšis, panaudotus akordus (A1.4).
Analizuoja sakinio apimties muzikinius pavyzdžius, atsižvelgia vien tik į melodinį reljefą nustato sakinio apimtį (A2.1).	Analizuodamas periodo apimties muzikinius pavyzdžius geba nurodyti muzikinių sakinių periode pradžią ir pabaigą, atpažįsta vieną iš kadencijų rūšių (A2.2).	Analizuodamas periodo apimties muzikinius pavyzdžius, tinkamai identifikavę kadencijas, geba nurodyti muzikinių sakinių periode pradžią ir pabaigą, muzikinės minties užbaigtumo laipsnį (A2.3).	Analizuodamas periodo apimties muzikinius pavyzdžius, tinkamai identifikavę kadencijas, geba argumentuotai pagrįsti muzikinių sakinių periode organizavimo logiką, muzikinės minties užbaigtumo laipsnį (A2.4).
Sunkiau sieja įgytas žinias harmoninės analizės metu su atlikėjo raiška. Ne iki galo tinkamai nustato sakinio pradžias ir pabaigas atliekamame muzikiniame kūrinyje (A3.1).	Geba pasitelkti įgytas harmoninės analizės žinias trumpai pristatydamas atliekamą muzikinį kūrinį, teminę, harmoninę muzikinę medžiagą suskaidydamas sakiniais (A3.2).	Pasitelkdamas kitų mokomųjų dalykų žinias geba trumpai paaiškinti analizuojamo kūrinio muzikinių sakinių tapatumą literatūroje, gali rasti pavienius muzikinius pavyzdžius gana panašios struktūros atliekamuose muzikiniuose kūriniuose (A3.3).	Pasitelkdamas kitų mokomųjų dalykų žinias geba lyginti muzikinį sakinį su literatūriniu sakiniu, atpažinti ir sieti su grojamais muzikiniais kūriniais harmoniniu atžvilgiu, identifikuoti harmoninės ir matematinės struktūros kompleksiškumą (A3.4).

Skambinimas instrumentu (B)			
Skambina dviejų akordų junginį be klaidų, tinkamai taiko nuoseklųjį akordų jungimo būdą (B1.1).	Skambina trijų akordų junginį be klaidų, tinkamai taiko nuoseklųjį akordų jungimo būdą (B1.2).	Skambina trijų akordų junginį be klaidų, tinkamai taiko žinomus akordų jungimo būdus, bet netaiko šuolinio akordų jungimo. Geba savarankiškai pateiktą akordų junginį užbaigti pusine ir baigiamąja kadencijomis (B1.3).	Skambina trijų akordų junginį be klaidų, tinkamai taiko žinomus akordų jungimo būdus, naudoja šuolinį akordų jungimą. Geba savarankiškai pateiktą akordų junginį užbaigti pusine ir baigiamąja kadencijomis (B1.4).
Akordų junginius skambina pateiktu lėtu tempu, ne visuomet laikomasi to paties tempo (B2.1).	Akordų junginius ir sekvencijas skambina pateiktu vidutiniu tempu, ne visuomet laikosi to paties tempo (B2.2).	Akordų junginius ir sekvencijas skambina pateiktu vidutiniu tempu, keliose sekvencijos grandyse sulėtėja (B2.3).	Akordų junginius ir sekvencijas skambina tiksliai pateiktu vidutiniu tempu (B2.4).
Skambindamas akordų junginius naudoja akordinę faktūrą, ne visuomet išlaiko tinkamą klavišų spaudimo koordinaciją (B3.1).	Skambindamas akordų junginius ir sekvencijas naudoja akordinę faktūrą, ne visuomet tinkamai išlaiko klavišų spaudimo koordinaciją (B3.2).	Skambindamas akordų junginius ir sekvencijas naudoja akordinę faktūrą, tinkamai išlaiko klavišų spaudimo koordinaciją (B3.3).	Skambindamas akordų junginius ir sekvencijas naudoja akordinę faktūrą, tinkamai išlaiko klavišų spaudimo koordinaciją (B3.4).
Harmonizavimas raštu (C)			
Harmonizuodamas melodiją taiko išmoktas akordų jungimo taisykles, pasitaiko keturios ar penkios harmonizavimo klaidos, bet tinkamai suharmonizuoja pusinę ir baigiamąją kadencijas (C1.1).	Harmonizuodamas melodiją taiko išmoktas akordų jungimo taisykles, pasitaiko trys ar keturios harmonizavimo klaidos (C1.2).	Harmonizuodamas melodiją ir / ar bosą taiko išmoktas akordų jungimo taisykles, geba panaudoti šuolius viduriniuose balsuose, pasitaiko viena ar dvi harmonizavimo klaidos (C1.3).	Harmonizuodamas melodiją ir / ar bosą tinkamai taiko išmoktas akordų jungimo taisykles, geba panaudoti šuolius viduriniuose balsuose (C1.4).
Harmonizuodamas neatsižvelgia į muzikinę tėkmę, neatpažįsta būdingųjų harmoninių vingių, geba	Sunkiau identifikuoja muzikinę tėkmę, ne visuomet atpažįsta būdinguosius harmoninius vingius ar	Atsižvelgdamas į muzikinę tėkmę tinkamai identifikuoja muzikinio vystymo aspektus, pasirinkdamas geriausią	Atsižvelgdamas į muzikinę tėkmę tinkamai identifikuoja muzikinio vystymo aspektus, pasirinkdamas geriausią

identifikuoti tik vieną elementarią tipiškąją melodinę slinktį (C2.1).	nesuharmonizuoja dviejų tipiškųjų melodinių slinkčių (C2.2).	harmoninės progresijos akordų panaudojimą, harmonizavimo metu gali neidentifikuoti vienos tipiškosios melodinės slinkties (C2.3).	harmoninės progresijos akordų panaudojimą (C2.4).
Atlikdami kūrybines harmonizavimo užduotis ne visuomet laikosi nuoseklios akordų funkcinės progresijos, geba sukurti sakinio apimties harmoninius pavyzdžius (C3.1).	Geba žvelgti kūrybiškai į raštu atliekamas harmonizavimo užduotis, pateikia pagrįstus argumentuotais akordų pasirinkimus ar jų junginius. Geba raštu sukurti sakinio apimties harmoninius pavyzdžius (C3.2).	Geba žvelgti kūrybiškai į raštu atliekamas harmonizavimo užduotis, pateikia pagrįstus argumentuotais akordų pasirinkimus ar jų junginius. Geba raštu sukurti periodo apimties harmoninius pavyzdžius (C3.3).	Geba žvelgti kūrybiškai į raštu atliekamas harmonizavimo užduotis, pateikia pagrįstus argumentuotais akordų pasirinkimus ar jų junginius. Harmonizuodamas sudaro charakteringą melodinį reljefą. Geba raštu sukurti periodo apimties harmoninius pavyzdžius (C3.4).

298. Pasiekimų lygių požymiai. III gimnazijos klasė:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Harmoninė analizė (A)			
Analizuoja sakinio apimties muzikinius pavyzdžius, identifikuoja kadencijas ir jų rūšis, gali pasitaikyti daugiau nei dvi klaidos nustatant akordus ar jų funkciją. Geba tinkamai nustatyti sakinių pabaigas (A1.1).	Analizuoja periodo apimties muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja kadencijas ir jų rūšis, gali pasitaikyti keletas klaidų nustatant akordus ar jų funkciją. Geba tinkamai nustatyti sakinių ir periodų pabaigas (A1.2).	Tiksliai analizuoja periodo apimties muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja sudėtingesnes kadencijas ir jų rūšis, panaudotus akordus. Geba tinkamai nustatyti sakinių ir periodų pabaigas (A1.3).	Tiksliai analizuoja periodo apimties muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja sudėtingesnes kadencijas ir jų rūšis, panaudotus akordus. Geba tinkamai nustatyti sakinių ir periodų pabaigas, praplėtimus (A1.4).
Ne iki galo tinkamai suvokia harmoninės tėkmės ypatybes, geba nurodyti pagrindinių dermės akordų muzikiniuose	Ne iki galo tinkamai suvokia harmoninės tėkmės ypatybes, nors geba nurodyti šalutinių dermės akordų muzikiniuose	Tinkamai suvokia harmoninės tėkmės ypatybes, geba nurodyti šalutinių dermės akordų muzikiniuose	Tinkamai suvokia harmoninės tėkmės ypatybes, geba argumentuotai pagrįsti šalutinių dermės akordų

pavyzdžiuose naudojimo vietas, gali pasitaikyti daugiau nei dvi klaidos (A2.1).	pavyzdžiuose naudojimo vietas, apibrėžti jų funkcijas, gali pasitaikyti keletas klaidų (A2.2).	pavyzdžiuose naudojimo tikslą (A2.3).	muzikiniuose pavyzdžiuose naudojimo reikmę ir tikslą (A2.4).
Geba tarpdalykiškai sieti harmonijos mokomąjį dalyką, atlikdamas analizės užduotis, su muzikos kūrinių analizės, muzikos teorijos dalyku. Apibendrina analizuojamus kūrinius ir ieško sąsajų su atliekama muzikine medžiaga muzikos kalbos elementariuoju aspektu (A3.1).	Geba tarpdalykiškai sieti harmonijos mokomąjį dalyką, atlikdamas analizės užduotis, su muzikos kūrinių analizės dalyku. Apibendrina analizuojamus kūrinius ir ieško sąsajų su atliekama muzikine medžiaga muzikos kalbos elementariuoju aspektu (A3.2).	Geba tarpdalykiškai sieti harmonijos mokomąjį dalyką, atlikdamas analizės užduotis, su muzikos kūrinių analizės, muzikos istorijos dalykais. Apibendrina analizuojamus kūrinius ir ieško sąsajų su atliekama muzikine medžiaga muzikos kalbos elementariuoju aspektu (A3.3).	Geba tarpdalykiškai sieti harmonijos mokomąjį dalyką, atlikdamas analizės užduotis, su muzikos kūrinių analizės, muzikos istorijos dalykais. Apibendrina analizuojamus kūrinius ir ieško sąsajų su atliekama muzikine medžiaga, istorinėmis muzikinėmis epochomis (A3.4).
Skambinimas instrumentu (B)			
Geba taikyti pagrindines harmonijos taisykles, panaudoti nesudėtingus junginius tiek akordinės, tiek derminės struktūros atžvilgiu. Akordus jungia nuosekliai (B1.1).	Geba taikyti pagrindines harmonijos taisykles, panaudoti sudėtingesnius junginius tiek akordinės, tiek derminės struktūros atžvilgiu. Akordus jungia nuosekliai (B1.2).	Tinkamai taiko harmonijos taisykles, geba panaudoti sudėtingesnius junginius tiek akordinės, tiek derminės struktūros atžvilgiu. Akordus jungia pasirinkdamas kuo įvairesnius jungimo būdus, naudoja šuolius viduriniuose balsuose (B1.3).	Tinkamai taiko harmonijos taisykles, geba panaudoti sudėtingesnius junginius tiek akordinės, tiek derminės struktūros atžvilgiu. Akordus jungia pasirenkant kuo įvairesnius jungimo būdus, naudoja šuolius viduriniuose balsuose, sudarant viršutiniame balse bent minimalų išraiškingą melodinį reljefą (B1.4).
Sekvencijas ar akordų junginius skambina lėtu tempu. Ne visuomet tinkamai sudaro tonacijų kaitos planą atlikdamas chromatines ir transponuojančias sekvencijas.	Sekvencijas ar akordų junginius skambina vidutiniu tempu. Geba sekvencijos grandies ar akordų junginio pabaigoje savarankiškai panaudoti baigiamąją	Sekvencijas ar akordų junginius skambina vidutiniu tempu. Geba sekvencijos grandies ar akordų junginio pabaigoje savarankiškai panaudoti kadencijas (B2.3).	Tiksliai atlieka nurodytu tempu sekvencijas ar akordų junginius. Geba sekvencijos grandies ar akordų junginio pabaigoje savarankiškai panaudoti kadencijas (B2.4).

Skambindamas daro daugiau nei 4 klaidas (B2.1).	kadenciją. Skambindamas daro 2–3 klaidas (B2.2).		
Taiko akordinę faktūrą. Skambina lėtu tempu (B3.1).	Taiko akordinę faktūrą. Skambina vidutiniu tempu (B3.2).	Atsižvelgdamas į akordų junginio ar sekvencijos specifiką, taiko akordinę faktūrą, geba ją paįvairinti ritmine figūracija. Skambina vidutiniu tempu (B3.3).	Atsižvelgdamas į akordų junginio ar sekvencijos specifiką, taiko akordinę faktūrą, geba ją paįvairinti ritmine figūracija. Skambina be sustojimų nurodytu tempu (B3.4).
Harmonizavimas raštu (C)			
Taiko pagrindines harmonijos pamokoje išmoktas taisykles harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Naudoja ne tik pagrindinius dermės akordus (C1.1).	Taiko harmonijos pamokoje išmoktas taisykles harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Naudoja ne tik pagrindinius, bet ir šalutinius dermės akordus (C1.2).	Taiko harmonijos pamokoje išmoktas taisykles harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Naudoja ne tik pagrindinius, bet ir šalutinius dermės akordus. Viename iš apatinių balsų, savarankiškai, panaudoja bent vieną neakordinį garsą: paruoštąjį užlaikomąjį ar pagalbinį toną (C1.3).	Puikiai taiko harmonijos pamokoje išmoktas taisykles harmonizuodamas melodiją ir/ar bosą įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Naudoja ne tik pagrindinius, bet ir šalutinius dermės akordus. Viename iš apatinių balsų, savarankiškai, panaudoja bent keletą neakordinių garsų: paruoštuosius užlaikomuosius ir pagalbinius tonus (C1.4).
Susiduriama su problema taikyti harmoninės tėkmės vystymą, atsižvelgiant į melodijos specifiką. Geba identifikuoti ekspozicinės ir kadencinės harmonijos specifiką, akordų naudojimo logiką jose (C2.1).	Iš dalies taiko harmoninės tėkmės vystymą, atsižvelgiant į melodijos specifiką. Identifikuoja ekspozicinės ir kadencinės harmonijos specifiką, akordų naudojimo logiką jose. Atpažįsta bent keletą tipiškųjų melodinių slinkčių, jas telkiasi kuriant nuoseklesnį harmoninį vystymą (C2.2).	Tinkamai taiko harmoninės tėkmės vystymą, atsižvelgiant į melodijos specifiką. Pasirenkami akordai, jų junginiai ar jungimo būdai sustiprina norimą išreikšti muzikinę mintį. Identifikuoja ekspozicinės ir kadencinės harmonijos specifiką, akordų naudojimo logiką jose. Atpažįsta pagrindines	Tinkamai taiko harmoninės tėkmės vystymą, atsižvelgiant į melodijos ir/ar boso specifiką. Pasirenkami akordai, jų junginiai ar jungimo būdai sustiprina norimą išreikšti muzikinę mintį. Identifikuoja ekspozicinės ir kadencinės harmonijos specifiką, akordų naudojimo logiką jose. Atpažįsta tipiškąsias melodines

		tipiškąsias melodines slinktis, jas telkiasi kuriant nuoseklų harmoninį vystymą (C2.3).	slinktis, jas telkiasi kuriant nuoseklų harmoninį vystymą (C2.4).
Atlikdamas kūrybines užduotis demonstruoja harmonijos dalyko išmanymą, geba sukurti sakinio apimties muzikinius pavyzdžius, taiko akordinę faktūrą. Naudoja pagrindinius dermės akordus (C3.1).	Atlikdamas kūrybines užduotis demonstruoja harmonijos dalyko išmanymą, geba sukurti periodo apimties muzikinius pavyzdžius, panaudoti bent kelis neakordinius garsus apatiniuose balsuose, taiko akordinę faktūrą. Naudoja keletą šalutinių dermės akordų (C3.2).	Atlikdamas kūrybines užduotis demonstruoja harmonijos dalyko išmanymą, geba sukurti periodo apimties muzikinius pavyzdžius, panaudoti bent kelis neakordinius garsus apatiniuose balsuose, taiko akordinę faktūrą (C3.3).	Atlikdamas kūrybines užduotis demonstruoja harmonijos dalyko išmanymą, geba sukurti periodo apimties su praplėtimu muzikinius pavyzdžius, panaudoti bent kelis neakordinius garsus apatiniuose balsuose, taikyti ne tik akordinę, bet ir ritminę figūracinę faktūrą (C3.4).

299. Pasiekimų lygių požymiai. IV gimnazijos klasė:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Harmoninė analizė (A)			
Harmoniškai analizuoja periodo apimties muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja kadencijas, susiduria su problema nustatyti neakordinius garsus, muzikines faktūras (A1.1).	Harmoniškai analizuoja didesnės apimties nei periodas muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja įvairaus pobūdžio kadencijas, susiduria su problema nustatyti neakordinius garsus, muzikines faktūras (A1.2).	Gana gerai harmoniškai analizuoja didesnės apimties nei periodas muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja įvairaus pobūdžio kadencijas, neakordinius garsus, muzikines faktūras (A1.3).	Puikiai harmoniškai, be klaidų, analizuoja didesnės apimties nei periodas muzikinius pavyzdžius ar jų dalis, identifikuoja įvairaus pobūdžio kadencijas, neakordinius garsus, muzikines faktūras (A1.4).
Gan elementariai suvokia harmoninės kalbos ypatybes, nors geba apibendrinti muzikinių kūrinių autorių pasirinkimus naudoti tam tikrą harmoninę progresiją. Analizuodamas geba aptarti	Suvokia harmoninės kalbos ypatybes ir geba apibendrinti muzikinių kūrinių autorių pasirinkimus naudoti tam tikrą harmoninę progresiją. Analizuodamas geba aptarti formos aspektus (A2.2).	Gana gerai suvokia harmoninės kalbos ypatybes ir geba apibendrinti muzikinių kūrinių autorių pasirinkimus naudoti tam tikrą harmoninę progresiją. Analizuodamas geba aptarti formos,	Puikiai suvokia harmoninės kalbos ypatybes ir geba argumentuotai pagrįsti muzikinių kūrinių autorių pasirinkimus naudoti tam tikrą harmoninę progresiją. Analizuodamas geba sieti

elementariųjų muzikos kalbos elementų sklaidą (A2.1).		harmoninės tėkmės ir muzikinės faktūros aspektus (A2.3).	formos, harmoninės tėkmės ir muzikinės faktūros aspektus (A2.4).
Analizuodamas muzikinius pavyzdžius harmoniniu aspektu remiasi prielaidomis, kurios būtų susijusios su kitais mokomaisiais dalykais, kaip Muzikos teorija ar Muzikos kūrinių analize (A3.1).	Analizuodamas muzikinius pavyzdžius harmoniniu aspektu remiasi prielaidomis, kurios būtų susijusios su kitais mokomaisiais dalykais, kaip Muzikos istorija ar Muzikos kūrinių analize. Geba išskirti elementariuosius skiriamuosius muzikinius harmoninės kalbos epochos bruožus (A3.2).	Analizuodamas muzikinius pavyzdžius harmoniniu aspektu remiasi prielaidomis, kurios būtų susijusios su kitais mokomaisiais dalykais, kaip Muzikos istorija ar Muzikos kūrinių analize. Geba išskirti tam tikros epochos skiriamuosius muzikinius harmoninės kalbos epochos bruožus (A3.3).	Analizuodamas muzikinius pavyzdžius harmoniniu aspektu remiasi prielaidomis, kurios būtų susijusios su kitais mokomaisiais dalykais, kaip Muzikos istorija ar Muzikos kūrinių analize. Geba išskirti tam tikros epochos, nacionalinės mokyklos skiriamuosius muzikinius harmoninės kalbos (A3.4).
Skambinimas instrumentu (B)			
Taiko harmonijos dalyko mokymosi metu išmoktas pagrindines taisykles, skambindamas naudoja pagrindinius dermės akordus, nuoseklųjį akordų jungimo būdą (B1.1).	Taiko harmonijos dalyko mokymosi metu išmoktas taisykles, skambindamas geba panaudoti šalutinius dermės akordus, naudojamas nuoseklusis akordų jungimo būdas (B1.2).	Taiko harmonijos dalyko mokymosi metu išmoktas taisykles, skambindamas geba panaudoti ne tik šalutinius dermės akordus, bet taip pat įterpti nukrypimus į pirmojo giminystės laipsnio tonacijas, naudoti tokius akordų jungimo būdus, naudoja šuolius viduriniuose balsuose (B1.3).	Nepriekaištingai taiko harmonijos dalyko mokymosi metu išmoktas taisykles, skambindamas geba panaudoti ne tik šalutinius dermės akordus, bet taip pat įterpti nukrypimus į pirmojo giminystės laipsnio tonacijas, sudaryti šalutinių dominančių grandines, naudoti tokius akordų jungimo būdus, jog viršutinio balso melodija pasižymėtų išraiškingumu (B1.4).
Geba atlikti skambinimo užduotis lėtu tempu. Tinkamai, atsižvelgdamas į takto dalių kaitą, taiko harmonijas taisykles (B2.1).	Geba atlikti skambinimo užduotis lėtu tempu. Tinkamai, atsižvelgdamas į takto dalių kaitą, taiko harmonijos taisykles. Taip pat geba	Geba tiksliai atlikti skambinimo užduotis nurodytu vidutiniu tempu. Tinkamai, atsižvelgdamas į takto dalių kaitą, taiko harmonijas	Geba tiksliai atlikti skambinimo užduotis nurodytu tempu, ritminiu motyvu. Tinkamai, atsižvelgdamas į takto dalių kaitą, taiko

	savarankiškai panaudoti kadencijų rūšis skambinamų sekvencijų ar akordų junginių pabaigose (B2.2).	taisykles. Taip pat geba savarankiškai panaudoti įvairias kadencijų rūšis skambinamų sekvencijų ar akordų junginių pabaigose (B2.3).	harmonijas taisykles. Taip pat geba savarankiškai panaudoti įvairias kadencijų rūšis skambinamų sekvencijų ar akordų junginių pabaigose (B2.4).
Skambinimo užduočių atlikimo metu geba taikyti ne tik akordinę faktūrą (B3.1).	Skambinimo užduočių atlikimo metu geba taikyti ne tik akordinę ar ritminę, bet ir harmoninę figūraciją. Atitinkamą muzikinę faktūrą renkasi savarankiškai (B3.2).	Skambinimo užduočių atlikimo metu geba taikyti nurodytą faktūrą: akordinę, ritminę, harmoninę figūraciją (B3.3).	Skambinimo užduočių atlikimo metu geba taikyti ne tik akordinę ar ritminę, bet ir harmoninę figūraciją. Atitinkamą muzikinę faktūrą renkasi savarankiškai, atsižvelgdamas į harmoninį vystymą, tonacinį planą (B3.4).
Harmonizavimas raštu (C)			
Taiko harmonijos pamokoje įgytas žinias ir gebėjimus harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Naudoja pagrindinius ir šalutinius dermės akordus (C1.1).	Taiko harmonijos pamokoje įgytas žinias ir gebėjimus harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Geba panaudoti neakordinius garsus viename iš apatinių balsų: paruoštuosius užlaikomuosius, pagalbinius ir pereinamuosius tonus (C1.2).	Taiko harmonijos pamokoje įgytas žinias ir gebėjimus harmonizuodamas melodiją įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Geba panaudoti neakordinius garsus viename iš apatinių balsų: paruoštuosius ir neparuoštuosius užlaikomuosius, pagalbinius tonus, anticipacijas, grupetus, laisvus pagalbinius ir pereinamuosius tonus (C1.3).	Puikiai taiko harmonijos pamokoje įgytas žinias ir gebėjimus harmonizuodamas melodiją ir/ar bosą įvairiomis tonacijomis, metrais, ritminėmis grupėmis. Geba panaudoti neakordinius garsus viename iš apatinių balsų: paruoštuosius ir neparuoštuosius užlaikomuosius, pagalbinius tonus, anticipacijas, grupetus, laisvus pagalbinius ir pereinamuosius tonus (C1.4).
Suvokia pateikiamą harmonizuojamą muzikinę medžiagą melodinės, harmoninės tėkmės atžvilgiu.	Suvokia pateikiamą harmonizuojamą muzikinę medžiagą melodinės, harmoninės tėkmės atžvilgiu.	Tinkamai suvokia pateikiamą harmonizuojamą muzikinę medžiagą melodinės, harmoninės tėkmės atžvilgiu.	Puikiai suvokia pateikiamą harmonizuojamą muzikinę medžiagą melodinės, harmoninės tėkmės atžvilgiu.

Tinkamai renkasi naudojamus akordus ar jų junginius, bet harmonizuodamas naudoja tik pagrindinius dermės akordus (C2.1).	Tinkamai renkasi naudojamus akordus ar jų junginius (C2.2).	Tinkamai renkasi naudojamus akordus ar jų junginius. Geba sudaryti matomus nukrypimus, moduliaciją (C2.3).	Tinkamai renkasi naudojamus akordus ar jų junginius. Sudaro ne tik viršutiniuose, bet ir viename iš vidurinių balsų išraiškingesnį melodinį judėjimą. Geba sudaryti matomus ir paslėptus nukrypimus, moduliaciją (C2.4).
Geba sukurti sakinio–periodo apimties muzikinius pavyzdžius. Naudoja, pagrindinius dermės akordus (C3.1).	Geba sukurti periodo apimties muzikinius pavyzdžius. Naudoja, pagrindinius ir šalutinius dermės akordus (C3.2).	Geba sukurti periodo apimties muzikinius pavyzdžius. Naudoja nukrypimus, moduliacijas ir bent keletą neakordinių garsų (C3.3).	Geba sukurti periodo apimties ar ilgesnius, su ar be praplėtimo, muzikinius pavyzdžius. Naudoja, nukrypimus, moduliacijas ir bent keletą neakordinių garsų (C3.4).

VIII SKYRIUS
PROGRAMOS PRIVALOMAI PASIRENKAMI DALYKAI

PIRMASIS SKIRSNIS
BENDROJO FORTEPIJONO DALYKAS

300. Bendrasis fortepijonas – Programos privalomai pasirenkamas dalykas besimokantiems atlikėjo raiškos (išskyrus fortepijoną) arba garso režisūros, arba muzikos teorijos, arba kompozicijos dalyko.

301. Bendrasis fortepijonas skirtas praplėsti mokinių atlikėjo raiškos patirtį ir sudaryti sąlygas įgyti gebėjimų groti fortepijonu. Bendrojo fortepijono dalykas turi integralumo požymių – čia įgyta patirtis padeda mokiniams mokantis pagrindinio instrumento dalyko, gerina saviruošos įgūdžius. Fortepijonas dėl jam būdingo universalumo padeda kompensuoti tam tikrą vienpusiškumą, atsirandantį mokantis groti pagrindiniu pasirinktu instrumentu. Kompleksiškai tobulinami mokinių grojimo fortepijonu techniniai, kūrinių interpretavimo gebėjimai praplečia galimybes bendrai muzikinei raiškai. Dėl reguliaraus mokymosi skambinti fortepijonu įgyti gebėjimai sėkmingai pritaikomi mokantis visų programos dalykų. Bendrojo fortepijono dalykas yra jungiamoji grandis ir tarp atlikėjo raiškos bei teorinių dalykų, praplečiantis mokinio dalykinę kompetenciją teoriniu, istoriniu ir praktiniu aspektais.

302. Skambinimas fortepijonu bet kurio pagrindinio dalyko besimokantiems mokiniams teikia įvairiapusę naudą – mokiniai įgyja skambinimo fortepijonu techninių įgūdžių, plėtoja interpretacijos, muzikos kūrinio supratimo, analizės ir vertinimo gebėjimus, estetinę nuovoką. Skambinant fortepijonu ugdoma judesių koordinacija, atmintis, vaizduotė, kūrinio faktūros girdėjimas ir perteikimas, polifoninis ir harmoninis mąstymas, artistinė saviraiška, kuri grindžiama profesiniu kūrinio suvokimu, kūrybiškumu ir emocijomis. Kartu ugdomi skaitymo iš lapo gebėjimai, paaiškinami skaitymo iš lapo būdai. Atveriant instrumento pritaikymo galimybių pažinimą, mokomasi akompanuoti ir pritarti kitam atlikėjui ar sau.

303. Planuojant ugdymo turinį, parenkant grojimo repertuarą ir technikos lavinimo pratimus atsižvelgiama į kiekvieno mokinio gebėjimus, pasiekimų lygį, mokinio pagrindinio atlikėjo raiškos dalyko (atlikimo technikos) specifiką, daromą pažangą ir darbštumą, suvokimą, kūrybiškumą. Repertuarą sudaro įvairių stilių ir žanrų kūriniai. Jis parenkamas turinio sudėtingėjimo principu ir turi vystyti mokinio muzikinį, meninį suvokimą, skatinti kūrybiškumą bei plėtoti muzikos meno raiškos prasminę ir estetinę patirtį. Rekomenduojama į programą įtraukti įvairaus žanro originalius kūrinius, taip pat muzikos kūrinių transkripcijas, aranžuotes, taip plečiant mokinių muzikinį meninį išprusimą ir suteikiant galimybes išmoktą repertuarą atlikti tiek artimoje šeimos, draugų aplinkoje, tiek dalyvauti įvairiuose šalies bei tarptautiniuose projektuose, festivaliuose, konkursuose.

304. Fortepijono valdymo įgūdžiai labai naudingi mokantis kitų dalykų (solfedžio, harmonijos, muzikos teorijos, aranžuotės, partitūrų skaitymo, muzikos istorijos, akompanavimo). Greta muzikavimo solo ugdomi akompanavimo ir muzikavimo ansamblyje gebėjimai, o įgyta patirtis pritaikoma praktiškai – muzikuojant ansamblyje, akompanuojant solistams, ansambliams, chorams. Mokymo(si) procese analizuojant atliekamus kūrinius mokiniai ugdomi taikyti muzikos teorijos, muzikos istorijos žinias, suvokti kūrinio formos ir muzikos išraiškos priemonių visumą ir tuo remiantis kūrybiškai interpretuoti muzikos kūrinius. Tokiu būdu ugdomas mokinių kritinis ir kūrybinis mąstymas, meninis skonis. Mokiniai supažindinami ir su grojimo iš klausos bei improvizavimo metodikomis.

305. Parengti kūriniai viešai pristatomi koncertų, projektinės veiklos ar apibendrinamųjų atsiskaitymų metu. Skambinama atmintinai siekiant tiksliu bei techninį kūrinio atlikimu ir interpretavimu perteikti atliekamo muzikos kūrinio meninį turinį. Skambindami viešuose

pasirodymuose mokiniai įgyja sceninės patirties: lavinamas sąmoningas dėmesys, artistiškumas, pasitikėjimas savo gebėjimais.

306. Mokiniai vertinami už darbą pamokoje, savarankišką užduočių atlikimą, dalyvavimą koncertuose, už galutinį kūrinių programos atlikimą apibendrinamuosiuose atsiskaitymuose. Mokiniams nuolat teikiami į mokinio rezultato tobulinimą orientuoti komentarai, mokinys įtraukiamas į savo darbo pasiekimų analizę ir vertinimą, t. y. ugdomas stebėti ir tikslingai formuoti savo mokymosi / ugdymosi kompetencijas. Mokinių pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama motyvuoti mokinius sąmoningai, kryptingai ir sėkmingai mokytis, numatyti tolesnius tikslus bei siekius, apibendrinti ir nustatyti esminių dalykinių gebėjimų lygmenį.

307. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: Grojimo technikos ugdymas; Muzikos kūrinių atlikimas; Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Kiekvieno koncentro pasiekimai suformuluoti atsižvelgiant į mokinių raidos ir amžiaus tarpsnių ypatumus bei anksčiau įgytą mokymo(si) patirtį. Šios pasiekimų sritys reprezentuoja šias muzikinės veiklos rūšis: grojimo technikos ugdymą, muzikos atlikimą, muzikos kūrinių atlikimą bei vertinimą, muzikos klausymąsi. Pasiekimai siejasi su atitinkamų klasių mokymo(si) turiniu. Programoje aprašyti mokinių pasiekimai suprantami kaip žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visuma. Tikimasi, kad jie bus pasiekti pabaigus ugdymo programą. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama šešiuose ugdymo koncentruose (1–2 klasės, 3–4 klasės, 5–6 klasės, 7–8 klasės, 9–10 ir I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Programoje pateikiami skirtingiems mokinių amžiaus tarpsniams numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškai įgyti žinių ir supratimą, ugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo(si) rezultatus.

308. Dalyko tikslas – suteikti mokiniams skambinimo fortepijonu įgūdžius, plėtoti muzikos meno raiškos prasminę ir estetinę patirtį ir suprasti fortepijono taikymo galimybes solfedžio, muzikos istorijos pamokoms bei plėtoti muzikos interpretavimo ir muzikavimo ansamblyje patirtį.

309. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

309.1. lavinasi skambinimo fortepijonu įgūdžius;

309.2. mokosi įsiklausyti, pajausti, suvokti ir perteikti atliekamo kūrinio meninį turinį;

309.3. ugdo savarankiško darbo įgūdžius;

309.4. naudoja skambinimo fortepijonu įgūdžius kitų muzikos dalykų saviruošai.

310. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

310.1. plėtoja ir tobulina skambinimo fortepijonu technikos įgūdžius;

310.2. taiko teorines žinias ir interpretacines išraiškos priemones analizuodami ir atlikdami kūrinius;

310.3. ugdo savarankiškumą, kūrybinę iniciatyvą, meninę vaizduotę ir fantaziją;

310.4. taiko įgytas žinias ir gebėjimus savarankiškai mokydamiesi ir muzikuodami.

311. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

311.1. tobulina skambinimo fortepijonu technikos įgūdžius;

311.2. mokosi meniškai interpretuoti įvairių epochų, stilių ir žanrų kūrinius fortepijonui;

311.3. sąmoningai ir kryptingai planuoja saviruošos veiklas;

311.4. įgytą sampratą, žinias ir gebėjimus prasmingai naudoja mokymuisi ir įvairiose muzikavimo veiklose.

312. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

312.1. Pažinimo kompetencija. Skambindami fortepijonu mokiniai mokosi ir tobulina grojimo technikos įgūdžius, taiko įvairius garso išgavimo būdus. Analizuodami muzikos kalbos elementus mokosi teisingai skaityti muzikinį tekstą. Mokiniai mokosi savarankiškai planuoti savo mokymąsi, reflektuoti savo elgesį, (įsi)vertinti patirtį ir pažangą, išsikelti naujus tikslus, mokytis iš klaidų.

312.2. Kūrybiškumo kompetencija. Bendrojo fortepijono pamokose ugdomi tyrinėjimo, interpretavimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimai. Mokiniai mokosi ieškodami informacijos įvairiuose šaltiniuose, analizuodami, interpretuodami bei lygindami atliekamus muzikinius kūrinius. Kūrybiškumo gebėjimus mokiniai lavinasi, interpretuodami įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, išbandydami skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus, tobulindami ir pristatydami kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertindami savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių interpretacijas, aptardami kūrybiškos veiklos rezultatų vertingumą, įvardydami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais mokiniai mokosi įsivertinti ir reflektuoti.

312.3. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinė kompetencija bendrojo fortepijono dalyke apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą. Mokydamiesi skambinti fortepijonu mokiniai įgyja kultūros kūrėjo, atlikėjo, stebėtojo, vartotojo ar kritiko gebėjimus, realizuodami savo talentus, kultūrinius interesus, dalyvaudami mokyklos, miesto, regiono ir Lietuvos kultūriniame gyvenime. Kultūrinis išprusimas yra susijęs su žiniomis, kurias mokiniai įgyja skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių Lietuvos bei užsienio kraštų kompozitorių kūrinius, domėdamiesi šiuolaikinės muzikos aktualijomis ir patys jas vertindami, susipažindami su žymių kompozitorių biografijomis. Mokiniai ugdomi suvokti muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, įgydami muzikinės kultūros įvairovės supratimą ir toleranciją, mokydamiesi išvengti kultūrinių stereotipų, domėdamiesi ir aktyviai dalyvaudami kultūriniame gyvenime.

312.4. Komunikavimo kompetencija. Komunikavimo kompetencija bendrojo fortepijono dalyke apima sceninio pasirodymo kūrimą, jo perteikimą bei analizę ir interpretavimą. Sceninio pasirodymo gebėjimus mokiniai ugdo atlikdami įvairių žanrų muzikos kūrinius, mokosi suvokti kūrinį kaip prasmingą muzikinį tekstą, naudoti kaip verbalinę ir neverbalinę raišką. Bendraudami tarpusavyje, grodami ansamblius, kalbėdami apie kūrinio atlikimo metu patirtis, pristatydami išmoktą kūrinį mokiniai mokosi lyginti skirtingų epochų ir sudėtingumo muzikos kūrinius, juos analizuoti, interpretuoti, aptarti muzikinės kalbos išraiškos priemones, turinį, vartoti muzikos terminus, sąvokas.

312.5. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai mokosi naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, bendrauti ir bendradarbiauti, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu, naudotis interneto svetainėmis muzikos kūrinių natų paieškai bei muzikinių įrašų klausymui laikydamiesi skaitmeninio turinio autorių teisių bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarkos.

312.6. Pilietiškumo kompetencija. Pilietiškumo kompetencija apima pilietinį tapatumą, pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms, valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą. Mokiniai dalyvauja valstybinių švenčių renginiuose, akcijose.

312.7. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Spręsdami kūrybines problemas, bendraudami ir bendradarbiaudami, analizuodami įvairias situacijas, mokiniai mokosi įveikti scenos baimę, atpažįsta asmenines savybes. Mokiniai mokosi planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, atsakingai priimti sprendimus ir vertinti galimas pasekmes. Supranta sveikos mitybos svarbą ir renkasi sveikatai palankius produktus. Atlieka fizinius pratimus, skirtus lavinti judesių motoriką ir koordinaciją skambinant fortepijonu. Atlieka kvėpavimo bei dėmesio valdymo pratimus, padedančius lavinti psichofizinį laisvumą muzikuojant scenoje.

313. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas. Šios pasiekimų sritys reprezentuoja šias muzikinės veiklos rūšis: grojimo technikos ugdymą, muzikos atlikimą, muzikos atlikimo vertinimą, muzikos klausymąsi.

314. Grojimo technikos ugdymas (A). Siedamas (-i) muzikos kūrinio suvokimą meniniu ir atlikimo technikos aspektais mokinys (-iai) sistemingai ir nuosekliai vysto fortepijoninę techniką bei sąmoningo savarankiško darbo įgūdžius, planuoja mokymosi veiklą. Ugdo muzikinio rašto skaitymo gebėjimus taikydamas (-i) grojimo technikos įgūdžius įvairios atlikimo technikos kūriniuose.

314.1. Tobulina grojimo techninius įgūdžius (A1)

314.2. Skambina muzikinį tekstą iš natų. (A2)

314.3. Veiksmingai planuoja saviruošos veiklas (A3).

315. Muzikos kūrinių atlikimas (B). Skambindamas perteikia įvairios stilistikos ir muzikos kūrinių meninį turinį, geba išreikšti savo suvokimą bei emocijas interpretuodamas muzikos kūrinius.

315.1. Skambindamas perteikia įvairios stilistikos kūrinių meninį turinį (B1).

315.2. Geba išreikšti savo suvokimą bei emocijas atlikdamas muzikos kūrinius (B2).

316. Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C). Mokinio koncertinė veikla lavina sąmoningą dėmesio valdymą, artistiškumą, pasitikėjimą savo gebėjimais, ugdo profesionalų muzikos kūrinių klausymąsi bei savo ir kitų atlikimo vertinimą. Gilina individualią muzikinę patirtį skambinant solo ir ansambliuose drauge su kitais muzikuojant įvairiose aplinkose ir kultūriniuose renginiuose.

316.1. Viešai atlieka parengtą programą (C1).

316.2. Analizuoja ir įsivertina savo sceninį patyrimą. (C2).

316.3. Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, konkursuose, projektuose. (C3).

317. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A, B, ...) žymima pasiekimų sritis, raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2, ...) žymima tos pasiekimų srities pasiekimas, o antras skaičius nurodo, kad šis pasiekimas yra pagrindinio lygio (pavyzdžiui, A1.3, A2.3,…).

Pasiekimai	1–2	3–4	5–6	7–8	I–II	III–IV
Grojimo technikos ugdymas (A).						
Tobulina grojimo techninius įgūdžius (A1).	Naudoja įgytus skambinimo įgūdžius: beveik tiksliai taiko tinkamą pirštuotę, atlieka ritminius darinius, pritaiko garso išgavimo būdus (A1.3).	Naudoja įgytus skambinimo įgūdžius: beveik tiksliai taiko tinkamą pirštuotę, atlieka ritminius darinius, pritaiko garso išgavimo būdus, artikuliaciją, dinamiką (A1.3).	Išgauna stiliui būdingą garsą, naudoja dinamikos ir tempo niuansus (A1.3).	Taiko garso išgavimo techniką įvairių stilių muzikoje (A1.3).	Pritaiko įvairius skambinimo technikos lavinimo būdus (A1.3).	Išraiškingai muzikuoja parinkdamas priemones, atitinkančias stilių ir žanrą (A1.3).
Skambina muzikinį tekstą iš natų (A.2).	Skambina nesudėtingą tekstą iš natų naudodamasis pradinėmis muzikos teorijos žiniomis (A2.3).	Skambina nesudėtingą tekstą iš natų naudodamasis muzikos teorijos žiniomis (A2.3).	Skambina sudėtingesnės faktūros ir ritminio piešinio muzikos tekstą (A2.3).	Skambina sudėtingesnės faktūros tekstą ir analizuoja muzikines formas (A2.3).	Skambina ir analizuoja muzikinį tekstą, nurodo techniškai sudėtingas vietas. Skambina nežinomą tekstą (A2.3).	Įvertina muzikinio teksto techninius ypatumus. Išnagrinėja ir pagroja nežinomą tekstą (A2.3.)
Veiksmingai planuoja saviruošos laiką (A.3).	-	-	Savarankiškai ruošiasi pamokoms, atlieka mokytojo pateiktas užduotis (A3.3).	Supranta nuolatinio savarankiško darbo reikšmę. Naudoja metodus, kurie	Planuoja saviruošos laiką. Vykdo saviruošai išsikeltus tikslus ir uždavinius (A3.3).	Valdo savo laiko išteklius. Pasirenka veiksmingas mokymosi strategijas (A3.3).

				lavina atlikimo techniką (A3.3).		
Muzikos kūrinių atlikimas (B).						
Skambindamas perteikia įvairios stilistikos kūrinių meninį turinį (B1).	Atlikdamas muzikos kūrinį frazuoja, pritaiko artikuliacijos, dinamikos elementus (B1.3).	Suvokia ir perteikia kūrinio meninį turinį naudodamas artikuliacijos, dinamikos elementus (B1.3).	Atlieka skirtingo charakterio kūrinius laikydamasis interpretacinio plano (B1.3).	Pateikia savo interpretacinį sumanymą ir jį išpildo (B1.3).	Savarankiškai sudaro kūrinio interpretacinį planą ir jį išpildo (B1.3).	Perteikia atliekamų kūrinių meninį turinį (B1.3).
Geba išreikšti savo suvokimą bei emocijas atlikdamas muzikos kūrinius.	Skambindamas perteikia muzikos kūrinio nuotaiką (B2.3).	Skambindamas perteikia muzikos kūrinio menines emocijas (B2.3).	Atskleidžia muzikos emocinį turinį pritaikydamas menines išraiškos priemones (B2.3).	Atskleidžia muzikos emocinį turinį pritaikydamas menines išraiškos priemones (B2.3).	Perteikia skirtingo žanro ir formos kūrinių nuotaiką (B2.3).	Muzikuoja perteikdamas kūrinio charakterį ir nuotaiką (B2.3).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C).						
Viešai atlieka parengtą programą (C1).	Laikosi pagrindinių sceninio elgesio principų (C1.3).	Laikosi pagrindinių sceninio elgesio principų (C1.3).	Demonstruoja pagrindinius sceninio elgesio principus (C1.3).	Muzikuodamas sukaupia dėmesį, gerai jaučiasi scenoje (C1.3).	Muzikuodamas sukaupia dėmesį, gerai jaučiasi scenoje. Kaupia koncertinį repertuarą (C1.3).	Laisvai muzikuoja atlikdamas parengtą programą. Įsimena koncertinį repertuarą (C1.3).
Analizuoja ir įsivertina savo sceninį patyrimą. (C2).	Suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C2.3).	Apibūdina sėkmes ir nesėkmes. (C2.3).	Aptaria savo sceninį elgesį (C2.3).	Įvardija, kas koncertuojant pasisekė, o ką	Įsivertina savo skambinimo fortepijonu stiprybes ir	Įsivertina savo pasirodymo įtaigumą, komentuoja jo

				dar reikėtų tobulinti (C2.3).	silpnybes (C2.3).	metu patirtus pojūčius (C2.3).
Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, konkursuose, projektuose. (C3).	-	Dalyvauja mokyklos muzikiniuose renginiuose, projektuose (C3.3).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose (C3.3).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose (C3.3).	Dalyvauja renginiuose, koncertuose, projektuose, konkursuose. Prisideda organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.3).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose. Prisideda organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.3).

318. Mokymo(si) turinys. 1–2 klasės.

318.1. Minimalūs reikalavimai pusmečiui: ne mažiau kaip trys kūriniai (etiudas, skirtingo charakterio pjesės, pjesė su polifonijos elementais, sonatina, ansambliai). Į programą įtraukiama nežinomo muzikinio teksto skaitymas (2–3 nesudėtingos faktūros pjesės). Gamos iki 2 ženklų, akordai, jų apvertimai, trumpi ir ilgi *arpeggio*.

318.2. Skambinimo fortepijonu technikos ugdymas: pagrindinių muzikinių gebėjimų ir įgūdžių formavimas, lavinama smulkioji grojimo technika, formuojama rankų laikysena, garso artikuliacija.

318.3. Muzikos kūrinių atlikimas: nesudėtingų muzikinių formų kūrinių analizavimas ir interpretavimas, skaitymas iš lapo, atsižvelgiant į mokinio poreikius ir gebėjimus.

318.4. Muzikinė raiška. Muzikavimas solo ir ansamblyje, sceninės patirties ir kūrybinės saviraiškos ugdymas, dalyvaujant koncertinėje veikloje klasėje, mokykloje.

319. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės.

319.1. Minimalūs reikalavimai pusmečiui: ne mažiau kaip trys kūriniai (polifonija, etiudas, skirtingo charakterio pjesės, sonatina, ansambliai). Į programą įtraukiama nežinomo muzikinio teksto skaitymas (2–3 nesudėtingos faktūros pjesės). Gamos iki 3 ženklų, akordai, jų apvertimai, trumpi ir ilgi *arpeggio*.

319.2. Skambinimo fortepijonu technikos ugdymas: pagrindinių muzikinių gebėjimų ir įgūdžių formavimas, lavinama smulkioji grojimo technika, formuojama rankų laikysena, garso artikuliacija.

319.3. Muzikos kūrinių atlikimas: nesudėtingų muzikinių formų kūrinių analizavimas ir interpretavimas, skaitymas iš lapo, atsižvelgiant į mokinio poreikius ir gebėjimus.

319.4. Muzikinė raiška. Muzikavimas solo ir ansamblyje, sceninės patirties ir kūrybinės saviraiškos ugdymas, dalyvaujant koncertinėje veikloje klasėje, mokykloje.

320. Mokymosi turinys, 5–6 klasės:

320.1. Minimalūs reikalavimai pusmečiui: ne mažiau kaip 3 kūriniai (polifonija, stambios formos kūrinys, skirtingo charakterio pjesės, etiudas, ansambliai). Į programą įtraukiamas nežinomo teksto skaitymas (3–4 nesudėtingos faktūros kūriniai). Gamos iki 4 ženklų, akordai, jų apvertimai, trumpas ir ilgas *arpeggio*.

320.2. Skambinimo fortepijonu technikos ugdymas. Fortepijoninės technikos įgūdžių lavinimas ir tobulinimas. Lavinama smulkioji, akordinė grojimo technikos. Pratimai, skirti pirštų bėglumui, atlikimo tempui aktyvinti.

320.3. Muzikos kūrinių atlikimas. Skirtingų stilių ir žanrų muzikos kūrinių analizavimas ir interpretavimas.

320.4. Muzikinė raiška. Koncertinės ir projektinės veiklos planavimas, dalyvavimas mokyklos, miesto, regiono rengiamuose projektuose, kūrybinės iniciatyvos skatinimas, refleksija.

321. Mokymosi turinys. 7–8 klasės:

321.1. Minimalūs reikalavimai pusmečiui – ne mažiau 4 kūriniai (polifonija, stambios formos kūrinys, skirtingo charakterio pjesės, etiudas, ansambliai). Į repertuarą įtraukiamas nežinomo teksto skaitymas (3–4 įvairaus žanro kūriniai). Gamos iki 5 ženklų, akordai, jų apvertimai, trumpi ir ilgi *arpeggio*.

321.2. Skambinimo fortepijonu technikos ugdymas: fortepijoninės technikos įgūdžių lavinimas ir tobulinimas; lavinama smulkioji, akordinė grojimo technikos; pratimai, skirti pirštų lavinimui.

321.3. Muzikos kūrinių atlikimas: skirtingų stilių ir žanrų muzikos kūrinių analizavimas ir interpretavimas.

321.4. Muzikinė raiška: koncertinės projektinės veiklos planavimas, dalyvavimas mokyklos, miesto, regiono rengiamuose projektuose, kūrybinės iniciatyvos skatinimas, refleksija.

322. Mokymosi turinys. I–II gimnazijos klasės:

322.1. Minimalūs reikalavimai pusmečiui: ne mažiau kaip 3 kūriniai atmintinai – etiudas (-us), stambios formos kūrinys ar polifoninis kūrinys, pjesė (-ės**),** ansambliai, akompanimentai; mažorinės ir minorinės gamos iki 5 ženklų, akordai, jų apvertimai, trumpi ir ilgi *arpeggio*.

322.2. Skambinimo fortepijonu technikos ugdymas. Tobulinama smulkioji akordinė technika, garso artikuliacija (pagrindiniai štrichai, pedalizacija). Faktūriniai sprendimai. Etiudų mokymosi būdai. Pirštų bėglumui / tempui aktyvinti skirti metodai.

322.3. Muzikos kūrinių atlikimas. Kūrinio analizė (žinios apie žymiausius kompozitorius, laikotarpį, kūrinio formą, metroritmiką, dinamiką, teminį plėtojimą, daugiaplaniškumą ir kt.), interpretacinio plano pateikimas ir įgyvendinimas. Senovinė sonatina, sonatinis *allegro,* polifonija – kanonas, imitacija, preliudas, invencija, fuga. Skirtingo charakterio pjesės. Ritmo, tempo stabilumas, įvairumas. Norint praplėsti repertuarą – nežinomo teksto skaitymas iš lapo (3–5 nesudėtingi kūriniai per pusmetį), galima ir atskiromis rankomis, kartu su mokytoju.

322.4. Muzikinė raiška: koncertinė veikla, kūrinių pristatymas, dalyvavimas klasės, mokyklos, regiono renginiuose. Akompanavimas, muzikavimas ansamblyje. Melodijos rinkimas iš klausos, akompanimento pritaikymas nurodytai melodijai. Žinių ir gebėjimų pritaikymas mokymuisi ugdymo procese.

322.5. Džiazo ir populiariosios muzikos dalyko besimokantiems mokiniams repertuaras pritaikomas parenkant džiazui ir populiariajai muzikai būdingų stilių kūrinius (svingas, bosanova, bliuzas, kt. populiariosios muzikos stiliai), integruojamas džiazo akordų žymėjimo pažinimas ir mokymasis groti vadovaujantis jais.

323. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės:

323.1. Individuali mokinio programa sudaroma pusmečiui. Minimalūs reikalavimai programai**:** 2-3 kūriniai atmintinai – etiudas (-us) ar pjesė (-ės) ar akompanimentas ar ansamblis; mažorinės ir minorinės gamos , akordai, jų apvertimai, trumpi ir ilgi *arpeggio*.

323.2. Skambinimo fortepijonu technikos ugdymas. Mažorinės, minorinės gamos iki 5 ženklų, T, D_7, VII_7 akordai, *arpeggio* trumpi, ilgi su apvertimais. Techniniai pratimai. Etiudai įvairioms technikos rūšims tobulinti.

323.3. Muzikos kūrinių atlikimas. Išsami kūrinio analizė, vertinimas. Daugiabalsiškumas: dvibalsė, invencija, preliudas, fuga, tematinio plėtojimo būdai (imitacija, kanonas, kontrapunktas). Kontrastinių vaizdų dramaturgija: sonatinis *allegro*, variacijos, rondo. Skirtingo charakterio pjesės – kantileninio pobūdžio, šokio žanras, džiazo stilius, transkripcijos. Lietuvos kompozitorių kūryba. Skaitymas iš lapo: 3–5 kūriniai per pusmetį, atsižvelgiant į mokinio poreikius, atlikėjo raiškos kryptį, specifiką, gebėjimus.

323.4. Muzikinė raiška: dalyvavimas koncertuose, konkursuose, projektuose. Muzikavimas ansamblyje. Akompanavimo pagrindai, akompanimento pritaikymas melodijai naudojant sudėtingesnę harmoniją, faktūrą. Gebėjimų panaudojimas kitų dalykų mokymuisi, savarankiška veikla.

323.5. Džiazo ir populiariosios muzikos dalyko besimokantiems mokiniams repertuaras pritaikomas parenkant džiazui ir populiariajai muzikai būdingų stilių kūrinius (svingas, bosanova, bliuzas, kt. populiariosios muzikos stiliai), integruojamas džiazo akordų žymėjimo pažinimas ir mokymasis groti vadovaujantis jais.

324. Vertinimas – nuolatinis informacijos apie mokinio mokymo(si) pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Vertinimas turi motyvuoti mokinius mokytis ir

siekti sėkmės, padėti koreguoti mokymąsi ir numatyti tolesnius tikslus bei siekius, apibendrinti ir nustatyti esminių dalykinių gebėjimų lygmenį.

325. Formuojamasis ir apibendrinamasis vertinimas pamokoje. Individualių pamokų metu mokiniams nuolat teikiamas grįžtamasis ryšys laikantis formuojamojo vertinimo normų. Mokiniai pasiekimai vertinami kaupiamuoju būdu už kiekvieną Programos mokymosi etapą mokantis pa(si)rinktą repertuarą, savarankišką užduočių atlikimą, dalyvavimą koncertuose, galutinį repertuaro atlikimą per apibendrinamuosius atsiskaitymus ugdymo proceso ar jo dalies pabaigoje. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas.

326. Kūriniai turėtų būti parinkti taip, kad būtų galimybė vertinti skirtingų pasiekimų sričių gebėjimus, tačiau nereikėtų siekti į vieną pasiekimų vertinimo užduotį įtraukti visų (ar daugelio) pasiekimų sričių gebėjimų. Svarbu kūrinius parinkti taip, kad galima būtų vertinti skirtingų mokinių daromą pažangą ir teikti veiksmingą, mokytis padedančią ir motyvuojančią grįžtamąją informaciją. Mokiniams turėtų būti teikiami į mokinio rezultato tobulinimą orientuoti komentarai, mokinį įtraukiant į savo darbo analizę ir vertinimą, t. y. pratinti stebėti ir kontroliuoti savo mokymąsi.

327. Pradiniame ugdyme mokinių pasiekimai nevertinami pažymiais (balais) ar jų pakaitalais (raidėmis, ženklais, simboliais, procentais ir pan.) ir viešai tarpusavyje nelyginami. Individualios pažangos vertinimui taikomas ideografinis vertinimas – vertinimo sistema, kai mokinių pasiekimai ir pažanga aprašomi trumpais komentarais (aprašais, tekstu). Vertinime taikomas principas, pagal kurį lyginant dabartinius mokinių pasiekimus su ankstesniaisiais stebima ir vertinama konkretaus mokinio daroma pažanga. Mokinių pasiekimai įvertinami pasiekimų lygiais mokymo(si) laikotarpio (mokymo(si) etapo, trimestro, pusmečio ar pan.) pabaigoje apžvelgus visą laikotarpį ir įvertinus nueitą etapą. Per visą mokymo(si) laikotarpį dominuoja ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, kurio esmė – padėti mokiniui įsivertinti savo pasiekimus, tobulėti, siekti aukštesnių pasiekimų, tapti savarankišku ir atsakingu už mokymosi rezultatus, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti iškilusias problemas, reflektuoti mokymosi rezultatus.

328. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Pasiekimų lygių požymiai skirti vertinti mokinių pasiekimus ir daromą pažangą. Jie skirti padėti mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis.

329. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10.

330. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

331. Pasiekimų lygių požymiai. 1–2 klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Grojimo technikos ugdymas (A)			
Naudoja skambinimo įgūdžius: tik mokytojo padedamas taiko tinkamą pirštuotę, netiksliai atlieka ritminius darinius, neskiria garso išgavimo būdų (A1.1).	Naudoja skambinimo įgūdžius: mokytojo padedamas taiko pirštuotę, garso išgavimo būdus, netiksliai atlieka ritminius darinius (A1.2).	Naudoja įgytus skambinimo įgūdžius: beveik tiksliai taiko tinkamą pirštuotę, atlieka ritminius darinius, pritaiko garso išgavimo būdus (A1.3).	Naudoja įgytus skambinimo įgūdžius: tiksliai taiko tinkamą pirštuotę, atlieka ritminius darinius, pritaiko garso išgavimo būdus (A1.4).
Tik mokytojo padedamas skambina nesudėtingą tekstą iš natų, fragmentiškai taiko pradines muzikos teorijos žinias (A2.1).	Mokytojo padedamas skambina nesudėtingą tekstą iš natų, taiko pradines muzikos teorijos žinias (A2.2).	Skambina nesudėtingą tekstą iš natų naudodamasis pradinėmis muzikos teorijos žiniomis (A2.3).	Tiksliai skambina nesudėtingą tekstą iš natų naudodamasis pradinėmis muzikos teorijos žiniomis (A2.4).
Muzikos kūrinių atlikimas (B)			
Atlikdamas muzikos kūrinį negeba frazuoti, nepritaiko artikuliacijos, dinamikos elementų (B1.1).	Atlikdamas muzikos kūrinį nerišliai frazuoja, fragmentiškai taiko artikuliacijos ir dinamikos elementus (B1.2).	Atlikdamas muzikos kūrinį frazuoja, pritaiko artikuliacijos, dinamikos elementus (B1.3).	Atlikdamas muzikos kūrinį aiškiai frazuoja, pritaiko artikuliacijos, dinamikos elementus (B1.4).
Skambindamas neperteikia muzikos kūrinio nuotaikos (B2.1).	Skambindamas fragmentiškai perteikia muzikos kūrinio nuotaiką (B2.2).	Skambindamas perteikia muzikos kūrinio nuotaiką (B2.3).	Skambindamas išraiškingai perteikia muzikos kūrinio nuotaiką (B2.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Mokytojo padedamas apibūdina atlikėjo sceninio elgesio taisykles (C1.1).	Atsakydamas į nukreipiančius klausimus apibūdina atlikėjo sceninio elgesio taisykles (C1.2).	Laikosi pagrindinių sceninio elgesio principų (C1.3).	Sąmoningai laikosi pagrindinių sceninio elgesio principų (C1.4).

Mokytojo padedamas apibūdina, ko išmoko, kas pasisekė (C2.1).	Atsakydamas į nukreipiančius klausimus apibūdina, ko išmoko, kas pasisekė (C2.2).	Suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C2.3).	Aiškiai suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C2.4).

332. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Grojimo technikos ugdymas (A)			
Naudoja skambinimo įgūdžius: tik mokytojo padedamas taiko tinkamą pirštuotę, netiksliai atlieka ritminius darinius, neskiria garso išgavimo būdų (A1.1).	Naudoja skambinimo įgūdžius: mokytojo padedamas taiko pirštuotę, garso išgavimo būdus, netiksliai atlieka ritminius darinius (A1.2).	Naudoja įgytus skambinimo įgūdžius: beveik tiksliai taiko tinkamą pirštuotę, atlieka ritminius darinius, pritaiko garso išgavimo būdus, artikuliaciją, dinamiką (A1.3).	Naudoja įgytus skambinimo įgūdžius: tiksliai taiko tinkamą pirštuotę, atlieka ritminius darinius, pritaiko garso išgavimo būdus, artikuliaciją, dinamiką (A1.4)
Tik mokytojo padedamas skambina nesudėtingą tekstą iš natų, fragmentiškai taiko muzikos teorijos žinias (2.1).	Mokytojo padedamas skambina nesudėtingą tekstą iš natų, taiko muzikos teorijos žinias (A2.2).	Skambina nesudėtingą tekstą iš natų naudodamasis muzikos teorijos žiniomis (A2.3).	Skambina nesudėtingą tekstą iš natų naudodamasis muzikos teorijos žiniomis (A2.3).
Muzikos kūrinių atlikimas (B)			
Atlikdamas muzikinį kūrinį negeba naudoti skirtingų artikuliacijos, dinamikos elementų (B1.1).	Atlikdamas muzikinį kūrinį netiksliai naudoja artikuliacijos, dinamikos elementus (B1.2)	Suvokia ir perteikia kūrinio meninį turinį naudodamas artikuliacijos, dinamikos elementus (B1.3).	Suvokia ir išraiškingai perteikia kūrinio meninį turinį naudodamas artikuliacijos, dinamikos elementus (B1.3).
Skambindamas negeba perteikti muzikos kūrinio meninių emocijų (B2.1).	Skambindamas fragmentiškai perteikia muzikos kūrinio menines emocijas (B2.2).	Skambindamas perteikia muzikos kūrinio menines emocijas (B2.3).	Skambindamas išraiškingai perteikia muzikos kūrinio menines emocijas (B2.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Mokytojo padedamas apibūdina atlikėjo sceninio elgesio taisykles (C1.1).	Atsakydamas į nukreipiančius klausimus apibūdina atlikėjo sceninio elgesio taisykles (C1.2).	Laikosi pagrindinių sceninio elgesio principų (C1.3).	Sąmoningai laikosi pagrindinių sceninio elgesio principų (C1.4).

Mokytojo padedamas nurodo, kas mokantis groti fortepijonu kelia sunkumų (C2.1).	Pagal pateiktus klausimus nurodo, kas mokantis groti fortepijonu kelia sunkumų (C2.2).	Apibūdina sėkmes ir nesėkmes (C2.3).	Apibūdina sėkmes ir nesėkmes. Paaiškina, kas padeda tobulinti grojimo įgūdžius (C2.4).
Nedalyvauja mokyklos muzikiniuose renginiuose (C3.1).	Epizodiškai dalyvauja mokyklos muzikiniuose renginiuose (C3.2).	Dalyvauja mokyklos muzikiniuose renginiuose, projektuose (C3.3).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, konkursuose, projektuose (C3.4).

333. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Grojimo technikos ugdymas (A)			
Negeba išgauti stiliui būdingo garso, nenaudoja dinamikos ir tempo niuansų (A1.1).	Epizodiškai išgauna stiliui būdingą garsą bei dinamikos ir tempo niuansus (A1.2).	Išgauna stiliui būdingą garsą, naudoja dinamikos ir tempo niuansus (A1.3).	Tiksliai išgauna stiliui būdingą garsą, įtaigiai naudoja dinamikos ir tempo niuansus (A1.4).
Mokytojo padedamas skambina nesudėtingos faktūros ir ritminio piešinio muzikos tekstą (A2.1).	Mokytojo padedamas skambina sudėtingesnės faktūros ir ritminio piešinio muzikos tekstą (A2.2).	Skambina sudėtingesnės faktūros ir ritminio piešinio muzikos tekstą (A2.3).	Tiksliai skambina sudėtingesnės faktūros ir ritminio piešinio muzikos tekstą (A2.4).
Neatlieka mokytojo pateiktų saviruošos užduočių (A3.1).	Nesistemingai ruošiasi pamokoms, atlieka ne visas mokytojo pateiktas užduotis (A3.2).	Savarankiškai ruošiasi pamokoms, atlieka mokytojo pateiktas užduotis (A3.3).	Savarankiškai ruošiasi pamokoms, atlieka visas mokytojo pateiktas užduotis (A3.4).
Muzikos kūrinių atlikimas (B)			
Atlikdamas muzikos kūrinį negeba laikytis interpretacinio plano (B1.1).	Atlieka skirtingo charakterio kūrinius netiksliai laikydamasis interpretacinio plano (B1.2).	Atlieka skirtingo charakterio kūrinius laikydamasis interpretacinio plano (B1.3).	Išraiškingai ir įtaigiai atlieka skirtingo charakterio kūrinius laikydamasis interpretacinio plano (B1.4).
Negeba atskleisti muzikos emocinio turinio (B2.1).	Fragmentiškai taiko menines išraiškos priemones muzikos	Atskleidžia muzikos emocinį turinį pritaikydamas menines išraiškos priemones (B2.3).	Išraiškingai ir įtaigiai atskleidžia muzikos emocinį turinį tiksliai pritaikydamas

	emociniam turiniui atskleisti (B2.2).		menines išraiškos priemones (B2.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Laikosi elementarių sceninės kultūros principų (C1.1).	Laikosi elementarių sceninės kultūros principų (C1.2).	Demonstruoja pagrindinius sceninio elgesio principus (C1.3).	Sąmoningai demonstruoja pagrindinius sceninio elgesio principus (C1.4).
Atsakydamas į mokytojo klausimus aptaria savo sceninę kultūrą ir artistiškumą (C2.1).	Su mokytojo pagalba aptaria savo sceninę kultūrą ir artistiškumą (C2.2).	Aptaria savo sceninį elgesį (C2.3).	Aptaria ir palygina savo ir kito atlikėjo sceninę kultūrą ir artistiškumą (C2.4).
Nedalyvauja mokyklos muzikiniuose renginiuose (C3.1).	Dalyvauja mokyklos muzikiniuose renginiuose (C3.2).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose (C3.3).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose (C3.4).

334. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Grojimo technikos ugdymas (A)			
Mokytojo padedamas taiko garso išgavimo techniką įvairių stilių muzikoje (A1.1).	Nesistemingai taiko garso išgavimo techniką įvairių stilių muzikoje (A1.2).	Taiko garso išgavimo techniką įvairių stilių muzikoje (A1.3).	Žino ir taiko garso išgavimo techniką įvairių stilių muzikoje (A1.4).
Mokytojo padedamas skambina nesudėtingos faktūros tekstą ir analizuoja muzikines formas (A2.1).	Mokytojo padedamas skambina sudėtingesnės faktūros tekstą ir analizuoja muzikines formas (A2.2).	Skambina sudėtingesnės faktūros tekstą ir analizuoja muzikines formas (A2.3).	Tiksliai skambina sudėtingesnės faktūros tekstą ir analizuoja muzikines formas (A2.4).
Nenaudoja metodų atlikimo technikai lavinti (A3.1).	Nesistemingai naudoja metodus, kurie lavina atlikimo techniką (A3.2).	Supranta nuolatinio savarankiško darbo reikšmę. Naudoja metodus, kurie lavina atlikimo techniką (A3.3).	Supranta nuolatinio savarankiško darbo reikšmę. Sistemingai ir tikslingai naudoja metodus, kurie lavina atlikimo techniką (A3.4).
Muzikos kūrinių atlikimas (B)			

Atlieka muzikos kūrinį pagal mokytojo pasiūlytą interpretacinį sumanymą (B1.1).	Mokytojo padedamas pateikia savo interpretacinį sumanymą (B1.2).	Pateikia savo interpretacinį sumanymą ir jį išpildo (B1.3).	Pateikia bei pagrindžia savo interpretacinį sumanymą ir jį išpildo (B1.4).
Negeba pritaikyti muzikos išraiškos priemonių muzikos emociniam turiniui atskleisti (B2.1).	Fragmentiškai taiko menines išraiškos priemones muzikos emociniam turiniui atskleisti (B2.2).	Atskleidžia muzikos emocinį turinį pritaikydamas menines išraiškos priemones (B2.3).	Išraiškingai ir įtaigiai atskleidžia muzikos emocinį turinį tiksliai pritaikydamas menines išraiškos priemones (B2.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Muzikuodamas negeba susikoncentruoti (C1.1).	Muzikuodamas sunkiai sukaupia dėmesį (C1.2).	Muzikuodamas sukaupia dėmesį, gerai jaučiasi scenoje (C1.3).	Muzikuodamas sukaupia dėmesį, laisvai jaučiasi scenoje (C1.4).
Atsakydamas į nukreipiančius klausimus įvardija, kas koncertuojant pasisekė, o ką dar reikėtų tobulinti (C2.1).	Mokytojo padedamas įvardija, kas koncertuojant pasisekė, o ką dar reikėtų tobulinti (C2.2).	Įvardija, kas koncertuojant pasisekė, o ką dar reikėtų tobulinti (C2.3).	Sąmoningai analizuoja, kas koncertuojant pasisekė, o ką dar reikėtų tobulinti (C2.4).
Nedalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose (C3.1).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose (C3.2).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose (C3.3).	Rodo iniciatyvą dalyvauti įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose (C3.4).

335. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Grojimo technikos ugdymas (A)			
Nesistemingai taiko įvairius skambinimo technikos lavinimo būdus. (A1.1)	Taiko įvairius skambinimo technikos lavinimo būdus. (A1.2)	Pritaiko įvairius skambinimo technikos lavinimo būdus. (A1.3)	Įvaldo ir pritaiko įvairius skambinimo technikos lavinimo būdus. (A1.4)

Netiksliai skambina nežinomą tekstą (A2.1).	Netiksliai skambina nežinomą tekstą, nurodo techniškai sudėtingas vietas (A2.2).	Skambina ir analizuoja muzikinį tekstą, nurodo techniškai sudėtingas vietas. Skambina nežinomą tekstą (A2.3).	Įtaigiai skambina ir analizuoja muzikinį tekstą, nurodo techniškai sudėtingas vietas. Skambina nežinomą tekstą (A2.4).
Negeba planuoti saviruošos laiko, išsikelti tikslų ir uždavinių (A3.1).	Negeba planuoti saviruošos laiko, įvykdyti išsikelti tikslų ir uždavinių (A3.2).	Planuoja saviruošos laiką. Vykdo saviruošai išsikeltus tikslus ir uždavinius (A3.3).	Racionaliai planuoja saviruošos laiką. Paaiškina ir vykdo saviruošai skirto laiko tikslus, išsikeltus uždavinius (A3.4).
Muzikos kūrinių atlikimas (B)			
Atlieka muzikos kūrinį pagal mokytojo pasiūlytą interpretacinį planą (B1.1).	Mokytojo padedamas sudaro kūrinio interpretacinį planą (B1.2).	Savarankiškai sudaro kūrinio interpretacinį planą ir jį išpildo (B1.3).	Savarankiškai sudaro bei pagrindžia kūrinio interpretacinį planą ir jį išpildo (B1.4).
Negeba perteikti kūrinių nuotaikos (B2.1).	Skambina mechaniškai, neišryškindamas kūrinio nuotaikos (B2.2).	Perteikia skirtingo žanro ir formos kūrinių nuotaiką (B2.3).	Išraiškingai ir įtaigiai perteikia skirtingo žanro ir formos kūrinių nuotaiką (B2.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Muzikuodamas negeba susitvardyti, sunkiai įsimena koncertinį repertuarą (C1.1).	Muzikuodamas sunkiai sukaupia dėmesį, neturi motyvacijos kaupti repertuaro (C1.2).	Muzikuodamas sukaupia dėmesį, gerai jaučiasi scenoje. Kaupia koncertinį repertuarą (C1.3).	Muzikuodamas sukaupia dėmesį, laisvai jaučiasi scenoje. Kaupia koncertinį repertuarą (C1.4).
Atsakydamas į nukreipiančius klausimus įsivertina savo skambinimo fortepijonu stiprybes ir silpnybes (C2.1).	Mokytojo padedamas įsivertina savo skambinimo fortepijonu stiprybes ir silpnybes (C2.2).	Įsivertina savo skambinimo fortepijonu stiprybes ir silpnybes (C2.3).	Sąmoningai analizuoja savo skambinimo fortepijonu stiprybes ir silpnybes (C2.4).

Nedalyvauja renginiuose, koncertuose, projektuose bei jų organizavime (C3.1).	Dalyvauja renginiuose, koncertuose, projektuose. Nedalyvauja organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.2).	Dalyvauja renginiuose, koncertuose, projektuose, konkursuose. Prisideda organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.3).	Rodo iniciatyvą dalyvauti renginiuose, koncertuose, projektuose, konkursuose. Noriai prisideda organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.4).

336. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Grojimo technikos ugdymas (A)			
Taiko daugiasluoksnės faktūros, kontrastingos dramaturgijos grojimo technikos įgūdžius atlikdamas kūrinius (A1.1).	Pritaiko daugiasluoksnės faktūros, kontrastingos dramaturgijos grojimo technikos įgūdžius atlikdamas kūrinius(A1.2).	Išraiškingai muzikuoja parinkdamas priemones, atitinkančias stilių ir žanrą (A1.3).	Savarankiškai pritaiko daugiasluoksnės faktūros, kontrastingos dramaturgijos grojimo technikos įgūdžius atlikdamas kūrinius (A1.4).
Apibūdina muzikinio teksto techninius ypatumus (A2.1).	Apibūdina muzikinio teksto techninius ypatumus. Mokytojo padedamas išnagrinėja ir pagroja nežinomą tekstą (A2.2).	Įvertina muzikinio teksto techninius ypatumus. Išnagrinėja ir pagroja nežinomą tekstą (A2.3).	Suvokia ir įvertina muzikinio teksto techninius ypatumus. Išnagrinėja ir pagroja nežinomą tekstą (A2.4).
Nevaldo savo laiko išteklių. Negeba pasirinkti veiksmingų mokymosi strategijų (A3.2).	Neracionaliai valdo savo laiko išteklius. Negeba pasirinkti veiksmingų mokymosi strategijų (A3.2).	Valdo savo laiko išteklius. Pasirenka veiksmingas mokymosi strategijas (A3.3).	Racionaliai valdo savo laiko išteklius. Pasirenka veiksmingas mokymosi strategijas (A3.4).
Muzikos kūrinių atlikimas (B)			
Negeba perteikti atliekamų kūrinių meninio turinio (B1.1).	Iš dalies perteikia atliekamų kūrinių meninį turinį (B1.2).	Perteikia atliekamų kūrinių meninį turinį (B1.3).	Įtaigiai ir išraiškingai perteikia atliekamų kūrinių meninį turinį (B1.4).

Negeba perteikti kūrinio charakterio ir nuotaikos (B2.1).	Skambina mechaniškai, neperteikdamas kūrinio charakterio ir nuotaikos (B2.2).	Muzikuoja perteikdamas kūrinio charakterį ir nuotaiką (B2.3).	Laisvai muzikuoja, paveikiai perteikia kūrinio charakterį ir nuotaiką (B2.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Neįtaigiai muzikuoja, neturi sukaupto repertuaro (C1.1).	Neįtaigiai muzikuoja, negausus sukauptas repertuaras (C1.2).	Laisvai muzikuoja atlikdamas parengtą programą. Įsimena koncertinį repertuarą (C1.3).	Artistiškai ir įtaigiai muzikuoja atlikdamas parengtą programą. Įsimena platų koncertinį repertuarą (C1.4).
Negeba įsivertinti savo pasirodymo įtaigumo (C2.1).	Mokytojo padedamas įsivertina savo pasirodymo įtaigumą (C2.2).	Įsivertina savo pasirodymo įtaigumą, komentuoja jo metu patirtus pojūčius (C2.3).	Įsivertina savo pasirodymo įtaigumą, analizuoja jo metu patirtus pojūčius (C2.4).
Nedalyvauja renginiuose, koncertuose, projektuose bei jų organizavime (C3.1).	Dalyvauja renginiuose, koncertuose, projektuose. Nedalyvauja organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.2).	Dalyvauja įvairiuose muzikiniuose renginiuose, projektuose, konkursuose. Prisideda organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.3).	Rodo iniciatyvą dalyvauti renginiuose, koncertuose, projektuose, konkursuose. Noriai prisideda organizuojant renginius, koncertus, projektus (C3.4).

ANTRASIS SKIRSNIS
ANSAMBLINIO MUZIKAVIMO DALYKAS

337. Ansamblinis muzikavimas – Programos privalomai pasirenkamas dalykas besimokantiems atlikėjo raiškos (išskyrus garso režisūros arba muzikos teorijos, arba kompozicijos) pagrindinio Programos privalomo dalyko.

338. Dalyko paskirtis – sudaryti sąlygas mokiniams muzikuoti ansamblyje, ugdytis ansamblinio muzikavimo gebėjimus, plėtoti kūrybiškumą, sceninės kultūros, meno interpretacijos ir meninės saviraiškos įgūdžius tobulinant vidinės klausos, ansambliškumo pojūčio gebėjimus ir muzikalumą.

339. Pagal atlikėjo raiškos dalyką mokiniai renkasi instrumentinį, vokalinį, vokalinį-instrumentinį ansamblį. Kiekvienam ansamblio dalyviui sudaromos galimybės pritaikyti ir plėtoti atlikėjo raiškos dalyke įgytą patirtį.

340. Programa parenkama atsižvelgiant į kiekvieno ansamblio nario gebėjimų ir pasiekimų lygį, individualias charakterio ir muzikinio mąstymo savybes. Per pamokas siejamos įgytos teorinės žinios ir praktiniai įgūdžiai padeda perteikti ir atlikti įvairių epochų, skirtingos stilistikos ir nuotaikos kamerinės muzikos kūrinius, ugdomi interpretaciniai gebėjimai. Geriausias rezultatas pasiekiamas sudarius optimalią ansamblio sudėtį pagal suderintą visų dalyvių pajėgumo santykį ir atliekamų funkcijų paskirstymą. Repertuaro sudėtingumo lygis neturi viršyti visų atlikėjų bendro pajėgumo. Mokiniai, padedant mokytojui, mokosi analizuoti atliekamą repertuarą. Klausomi ir aptariami kitų atlikėjų koncertai, įrašai.

341. Pamokose tobulinami skaitymo iš lapo gebėjimai, ugdomas poreikis savarankiškam individualiam darbui ir repetavimui grupėje.

342. Ansamblis programos kontekste suprantamas kaip nedidelės sudėties, 2–12 atlikėjų grupė, atliekanti kamerinę ir kitokio žanro muziką. Galimi įvairūs ansamblių variantai: instrumentiniai, vokaliniai ar vokaliniai-instrumentiniai.

343. Muzikavimas ansamblyje suteikia mokiniams galimybę visapusiškai bendrauti ir bendradarbiauti kūrybinėje veikloje, skatina dirbti kūrybiškai, ieškoti visiems priimtino interpretacinio sprendimo ir darnaus muzikavimo, kas teigiamai veikia mokinio charakterį, atsakomybę, organizuotumą, drausmę ir kitas savybes.

344. Parengę programą mokiniai savo gebėjimus ir pasiekimus pademonstruoja įvairioms klausytojų auditorijoms – klasės, mokyklos, miesto, regiono ar kt. Ypač didelė paskata mokytis ir stengtis puikiai parengti programą atsiranda planuojant konkrečius koncertus, dalyvaujant įvairiuose renginiuose.

345. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: Ansamblio pojūčio ugdymas, Kūrinių ansambliams interpretavimas ir Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

346. Ansamblinio muzikavimo tikslas – ugdyti ansamblinio muzikavimo ir meninės raiškos gebėjimus, skatinti muzikavimo motyvaciją, bendravimą ir bendradarbiavimą muzikuojant.

347. Pradinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

347.1. lavinasi instrumento / balso valdymo įgūdžius, kai muzikuoja kolektyve;

347.2. suvokia ir pajaučia muzikos kūrinio keliamas menines emocijas, dramaturgiją;

347.3. ugdo kolektyvo nario atsakomybę, kaupia sceninę patirtį;

347.4. mokosi išraiškingai atlikti ansamblinę muziką.

348. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

348.1. ugdo kolektyvinio muzikavimo gebėjimus;

348.2. mokosi analizuoti, išraiškingai bei įtaigiai muzikuoti, atskleisti bei interpretuoti įvairių epochų, stilių muziką;

348.3. pritaiko įgytus atlikimo technikos gebėjimus ir plėtoja juos kolektyviai muzikuodami;

348.4. ugdo pasitikėjimą ir atsakomybę, bendravimo kultūrą ir kaupia sceninę patirtį;

348.5. atlieka parengtas programas koncertuose.

349. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

349.1. įgyja patirties pritaikyti turimas kūrinio atlikimo technikos priemones muzikuojant ansamblyje;

349.2. lavinasi muzikinius atlikėjų įgūdžius, susipažįsta su įvairių epochų kamerine muzika, jos interpretacija;

349.3. analizuoja atliekamų kūrinių istorinį, socialinį, kultūrinį kontekstą;

349.4. ugdo gebėjimą savarankiškai planuoti, rengti ir įgyvendinti muzikinę veiklą.

350. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, kūrybiškumo, kultūrinė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, pilietiškumo, skaitmeninė. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

350.1. Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Ansamblinio muzikavimo dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai ugdosi, analizuodami muzikos kalbos elementus, mokydamiesi teisingai skaityti muzikinį tekstą, muzikuodami grupėje po 2 ir daugiau mokinių, klausydamiesi, nagrinėdami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei pasaulio muzikos kūrinius įvairiems ansambliams. Kritinį mąstymą mokiniai ugdosi, kai analizuoja muzikinio teksto turinį, muzikos reiškinių įvairovę, muzikos kalbos elementus ir struktūras, suvokia muziką kaip visumą, geba ją interpretuoti kartu su kitais dalyviais ansamblyje. Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdosi, kai pokalbiuose su mokytoju, kitu ansamblio nariu kelia probleminius klausimus, išskiria spręstinas problemas, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentus, atranda būdus problemoms išspręsti, susieja su savo turima patirtimi ir nuostatomis. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdosi, taikydami aktyvaus klausymosi, stebėjimo, muzikos kūrinių įrašų klausymo, analizavimo, diskutavimo ir nuomonės pristatymo būdus, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi.

350.2. Komunikavimo kompetencija apima pranešimo kūrimą, jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą. Pranešimo kūrimo gebėjimus mokiniai ugdosi per verbalinę ir neverbalinę garsinę komunikaciją, taisyklingai reikšdami mintis ir samprotavimus žodžiu ir savitomis muzikinės kalbos išraiškos priemonėmis, mokydamiesi įvairių žanrų muzikinius kūrinius, sukurtus ansambliui, mokydamiesi suvokti kūrinį kaip prasmingą muzikinį pranešimą ar tekstą, vertindami muzikos priemonėmis siunčiamus pranešimus, išsiaiškindami nežinomų muzikinių terminų reikšmes ir išmokdami juos vartoti. Pranešimo perteikimo ir komunikacinės sąveikos gebėjimus mokiniai ugdosi, realiai ir virtualiai bendraudami tarpusavyje, grodami ansamblius, kalbėdami apie kūrinio atlikimo metu patirtas emocijas, pristatydami savarankiškai išmoktą ansamblio partiją. Pranešimo analizės ir interpretavimo gebėjimus mokiniai ugdosi, lygindami skirtingų epochų ir sudėtingumo muzikos kūrinius ansambliams, juos analizuodami, interpretuodami, aptardami muzikinės kalbos išraiškos priemones, turinį, vartodami muzikos terminus, sąvokas.

350.3. Kūrybiškumo kompetencija apima tyrinėjimo, generavimo, kūrimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimus. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdosi ieškodami informacijos įvairiuose šaltiniuose, analizuodami, interpretuodami bei lygindami ansamblinio muzikavimo pamokose atliekamus muzikinius kūrinius bei muzikinės raiškos galimybes. Generavimo gebėjimus mokiniai ugdosi, iškeldami savo idėjas ar siūlydami problemų sprendimo būdus, argumentuotai reikšdami

savo požiūrį, pagrįsdami asmenine patirtimi, mokosi juos kūrybiškai spręsti, interpretuodami ir vertindami pačių atliekamą muziką. Kūrimo gebėjimus mokiniai ugdosi, interpretuodami įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, sukurtus įvairios sudėties ansambliams, išbandydami skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus, tobulindami ir pristatydami kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai ugdosi, vertindami savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių interpretacijas, aptardami kūrybos rezultatų vertingumą, įvardydami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

350.4. Kultūrinė kompetencija apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą. Kultūrinis išprusimas yra susijęs su žiniomis, kurias mokiniai ugdosi, skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei užsienio kraštų kompozitorių kūrinius, skirtus atlikti 2 ir daugiau atlikėjų, domėdamiesi šiuolaikinės muzikos aktualijomis ir patys jas vertindami. Kultūrinę raišką mokiniai ugdosi, pažindami įvairaus laikotarpio ir stiliaus muzikos kūrinius, atlikdami juos viešose erdvėse, praktiškai pritaikydami atlikėjo, aktyvaus klausytojo, kritiko, kūrėjo gebėjimus, realizuodami savo talentus, kultūrinius interesus, dalyvaudami mokyklos, miesto, regiono ir Lietuvos kultūriniame gyvenime. Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdosi, suvokdami muzikos reikšmę asmeniui ir jo pasaulėvaizdžiui, vertindami muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, įgydami muzikinės kultūros įvairovės supratimą ir tolerancijią, mokydamiesi išvengti kultūrinių stereotipų, aktyviai dalyvaudami kultūriniame gyvenime.

350.5. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija apima asmens savimonę ir savitvardą, socialinį sąmoningumą, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimus, atsakingą sprendimų priėmimą ir asmens rūpinimąsi fizine ir psichine sveikata. Savimonės ir savitvardos įgūdžius mokiniai ugdosi, kartu muzikuodami ansamblyje, diskutuodami, spręsdami kūrybines problemas, bendraudami ir bendradarbiaudami, analizuodami įvairias situacijas, mokosi įveikti iššūkius, suvokia žmogiškąsias vertybes analizuodami ir įvardydami atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems, savidrausmę, sveikatą. Socialinį sąmoningumą ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius mokiniai ugdosi, kai suvokia, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos, analizuoja, kaip žmogaus elgsena veikia kitus žmones, mokosi klausyti ir išgirsti kito nuomonę, lavina pokalbio užmezgimo ir palaikymo įgūdžius, mokosi išlikti objektyviais ir argumentuotai reikšti savo nuomonę diskutuojant. Atsakingo sprendimų priėmimo gebėjimus mokiniai ugdosi, kai mokosi planuoti laiką, derinant bendras repeticijas, laiku atlikti užduotis, ieškoti sprendimų, iškilus kliūtims, geba įvertinti kitus ir įsivertinti save, atsakingai priima sprendimus ir vertina galimas pasekmes. Rūpinimosi fizine ir psichine sveikata įgūdžius mokiniai ugdosi, kai vertina savo sveikatą kaip vieną iš esminių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę, rūpinasi sveikata, sportuoja, atlieka fizinius pratimus, padedančius vystyti reikiamus raumenis, skirtus groti atitinkamu muzikos instrumentu, supranta sveikos mitybos svarbą ir renkasi sveikatai palankius produktus.

350.6. Pilietiškumo kompetencija apima pilietinį tapatumą ir pilietinę galią, gebėjimą sugyventi bendruomenėje, pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms, valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą. Pilietinį tapatumą ir pilietinę galią mokiniai ugdosi, atlikdami lietuvių kompozitorių kūrinius keliems atlikėjams ar instrumentams, dalyvaudami mokyklose, mieste, respublikoje bei užsienio šalių rengiamuose koncertuose, konkursuose, festivaliuose, projektuose. Gebėjimą sugyventi bendruomenėje mokiniai ugdosi, sąmoningai stebėdami muzikinio gyvenimo reiškinius, vykstančius daugiakultūrėje aplinkoje, prisideda prie klasės, mokyklos renginių organizavimo, juose dalyvauja. Pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms mokiniai ugdosi, laikydamiesi bendrinės kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos, suprasdami ir pagrįsdami autorinių bei gretutinių teisių reikšmę,

legalaus kūrinių ir jų įrašų panaudojimo svarbą, gerbdami kito nuomonę ir kitokią politinę poziciją. Valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą mokiniai ugdosi, dalyvaudami Valstybinių švenčių renginiuose, akcijose, tausodami žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius.

350.7. Skaitmeninė kompetencija apima gebėjimą naudotis skaitmeninėmis technologijomis užduotims atlikti, mokytis, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu. Skaitmeninio turinio kūrimo kompetenciją mokiniai ugdosi, naudodamiesi interneto svetainėmis, taip pat ir muzikos įrašų, išmanydami skaitmeninio turinio autorių teises bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarką, klausydami muzikinių įrašų, analizuodami, lygindami, darydami savo atliekamų kūrinių įrašus ir juos vertindami. Gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti mokiniai ugdosi, kai ansamblinio muzikavimo pamokose etiškai bendrauja ir bendradarbiauja tarpusavyje su kitais ansamblio dalyviais, mokytoju ieškodami bendrų interpretavimo sprendimų, taip pat ir virtualioje erdvėje, įvairiuose socialiniuose tinkluose, grupėse, susirašinėja elektroniniais laiškais, žinutėmis, dalijasi dalykine informacija su draugais ir mokytojais, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo. Problemų sprendimo mokiniai ugdosi, kūrybiškai naudodami skaitmenines technologijas problemoms spręsti, įsivertindami skaitmeninę kompetenciją ir identifikuodami spragas.

351. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

352. Ansamblio pojūčio ugdymas (A). Ansambliniu muzikavimu siekiama darnaus ansamblio skambėjimo tarpusavio bendradarbiavimo ir susiklausymo. Kūrybiškai ir kantriai ugdytis ansamblinio grojimo įgūdžius, sistemingai dirbti savarankiškai, ugdytis atlikėjo muzikinę reakciją ir organizuotumą. Ansamblio dalyviai siekia emocionaliai bei tiksliai techniškai atlikti savo partiją ansamblyje, ansambliškai muzikuoti, perprasti tembrinės spalvos, harmoninės klausos, ansamblinio atlikimo specifiką grojant įvairios sudėties ansambliuose.

352.1. Tiksliai ir išraiškingai atlieka savo partiją ansamblyje (A1).

352.2. Darniai ir tiksliai perteikia muzikos kūrinio dinaminius niuansus, harmoninius / tembrinius pojūčius, nuotaiką, metroritminę pulsaciją. (A2).

352.3. Tiksliai ritmiškai ir emocionaliai muzikuoja ansamblyje (A3).

353. Kūrinių ansambliams interpretavimas (B). Pertekdami atliekamą kūrinį plėtoja muzikavimo patirtį ansamblyje. Bendromis pastangomis ieško visiems priimtinus kūrinio atskleidimo ir perteikimo sprendimų. Siekia turtingesnio muzikos kūrinio interpretavimo. Domisi atliekamų kūrinių kontekstais. Analizuoja atliekamų kūrinių muzikos kalbą, stilistinį kontekstą siekiant išraiškingiau ir kokybiškiau interpretuoti atliekamus kūrinius.

353.1. Išraiškingai interpretuoja atliekamą muziką tikslingai naudodamas muzikinės kalbos elementus (B1).

354. Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C). Ansamblio dalyviai lygiomis partnerystės teisėmis, atliekant savo funkciją, dalyvauja koncertiniuose pasirodymuose, konkursuose, edukacinėse programose, projektuose, atsakingai jiems ruošiasi. Ugdo atsakomybę, sceninį laisvumą, intonavimo, elgesio, estetinę kultūrą. Domisi Lietuvos ir pasaulio muzikiniais reiškiniais. Noriai dalyvauja muzikiniuose projektuose, renginiuose, edukacinėse programose, koncertuose.

354.1. Su kolektyvu pristato kamerinės muzikos koncertinę programą (C1).

354.2. Dalyvauja kamerinio muzikavimo renginiuose, muzikiniuose projektuose (C2).

355. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	3–4 klasės	5–6 klasės	7–8 klasės	9–10 ir I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Ansamblio pojūčio ugdymas (A)					
Tiksliai ir išraiškingai atlieka savo partiją ansamblyje (A1).	Geba nustatyti metrą, tempą. Atpažįsta štrichus (A1.3).	Tiksliai intonuoja. Groja ritmiškai, nurodytu tempu (A1.3).	Geba skaityti iš lapo muzikinį tekstą. Išmano ansamblinio muzikavimo specifiką (A1.3).	Taiko skaitymo iš natų įgūdžius suvokiant muzikos tekstą. Naudoja individualaus savarankiško darbo patirtį mokydamasis savo partijos. Plečia muzikinės atminties potencialą (A1.3).	Gerai išmano ansamblinio muzikavimo subtilybes. Gerai skaito iš lapo mažai pažįstamą tekstą. Individualius grojimo (dainavimo) ansamblyje įgūdžius pritaiko muzikinei raiškai atskleisdamas meninio turinio emocijas (A1.3).
Darniai ir tiksliai perteikia muzikos kūrinio dinaminius niuansus, harmoninius / tembrinius pojūčius, nuotaiką, metroritminę pulsaciją (A2).	Geba apibūdinti kūrinio tematiką, emocinę būseną (A2.3).	Girdi ir derinasi prie kitų ansamblio narių (A2.3).	Geba atskleisti kūrinio dinaminę skalę, kulminacines vietas. Girdi atskirų partijų garsinį balansą ir pritaiko konkrečiame kūrinyje (A2.3).	Geba apibūdinti kūrinio dinaminę skalę, kulminacines vietas. Supranta atskirų partijų garsinį balansą ir pritaikyti konkrečiame kūrinyje. Išmano harmoninio ir tembrinio derinimo principus,	Tiksliai, ritmiškai ir emocionaliai muzikuoja ansamblyje. Jaučia tembro ir harmonijos balansą grojant (dainuojant) keliems atlikėjams. Išreiškia emocinę būseną remdamasis turima patirtimi (A2.3).

				ieškoti garso skambėjimo grožio (A2.3).	
Tiksliai ritmiškai ir emocionaliai muzikuoja ansamblyje (A3).	Muzikuodamas girdi kitus ansamblio dalyvius (A3.3).	Girdi ir derinasi prie kitų ansamblio narių (A3.3).	Geba pakankamai tiksliai ritmiškai atlikti savo partiją, supranta pauzių reikšmę ir svarbą, geba jas išjausti ir išlaikyti. Laikosi vieningos pulsacijos. Girdi bendrą muzikavimą (A3.3).	Nurodo kūrinio formą, geba apibūdinti sudedamąsias dalis. Įvardija ir naudoja tikslios pradžios ir pabaigos organizavimo būdus. Atidžiai seka kolegas akimis ir reaguoja į sutartus lyderio auftaktus (A3.3).	Girdi kartu muzikuojančius ansamblio dalyvius. Reaguoja į susidarančius iššūkius (A3.3).
Kūrinių ansambliams interpretavimas (B)					
Išraiškingai interpretuoja atliekamą muziką tikslingai naudodamas muzikinės kalbos elementus (B1).	Apibūdina kūrinio tematiką, turinį, stiliaus bruožus. Atpažįsta ir paaiškina interpretacijos ženklus (B1.3).	Naudodamas įvairius štrichus, dinamikos ir tempo nurodymus atlieka kūrinį pagal parinktą interpretaciją (B1.3).	Geba pajausti ir išpildyti kūrinio stilių ir formą. Dalyvauja diskusijose. Remiantis individualia patirtimi, pasiūlo savo interpretacinį sumanymą (B1.3).	Išmano atliekamos muzikos specifiškumą ir išraiškos priemones, suvokia ir perteikia muzikos kūrinio interpretacines emocijas. Pritaikydamas individualią patirtį siūlo savo interpretacinius sumanymus (B1.3).	Geba išpildyti kūrinio dramaturgiją, pastebėti atskiras muzikos detales interpretaciniam sumanymui atskleisti. Derina savo turimą nuomonę su kitais ansamblio dalyviais, įtikinamai ją pagrįsdamas (B1.3).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)					

Su kolektyvu pristato kamerinės muzikos koncertinę programą (C1).	- -	Supranta bendrų repeticijų svarbą ir aktyviai jose dalyvauja. Jaučia atsakomybę dėl kitų ir kokybiškai atlieka savo partiją (C1.3).	Supranta bendrų repeticijų svarbą ir dalyvavimą jose. Kokybiškai atlieka savo partiją. Išmano scenos etiketo normas, jas praktikuoja (C1.3).	Supranta bendrų repeticijų svarbą, ansamblyje atsakingai ir kokybiškai atlieka savo partiją. Išmano scenos etiketo normas. Geba reflektuoti ir įsivertinti pasirodymus (C1.3).	Savo kūrybinius pasiekimus demonstruoja viešoje aplinkoje, ansamblyje atsakingai ir kokybiškai atlieka savo partiją. Išmano scenos etiketo normas. Kritiškai įvertina savo pasirodymą (C1.3).
Dalyvauja kamerinio muzikavimo renginiuose, muzikiniuose projektuose (C2).	- -	Meniškai ir kūrybiškai atlieka ansamblio parengtą muzikinę programą. Koncertuoja mokykloje, mieste (C2.3).	Geba išraiškingai atlikti koncertinę programą. Koncertuoja mokykloje, mieste (C2.3).	Geba greitai reaguoti ir pritaikyti improvizavimo gebėjimus netikėtose situacijose koncertų (mokykloje, mieste) metu. Geba perimti lyderio funkciją (C2.3).	Geba įtikinamai meniškai perteikti atliekamą muzikinę programą, būti įvertintam klausytojų. Rodo iniciatyvą dalyvauti įvairiuose koncertuose, konkursuose. (C2.3).

356. Mokymo(si) turinys. 3–4 klasės.

356.1. Ansambliškumo pojūčio ugdymas. Ansambliniam muzikavimui mokiniai parengia 2–3 kūrinius per pusmetį. Atliekant kūrinius pagrindinis dėmesys skiriamas teksto perskaitymo įgūdžiams, ritminio pulsavimo, intonavimo tikslumui lavinti.

356.2. Kūrinių ansambliams interpretavimas. Nesudėtingų muzikinių formų kūrinių turinio suvokimas, kūrinio charakterio apibūdinimas, interpretavimas.

357. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės.

357.1. Per pusmetį mokiniai parengia 2–3 kūrinius.

357.2. Siekiama kiekvieno ansamblio nario išraiškingo muzikavimo: aiškaus ritminio pulsavimo, tikslaus intonavimo, dinaminio, tembrinio balanso.

357.3. Atliekama įvairių stilių, žanrų muzika pagal mokinių pasirengimo lygį.

358. Mokymo(si) turinys. 7–8 klasės. Ansambliniam muzikavimui mokiniai parengia du tris kūrinius pusmečiui (skirtingo charakterio pjesės arba stambios formos kūrinys):

358.1. Ansambliškumo pojūčio ugdymas: lavinami praktiniai muzikavimo įgūdžiai, tiksli intonacija, akustiniai tembriniai išraiškos būdai.

358.2. Kūrinių ansambliams interpretavimas: įvairių muzikinių formų interpretavimas. Kūrinių analizavimas, įrašų klausymas, interpretaciniai sprendimai.

358.3. Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje: veikla mokykloje, mieste, šalyje. Dalyvavimas įvairiuose renginiuose, konkursuose, projektuose, edukacinėse programose. Kuriamas kolektyvo sceninis įvaizdis.

359. Mokymo(si) turinys. I–II gimnazijos klasės.

359.1. Minimaliai ansambliniam muzikavimui mokiniai parengia du ar tris kūrinius per pusmetį. Pajėgesnės sudėties ansambliai savo repertuarą praplečia iki penkių ir daugiau kūrinių, nelygu kūrinių programos paskirtis ir siekiami tikslai (konkursų nuostatų reikalavimai, proginiai koncertai ir pan.).

359.2. Ansambliškumo pojūčio ugdymas. Metroritminio pulsavimo, tembrinio, intonavimo, dinaminio, garsinio balanso pojūčio tobulinimas (teorija, technikos tobulinimo būdai, praktiniai pratimai); pauzės, tušti taktai; atlikėjų funkcijos; kūrinio įžangos, frazių pradžios, pabaigos organizavimas, „paslėptas“ auftaktas, bendra vidinė pulsacija.

359.3. Kūrinių ansambliams interpretavimas. Atsižvelgiant į ansamblio rūšį, sudėtį ir paskirtį, rekomenduojama į repertuarą įtraukti įvairesnės muzikos. Įvairių laikotarpių instrumentinė ir vokalinė kamerinė muzika, romansai, vokaliniai ciklai, liaudies dainų išdailos, senovinės, baroko epochos kompozitorių sonatos, folkloro, populiarioji, šiuolaikinė muzika. Kūrinių analizavimas, įrašų klausymas, interpretaciniai sprendimai.

359.4. Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Koncertinė ir konkursinė veikla mokykloje, mieste, šalyje ir užsienyje, dalyvavimas įvairiuose renginiuose, projektuose, edukacinėse programose; komunikavimas, scenos kultūra, sceninis įvaizdis.

360. Mokymo(si) turinys. III–IV gimnazijos klasės.

360.1. Ansambliškumo pojūčio ugdymas. Tai atlikėjo interpretavimo, skaitymo iš lapo gebėjimams ugdyti skirti kūriniai, kurių apimtį, išreikštą kiekybiniais ir kokybiniais rodikliais, lemia mokinio individualios (prigimtinės ir įgytos) savybės. Išlaikant klasikinio meno, lietuviškos muzikos puoselėjimo tradicijas, gilinamasi į įvairių XX a. pasaulyje vyravusių kompozicinių technikų suvokimą ir naujų šiuolaikinių išraiškos priemonių naudojimą. Turinio apimtis taip pat varijuoja, nelygu mokinio pasirinktos specializacijos dalyko tradicijos.

360.2. Kūrinių ansambliams interpretavimas. Garso koloristinis skambėjimas, frazavimo logika ir išraiškingumas, tikslus harmonijos ir faktūros pajautimas, logiškas formos plėtojimas.

Kūrybiškai įgyvendinami dinamikos, tempo, emocinės būsenos ir nuotaikų kaitos niuansai. Greta programinių miniatiūrų lavinamas ciklinės formos kūrinių pažinimas, atskirų dalių ar viso ciklo mokymasis. Rekomenduojami faktūrinių sprendimų reikalaujantys, polifoninį mąstymą plėtojantys, didesnės apimties kūriniai su ryškesne dramaturgine linija, harmoniniu-polifoniniu plėtojimu, specifiniais ritmo ypatumais.

360.3. Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Išmoktas repertuaras atliekamas koncertinėje aplinkoje. Visi mokiniai pasiekia minimalų lygmenį – įvykdo programą ir atsiskaito mokykloje. Atsiskaitymai organizuojami viešo ar uždaro koncerto forma. Kiekvieno mokinio siekiamybė – dalyvauti šalies ir tarptautiniuose konkursuose, realizuoti parengtas programas siekiant atskleisti savo individualumą, įgyti patirties, būti įvertintiems ir pripažintiems platesniu mastu. Individuali meninė patirtis plečia mokinio akiratį, erudiciją ir mentalitetą.

361. Sudaromose programose turi būti techniniu ir meniniu požiūriu skirtingo sudėtingumo, stiliaus, žanro, formos, charakterio kūrinių. Mokytojai, įvertinę kiekvieno mokinio techninę, kūrybinę, psichologinę raidą, sudaro bendrus ansamblio planus. Planuose nurodomi pasiekimai ir siekiamybė visose veiklos srityse.

362. Vertinimas – nuolatinis informacijos apie mokinio mokymo(si) pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Vertinimas turi motyvuoti mokinius mokytis ir siekti sėkmės, padėti koreguoti mokymąsi ir numatyti tolesnius tikslus bei siekius, apibendrinti ir nustatyti esminių dalykinių gebėjimų lygmenį.

363. Formuojamasis ir apibendrinamasis vertinimas pamokoje. Mokinių pasiekimai vertinami kaupiamuoju būdu už kiekvieną mokymosi etapą mokantis pa(si)rinktą repertuarą, savarankišką užduočių atlikimą, dalyvavimą koncertuose, galutinį repertuaro atlikimą per apibendrinamuosius atsiskaitymus ugdymo proceso ar jo dalies pabaigoje. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas.

364. Veikla ansamblyje organizuojama bendravimo ir bendradarbiavimo principu, vertinamas kiekvieno mokinio individualus darbas, įnašas į bendrą rezultatą ir pasiekimus. Mokytojas mokinių mokymosi rezultatus aptaria bendrai ir individualiai su kiekvienu mokiniu. Aptarime dalyvauja visi mokiniai, jiems svarbus grįžtamasis ryšys, padedantis įvertinti daromą pažangą ar priešingai. Atsiskaitymai organizuojami koncerto forma.

365. Vertinamas mokinio gebėjimas klausytis, girdėti ir kartu su kitais ansamblio dalyviais rasti tinkamą kūrinio interpretacijos variantą, kritiškai, argumentuotai įsivertinti, analizuoti savo darbą ir pasiektus rezultatus.

366. Mokinių pasiekimai vertinami individualiai, atsižvelgiant į kiekvieno asmeninį indėlį į ansamblio skambėjimą. Mokytojas mokinių mokymosi rezultatus aptaria su kiekvienu ansamblio dalyviu. Atsiskaitymai gali būti organizuojami koncerto forma, taikomas apibendrinamasis vertinimas.

367. Pradiniame ugdyme mokinių pasiekimai nevertinami pažymiais (balais) ar jų pakaitalais (raidėmis, ženklais, simboliais, procentais ir pan.) ir viešai tarpusavyje nelyginami. Individualios pažangos vertinimui taikomas ideografinis vertinimas – vertinimo sistema, kai mokinių pasiekimai ir pažanga aprašomi trumpais komentarais (aprašais, tekstu). Vertinime taikomas principas, pagal kurį lyginant dabartinius mokinių pasiekimus su ankstesniaisiais stebima ir vertinama konkretaus mokinio daroma pažanga. Mokinių pasiekimai įvertinami pasiekimų lygiais mokymo(si) laikotarpio (mokymo(si) etapo, trimestro, pusmečio ar pan.) pabaigoje apžvelgus visą laikotarpį ir įvertinus nueitą etapą. Per visą mokymo(si) laikotarpį dominuoja ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, kurio esmė – padėti mokiniui įsivertinti savo pasiekimus, tobulėti, siekti aukštesnių pasiekimų, tapti

savarankišku ir atsakingu už mokymosi rezultatus, pasirinkti tinkamiausius veiklos būdus, spręsti iškilusias problemas, reflektuoti mokymosi rezultatus.

368. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Pasiekimų lygių požymiai skirti vertinti mokinių pasiekimus ir daromą pažangą. Jie skirti padėti mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis.

369. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10.

370. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

371. Pasiekimų lygių požymiai. 3–4 klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ansamblio pojūčio ugdymas (A)			
Mokytojo padedamas atpažįsta metrą, tempą, skirtingus garso išgavimo būdus (A1.1).	Su mokytojo pagalba nustato metrą, tempą, štrichus (A1.2).	Geba nustatyti metrą, tempą. Atpažįsta štrichus (A1.3).	Savarankiškai atpažįsta garsų ritmines vertes. Išlaiko duotą tempą (A1.4).
Mokytojo padedamas stengiasi perteikti kūrinio tematiką, emocinę būseną (A2.1).	Stengiasi perteikti kūrinio tematiką, emocinę būseną (A2.2).	Geba perteikti kūrinio tematiką, emocinę būseną (A2.3).	Geba darniai ansamblyje perteikti kūrinio tematiką, emocinę būseną (A2.4).
Padedant mokytojui muzikuodamas prisitaiko prie kitų ansamblio dalyvių (A3.1).	Muzikuodamas klausosi kitų ansamblio dalyvių (A3.2).	Muzikuodamas girdi kitus ansamblio dalyvius (A3.3).	Muzikuodamas girdi kitus ansamblio dalyvius, noriai imasi lyderio vaidmens (A3.4).
Kūrinių ansambliams interpretavimas (B)			
Atsakydamas į nukreipiamuosius klausimus apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką, tematiką, turinį, atpažįsta kūrinio interpretacijos ženklus (B1.1)	Su mokytojo pagalba apibūdina muzikos kūrinio nuotaiką, tematiką, turinį, interpretacijos ženklus (B1.2).	Apibūdina kūrinio tematiką, turinį, stiliaus bruožus. Atpažįsta ir paaiškina interpretacijos ženklus (B1.3)	Savais žodžiais apibūdina muzikos kūrinio tematiką, turinį, paaiškina ir tiksliai atlieka laikydamasis kūrinio stiliaus. Savais žodžiais paaiškina interpretacijos ženklus ir taisyklingai atlieka (B1.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Mokytojo padedamas apibūdina, ko išmoko, kas pasisekė (C1.1).	Atsakydamas į nukreipiančius klausimus apibūdina ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C1.2).	Suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė (C1.3).	Aiškiai suvokia ir pasako, ko išmoko, kas pasisekė, palygina savo ir draugų pasirodymą (C1.4).

Parengtą kūrinį ansambliui atlieka koncertų klasėje, mokykloje metu (C.2.1).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, renginių mokykloje metu (C.2.2).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, projektų, renginių metu mokykloje, mieste (C2.3).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, projektų, renginių, festivalių metu mokykloje (C2.4).

372. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ansamblio pojūčio ugdymas (A)			
Mokytojo padedamas atpažįsta metrą, tempą, skirtingus garso išgavimo būdus (A1.1).	Naudodamasis netiesiogine pagalba nustato metrą, tempą, štrichus (A1.2).	Tiksliai intonuoja. Groja ritmiškai, nurodytu tempu (A1.3).	Savarankiškai atpažįsta garsų ritmines vertes. Išlaiko duotą tempą (A1.4).
Mokytojo padedamas stengiasi perteikti dinaminius niuansus, nuotaiką, netolygiai laikosi ritminės pulsacijos (A2.1).	Stengiasi perteikti kūrinio dinaminius niuansus, nuotaiką, ritminę pulsaciją (A2.2).	Tiksliai perteikia muzikos kūrinio dinaminius niuansus, nuotaiką, ritminę pulsaciją (A2.3).	Geba darniai ir tiksliai ansamblyje perteikti kūrinio dinaminius niuansus, nuotaikos ir ritmo pasikeitimus, ritminę pulsaciją (A2.4).
Padedant mokytojui muzikuodamas prisitaiko prie kitų ansamblio narių (A3.1).	Muzikuodamas klausosi kitų ansamblio dalyvių, stengiasi derintis prie kitų ansamblio narių (A3.2).	Girdi ir derinasi prie kitų ansamblio narių (A3.3).	Muzikuodamas puikiai girdi ir derinasi prie kitų ansamblio narių, geba imtis lyderio vaidmens (A3.4).
Kūrinių ansambliams interpretavimas (B)			
Padedant mokytojui atlieka įvairius štrichus, dinamikos ir tempo nurodymus (B1.1).	Mokytojo padedamas atlieka kūrinį pagal parinktą interpretaciją naudodamas įvairius štrichus, dinamikos ir tempo nurodymus (B1.2).	Naudodamas įvairius štrichus, dinamikos ir tempo nurodymus atlieka kūrinį pagal parinktą interpretaciją (B1.3).	Taisyklingai ir tiksliai atlieka įvairius štrichus, dinamikos ir tempo nurodymus Geba įtaigiai atlikti ir pagrįsti parinktą kūrinio interpretaciją (B1.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Atlieka ansamblyje parengtą muzikinę programą (tik atsiskaitymų metu) (C1.1).	Pakankamai meniškai atlieka ansamblio parengtą muzikinę programą (C1.2).	Meniškai ir kūrybiškai atlieka ansamblio parengtą muzikinę programą (C1.3).	Meniškai ir kūrybiškai tiksliai, išbaigtai atlieka ansamblio parengtą muzikinę programą (C1.4)

Parengtą kūrinį ansambliui atlieka koncertų klasėje, mokykloje metu (C2.1).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, renginių mokykloje metu (C2.2).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, projektų, renginių metu mokykloje mieste (C2.3).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, projektų, renginių, festivalių metu mokykloje, mieste ir šalyje (C2.4).

373. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ansamblio pojūčio ugdymas (A)			
Demonstruoja minimalius muzikavimo ansamblyje gebėjimus (A1.1)	Ansamblyje panaudoja individualaus muzikavimo gebėjimus (A1.2).	Geba skaityti iš lapo muzikinį tekstą. Išmano ansamblinio muzikavimo specifiką (A1.3).	Puikiai atlieka savo partiją, išmano ansamblinio muzikavimo specifiką, greitai įsimena muzikos tekstą (A1.4).
Minimaliai atskleidžia kūrinio dinaminę skalę, kulminacines vietas (A2.1).	Pakankamai gerai atskleidžia kūrinio dinaminę skalę, kulminacines vietas (A2.2).	Geba atskleisti kūrinio dinaminę skalę, kulminacines vietas. Girdi atskirų partijų garsinį balansą ir pritaiko konkrečiame kūrinyje (A2.3).	Puikiai atskleidžia kūrinio dinaminę skalę, kulminacines vietas, girdi atskirų partijų garsinį balansą. Taiko harmoninio ir tembrinio derinimo principus (A2.4).
Netolygiai ritmiškai atlieka savo partiją. Nesilaiko vieningos pulsacijos (A3.1).	Stengiasi ritmiškai atlikti savo partiją, supranta pauzių reikšmę, siekia jas išjausti ir išlaikyti. Netolygiai išlaiko pulsaciją. Girdi atskirų partijų garsinį balansą (A3.2).	Geba pakankamai tiksliai ritmiškai atlikti savo partiją, supranta pauzių reikšmę ir svarbą, geba jas išjausti ir išlaikyti. Laikosi vieningos pulsacijos. Girdi bendrą muzikavimą (A3.3).	Puikiai ritmiškai atlieka savo partiją, supranta pauzių reikšmę ir svarbą, geba jas tiksliai išjausti ir išlaikyti. Laikosi vieningos pulsacijos. Aktyviai klausosi kūrinio visumos, girdi bendrą muzikavimą. (A3.4).
Kūrinių ansambliams interpretavimas (B)			

Minimaliai geba pajausti ir išpildyti kūrinio stilių ir formą. Diskusijose nereiškia savo nuomonės, klausosi kitų pasiūlymų (B1.1).	Stengiasi pajausti ir išpildyti kūrinio stilių ir formą. Diskusijose užima pasyvaus dalyvio poziciją (B1.2).	Geba pajausti ir išpildyti kūrinio stilių ir formą. Dalyvauja diskusijose. Remdamasis individualia patirtimi, pasiūlo savo interpretacinį sumanymą (B1.3).	Puikiai jaučia ir išpildo kūrinio stilių ir formą. Klausosi daug kamerinės muzikos, patirties semiasi iš kitų žinomų ansamblių atlikėjų (B1.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Atlieka ansamblyje parengtą muzikinę programą (atsiskaitymų metu) (C1.1).	Pakankamai meniškai atlieka ansamblio parengtą muzikinę programą (C1.2).	Supranta bendrų repeticijų svarbą ir dalyvavimą jose. Kokybiškai atlieka savo partiją. Išmano scenos etiketo normas, jas praktikuoja (C1.3).	Meniškai ir kūrybiškai tiksliai, išbaigtai atlieka ansamblio parengtą muzikinę programą (C1.4).
Parengtą kūrinį ansambliui atlieka koncertų klasėje, mokykloje metu (C2.1).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, renginių mokykloje metu (C2.2).	Geba išraiškingai atlikti koncertinę programą. Koncertuoja mokykloje, mieste (C2.3).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, projektų, renginių, festivalių metu mokykloje, mieste ir šalyje (C2.4).

374. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ansamblio pojūčio ugdymas (A)			
Reikia daug pastangų, kad pasiektų minimalų rezultatą (A1.1).	Demonstruoja minimalius muzikavimo ansamblyje gebėjimus (A1.2).	Gerai išmano ansamblinio muzikavimo subtilybes. Taiko skaitymo iš natų įgūdžius suvokiant muzikos tekstą. Ansamblyje panaudoja individualaus atlikėjo muzikavimo gebėjimus (A1.3).	Puikiai išmano ansamblinio muzikavimo subtilybes. Imasi lyderio vaidmens, rodo aktyvumą ir iniciatyvumą. Geba pademonstruoti kitų atlikėjų partijas (A1.4).

Minimaliai išpildo kūrinio dinamikos nurodymus, kulminacines vietas (A2.1).	Stengiasi išpildyti dinamiką, išryškinti kulminacines vietas (A2.2).	Geba išpildyti dinamiką, išryškinti kulminacines vietas. Jaučia ir pritaiko savo partijos garsinį balansą ansamblyje (A2.3).	Puikiai įvaldo savo partiją, išryškina kulminacines vietas, išpildo smulkius dinamikos elementus (A2.4).
Sunkiai sekasi klausytis ir derintis ansamblyje (A3.1).	Stengiasi klausytis ir derintis ansamblyje. Pritrūksta susitelkimo bendrai siekti tikslo (A3.2).	Muzikuodamas jaučia ir kūrybiškai taiko klausymosi, derinimo įgūdžius, naudoja tikslios pradžios ir pabaigos organizavimo būdus (A3.3).	Muzikuodamas puikiai jaučia ir kūrybiškai taiko klausymosi, derinimo įgūdžius. Imasi lyderio vaidmens kūrinio pulsacijai, tikslios pradžios ir pabaigos organizavimui (A3.4).
Kūrinių ansambliams interpretavimas (B)			
Ansamblyje užima pasyvaus dalyvio poziciją (B1.1).	Savais žodžiais geba nusakyti kūrinio tematiką ir turinį. Pasitiki ir priima mokytojo ir kitų atlikėjų siūlymus dėl interpretacijos (B1.2).	Išmano atliekamos muzikos specifiškumą ir išraiškos priemones, suvokia ir perteikia muzikos kūrinio interpretacines emocijas. Pritaikydamas individualią patirtį siūlo savo interpretacinius sumanymus (B1.3).	Puikiai išmano atliekamos muzikos specifiškumą, atlikimo ypatumus, įtaigiai perteikia muzikos kūrinio interpretacines emocijas. Pateikia argumentuotai kelis interpretacijos variantus (B1.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Atlieka pritariamąjį vaidmenį ar mažiau reikšmingą funkciją. Sunkiai pritampa prie kitų atlikėjų (C1.1).	Mokytojo skatinamas dalyvauja koncertinėje veikloje. Santūriai reiškia emocijas (C1.2).	Supranta bendrų repeticijų svarbą, ansamblyje atsakingai ir kokybiškai atlieka savo partiją. Išmano scenos etiketo normas. Geba reflektuoti ir įsivertinti pasirodymus (C1.3).	Bendraudamas tarpusavyje scenoje vizualiai ir susiliedamas su visais vidine emocine išraiška, dalyvauja išreiškiant kūrinio visumą (ir pasyvaus dalyvavimo intarpuose). Inicijuoja ansamblio sceninio įvaizdžio kūrimą, siūlo įvairias idėjas. Reflektuoja ir įsivertina pasirodymus (C1.4).

Parengtą kūrinį ansambliui atlieka koncertų klasėje, mokykloje metu (C2.1).	Parengtus kūrinius ansambliui atlieka koncertų, renginių mokykloje metu (C2.2).	Geba greitai reaguoti ir pritaikyti improvizavimo gebėjimus netikėtose situacijose koncertų (mokykloje, mieste) metu. Geba perimti lyderio funkciją (C2.3).	Scenoje geba maksimaliai sukoncentruoti dėmesį, jaučia emocinį pasitenkinimą, muzikuoja laisvai be vidinės įtampos. Kontaktuoja su kitais ansamblio nariais. Dalyvauja koncertuose, projektuose, renginiuose, festivaliuose mokykloje, mieste ir šalyje (C2.4).

375. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Ansamblio pojūčio ugdymas (A)			
Ansamblinio grojimo įgūdžiai atitinka minimalias turinio apimtis (A1.1)	Išmoktus ansamblinio muzikavimo elementus taiko praktiškai (A1.2).	Gerai išmano ansamblinio muzikavimo subtilybes. Gerai skaito iš lapo mažai pažįstamą tekstą. Individualius grojimo (dainavimo) ansamblyje įgūdžius pritaiko muzikinei raiškai atskleisdamas meninio turinio emocijas (A1.3).	Tikslingai ir kūrybingai naudoja įgytas ansamblinio grojimo žinias ir gebėjimus. Tiksliai perskaito ir atlieka sudėtingesnį muzikinį tekstą. Imasi lyderio vaidmens, rodo aktyvumą ir iniciatyvumą. Laisvai koordinuoja regėjimo, klausos, motorikos komponentus (A1.4).
Patenkinamai muzikuoja ansamblyje (A2.1).	Patenkinamai meniškai muzikuoja ansamblyje (A2.2).	Tiksliai, ritmiškai ir emocionaliai muzikuoja ansamblyje. Jaučia tembro ir harmonijos balansą grojant (dainuojant) keliems atlikėjams. Išreiškia emocinę būseną remdamasis turima patirtimi (A2.3).	Išmano harmoninio ir tembrinio derinimo principus, ieško garso skambėjimo grožio. Turimus aukštus girdėjimo, ansambliavimo, tembro pajautimo, akompanavimo rezultatus naudoja įtaigiai atlikdamas meninį kūrinį (A2.4).

Derinasi prie ansamblio, pasiekia patenkinamą rezultatą (A3.1).	Prisitaiko prie kartu muzikuojančių ansamblio dalyvių (A3.2).	Girdi kartu muzikuojančius ansamblio dalyvius. Reaguoja į susidarančius iššūkius (A3.3).	Puikiai jaučia kartu muzikuojančius ansamblio dalyvius. Imasi lyderio vaidmens kūrinio turinio atlikimui, pulsacijai, tikslios pradžios ir pabaigos organizavimui (A3.4).
Kūrinių ansambliams interpretavimas (B)			
Ansamblyje užima pasyvaus dalyvio poziciją (B1.1).	Geba atskleisti kūrinio tematiką ir turinį. Pasitiki ir priima mokytojo ir kitų atlikėjų siūlymus dėl interpretacijos (B1.2).	Geba išpildyti kūrinio dramaturgiją, pastebėti atskiras muzikos detales interpretaciniam sumanymui atskleisti. Derina savo turimą nuomonę su kitais ansamblio dalyviais, įtikinamai ją pagrįsdamas (B1.3).	Puikiai išmano atliekamos muzikos specifiškumą, atlikimo ypatumus, įtaigiai perteikia muzikos kūrinio interpretacines emocijas. Pateikia argumentuotai kelis interpretacijos variantus (B1.4).
Atlikėjo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Atlieka pritariamąjį vaidmenį ar mažiau reikšmingą funkciją (C1.1).	Savo parengta partija integruojasi į ansamblį. Santūriai reiškia emocijas (C1.2).	Savo kūrybinius pasiekimus demonstruoja viešoje aplinkoje, ansamblyje atsakingai ir kokybiškai atlieka savo partiją. Išmano scenos etiketo normas. Kritiškai įvertina savo pasirodymą (C1.3).	Savo kūrybines patirtis ir gebėjimus demonstruoja viešoje aplinkoje, susitelkdamas į kokybišką atlikimo rezultatą. Scenoje puikiai muzikuoja imponuodamas ir uždegdamas ansamblio narius ir klausytojus (C1.4).
Parengtą kūrinį ansambliui atlieka koncertų klasėje, mokykloje metu (C2.1).	Fragmentiškai dalyvauja mokyklos, vietos bendruomenės aplinkoje rengiamuose koncertuose (C2.2).	Geba įtikinamai meniškai perteikti atliekamą muzikinę programą, būti įvertintam klausytojų. Rodo iniciatyvą dalyvauti įvairiuose koncertuose, konkursuose (C2.3).	Rezultatyviai demonstruoja kamerinio muzikavimo atlikėjišką meistriškumą dalyvaudamas koncertuose, šalies konkursuose, festivaliuose. Kaupia koncertinį repertuarą (C2.4).

TREČIASIS SKIRSNIS
BALSO UGDYMO DALYKAS

376. Balso ugdymas – Programos privalomai pasirenkamas dalykas besimokantiems choro dainavimo ir dirigavimo arba muzikos teorijos, arba kompozicijos pagrindinio Programos privalomo dalyko.

377. Balso ugdymo dalykas skirtas mokiniams, besimokantiems choro dainavimo ir dirigavimo ar muzikos teorijos ir kompozicijos, lavinti mokinių prigimtiniam mokinio balso, intonacijos, muzikinės ir vokalinės klausos, meninės saviraiškos, kūrybiškumo ir emocionalumo įgūdžius ir plėtoti mokinių vokalinių kūrinių interpretavimo patirtis.

378. Repertuaras parenkamas individualiai atsižvelgiant į kiekvieno mokinio balso prigimtį, vokalinius gebėjimus ir įgūdžius, balso specifiką, daromą pažangą, mokymosi tikslus bei siekius.

379. Dalyko pamokos vyksta pavienio darbo forma, mokytojas suteikia mokiniui reikalingų teorinių ir praktinių žinių, padedančių įtaigiai perteikti ir atlikti įvairių epochų, stilių bei žanrų kūrinius.

380. Programoje išskirtos trys pasiekimų sritys: Vokalinės technikos įvaldymas, Vokalinių muzikos kūrinių interpretavimas, Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje.

381. Dalyko tikslas – kryptingai ir nuosekliai ugdyti taisyklingus vokalinius gebėjimus, muzikalumą ir estetinę nuovoką bei skatinti mokinio saviraišką. Mokinių įgyta patirtis galės būti pritaikoma realizuojant meninius interesus, planuojant tolesnę profesinę karjerą.

382. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

382.1. mokosi ir įsisavina garso išgavimo principus;

382.2. lavina(si) muzikinius gebėjimus, emocijas ir muzikinę intuiciją;

382.3. ugdo gebėjimą įtaigiai, stilingai ir emocionaliai atlikti įvairių epochų, žanrų ir formų vokalinius kūrinius pagal savo pasirengimo lygį.

383. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

383.1. plėtoja muzikos raiškos ir meninės intuicijos patirtį analizuodami ir vertindami atliekamus vokalinius kūrinius;

383.2. pritaiko įgytą muzikinę patirtį stilingai ir emocionaliai interpretuoti įvairių epochų, žanrų ir formų vokalinius kūrinius;

383.3. demonstruoja savarankiškumą, kūrybiškumą, estetinę ir emocinę patirtį muzikinėje veikloje.

384. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: pažinimo, komunikavimo, kūrybiškumo, kultūrinė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos, pilietiškumo, skaitmeninė. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

385.1. Pažinimo kompetencija. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdosi, klausydami vokalinės muzikos kūrinių įrašų, analizuodami, diskutuodami, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi. Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai ugdosi mokydamiesi teisingai skaityti vokalinį tekstą, nagrinėdami ir vertindami įvairių vokalinių žanrų kūrinius. Kritinį mąstymą mokiniai ugdosi, kai analizuoja vokalinio teksto turinį, muzikos reiškinių įvairovę, suvokia muziką kaip visumą, geba ją interpretuoti.

385.2. Kūrybiškumo kompetencija. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdo analizuodami, interpretuodami balso ugdymo pamokose atliekamus muzikinius kūrinius. Kūrimo gebėjimus mokiniai lavina(si), atlikdami įvairių žanrų ir epochų vokalinės muzikos kūrinius, tobulindami ir pristatydami kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus

mokiniai tobulina, vertindami savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių interpretacijas, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

385.3. Komunikavimo kompetencija. Vokalinius gebėjimus mokiniai ugdo dainuodami įvairių žanrų muzikinius kūrinius, mokosi suvokti ir išsiaiškinti muzikinių terminų reikšmes ir išmokti jas vartoti. Šiuos gebėjimus mokiniai lavinasi realiai ir virtualiai bendraudami tarpusavyje, dainuodami ansambliuose, kalbėdami apie kūrinio atlikimo metu patirtas emocijas, pristatydami savarankiškai išmoktą kūrinį. Lygindami skirtingų epochų ir sudėtingumo muzikos kūrinius, juos analizuodami, interpretuodami, aptardami muzikinės kalbos išraiškos priemones, turinį, tinkamai pritaiko muzikos terminus, sąvokas.

385.4. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinis išprusimas yra susijęs su žiniomis, kurias mokiniai ugdo skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių kūrinius, domėdamiesi šiuolaikinės muzikos aktualijomis ir patys jas vertindami. Atlikdami vokalinės muzikos kūrinius viešose erdvėse praktiškai pritaiko dainininko, aktyvaus klausytojo gebėjimus, realizuodami savo talentus dalyvauja mokyklos, miesto, regiono ir Lietuvos kultūriniame gyvenime.

385.5. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos įgūdžius mokiniai ugdo kartu muzikuodami, bendraudami ir bendradarbiaudami, analizuodami įvairias situacijas. Mokosi įveikti iššūkius, suvokia žmogiškąsias vertybes analizuoja ir įvardija atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems. Mokosi atsakingai planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, ieškoti sprendimų, iškilus kliūtims, geba įvertinti kitus ir įsivertinti save ir galimas pasekmes, vertina savo sveikatą, visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę.

385.6. Pilietiškumo kompetencija. Šią kompetenciją mokiniai ugdo, aktyviu dalyvavimu mokyklose, mieste, respublikoje bei užsienio šalių rengiamuose koncertuose, konkursuose, festivaliuose, projektuose. Valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą mokiniai ugdosi, dalyvaudami valstybinių švenčių renginiuose, akcijose, tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius.

385.7. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai naudojasi interneto svetainėmis, muzikos įrašais, supranta skaitmeninio turinio autorių teises bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarką, klauso muzikinių įrašų, analizuoja, lygina, darydami savo atliekamų kūrinių įrašus ir juos vertina. Mokiniai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualioje erdvėje, įvairiuose socialiniuose tinkluose, susirašinėja elektroniniais laiškais, žinutėmis, dalijasi dalykine informacija su draugais ir mokytojais, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo.

386. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

387. Vokalinės technikos įvaldymas (A). Mokydamiesi kūrinių atlikimo, siekia pažinti, saugoti ir nuolat lavinti savo balsą, dainavimo įgūdžius, stebi savo vokalinių pasiekimų raidą. Išmoktus technikos elementus ir vokalinio garso išgavimo principus demonstruoja atlikdami įvairaus žanro ir stiliaus vokalinius kūrinius muzikiniuose renginiuose. Supranta savarankiško darbo naudą asmens pasiekimų raidai.

387.1. Taiko pagrindinius vokalinio garso išgavimo būdus atliekamuose kūriniuose (A1).

387.2. Apmąsto mokymosi procesą mokymosi rezultatams tobulinti (A2).

388. Vokalinių muzikos kūrinių interpretavimas (B). Taikydami įgytas muzikos kalbos žinias dainuojant siekia paveikaus meninio rezultato, stilingai, išraiškingai atlieka įvairių epochų, žanrų ir formų kūrinius. Taiko muzikos išraiškos priemones, padedančias išraiškingai atskleisti vokalinio kūrinio nuotaiką.

388.1. Tinkamai vartoja atliekamo vokalinio kūrinio išraiškos priemones, muzikos kalbos ir formos elementus (B1).

388.2. Atskleidžia kūrinio interpretacinį sumanymą (B2).

389. Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C). Pasitiki savo jėgomis, noriai dalyvauja koncertinėje veikloje, domisi vokaline muzika, jos apraiškomis sociokultūrinėje aplinkoje, siekia paveikaus ir savito meninio rezultato.

389.1. Demonstruoja tinkamą sceninę kultūrą koncertinėje veikloje (C1).

389.2. Domisi vokalinės muzikos renginiais, juos analizuoja ir vertina (C2).

390. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	5–6	7–8	I–II	III–IV
Vokalinės technikos įvaldymas (A)				
Taiko pagrindinius vokalinio garso išgavimo būdus atliekamuose kūriniuose (A1).	Dainuoja patogiu diapazonu. Taiko taisyklingą kvėpavimą. Siekia tikslios intonacijos (A1.3).	Dainuoja patogiu diapazonu. Taiko taisyklingą kvėpavimą. Siekia tikslios intonacijos, minkšto ir elastingo garso, naudoja mišrų kvėpavimą, aukštą balso poziciją, formuoja garso atramą. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – balso mutaciją ir pomutacinį periodą (A1.3).	Tobulindamas vokalinę techniką taiko artikuliaciją, dikciją ir balso dinamiškumą. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – mutaciją ir pomutacinį periodą, balso aparatui kenksmingus veiksnius (A1.3).	Tiksliai intonuoja, demonstruoja artikuliacijos, dikcijos ir balso dinamiškumo vokalinę techniką, valdo balso registrus (A1.3).
Apmąsto mokymosi procesą mokymosi rezultatams tobulinti (A2).	Žino ir siekia taisyklingos laikysenos dainuojant. Geba saugoti balsą (A2.3).	Nuosekliai naudoja vokalinio garso išgavimo būdus ir taiko juos atliekamuose kūriniuose (A2.3).	Gerai skaito iš natų, jaučia atliekamą ritminį piešinį, techninius ypatumus. Savarankiškai parengia muzikinį tekstą (A2.3).	Gerai žino savo vokalinių gebėjimų tobulinimo galimybes, planuoja mokymosi ir saviruošos laiką, iš dalies savarankiškai pasirenka repertuarą (A2.3).
Vokalinių muzikos kūrinių interpretavimas (B)				
Tinkamai vartoja atliekamo vokalinio kūrinio išraiškos priemones, muzikos kalbos ir formos elementus (B1).	Naudoja tinkamas muzikos išraiškos priemones kūrinyje. Žino balso aparato sandarą, vokalinės klausos reikšmę (B1.3).	Atlikdamas kūrinį naudoja tinkamą frazavimą, aiškiai parodo kulminaciją (B1.3).	Tinkamai valdo aktyvią garso išgavimo ataką kūrinyje. Pritaiko įgytas teorines bei praktines žinias interpretuodamas vokalinį kūrinį (B1.3).	Emocionaliai, išraiškingai interpretuoja vokalinį kūrinį (B1.3).

Atskleidžia kūrinio interpretacinį sumanymą (B2).	Įtaigiai perteikia vokalinio kūrinio keliamas emocijas, išpildo pagrindines išraiškos priemones (B2.3).	Išpildydamas kūrinį tinkamai susieja tekstą ir muziką (B2.3).	Tinkamai atskleidžia meninę mintį ir kūrinio dramaturgiją (B2.3).	Geba gerai atskleisti kūrinio turinį ir charakterį (B2.3).
Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C).				
Demonstruoja tinkamą sceninę kultūrą koncertinėje veikloje (C1).	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose klasėje, mokykloje. Kartu su mokytoju aptaria savo veiklą (C1.3).	Demonstruoja savitą sceninį įvaizdį Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose klasėje, mokyklos projektuose, Kartu su mokytoju aptaria savo veiklą (C1.3).	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose, kartu su mokytoju aptaria savo interpretaciją (C1.3).	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose, siekia originalaus sceninio įvaizdžio (C1.3).
Domisi vokalinės muzikos renginiais, juos analizuoja ir vertina (C2).	Domisi vokalinės muzikos renginiais klasęje, mokykloje, juos analizuoja ir vertina (C2.3).	Domisi vokalinės muzikos renginiais, analizuoja muzikos autorių sumanymus (C2.3).	Domisi atlikėjų stiliumi, meniniu įtaigumu, išraiškingumu, interpretacija, juos analizuoja ir vertina (C2.3).	Dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose, stebi ir analizuoja kitų atlikėjų sceninį įvaizdį, socialinę kultūrinę raišką (C2.3).

391. Mokymo(si) turinys. 5–6 klasės:

391.1. Individuali programa sudaroma pusmečiui, dainuoja atmintinai. Repertuarą sudaro 4–5 kūriniai pasirinktinai iš: lietuvių ir kitų pasaulio tautų liaudies autentiškų ir harmonizuotų dainų, Lietuvos ir pasaulio kompozitorių originalių dainų, populiariosios muzikos vokalinių kūrinių.

391.2. Vokalinės technikos ugdymas: balso aparato sandara, taisyklinga laikysena dainuojant, artikuliaciją ir dikciją lavinantys pratimai, minkšta ir elastinga garso išgavimo ataka, mišrus kvėpavimas, aukšta balso skambesio pozicija, vokalinė klausa, balso apsauga.

391.3. Vokalinių kūrinių interpretavimas: teksto ir muzikinės kalbos išpildymas, kūrinio intonacija, pulsacija, frazavimas, kulminacija. Teksto ir muzikos autorių analizė.

391.4. Vokalinė raiška sociokultūrinėje aplinkoje: koncertinė veikla pagal galimybes.

392. Mokymosi turinys. 7–8 klasės:

392.1. Individuali programa sudaroma pusmečiui, kūriniai atliekami atmintinai. Jei mokinio balsas mutuoja, jis gali deklamuoti dainos tekstą atmintinai. Repertuarą sudaro 4–5 kūriniai pasirinktinai: vokalizės, lietuvių ir kitų pasaulio tautų liaudies autentiškos ir harmonizuotos dainos, Lietuvos ir pasaulio kompozitorių originalios dainos, populiariosios muzikos vokaliniai kūriniai.

392.2. Vokalinės technikos ugdymas: balso akustika ir fiziologija, taisyklinga laikysena dainuojant, artikuliaciją ir dikciją lavinantys pratimai, minkšta ir elastinga garso išgavimo ataka, mišrus kvėpavimas, aukšta balso skambesio pozicija, garso atramos formavimas, vokalinė klausa, balso higiena ir apsauga.

392.3. Vokalinių kūrinių interpretavimas, kūrinių analizė: teksto ir muzikinės kalbos išpildymas, kūrinio intonacija, pulsacija, frazavimas, kulminacija. Teksto ir muzikos autorių analizė.

392.4. Vokalinė raiška sociokultūrinėje aplinkoje: koncertinė veikla pagal galimybes,

393. Mokymosi turinys. I–II gimnazijos klasės:

393.1. Individuali programa mokiniui sudaroma pusmečiui. Programa dainuojama atmintinai. Repertuarą sudaro 4–5 kūriniai pasirinktinai: vokalizės; lietuvių ir kitų pasaulio tautų liaudies autentiškos ir harmonizuotos dainos; senovinės XVII–XVIII a. arijos ir arijetės; Lietuvos ir pasaulio kompozitorių dainos, populiariosios muzikos vokaliniai kūriniai.

393.2. Vokalinės technikos ugdymas: balso akustika ir fiziologija: artikuliaciją ir dikciją lavinantys pratimai, minkšta, elastinga ir aktyvi garso išgavimo ataka, aukšta balso skambesio pozicija, garso atrama, mišrus kvėpavimas, balso higiena ir apsauga, vokalinė klausa.

393.3. Vokalinių kūrinių interpretavimas, kūrinių analizė: teksto ir muzikinės kalbos išpildymas, kūrinio intonacija, pulsacija, frazavimas, kulminacija, meninė kūrinio mintis, dramaturgija. Teksto ir muzikos autorių analizė.

393.4. Vokalinė raiška sociokultūrinėje aplinkoje: koncertinė veikla pagal galimybes.

394. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės:

394.1. Individuali programa mokiniui sudaroma pusmečiui. Programa dainuojama atmintinai. Repertuarą sudaro 4–6 kūriniai pasirinktinai: vokalizės, lietuvių liaudies harmonizuotos posminės ir išplėtotos dainos, senovinės XVII–XVIII a. arijos ir arijetės, įvairių stambių vokalinių kūrinių fragmentai, Lietuvos ir pasaulio tautų kompozitorių dainos ir romansai, populiariosios muzikos vokaliniai kūriniai.

394.2. Vokalinės technikos ugdymas: techninis balso paslankumas, vokalinė kalba, balso dinamiškumas, taisyklingas kvėpavimas, tikslus intonavimas, registrų lyginimas, diapazono plėtimas, dikcijos ir artikuliacijos įvaldymas.

394.3. Vokalinių kūrinių interpretavimas: išsami kūrinio analizė, meninis įtaigumas, emocionalumas, išraiškingumas, sceniškumas, interpretacijos planas, padedantis atskleisti kūrinio turinį ir charakterį.

394.4. Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje: koncertinė veikla.

395. Vertinimas – nuolatinis informacijos apie mokinio mokymo(si) pažangą ir pasiekimus kaupimo, interpretavimo ir apibendrinimo procesas. Vertinimas turi motyvuoti mokinius mokytis ir siekti sėkmės, padėti koreguoti mokymąsi ir numatyti tolesnius tikslus bei siekius, apibendrinti ir nustatyti esminių dalykinių gebėjimų lygmenį.

396. Svarbus yra ir paties mokinio įsivertinimas, kuris padeda suprasti savo pasiektus rezultatus, numatyti veiklos prioritetus ir juos įgyvendinti, taip ugdomi savarankiško darbo įgūdžiai, akcentuojamas motyvuotas paties mokinio įsivertinimas, skatinantis mokinį tobulėti.

397. Kūriniai turėtų būti parinkti taip, kad būtų galimybė vertinti skirtingų pasiekimų sričių gebėjimus, tačiau nereikėtų siekti į vieną pasiekimų vertinimo užduotį įtraukti visų (ar daugelio) pasiekimų sričių gebėjimų. Svarbu kūrinius parinkti taip, kad galima būtų vertinti skirtingų mokinių daromą pažangą ir teikti veiksmingą, mokytis padedančią ir motyvuojančią grįžtamąją informaciją. Mokiniams turėtų būti teikiami į mokinio rezultato tobulinimą orientuoti komentarai, mokinį įtraukiant į savo darbo analizę ir vertinimą, t. y. pratinti stebėti ir kontroliuoti savo mokymąsi.

398. Individualių pamokų metu mokiniams nuolat teikiamas grįžtamasis ryšys laikantis formuojamojo vertinimo normų. Mokiniai pasiekimai vertinami kaupiamuoju būdu už kiekvieną Programos mokymosi etapą mokantis pa(si)rinktą repertuarą, savarankišką užduočių atlikimą, dalyvavimą koncertuose ir muzikiniuose projektuose, kitose edukacinėse erdvėse, galutinį repertuaro atlikimą per apibendrinamuosius atsiskaitymus ugdymo proceso ar jo dalies pabaigoje. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas.

399. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Pasiekimų lygių požymiai skirti vertinti mokinių pasiekimus ir daromą pažangą. Jie skirti padėti mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis.

400. Pagrindiniame ir viduriniame ugdyme pasiekimų lygiai siejami su mokinio pasiekimų įvertinimu pažymiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10.

401. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

402. Pasiekimų lygių požymiai. 5–6 klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Vokalinės technikos įvaldymas (A)			
Dainuoja patogiu diapazonu. Siekia taisyklingo kvėpavimo ir tikslios intonacijos (A1.1).	Dainuoja patogiu diapazonu. Mokosi taisyklingo kvėpavimo ir tikslios intonacijos (A1.2).	Dainuoja patogiu diapazonu. Taiko taisyklingą kvėpavimą. Siekia tikslios intonacijos (A1.3).	Dainuoja patogiu diapazonu. Taiko taisyklingą kvėpavimą, tiksliai intonuoja (A1.4).
Žino taisyklingos laikysenos principus, kaip saugoti balsą (A2.1).	Mokosi taisyklingos laikysenos dainuojant. Žino kaip saugoti balsą (A2.2).	Žino ir siekia taisyklingos laikysenos dainuojant. Geba saugoti balsą (A2.3).	Laikosi taisyklingos laikysenos principų. Saugo savo balsą (A2.4).
Vokalinių muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Minimaliai naudoja tinkamas muzikos išraiškos priemones kūrinyje (B1.1).	Pakankamai gerai naudoja tinkamas muzikos išraiškos priemones kūrinyje. Siekia pritaikyti teorines žinias interpretuojant vokalinį kūrinį (B1.2).	Naudoja tinkamas muzikos išraiškos priemones kūrinyje. Žino balso aparato sandarą, vokalinės klausos reikšmę (B1.3).	Puikiai naudoja muzikos išraiškos priemones kūrinyje, žino balso aparato sandarą, vokalinės klausos reikšmę (B1.4).
Minimaliai perteikia vokalinio kūrinio keliamas emocijas, išpildo pagrindines išraiškos priemones (B2.1).	Pakankamai gerai perteikia vokalinio kūrinio keliamas emocijas, išpildo pagrindines išraiškos priemones (B2.2).	Įtaigiai perteikia vokalinio kūrinio keliamas emocijas, išpildo pagrindines išraiškos priemones (B2.3).	Puikiai perteikia vokalinio kūrinio keliamas emocijas, išpildo pagrindines išraiškos priemones (B2.4).
Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Minimaliai dalyvauja viešuose pasirodymuose (C1.1).	Fragmentiškai dalyvauja klasės, mokyklos renginiuose, kartu su mokytoju aptaria savo pasirodymą (C1.2).	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose klasėje, mokykloje. Kartu su mokytoju aptaria savo veiklą (C1.3).	Aktyviai dalyvauja koncertinėje veikloje. Drąsiai išsako nuomonę ir pastabas apie savo veiklą (C1.4).
Retai dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.1).	Kartais dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.2).	Domisi vokalinės muzikos renginiais, juos analizuoja ir vertina (C2.3).	Aktyviai stebi vokalinės muzikos renginius, juos analizuoja ir vertina (C2.4).

403. Pasiekimų lygių požymiai. 7–8 klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Vokalinės technikos įvaldymas (A)			
Dainuoja patogiu diapazonu. Siekia taisyklingo kvėpavimo ir tikslios intonacijos. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – balso mutaciją ir pomutacinį periodą (A1.1).	Dainuoja patogiu diapazonu. Mokosi taisyklingo kvėpavimo, tikslios intonacijos, aukštos balso pozicijos. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – balso mutaciją ir pomutacinį periodą (A1.2).	Dainuoja patogiu diapazonu. Taiko taisyklingą kvėpavimą. Siekia tikslios intonacijos, minkšto ir elastingo garso, naudoja mišrų kvėpavimą, aukštą balso poziciją, formuoja garso atramą. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – balso mutaciją ir pomutacinį periodą (A1.3).	Dainuoja patogiu diapazonu. Taiko taisyklingą kvėpavimą, tiksliai intonuoja, atlikdamas kūrinius naudoja minkštą ir elastingą garsą, mišrų kvėpavimą, aukštą balso poziciją, formuoja garso atramą. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – balso mutaciją ir pomutacinį periodą (A1.4).
Tobulina dainavimo įgūdžius mokytojo nurodytais būdais (A2.1).	Žino ir naudoja vokalinio garso išgavimo būdus (A2.2).	Nuosekliai naudoja vokalinio garso išgavimo būdus ir taiko juos atliekamuose kūriniuose (A2.3).	Tikslingai ir kūrybingai naudoja vokalinio garso išgavimo būdus ir taiko juos atliekamuose kūriniuose (A2.4).
Vokalinių muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Minimaliai naudoja frazavimą kūrinyje (B1.1).	Pakankamai gerai naudoja tinkamą frazavimą kūrinyje, siekia išraiškingos interpretacijos (B1.2).	Atlikdamas kūrinį naudoja tinkamą frazavimą, aiškiai parodo kulminaciją (B1.3).	Puikiai naudoja tinkamą frazavimą kūrinyje, išraiškingai ir įtaigiai interpretuoja vokalinį kūrinį (B1.4).
Minimaliai atskleidžia kūrinių interpretacinį sumanymą (B2.1).	Pakankamai gerai atskleidžia kūrinių interpretacinį sumanymą (B2.2).	Išpildydamas kūrinį tinkamai susieja tekstą ir muziką (B2.3).	Puikiai atskleidžia kūrinių interpretacinį sumanymą (B2.4).
Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C).			
Minimaliai dalyvauja viešuose pasirodymuose	Dalyvauja viešuose pasirodymuose, kartu su	Demonstruoja savitą sceninį įvaizdį (C1.3).	Aktyviai dalyvauja koncertinėje veikloje. Drąsiai išsako nuomonę ir pastabas apie savo veiklą (C1.4).

kartu su mokytoju aptaria rezultatus (C1.1).	mokytoju aptaria rezultatus (C1.2).		
Retai dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.1).	Kartais dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.2).	Domisi vokalinės muzikos renginiais, analizuoja muzikos autorių sumanymus (C2.3).	Aktyviai stebi vokalinės muzikos renginius, juos analizuoja ir vertina muzikos autorių sumanymus (C2.4).

404. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Vokalinės technikos įvaldymas (A)			
Siekia tikslios intonacijos. Žino apie balso raidos kritinius laikotarpius – mutaciją ir pomutacinį periodą, balso aparatui kenksmingus veiksnius (A1.1)	Taiko vokalinę techniką ir artikuliaciją, siekia aiškios dikcijos ir balso dinamiškumo. Žino apie balso raidos kritinius laikotarpius – mutaciją ir pomutacinį periodą, balso aparatui kenksmingus veiksnius (A1.2).	Tobulindamas vokalinę techniką taiko artikuliaciją, dikciją ir balso dinamiškumą. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – mutaciją ir pomutacinį periodą, balso aparatui kenksmingus veiksnius (A1.3).	Tobulindamas vokalinę techniką puikiai taiko artikuliaciją, dikciją ir balso dinamiškumą. Žino balso raidos kritinius laikotarpius – mutaciją ir pomutacinį periodą, balso aparatui kenksmingus veiksnius (A1.4).
Silpnai skaito iš natų, jaučia atliekamą ritminį piešinį, techninius ypatumus. Su mokytojo pagalba parengia muzikinį tekstą (A2.1).	Pakankamai gerai skaito iš natų, jaučia atliekamą ritminį piešinį, techninius ypatumus. Mokytojo padedamas parengia muzikinį tekstą (A2.2).	Gerai skaito iš natų, jaučia atliekamą ritminį piešinį, techninius ypatumus. Savarankiškai parengia muzikinį tekstą (A2.3).	Puikiai skaito iš natų, jaučia tiksliai atliekamą ritminį piešinį, techninius ypatumus. Savarankiškai parengia muzikinį tekstą (A2.4).
Vokalinių muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Minimaliai naudoja tinkamas muzikos išraiškos priemones kūrinyje (B1.1).	Pakankamai gerai naudoja tinkamas muzikos išraiškos priemones kūrinyje. Siekia pritaikyti teorines žinias interpretuodamas vokalinį kūrinį (B1.2).	Tinkamai valdo aktyvią garso išgavimo ataką kūrinyje. Pritaiko įgytas teorines bei praktines žinias interpretuodamas vokalinį kūrinį (B1.3).	Puikiai naudoja muzikos išraiškos priemones kūrinyje. Pritaiko įgytas teorines bei praktines žinias interpretuodamas vokalinį kūrinį (B1.4).

Minimaliai atskleidžia kūrinių tekstą ir interpretacinį sumanymą (B2.1).	Pakankamai gerai atskleidžia kūrinių tekstą ir interpretacinį sumanymą (B2.2).	Tinkamai atskleidžia meninę mintį ir kūrinio dramaturgiją (B2.3).	Puikiai atskleidžia meninę mintį ir kūrinio dramaturgiją (B2.4).
Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C).			
Minimaliai dalyvauja viešuose pasirodymuose kartu su mokytoju aptaria rezultatus (C1.1).	Dalyvauja viešuose pasirodymuose, kartu su mokytoju aptaria rezultatus (C1.2).	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose, kartu su mokytoju aptaria savo interpretaciją (C1.3).	Aktyviai dalyvauja koncertinėje veikloje, drąsiai išsako nuomonę apie savo socialinę kultūrinę raišką (C1.4).
Retai dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.1).	Kartais dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.2).	Domisi atlikėjų stiliumi, meniniu įtaigumu, išraiškingumu, interpretacija, juos analizuoja ir vertina (C2.3).	Puikiai žino kitų atlikėjų stiliaus, meninio įtaigumo, išraiškingumo, interpretacijos bruožus, juos analizuoja ir vertina (C2.4).

405. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Vokalinės technikos įvaldymas (A)			
Silpnai intonuoja, žino apie artikuliacijos, dikcijos ir balso dinamiškumo vokalinę techniką, balso registrus (A1.1).	Pakankamai gerai intonuoja, demonstruoja artikuliacijos, dikcijos ir balso dinamiškumo vokalinę techniką, žino balso registrus (A1.2).	Tiksliai intonuoja, demonstruoja artikuliacijos, dikcijos ir balso dinamiškumo vokalinę techniką, valdo balso registrus (A1.3).	Kryptingai ir kokybiškai demonstruoja vokalinės technikos įgūdžius, analizuoja, kontroliuoja ir pritaiko savo individualius gebėjimus praktinėje veikloje (A1.4).
Silpnai žino savo vokalinių gebėjimų tobulinimo galimybes, planuoja mokymosi ir saviruošos laiką (A2.1).	Pakankamai žino savo vokalinių gebėjimų tobulinimo galimybes, planuoja mokymosi ir saviruošos laiką, su mokytojo pagalba pasirenka repertuarą (A2.2).	Gerai žino savo vokalinių gebėjimų tobulinimo galimybes, planuoja mokymosi ir saviruošos laiką, iš dalies savarankiškai pasirenka repertuarą (A2.3).	Puikiai žino savo vokalinių gebėjimų tobulinimo galimybes, planuoja mokymosi ir saviruošos laiką, savarankiškai pasirenka repertuarą, teikia muzikines iniciatyvas (A2.4).
Vokalinių muzikos kūrinių interpretavimas (B)			

Minimaliai naudoja tinkamas muzikos išraiškos priemones kūrinyje (B1.1).	Pakankamai gerai interpretuoja vokalinį kūrinį (B1.2).	Tinkamai artikuliuodamas, emocionaliai, išraiškingai interpretuoja vokalinį kūrinį (B1.3).	Tiksliai artikuliuodamas, emocionaliai, išraiškingai valdo ir interpretuoja vokalinį kūrinį, pasiekdamas meninio įtaigumo (B1.4).
Minimaliai atskleidžia kūrinių dramaturgiją, neišpildo frazavimo (B2.1).	Pakankamai gerai atskleidžia kūrinių dramaturgiją, fragmentiškai frazuoja (B2.2).	Geba gerai atskleisti kūrinio dramaturgiją, charakterį, dainuoja raiškiai frazuodamas (B2.3).	Puikiai atskleidžia kūrinio dramaturgiją ir charakterį, raiškiai frazuoja, išryškina kulminaciją (B2.4).
Vokalinė raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C).			
Minimaliai dalyvauja viešuose pasirodymuose ir demonstruoja sceninę kultūrą (C1.1).	Dalyvauja viešuose pasirodymuose, žino pagrindinius sceninės kultūros principus (C1.2).	Noriai dalyvauja viešuose pasirodymuose, siekia originalaus sceninio įvaizdžio (C1.3).	Aktyviai dalyvauja koncertinėje veikloje, pasižymi ryškiu ir originaliu sceniniu įvaizdžiu (C1.4).
Retai dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.1).	Kartais dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose (C2.2).	Dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose, stebi ir analizuoja kitų atlikėjų sceninį įvaizdį, socialinę kultūrinę raišką (C2.3).	Aktyviai dalyvauja vokalinės muzikos renginiuose, stebi ir analizuoja kitų atlikėjų sceninį įvaizdį, socialinę kultūrinę raišką (C2.4).

KETVIRTASIS SKIRSNIS
MUZIKOS KŪRINIŲ ANALIZĖS DALYKAS

406. Muzikos kūrinių analizė – Programos privalomai pasirenkamas dalykas.

407. Muzikos kūrinių analizės dalykas skirtas mokiniams pažinti muzikos kalbos elementus, kūrinių sintaksines struktūras, būdingąsias muzikos kūrinių formas.

408. Mokiniai kryptingai ugdosi muzikos kūrinių nagrinėjimo, analizavimo gebėjimus, plėtoja muzikinį raštingumą, lavina muzikinę klausą pažindami kūrinių struktūrinę ir harmoninę sandarą iš natų ir klausa.

409. Muzikos kūrinių analizė – integralus dalykas, todėl mokymasis siejamas su kitų muzikinio ugdymo dalykų (atlikėjo raiškos, muzikos istorijos, harmonijos, solfedžio, kompozicijos), bendrojo ugdymo dalykų (lietuvių kalbos ir literatūros, istorijos) turiniu, IKT priemonėmis. Mokantis dalyko mokiniai skatinami naudotis įvairiais informaciniais šaltiniais (knygomis, enciklopedijomis, duomenų bazėmis, internetu).

410. Programoje išskirtos dvi pasiekimų sritys: Sintaksės ir formos nustatymas ir Muzikos kalbos elementų nagrinėjimas. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Minėtos pasiekimų sritys reprezentuoja šias muzikinės veiklos rūšis: muzikos kūrinio struktūros nagrinėjimas muzikos kalbos elementų, sintaksės ir formos aspektais, teorinių žinių apie muzikos sandarą kaupimas.

411. Programoje pateikiami numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai, ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškai įgyti žinių ir supratimą, ugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo(si) rezultatus.

412. Dalyko tikslas – sudaryti palankias sąlygas kryptingai ugdytis suvokimą apie muzikos kūrinių struktūrą, muzikos kalbos elementų sąveiką juose ir sąmoningą jų klausymąsi.

413. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

413.1. iš natų ir klausa atpažįsta ir apibūdina muzikos kūrinio sintaksines dalis, būdingąsias formas, supranta ir paaiškina muzikos kalbos elementų meninę raišką;

413.2. geba pasinaudoti įgytomis muzikos kūrinių analizės žinios atlikdami muzikos kūrinius;

413.3. mokydamiesi muzikos kūrinių analizės naudoja IKT, analizuoja ir vertina savo mokymosi pasiekimus, planuoja meninę karjerą.

414. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

414.1. Pažinimo kompetencija. Mokiniai, remdamiesi įgytomis žiniomis, apibūdina nagrinėtų muzikos kūrinių sintaksę, formą, aptaria muzikos kalbos elementus. Klausa atpažindami ir analizuodami muzikos tekstą, mokiniai ugdo savo estetinę nuostatą ir kritinį mąstymą.

414.2. Kūrybiškumo kompetencija. Mokiniai analizuodami, interpretuodami, vertindami ir lygindami muzikinius pavyzdžius, kūrybiškai taiko teorijos, harmonijos, istorijos žinias, identifikuoja ir apibūdina muzikos kalbos elementus, jų panaudojimo ypatybes, įvertina kompozitoriaus idėjas.

414.3. Kultūrinė kompetencija. Mokiniai mokosi vertinti muzikos kūrinį kaip saviraiškinę kultūros dalį, plečia kultūros tapatumo ir išskirtinumo suvokimą. Supranta istorines ir šiuolaikines muzikos raiškos formas, atpažįsta menines praeities įvykių ar reiškinių įtakas.

414.4. Komunikavimo kompetencija. Mokiniai mokosi klausytis, analizuoti, interpretuoti ir muzikos kūrinius kaip tam tikrą neverbalinės komunikacijos rezultatą. Mokiniai įvairiais būdais ir formomis, naudodamiesi informacinėmis technologijomis, mokosi pateikti savąjį muzikos kūrinio formos supratimą ir jį pagrįsti.

414.5. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninių technologijų kompetenciją mokiniai ugdosi įvairia veikla: muzikos kūrinių klausymųsi, muzikos kūrinių ir informacijos apie juos paieškomis internete, paieškos ir filtravimo sistemų naudojimu. Atsakingai, saugiai ir etiškai veikia skaitmeninėje erdvėje ir rinkdami informaciją, ir ja dalydamiesi su kitais, ir bendraudami, bendradarbiaudami.

414.6. Pilietiškumo kompetencija. Mokiniai, analizuodami ir vertindami konkrečius muzikos kūrinius, kurie formuoja teigiamą požiūrį į pilietinę visuomenę, pagarbą tautinei savigarbai, ugdosi pilietiškumo kompetenciją.

414.7. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Aktyvių metodų taikymo metu mokiniai ugdosi garso higienos, etiško bendradarbiavimo, tolerancijos ir empatijos įgūdžius.

415. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

416. Sintaksės ir formos nustatymas (A). Mokiniai pamokose klausosi, analizuoja ir aptaria muzikos kūrinius, nagrinėja juos struktūriniu, tonaciniu, tematiniu aspektais, įvertina kompozitoriaus meninių idėjų realizavimų būdingųjų formų kontekste.

416.1. Atpažįsta ir tinkamai apibrėžia sintaksinių struktūrų ypatybes (A1).

416.2. Apibūdina ir nustato muzikos kūrinių formas (A2).

417. Muzikos kalbos elementai (B). Mokiniai pamokose klausosi konkrečių muzikos kūrinių, nagrinėja juos muzikos kalbos elementų lygmeniu, paaiškina muzikos kalbos elementų įtaką muzikos kūrinio formai.

417.1. Muzikos kalbos ypatybių nagrinėjimas (B1).

418. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės:

418.1. Temos: cezūra, temos plėtojimo būdai (kartojimas, varijavimas, plėtojimas, laisvas plėtojimas/naujos medžiagos įvedimas); melodijos reljefas (kylantis, krintantis, banguojantis, rečitatyvinis), melodijos pobūdis (vokalinio / instrumentinio pobūdžio), faktūrų tipai: homofonija (akordinė, figūracinė); polifonija (kontrastinė ir imitacinė); *Alberti bosas*, T, S ir D funkcijų pedalas; sintaksinės struktūros (submotyvas, motyvas, frazė, sakinys), formos individualios savybės: išoriniai ar vidiniai praplėtimai, reprizos rūšys, kodetė / koda, bendrosios formos struktūrinės ypatybės (su vidurine dalimi trio ar epizodu), preiktas; kadencija (rūšys ir porūšiai), akordai, tonacinis planas (nukrypimai, moduliacija), neakordiniai garsai (diatoniniai/chromatiniai; užtūros, pereinamieji, pagalbiniai).

418.2. Formos (nustatyti formą ir nubrėžti jos schemą-planą – nurodyti dalių ir padalų pavadinimus ir apimtis taktais, tematizmą (raidiniu žymėjimu), pradinę ir baigiamąją tonacijas):

418.2.1. periodas (paprastasis, dvigubas, norminis, sakinio–3 sakinių, simetrinis, nesimetrinis, kvadratinis, nekvadratinis, išplėstas / sutrumpintas, pasikartojančio / nepasikartojančio tematizmo, vienatonacinis (tonaciškai uždaras) / moduliacinis (tonaciškai atviras), pastovios/nepastovios tonacijos, klausiamojo-atsakomojo pobūdžio);

418.2.2. paprastosios formos (2 arba 3 dalių; reprizinės / nereprizinės);

418.2.3. sudėtinės formos (2 arba 3 dalių; su vidurine dalimi trio ar epizodu; reprizinės / nereprizinės);

418.2.4. klasikinis rondo;

418.2.5. ornamentinės variacijos;

418.2.6. sonatos forma (klasikinio tipo).

419. Mokinių pasiekimai nustatomi įvertinus muzikos kūrinių analizės suvokimą, muzikos kalbos elementų identifikavimą, sintaksės struktūrų ir muzikos kūrinio formos nustatymą, teorines ir praktines užduotis, žodinę / informacinę apklausą. Vertinamos ne tik žinios ir gebėjimai, bet ir aktyvumas, daroma pažanga.

420. Per visą mokymo(si) laikotarpį taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, jis mokinius motyvuoja siekti aukštesnių pasiekimų. Mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje taikomos diagnostinio vertinimo užduotys, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą.

421. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams į(si)vertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, kritiškai įsivertinti žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą, taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti klasės draugų pasiekimus.

422. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams paaiškinama, ką reikia atlikti, vertinimo kriterijai. Vertinimas turi būti formuluojamas kaip būdas padėti mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir brėsti kaip asmenybei. Pateikiant vertinimą pabrėžiamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Mokinių pasiekimai, vertinimas ir stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

423. Programoje išskirtos dvi pasiekimų sritys: Sintaksės ir formos nustatymas bei Muzikos kalbos elementai.

424. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raidė ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima: raidė nurodo pasiekimų sritį (A), pirmas skaičius (1) – pasiekimų grupę, antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

425. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Sintaksės ir formos nustatymas (A)			
Remdamasis muzikos kalbos elementais nagrinėja sakinio sintaksines struktūras, jas atpažįsta, pažymi (A1.1).	Remdamasis muzikos kalbos elementais nagrinėja frazės ir sakinio sintaksines struktūras, jas atpažįsta, pažymi (A1.2).	Remdamasis muzikos kalbos elementais nagrinėja visas sintaksines struktūras, jas atpažįsta, pažymi (A1.3).	Remdamasis muzikos kalbos elementais nagrinėja visas sintaksines struktūras, jas atpažįsta, pažymi, atsakymą pagrindžia (A1.4).
Apibūdina konkrečią muzikos formą (A2.1).	Apibūdina ir nustato konkretaus kūrinio padalų skaičių (A2.2).	Apibūdina, nustato konkretaus kūrinio muzikos formą, jos individualias savybes, nubrėžia formos schemą (A2.3).	Apibūdina, nustato konkretaus kūrinio muzikos formą, jos individualias savybes, nubrėžia formos schemą, savo atsakymą pagrindžia (A2.4).
Muzikos kalbos elementai (B)			
Nustato cezūrą, apibūdina melodinę liniją, įvardija faktūros tipą, nurodo kadencijos ribas taktais, įvardina nurodyto fragmento pradinę tonaciją, įvardija nurodytus pagrindinių funkcijų akordus (B1.1).	Nustato cezūrą, apibūdina melodinę liniją, įvardija faktūros tipą, nustato nurodytą (-as) kadenciją (-as), sudaro nurodytos padalos pradinę ir baigiamąją tonacijas, įvardija nurodytus pagrindinių funkcijų akordus (B1.2).	Nustato cezūrą, teminės medžiagos plėtojimo būdus, apibūdina melodinę liniją ir melodijos pobūdį, įvardija faktūros tipą, nustato nurodytą (-as) kadenciją (-as), sudaro nurodytos padalos pradinę ir baigiamąją tonacijas, įvardija nurodytus akordus (B1.3).	Nustato cezūrą, teminės medžiagos plėtojimo būdus, apibūdina melodinę liniją ir melodijos pobūdį, įvardija faktūros tipą, nustato nurodytą (-as) kadenciją (-as), sudaro nurodytos padalos tonacinį planą, įvardija nurodytus akordus ir neakordinius garsus (B1.4).

PENKTASIS SKIRSNIS
LIETUVIŲ MUZIKOS ISTORIJOS DALYKAS

426. Lietuvių muzikos istorija – Programos privalomai pasirenkamas dalykas.

427. Lietuvių muzikos istorijos dalykas skirtas mokiniams pažinti lietuvių muzikinės kultūros istorinę raidą, muzikinio stiliaus kaitą, ryškiausius muzikinius opusus.

Mokiniai kryptingai ugdosi muzikos klausymosi ir kūrinių atpažinimo, analizavimo ir vertinimo gebėjimus, plėtoja muzikinį raštingumą pažindami lietuvių istorinį kultūrinį kontekstą, kompozitorių kūrinius.

428. Lietuvių muzikos istorija – integralus dalykas, todėl mokymasis siejamas su kitų muzikinio ugdymo dalykų (atlikėjo raiškos, harmonijos, muzikos kūrinių analizės, polifonijos, kompozicijos), bendrojo ugdymo dalykų (literatūros, istorijos, dailės istorijos) turiniu, IKT priemonėmis. Į ugdymo procesą pagal pamokos tikslus ir turinį integruotos edukacinės išvykos į renginius, spektaklius, susitikimai su kompozitoriais ir muzikos atlikėjais. Pamokose, naudojantis internetu, vyksta koncertų, spektaklių ilgalaikės peržiūros arba trumpalaikiai atlikėjų pristatymai.

429. Mokantis dalyko mokiniai skatinami naudotis įvairiais informaciniais šaltiniais (knygomis, enciklopedijomis, duomenų bazėmis, internetu), mokomosiomis kompiuterių programomis.

430. Programoje išskirtos dvi pasiekimų sritys: Lietuvių muzikos raidos supratimas ir Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Šios pasiekimų sritys reprezentuoja šias muzikinės veiklos rūšis: muzikos klausymasis, analizavimas, vertinimas ir teorinių žinių apie muziką kaupimas.

431. Programoje pateikiami numatyti pasiekimai – mokymo(si) rezultatai. Mokymo(si) turinys nusako kontekstus, kuriuose ugdomi mokinių pasiekimai ir mokymo(si) kontekstų pasirinkimo galimybes laipsniškai įgyti žinių ir supratimą, ugdyti gebėjimus ir vertybines nuostatas. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio pasiektus ugdymo(si) rezultatus.

432. Dalyko tikslas – sudaryti palankias sąlygas kryptingai ugdytis estetinį lietuvių muzikos pažinimą, pilietinę savimonę ir istorinį mąstymą, kritinį požiūrį į lietuvių muzikos reiškinių įvairovę.

433. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

433.1. atpažįsta ir apibūdina lietuvių muzikos stilistinę įvairovę, supranta ir paaiškina lietuvių muzikinės kultūros raidos dėsningumus, tradicijų ir vertybių kaitą, jos priežastis;

433.2. geba pasinaudoti įgytomis lietuvių muzikos istorijos žiniomis klausydami ir atlikdami muzikos kūrinius, analizuoja jų istorinį ir stilistinį kontekstą;

433.3. mokydamiesi lietuvių muzikos istorijos naudoja IKT, analizuoja ir vertina savo mokymosi pasiekimus, planuoja karjerą.

434. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

434.1. Pažinimo kompetencija. Mokiniai, remdamiesi įgytomis žiniomis, apibūdina nagrinėtus Lietuvos praeities įvykius ir reiškinius, asmenybes, kūrinius. Klausa atpažindami ir analizuodami lietuvių kompozitorių muzikinį tekstą, mokiniai ugdo savo estetinę nuostatą ir kritinį bei istorinį mąstymą. Remdamiesi įgytomis žiniomis, muzikos istorijos šaltiniais, kūriniais ir šiuolaikinėmis medijomis mokiniai analizuoja, kaip ankstesni įvykiai ir reiškiniai Lietuvoje lemia dabartinę situaciją.

434.2. Pilietiškumo kompetencija. Pilietiškumo kompetencija ugdoma susipažįstant su Lietuvos kultūrine istorija, kompozitorių visuomeninės veiklos ir kūrinių atsiradimo kontekstais. Susipažindami su autentišku folkloro palikimu, jo pritaikymu akademinės muzikos pavyzdžiuose mokosi suvokti tautiškumo sampratą ir svarbą. Lankydami įvairius muzikinius renginius, mokosi tinkamo elgesio, ugdosi pagarbą valstybės atributikai, ugdo patriotinę savimonę.

434.3. Kūrybiškumo kompetencija. Kūrybiškumas sutinkamas lietuvių muzikinės kultūros pažinimo, muzikinio pavyzdžio analizavimo, interpretavimo, vertinimo kontekstuose. Atlikdami šiuos veiksmus, mokiniai kūrybiškai taiko teorijos žinias, identifikuoja ir apibūdina muzikos kalbos elementus, jų panaudojimo ypatybes, įvertina kompozitoriaus idėjas, argumentuotai vertina kultūrinius pokyčius. Analizuodami ir vertindami lietuvių kompozitorių kūrinius, mokiniai plėtoja spontaniškus ir racionalius kūrybinės raiškos ir mąstymo būdus, mokosi juos derinti. Geba įgytas istorines žinias sieti su literatūros, istorijos, meninio ugdymo ar kitų mokomųjų dalykų žiniomis.

434.4. Kultūrinė kompetencija. Mokiniai mokosi vertinti muziką kaip bendruomeninę ir saviraiškinę kultūros dalį, plečia kultūros įvairumo suvokimą, suvokia savo tautos, savo krašto paveldo svarbą, prisideda prie jo išsaugojimo, ugdosi empatiją. Supranta istorines ir šiuolaikines lietuvių muzikinės kultūros raiškos formas, atpažįsta menines praeities įvykių ar reiškinių interpretacijas.

434.5. Komunikavimo kompetencija. Mokiniai mokosi klausytis, analizuoti, interpretuoti ir muzikos kūrinius kaip tam tikrą neverbalinės komunikacijos rezultatą. Klausydamiesi lietuvių muzikos, mokiniai reaguoja į komunikacinius elementus turinčią muzikinę raišką, suvokia kūrinį kaip prasmingą muzikinę mintį. Mokiniai įvairiais būdais ir formomis, naudodamiesi informacinėmis technologijomis, mokosi pateikti savąjį lietuvių muzikos istorijos supratimą ir jį pagrįsti, remiasi lietuvių muzikos kūriniais, tekstais ir šiuolaikinėmis medijomis. Lankydami įvairius muzikinius renginius, ugdosi tinkamo, bendruomeninio elgesio kultūrinėje aplinkoje.

434.6. Skaitmeninė kompetencija. Skaitmeninių technologijų kompetencija pasireiškia įvairiomis veiklos rūšimis: lietuvių muzikos kūrinių klausymusi, muzikos kūrinių paieškomis internete, paieškos ir filtravimo sistemų naudojimu. Mokiniai susipažįsta su autorinių ir gretutinių teisių reikšme ir svarba, etišku ir legaliu kūrinių naudojimu, atsakingai ir teisėtais būdais disponuoja įvairia vieša skaitmenine informacija (korektiškai nurodo naudojamus informacijos šaltinius, savo kuriamą turinį skleidžia tinkamomis techninėmis priemonėmis). Atsakingai, saugiai ir etiškai veikia skaitmeninėje erdvėje ir rinkdami informaciją, ir ja dalydamiesi su kitais, ir bendraudami, bendradarbiaudami.

434.7. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Aktyvių metodų taikymo metu mokiniai ugdosi garso higienos, etiško bendradarbiavimo, tolerancijos ir empatijos įgūdžius. Lankydami koncertus, mokosi planuoti laiką, atsižvelgdami į rekomenduojamą paros režimą.

435. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

436. Lietuvių muzikos raidos supratimas (A). Mokiniai pamokose klausosi, analizuoja ir aptaria lietuvių kompozitorių įvairių žanrų kūrinius, suvokia lietuvių muzikos istorinę raidą, identifikuoja ją sąlygojusius veiksnius. Ši medžiaga padeda geriau suprasti lietuvių muzikos istorijos raidą, žanrų kaitą, kompozitorių individualumą.

436.1. Apibūdina istorinius ir kultūrinius įvykius Lietuvoje (A1).

436.2. Nusako individualaus kūrybinio braižo ypatybes (A2).

437. Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B). Mokiniai pamokose klausosi konkrečių lietuvių kūrėjų kūrinių, nagrinėja juos muzikos kalbos elementų ir formos lygmenimis, paaiškina

kompozitoriaus idėjas bei vertina konkretaus kūrinio reikšmę kompozitoriaus kūrybos ar Lietuvos istoriniame ir kultūriniame kontekstuose.

437.1. Suvokia kūrinio reikšmę, muzikos kalbos ir formos ypatybes (B1).

437.2. Klausa atpažįsta ir įvardina muzikos kūrinių fragmentus (B2).

438. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės:

438.1. liaudies menas: monodija, harmonizuota liaudies daina, dainos išdaila, daugiabalsumas, sutartinė, Lietuvos etnografinės sritys, liaudies muzikai būdingi muzikos kalbos bruožai, liaudies muzikos žanrai;

438.2. Renesansas LDK ir barokas: krikštas, pirmosios mokyklos, M. Mažvydo „Katekizmas“, Ž. Liauksmino muzikos vadovėlis „Art et praxis musica“, pirmoji opera Lietuvoje (M. Scacchi „Elenos pagrobimas“);

438.3. muzikinės kultūros situacija iki XX a. pradžios (lietuvių kalbos ir spaudos draudimas, dvarų kultūra ir muzikos mokyklos, harmonizuotų liaudies dainų rinkiniai, pirmieji lietuviški laikraščiai), muzikos kūrėjai (M. K. Oginskis, V. Kudirka, Vydūnas ir kt.) ir jų kūrybos stilius;

438.4. Atgimimo laikotarpio meninės veiklos raiška (muzikos draugijos, pirmoji lietuviška opera ir operetės, pirmasis legalus lietuviškas knygynas), kompozitoriai (Č. Sasnauskas, J. Naujalis, M. Petrauskas, M. K. Čiurlionis), jų kūryba ir veikla;

438.5. kultūrinė-muzikinė situacija Lietuvoje 1918–1940 m. (pirmųjų muzikos mokyklų, kompozicijos klasės įkūrimas, operos teatro įkūrimas, sceninių žanrų kūrinių premjeros, Kauno Radiofono veikla, pirmoji Dainų šventė, narystės pradžia Tarptautinėje šiuolaikinės muzikos draugijoje, muzikiniai leidiniai), kompozitorių (J. Gruodis, S. Šimkus, V. Bacevičius) stilistinė įvairovė, ją iliustruojantys kūriniai;

438.6. XX a. vidurio Lietuvos muzikinės kultūros situacija (operos teatro ir konservatorijos perkėlimas į Vilnių, Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro įkūrimas, LKS (SSSR kompozitorių sąjungos padalinio) įsteigimas), kompozitoriai (B. Dvarionas, S. Vainiūnas, V. Klova) ir jų stilistinį braižą iliustruojantys kūriniai;

438.7. XX a. VII–VIII dešimtmečių kultūros situacija (Atšilimo laikotarpio permainos, „Varšuvos rudens“ įtaka), lietuvių kompozitorių kūrybos tendencijos, kūrėjai (J. Juzeliūnas, E. Balsys; V. Barkauskas, B. Kutavičius, F. Bajoras, O. Balakauskas, A. Šenderovas) ir jų stilistinį braižą atspindintys kūriniai;

438.8. XX a. IX–X dešimtmečių kultūrinis kontekstas (Sąjūdžio ir Nepriklausomybės atkūrimo svarba lietuviškos muzikos sklaidai pasaulyje, LMIC veikla, LKS veikla, tarptautiniai šiuolaikinės muzikos renginiai), lietuvių kompozitorių kūrybos tendencijos, kūrėjai (A. Martinaitis, M. Urbaitis, V. Bartulis, O. Narbutaitė, R. Mažulis, Š. Nakas) ir jų stilistinį braižą iliustruojantys kūriniai;

438.9. XXI a. muzikiniai įvykiai, renginiai, nacionaliniai ir tarptautiniai lietuvių kompozitorių kūrybos įvertinimai, kūrybinės tendencijos Lietuvoje (R. Šerkšnytė, rekomenduotina: Ž. Martinaitytė, J. Janulytė, E. Medekšaitė).

439. Žymiausi kompozitoriai ir jų kūriniai:

439.1. M. Mažvydas. Giesmė „Gyvenimą tas turės pašlovintą“ (rekomenduotina);

439.2. L. Marenzio. Madrigalas „Pavasaris“ (rekomenduotina);

439.3. M. K. Oginskis polonezas „Atsisveikinimas su tėvyne“ (rekomenduotina);

439.4. V. Kudirka „Tautiška giesmė“, kūriniai pasirinktinai (rekomenduotina);

439.5. Vydūnas kūriniai pasirinktinai (rekomenduotina);

439.6. J. Naujalis. Chorinė daina „Jaunimo giesmė“; chorinė daina „Lietuva brangi“; pjesė „Svajonė“ styginių kvartetui; motetas *In monte Oliveti*;

439.7. Č. Sasnauskas. Chorinė daina „Kur bėga Šešupė“; giesmė „Marija Marija“;

439.8. M. Petrauskas. Opera „Birutė“: Birutės arija;

439.9. M. K. Čiurlionis. Simfoninė poema „Miške“; Preliudas b-moll, op. 3 Nr. 1 (VL 169) fortepijonui; Preliudas d-moll, op. 12 Nr. 1 (VL 239); Fuga in B fortepijonui; harmonizuota liaudies daina „Beaukštanti aušrelė“; harmonizuota liaudies daina „Bėkit bareliai“. Rekomenduotina: simfoninė poema „Jūra“;

439.10. J. Gruodis. Baletas „Jūratė ir Kastytis“: *Adagio* (*A la Chopin*); solo daina „Aguonėlės“; solo daina „Pavasario naktis Berlyne“; Sonata smuikui ir fortepijonui: I d.; simfoninė poema „Gyvenimo šokis“;

439.11. S. Šimkus. Solo daina „Kur bakūžė samanota“; choro daina „Lietuviais esame mes gimę“;

439.12. V. Bacevičius. Simfoninė poema „Elektrinė poema“, op. 16; Poema Nr. 4, op. 10 Fortepijonui;

439.13. B. Dvarionas. Opera „Dalia“: Dalios arija, Skudučio baladė; Koncertas smuikui ir orkestrui: I d.; „Žvaigždutė“;

439.14. V. Klova. Opera „Pilėnai“: Ūdrio daina su choru;

439.15. S. Vainiūnas. „Vabzdžių siuita“ fortepijonui: Nr. 3 „Žiogas“, Nr. 4 „Vapsva“; Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 2: II-III d., Koncertas fortepijonui ir orkestrui Nr. 4: I d.;

439.16. Juzeliūnas. Siuita „Afrikietiški eskizai“ simfoniniam orkestrui: I dalis („Eisena“), II dalis („Irkluotojų daina“); Simfonija Nr. 5 („Lygumų giesmės“): II d. („Kalnuti“);

439.17. E. Balsys. Koncertas smuikui ir orkestrui Nr. 2: I d. (Rečitatyvas), II d. (Skerco); baletas „Eglė žalčių karalienė“: „Drebulytė išdykėlė“, „Eglės rauda“; oratorija „Nelieskite mėlyno gaublio“: Prologas, I d. („Ruduo“);

439.18. V. Barkauskas. Partita smuikui solo: Tokata;

439.19. B. Kutavičius. „Dzūkiškos variacijos“ kameriniam orkestrui; oratorija „Paskutinės pagonių apeigos“; kantata „Du paukščiai girių ūksmėje“: I d. (Preliudas); styginių kvartetas *Anno cum tettigonia*;

439.20. O. Balakauskas. Simfonija-koncertas „Kalnų sonata“ fortepijonui ir orkestrui: I d. („Meilės kalnas“); Koncertas obojui, klavesinui ir styginiams: I-II d.; „Bop-art“;

439.21. F. Bajoras.„Sakmių siuita“ balsui ir fortepijonui: Preliudas, I d. „Gyvuliai ir žmonės“.

439.22. A. Šenderovas. „Sulamitos giesmės“;

439.23. A. Martinaitis. Kantata-koncertas *Cantus ad futurum*: I d. „Dešiniojo sparno kanonas“, II d. „Paukščių takas“;

439.24. V. Bartulis. „Palydžiu iškeliaujantį draugą…“ violončelei ir fortepijonui; *I like Schubert* smuikui ir orkestrui. Koncertas fortepijonui ir orkestrui;

439.25. M. Urbaitis. „Meilės daina ir išsiskyrimas“ balsui ir vėluojančiai sistemai; „Bachvariationen“ 4 smuikams;

439.26. O. Narbutaitė. Oratorija *Centones meae urbi* („Skiautinys mano miestui“): III d. „Pavasaris“; „Melodija Alyvų sode“;

439.27. R. Mažulis. „Čiauškanti mašina“ 4 klavišininkams;

439.28. Š.Nakas. *Merz-machine* 33 elektroniniams ir akustiniams instrumentams;

439.29. R. Šerkšnytė. *De profundis* styginių orkestrui.

440. Mokinių pasiekimai nustatomi įvertinus lietuvių muzikos istorijos suvokimą, žanrų ir muzikos kalbos, stiliaus bruožų vertinimą, skambančios muzikos atpažinimą, teorines ir praktines užduotis, žodinę / informacinę apklausą. Vertinamos ne tik žinios ir gebėjimai, bet ir aktyvumas, daroma pažanga.

441. Per visą mokymo(si) laikotarpį taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, jis mokinius motyvuoja siekti aukštesnių pasiekimų. Mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje taikomos diagnostinio vertinimo užduotys, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą.

442. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams į(si)vertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, kritiškai įsivertinti žinias, pasiekimus bei kūrybinę veiklą, taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti klasės draugų pasiekimus.

443. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams paaiškinama, ką reikia atlikti, vertinimo kriterijai. Vertinimas turi būti formuluojamas kaip būdas padėti mokiniui sėkmingai mokytis, tobulėti ir brėsti kaip asmenybei. Pateikiant vertinimą pabrėžiamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Mokinių pasiekimai, vertinimas ir stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

444. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raidė ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima: raidė nurodo pasiekimų sritį (A), pirmas skaičius (1) – pasiekimų grupę, antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

445. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės.

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Muzikos raidos istorinis supratimas (A)			
Išvardina svarbiausius konkretaus laikmečio istorinius ir kultūrinius įvykius (A1.1).	Išvardina ir apibūdina svarbiausius konkretaus laikmečio istorinius ir kultūrinius įvykius (A1.2).	Paaiškina konkretaus laikmečio istorinių ir kultūrinių įvykių priežastis ir pasekmes, analizuoja istorinį kontekstą (A1.3).	Susieja ir paaiškina konkretaus laikmečio istorinių ir kultūrinių įvykių priežastis ir pasekmes, analizuoja istorinį kontekstą, įžvelgia istorinių įvykių įtaką tolimesnei raidai (A1.4).
Pateikia kelis charakteringus konkretaus kompozitoriaus kūrybos bruožus (A2.1).	Apibūdina konkretaus kompozitoriaus kūrybinį išskirtinumą ir stiliaus raidą (A2.2).	Suvokia ir paaiškina konkretaus kompozitoriaus kūrybinį išskirtinumą ir stiliaus raidą, pateikia konkrečių pavyzdžių (A2.3).	Suvokia ir paaiškina konkretaus kompozitoriaus kūrybinį išskirtinumą ir stiliaus raidą, pateikia konkrečių pavyzdžių, palygina su kitais to meto kompozitoriais (A2.4).
Muzikos kūrinių pažinimas ir vertinimas (B)			
Nurodo kelias konkrečių kūrinių ypatybes (B1.1).	Paaiškina konkrečių kūrinių ypatybes nepateikdamas konteksto (B1.2).	Pritaikydamas medžiagą apie epochą, paaiškina kūrinių ypatybes (B1.3).	Pritaikydamas kompleksinę medžiagą apie epochą, kompozitorių, paaiškina įvairių kūrinių ypatybes (B1.4).
Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 35 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.1).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 45 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.2).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 65 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.3).	Klausa atpažįsta ir įvardija ne mažiau nei 85 proc. skambančių muzikos pavyzdžių (B2.4).

ŠEŠTASIS SKIRSNIS
GARSO ĮRAŠYMO TECHNIKOS DALYKAS

446. Garso įrašymo technika – Programos privalomai pasirenkamas dalykas besimokantiems pagrindinio Programos garso režisūros privalomo dalyko.

447. Dalyko paskirtis – ugdyti garso režisieriui reikalingus muzikos įrašymo įgūdžius, atskleisti garso įrašymo ir technologinio redagavimo svarbą šiandieninės muzikos saugojimo kontekste, sudaryti palankias sąlygas atsiskleisti mokinio kūrybiškumui, muzikinei kultūrinei raiškai ir prigimtiniam muzikalumui.

448. Pagrindinis garso įrašymo technikos siekis – plėtoti šiuolaikinių garso technologijų ir muzikos sąsajas, suvokti garso technologijų estetikos ir reikšmės muzikai vertingumą bei įprasminti savo kūrybines idėjas.

449. Ugdomi instrumentų ir balso garso savybių pažinimo ir technologinių įrenginių valdymo, garso įrašymo ir redagavimo techninių gebėjimų įgūdžiai, savarankiško mokymosi gebėjimai, integruojamos muzikos istorijos ir teorijos žinios.

450. Siekiama visaverčio muzikos kūrinio įrašymo proceso, išsamios įrašymo proceso analizės, atskleisti mokinio individualybę atsižvelgiant į kiekvieno mokinio gebėjimų ir pasiekimų lygį.

451. Įrašų metu ugdomos garso režisieriui būtinos savybės: kūrinio estetinis pateikimas, pristatymas, savirealizacija. Kiekvienam mokiniui yra sudaroma individuali garso įrašymo technikos programa.

452. Taikomi įvairūs mokymo(si) metodai: stebėjimas, klausymasis, demonstravimas, analizavimas, lyginimas, vaizdinių metodas, interpretacinių sumanymų kūrimas, emocinio imitavimo metodas, natų skaitymo pratybos ir kt.

453. Garso įrašymo technikos programos turinį papildo koncertų lankymas, vaizdo ir garso įrašų klausymasis, jų analizė ir vertinimas kūrybinio paveikumo, meninio sąmoningumo, emocinės raiškos požiūriais.

454. Mokiniai vertinami atsižvelgiant į trijų ugdymo sričių pasiekimus: garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas, garso savybių analizė, patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama dviejuose ugdymo koncentruose (I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Tikimasi, kad jie bus pasiekti pabaigus ugdymo programą. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo rezultatus.

455. Dalyko tikslas – sudaryti sąlygas mokiniui įvaldyti garso įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo techniką, reikalingą kokybiškam įvairių garso šaltinių skirtingose erdvėse įgarsinimui ir įrašymui, bendradarbiavimui su įvairiais atlikėjais.

456. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

456.1. pažindami garso savybes, perprasdami muzikos kalbos elementus ir technologinius įrenginius, įvaldo garso įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo techniką;

456.2. tobulina muzikos garso įrašymo technikos įgūdžius, interpretaciniams sumanymams įgyvendinti;

456.3. dalyvauja muzikos suvokimo, atlikimo, įrašymo procesuose, plėtoja muzikinę patirtį.

456.4. estetiškai ir paveikiai įrašo / įgarsina muzikines idėjas pasinaudodami menine vaizduote ir pojūčių įvairove;

456.5. aktyviai dalyvauja bendruomenių meninėje veikloje, domisi šiuolaikiniu muzikiniu ir kultūriniu gyvenimu.

457. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

457.1. lavina(si) techninius gebėjimus, spręsdami vis sudėtingesnius uždavinius;

457.2. praktiškai taiko įvaldytas sudėtingas technines priemones;

457.3. įrašydami / įgarsindami ir redaguodami skirtingų stilių muzikos kūrinius ugdo analitinį/kritinį mąstymą, interpretacinę nuovoką, atskleidžia asmeninį savitumą ir asmenybės brandą;

457.4. ugdo gebėjimą savarankiškai planuoti, parengti ir įgyvendinti pasirinktą veiklą;

457.5. puoselėja savo šalies muzikinės kultūros tradicijas ir savo veikla užtikrina kultūrinį tęstinumą.

458. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: skaitmeninė, pažinimo, kūrybiškumo, komunikavimo, kultūrinė, pilietiškumo, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

458.1. Skaitmeninė kompetencija apima gebėjimą naudotis mechaninėmis ir skaitmeninėmis muzikos įrašymo ir redagavimo technologijomis užduotims atlikti, mokytis, dirbti, bendrauti ir bendradarbiauti, valdyti informaciją, efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu. Skaitmeninio turinio kūrimo kompetenciją mokiniai ugdo naudodamiesi garso įrašų interneto svetainėmis, išmanydami skaitmeninio turinio autorių teises bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarką, klausydami muzikinių įrašų, analizuodami, lygindami, įrašinėdami atliekamus kūrinius ir juos vertindami. Gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti mokiniai ugdo, kai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualioje erdvėje, įvairiuose socialiniuose tinkluose, grupėse, susirašinėja elektroniniais laiškais, žinutėmis, dalijasi dalykine informacija su draugais ir mokytojais, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo. Problemų sprendimo mokiniai ugdo kūrybiškai naudodami skaitmenines technologijas problemoms spręsti, įsivertindami skaitmeninę kompetenciją.

458.2. Pažinimo kompetencija apima dalyko žinias, kritinio mąstymo, problemų sprendimo, mokėjimo mokytis gebėjimus. Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai įgyja, analizuodami garso įrašymo ir redagavimo mechanines ir skaitmenines priemones, mokydamiesi teisingai skaityti muzikinį tekstą, muzikuodami, įrašinėdami muziką ir jos klausydamiesi, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei pasaulio kompozitorių muzikos kūrinius. Kritinį mąstymą mokiniai ugdo, kai analizuoja garso reiškinių įvairovę, garso įrašymo ir redagavimo priemones ir struktūras, suvokia muziką kaip visumą, geba ją pristatyti. Problemų sprendimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai pokalbiuose su mokytoju kelia probleminius klausimus, išskiria spręstinas problemas, pritaria ar prieštarauja pateikdami argumentus, atranda būdus problemoms išspręsti, susieja su savo turima patirtimi ir nuostatomis. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdo, taikydami aktyvaus klausymosi, stebėjimo, muzikos kūrinių įrašų klausymo, analizavimo, diskutavimo ir nuomonės pristatymo būdus, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi.

458.3. Komunikavimo kompetencija apima kūrinio įrašymą / įgarsinimą jo perteikimą ir komunikacinę sąveiką bei analizę ir interpretavimą. Kūrybinius gebėjimus mokiniai ugdo per bendradarbiavimą, taisyklingai reikšdami mintis ir samprotavimus žodžiu ir savitomis garso išraiškos priemonėmis, mokydamiesi suvokti kūrinį kaip prasmingą muzikinį pranešimą, vertindami įgarsinimo ar įrašymo priemonėmis išreiškiamas idėjas, išsiaiškindami nežinomų muzikinių terminų reikšmes ir išmokdami juos vartoti. Kūrinių perteikimo ir komunikacinės sąveikos gebėjimus mokiniai ugdo realiai ir virtualiai bendraudami tarpusavyje, kalbėdami apie kūrybinio proceso metu

patirtas emocijas, pristatydami savo įrašytus ir redaguotus įrašus. Kūrinių analizės ir interpretavimo gebėjimus mokiniai ugdo analizuodami, interpretuodami, aptardami garso įrašymo ir redagavimo mechanines ir skaitmenines priemones, turinį, vartodami mechaninių ir skaitmeninių garso techninių įrenginių valdymo terminus, sąvokas.

458.4. Kūrybiškumo kompetencija apima tyrinėjimo, generavimo, kūrimo, vertinimo ir refleksijos gebėjimus. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdo ieškodami informacijos įvairiuose šaltiniuose, analizuodami, interpretuodami bei lygindami dalyko pamokose kuriamus ir įrašomus / įgarsinamus muzikinius kūrinius bei garso raiškos galimybes. Generavimo gebėjimus mokiniai ugdo, iškeldami savo idėjas ar siūlydami problemų sprendimo būdus, argumentuotai reikšdami savo požiūrį, pagrįsdami asmenine patirtimi, mokosi juos kūrybiškai spręsti, interpretuodami ir vertindami pačių įrašomą / įgarsinamą muziką. Įrašymo gebėjimus mokiniai ugdo, interpretuodami įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, išbandydami skirtingas muzikos raiškos priemones ir būdus, pristatydami įrašytus / įgarsintus meninius produktus pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai ugdo, vertindami savo ir kitų garso režisierių įrašus, aptardami įrašymo / įgarsinimo proceso rezultatų vertingumą, įvardydami savo sėkmes ir nesėkmes, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

458.5. Kultūrinė kompetencija apima kultūrinį išprusimą, kultūrinę raišką ir kultūrinį sąmoningumą. Kultūrinis išprusimas yra susijęs su žiniomis, kurias mokiniai įgyja, skaitydami, nagrinėdami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių lietuvių bei užsienio kraštų kompozitorių kūrinius, domėdamiesi šiuolaikinės muzikos aktualijomis ir patys jas vertindami, susipažindami su svarbių kompozitorių biografijomis. Kultūrinę raišką mokiniai ugdo, pažindami įvairaus laikotarpio ir stiliaus muzikos kūrinius, praktiškai pritaikydami aktyvaus klausytojo, kritiko, kūrėjo gebėjimus, realizuodami savo talentus, kultūrinius interesus, dalyvaudami mokyklos, miesto, regiono ir šalies kultūriniame gyvenime. Kultūrinį sąmoningumą mokiniai ugdo, suvokdami muzikos kūrybos reikšmę asmeniui ir jo pasaulėvaizdžiui, vertindami muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, įgydami muzikinės kultūros įvairovės supratimą ir toleranciją, mokydamiesi išvengti kultūrinių stereotipų, sąmoningai diskutuodami apie kultūros reikšmę bendrame Lietuvos ir pasaulio muzikinės kultūros kontekste, domėdamiesi ir aktyviai dalyvaudami kultūriniame gyvenime.

458.6. Pilietiškumo kompetencija apima pilietinį tapatumą ir pilietinę galią, gebėjimą sugyventi bendruomenėje, pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms, valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą. Pilietinį tapatumą ir pilietinę galią mokiniai ugdo, į savo kūrybą integruodami lietuvių kompozitorių kūrinių elementus, dalyvaudami mokyklose, mieste, respublikoje bei užsienio šalių rengiamuose koncertuose, konkursuose, festivaliuose, projektuose. Gebėjimą gyventi ir veikti bendruomenėje mokiniai ugdo, sąmoningai stebėdami muzikinio gyvenimo reiškinius, vykstančius daugiakultūrėje aplinkoje, prisideda prie klasės, mokyklos renginių organizavimo, juose dalyvauja. Pagarbą žmogaus teisėms ir laisvėms mokiniai ugdo, laikydamiesi bendrinės kalbos normų ir viešojo bendravimo etikos, suprasdami ir pagrįsdami autorinių bei gretutinių teisių reikšmę, legalaus kūrinių ir jų įrašų panaudojimo svarbą, gerbdami kito nuomonę ir kitokią politinę poziciją. Valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą mokiniai ugdo, dalyvaudami valstybinių švenčių renginiuose, akcijose, dainų šventėse, tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius.

458.7. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija apima asmens savimonę ir savitvardą, socialinį sąmoningumą, tarpusavio santykių kūrimo gebėjimus, atsakingą sprendimų priėmimą ir asmens rūpinimąsi fizine ir psichine sveikata. Savimonės ir savitvardos įgūdžius mokiniai ugdo, kartu dalyvaudami įrašų projektuose, diskutuodami, spręsdami kūrybines problemas, bendraudami ir bendradarbiaudami, analizuodami įvairias situacijas, mokosi įveikti iššūkius, suvokia

žmogiškąsias vertybes analizuodami ir įvardydami atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems, savidrausmę, sveikatą. Socialinį sąmoningumą ir teigiamų tarpusavio santykių kūrimo įgūdžius mokiniai ugdo, kai suvokia, kad vertybinės nuostatos skirtingose kultūrose gali būti skirtingos, analizuoja, kaip žmogaus elgsena veikia kitus žmones, mokosi klausyti ir išgirsti kito nuomonę, lavina pokalbio užmezgimo ir palaikymo įgūdžius, mokosi išlikti objektyviais ir argumentuotai reikšti savo nuomonę diskutuojant. Atsakingo sprendimų priėmimo gebėjimus mokiniai ugdo, kai mokosi planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, ieškoti sprendimų, iškilus kliūtims, geba įvertinti kitus ir įsivertinti save, atsakingai priima sprendimus ir vertina galimas pasekmes. Rūpinimosi fizine ir psichine sveikata įgūdžius mokiniai ugdo, kai vertina savo sveikatą kaip vieną iš esminių, lemiančių asmens ir visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę, rūpinasi sveikata, sportuoja, supranta sveikos mitybos svarbą ir renkasi sveikatai palankius produktus.

459. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

460. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A). Siekdami kokybiškai įrašyti muzikinį kūrinį ir pritaikydami muzikos techninių parametrų valdymo įgūdžius naudoja muzikos įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo priemones ir savarankiškai tobulina sudarytos programos mokymosi įgūdžius, sąmoningai sieja muzikavimo kokybės ir garso įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo gebėjimus.

460.1. Tikslingai ir veiksmingai naudoja techninius įrenginius kūrinių įrašymo procesui įgyvendinti ir atskleisti (A1).

460.2. Supranta garso įrašymo technikos elementus ir būdus, garso išgavimo įvairovės svarbą (A2).

460.3. Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina ir pritaiko technines priemones pasirinktam kūriniui įrašyti / įgarsinti ir redaguoti (A3).

461. Garso savybių analizė (B). Analizuoja garso įrašų skambesį, siekiant įrašymo ir redagavimo kokybe padėti atlikėjui atskleisti kūrinio atlikimo išraiškos subtilumus ir meninius užmojus. Analizuoja muzikinį audinį siekiant plėsti kūrybinių idėjų paletę. Tobulina muzikinį skonį ir estetinį suvokimą įrašinėjant / įgarsinant ir tvarkant įvairių epochų, žanrų ir stilių muzikos kūrinius. Plečia audiacinę patirtį klausantis įvairių atlikėjų įrašų, gyvo garso koncertų.

461.1. Analizuoja įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes (B1).

461.2. Plėtoja garso įrašymo / įgarsinimo proceso nuovoką ir estetiką (B2).

461.3. Įtaigiai atskleidžia ir perteikia garso įrašymo / įgarsinimo technologines ir kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo techninius ypatumus (B3).

462. Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C). Suvokdami iniciatyvumo, bendradarbiavimo patirties svarbą mokiniai aktyviai dalyvauja įvairiuose klasės, mokyklos, miesto, regiono ir tarptautinio masto kultūriniuose meniniuose renginiuose, taip ugdydami kūrinių įrašymo / įgarsinimo patirtį ir garso režisieriui būtinas asmenybės savybes: meninį skonį, kūrybiškumą, meninę fantaziją, kūrėjo valią, pasitikėjimą savimi, meno estetiką ir supratimą, reflektuoja savo patirtį planuoti karjerą. Bendradarbiaudami su įvairiais atlikėjais įrašo muziką skirtingiems projektams, panaudoja savo kūrybinius užmojus įvairiems tikslams. Domisi Lietuvos ir pasaulio muzikiniais reiškiniais, dalyvauti meniniuose projektuose, renginiuose, edukacinėse programose, plečia akiratį, ugdytis meninį skonį, kūrybiškumą. Tobulina bendravimo kultūros pojūtį, toleranciją, lankstumą įrašant / įgarsinant kūrinius.

462.1. Planuoja, parengia ir pristato savarankiškai įrašytą / įgarsintą meninį projektą. Kaupia savo įrašytų /įgarsintų kūrinių / kompozicijų repertuarą, jį panaudoja atitinkamoje aplinkoje (C1).

462.2. Stebi ir įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ir viešus pristatymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti parengtų meninių produktų pristatymo metu (C2).

463. Mokinio pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių lygių pasiekimus per dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui A) žymim apsiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, antras skaičius (1) (pavyzdžiui A1.1) žymi pasiekimų lygį.

Pasiekimai	I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A)		
Tikslingai ir veiksmingai naudoja techninius įrenginius kūrinių įrašymo procesui įgyvendinti ir atskleisti (A1).	Žino ir taiko techninius ir skaitmeninius įrenginius, padedančius kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesui įgyvendinti ir atskleisti (A1.3).	Gerai išmano techninius ir skaitmeninius įrenginius, padedančius atskleisti ir įgyvendinti kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesą (A1.3).
Supranta garso įrašymo technikos elementus ir būdus, garso išgavimo įvairovės svarbą (A2).	Įvardija ir taiko tinkamus garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovės svarbą (A2.3).	Gerai išmano įvairius garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovės svarbą (A2.3).
Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina ir pritaiko technines priemones pasirinktam kūriniui įrašyti / įgarsinti ir redaguoti (A3).	Ruošdamas užduotis savarankiškai pasiekia aiškaus techninio įrašymo priemonių pritaikymo, kuris padeda įgyvendinti kūrinio įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo procesą. Domisi šiuolaikinėmis garso įrašymo / įgarsinimo technologijomis (A3.3).	Savarankiškai atlikdamas užduotis pasiekia aiškaus techninio įrašymo priemonių pritaikymo, kuris padeda įgyvendinti kūrinio įrašymo ir redagavimo procesą. Domisi šiuolaikinėmis garso įrašymo / įgarsinimo technologijomis (A3.3).
Muzikos savybių analizė (B)		
Analizuoja įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes (B1).	Teisingai pritaiko skaitmenines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas (B1.3).	Teisingai pritaiko skaitmenines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas (B1.3).
Plėtoja garso įrašymo / įgarsinimo proceso nuovoką ir estetiką (B2).	Apibrėžia ir teisingai pritaiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus (B2.3).	Apibrėžia ir teisingai pritaiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus (B2.3).
Įtaigiai atskleidžia ir perteikia garso įrašymo / įgarsinimo technologines ir kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo	Atskleidžia ir perteikia garso įrašymo / įgarsinimo technologines ir kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo techninius ypatumus (B3.3).	Atskleidžia ir perteikia garso įrašymo / įgarsinimo technologines ir kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo techninius ypatumus (B3.3).

techninius ypatumus (B3).		
Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)		
Planuoja, parengia ir pristato savarankiškai įrašytą / įgarsintą meninį projektą. Kaupia savo įrašytų / įgarsintų kūrinių / kompozicijų repertuarą, jį panaudoja atitinkamoje aplinkoje (C1).	Geba įrašyti / įgarsinti pasirinktus instrumentinius, vokalinius kūrinius mokyklos organizuojamuose renginiuose, bendradarbiaujant su kolegomis. Kaupia savo įrašytų / įgarsintų kūrinių / kompozicijų repertuarą (C1.3).	Iniciatyviai dalyvauja įvairiuose renginiuose ar meniniuose projektuose. Remdamasis savo praktine patirtimi ir pasiekimais, planuoja garso režisieriaus karjerą. Kaupia savo įrašytų / įgarsintų ir redaguotų kūrinių / kompozicijų repertuarą (C1.3).
Stebi ir įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ir viešus pristatymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti parengtų meninių produktų pristatymo metu (C2).	Analizuoja ir įsivertina savo darbo pristatymą ir jo rezultatą. Demonstruoja valią sunkumams įveikti, tikslingai paskirsto dėmesį įrašymo / įgarsinimo metu (C2.3).	Analizuoja į(si)vertina darbo procesą ir pasiekimus. Taiko savikontrolę, pasitikėjimą, tikslingai paskirsto dėmesį įrašymo / įgarsinimo metu (C2.3).

464. Mokymosi turinys. I–II gimnazijos klasės.

464.1. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas. Technologiniai įrenginiai: mikrofonai, mikšerinis pultas, stiprintuvai, kolonėlės, laidai, midi klaviatūra, jų sandara ir galimybės. Garsinės sistemos, techniniai parametrai. Garso prigimtis. Klausos dažninis diapazonas. Garso stiprumas, slėgis, klausos dinaminis diapazonas. Akustika. Muzikos instrumentų, balso tipų savybės, diapazonai. Kompiuterinės muzikinės programos, muzikos programavimas. Kūrybiniai ieškojimai, įgyvendinimas.

464.2. Garso įrašymo technikos dalyko programą pusmečiui sudaro įrašyti arba įgarsinti du instrumentiniai ir vienas vokalinis laisvai pasirinkto stiliaus kūrinys ir praktinės dalies teorinių žinių įsisavinimas.

464.3. Muzikos savybių analizė. Muzikos instrumentų, vokalo garso raiškos savybės ir esminiai ypatumai, skirtingi garso įrašymo / įgarsinimo būdai, techninės priemonės. Įrašų klausymas, analizė, vertinimas, lyginimas. Asmeninis įrašytų / įgarsintų meninių produktų aplankas, jo kaupimas, analizė, įsivertinimas.

464.4. Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Reikalingos informacijos kaupimas, tikslingas naudojimas, pateikimas, pristatymas. Atliktų darbų aplankas. Bendravimo atmosfera su kolegomis, lankstus mąstymas. Kritika ir savikritika.

465. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės.

465.1. Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas. Tai garso įrašymo / įgarsinimo procesui lavinti skirtos užduotys. Jų sudėtingumą lemia mokinio individualios (prigimtinės ir įgytos) savybės. Garso įrašų studijos akustika, garsinės sistemos, techniniai parametrai. Įrašyto garso apdorojimas, spalva, balanso pajautimas, efektų parinkimas. Įrašomo / įgarsinamos muzikos ritmo, harmonijos ir faktūros formavimas, melodinių idėjų frazavimo logika ir išraiškingumas, logiškas formos plėtojimas, muzikinių tembrų atranka, tikslingas garso efektų naudojimas. Kūrybiškai įgyvendinami dinamikos, tempo, emocinės būsenos ir nuotaikų kaitos niuansai.

465.2. Garso įrašymo technikos dalyko programą pusmečiui sudaro įrašyti arba įgarsinti du instrumentiniai (ansamblis, orkestras) ir vienas vokalinis (duetas, ansamblis, choras) laisvai pasirinkto stiliaus kūrinys ir praktinės dalies teorinių žinių įsisavinimas.

465.3. Muzikos savybių analizė. Garso įrašų / įgarsinimo proceso analizė – muzikos instrumentų, vokalo garso raiškos savybės ir esminiai ypatumai, skirtingi garso įrašymo / įgarsinimo būdai, techninės priemonės. Įrašų klausymas, analizė, vertinimas, lyginimas. Asmeninis įrašytų / įgarsintų meninių produktų aplankas, jo kaupimas, analizė, įsivertinimas.

465.4. Patirties sklaida socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Reikalingos informacijos rinkimas, tikslingas panaudojimas, pateikimas, pristatymas. Savo darbų aplanko kaupimas, analizė ir įsivertinimas. Bendravimo atmosfera su kolegomis, lankstus mąstymas. Kritika ir savikritika. Visi mokiniai pasiekia minimalų lygmenį – įvykdo programą ir atsiskaito mokykloje. Atsiskaitymai organizuojami vieša ar uždara forma. Kiekvieno mokinio siekis – realizuoti parengtas programas, kūrybines idėjas, siekiant atskleisti savo individualumą, įgyti patirties, būti įvertintam ir pripažintam. Individuali garso režisieriaus patirtis plečia mokinio akiratį, erudiciją, mentalitetą.

466. Sudaromose programose turi būti techniniu ir meniniu požiūriu skirtingo sudėtingumo, stiliaus, žanro, formos, charakterio kūrinių.

467. Vertinimas – svarbus ugdymo proceso etapas, mokymo(si) pažangą ir kokybę skatinantis bei užtikrinantis veiksnys. Jis leidžia mokytojui stebėti ir kaupti informaciją apie mokinių pasiekimus, apibendrinti jų daromą pažangą, planuoti bei tobulinti tolesnį ugdymo procesą ir mokymo(si) turinį. Vertinimas turi padėti mokiniams mokytis, suprasti, ko jau išmoko ir ko dar reikės mokytis. Mokinys turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses, jas turi žinoti ir tėvai (arba mokinio atstovai pagal įstatymą). Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinant apmąstomi ne vien ugdymo tikslai ir principai, turinys ir metodai, bet ir vertinimo bei įvertinimo poveikis vaikų motyvacijai bei savigarbai.

468. Per visą mokymo(si) laikotarpį taikomas formuojamasis (ugdomasis) vertinimas, jis mokinius motyvuoja siekti aukštesnių pasiekimų. Mokymo(si) laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje taikomos diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą. Planuojant mokinių vertinimą svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad būtų vertinamos visos pasiekimų sritys.

469. Rengiant formuojamojo ar apibendrinamojo vertinimo užduotis ugdymo procese svarbu atsižvelgti į pasiekimų lygių požymius ir pateikti mokiniams skirtingus pasiekimų lygius atitinkančias užduotis, kurios turėtų būti pateiktos visiems mokiniams neribojant jų galimybių atlikti ir sudėtingesnes užduotis. Remiantis nurodytais požymiais galima spręsti apie tarpinius mokinių pasiekimus bei pažangą ir daryti apibendrinamąjį vertinimą trimestro, pusmečio ar metų pabaigoje.

470. Aprašant pasiekimų lygių požymius naudojamos šios mokinių pasiekimų pažangos skalės: savarankiškumo, konteksto, sudėtingumo, apimties, sistemiškumo.

471. Mokinių ugdymo pasiekimai vertinami taikant:

471.1. formuojamojo ugdymo, diagnostinio ir apibendrinamojo vertinimo būdus, jos tikslingai derinant;

471.2. kriterinį vertinimą, padedantį mokiniams suprasti mokymosi siekius ir objektyviai įsivertinti atitiktį jiems;

471.3. kaupiamąjį vertinimą, atskleidžiantį individualiai mokinio daromą pažangą;

471.4. įsivertinimo metodus, padedančius mokiniams mokytis savarankiškai, būti atsakingais už pasiektus rezultatus, pagrįstai kelti naujus mokymosi tikslus;

471.5. apibendrinamąjį vertinimą, baigus ugdymo programą ar jos dalį.

472. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Jie turėtų padėti mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis. Tuo pačiu jie turėtų skatinti mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padėti į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Pasiekimų lygiais yra vertinami tam tikro laikotarpio mokinių pasiekimai, mokiniui pateikiami komentarai, kaip tobulinti rezultatus. Su mokiniu kalbamasi apie jo pasiekimų raidą, sėkmes ir sunkumus. Pateikiamai nurodymai ir komentarai savarankiškam mokymuisi.

473. Mokinių pasiekimai įvertinami pasiekimų lygiais mokymosi laikotarpio (trimestro, pusmečio ar pan.) pabaigoje apžvelgus visą laikotarpį ir įvertinus nueitą etapą.

474. Pagal mokinių gebėjimų lygį, jų interesus mokytojas su mokiniais gali tikslinti mokymo(si) turinį. Įgyvendinant Programą taikomas formuojamasis vertinimas, kuris padeda mokiniams suprasti mokymo(si) tikslus ir uždavinius, kryptingai tobulėti garso technologinių savybių pažinimo, pritaikymo, analizės ir sociokultūrinių kontekstų vertinimo srityse. Mokytojas turi vertinti ne tik mokymo(si) rezultatą, bet ir mokinių pastangas bei daromą pažangą siekiant užsibrėžtų ugdymo tikslų. Metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas. Kai mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5−6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10. Ugdymo proceso metu mokiniai įtraukiami į vertinimą, skatinami įsivertinti daromą pažangą.

475. Baigiamosios klasės mokiniai rengia individualias programas garso įrašymo technikos baigiamajam egzaminui. Programos kūrinių apimtis ir turinio sudėtingumas orientuotas į stojamųjų egzaminų aukštosiose mokyklose reikalavimus bei mokinio profesinę brandą.

476. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

477. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A)			
Geba atpažinti ir įvardinti garso įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo technines priemones, jas taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo procesui įgyvendinti (A1.1).	Išmoktas naujas garso įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo technines priemones taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesui įgyvendinti (A1.2).	Žino ir taiko techninius ir skaitmeninius įrenginius, padedančius kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesui įgyvendinti ir atskleisti (A1.3).	Tiksliai naudoja techninius ir skaitmeninius įrenginius, padedančius atskleisti ir įgyvendinti kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesą (A1.4).
Geba atpažinti ir įvardinti garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus, juos taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo procesui įgyvendinti (A2.1).	Išmoktus naujus garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo procesui įgyvendinti (A2.2).	Įvardija ir taiko tinkamus garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovės svarbą (A2.3).	Tiksliai naudoja tinkamus garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovės svarbą (A2.4).
Mažai skiria laiko saviruošai, taiko mokytojo nurodytas technines priemones mokytojo nurodytam kūriniui įrašyti / įgarsinti ir redaguoti. Pamokoje analizuoja mokytojo pateiktas šiuolaikines garso įrašymo / įgarsinimo technologijas (A3.1).	Skiria laiko saviruošai, taiko pagrindines technines priemones mokytojo nurodytam kūriniui įrašyti / įgarsinti ir redaguoti. Pamokoje analizuoja šiuolaikines garso įrašymo / įgarsinimo technologijas (A3.2).	Ruošdamas užduotis savarankiškai pasiekia aiškaus techninio įrašymo priemonių pritaikymo, kuris padeda įgyvendinti kūrinio įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo procesą. Domisi šiuolaikinėmis garso įrašymo / įgarsinimo technologijomis (A3.3).	Nuosekliu savarankišku darbu pasiekia aiškaus ir tikslingo techninio įrašymo / įgarsinimo priemonių pritaikymo, kuris padeda kokybiškai įgyvendinti kūrinio įrašymo ir redagavimo procesą. Domisi šiuolaikinėmis garso įrašymo / įgarsinimo technologijomis, jas taiko ieškodami savito garso režisieriaus stiliaus (A3.4).
Muzikos savybių analizė (B)			

Taiko konkrečias mokytojo įvardintas įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas nesudėtingas mokytojo pateiktas kūrybines užduotis (B1.1).	Atpažįsta ir taiko skaitmenines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas nesudėtingas formos kūrybines kompozicijas. (B1.2).	Teisingai pritaiko skaitmenines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas (B1.3).	Žino, tikslingai ir teisingai pritaiko skaitmenines ir mechanines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas (B1.4).
Taiko konkrečius mokytojo pateiktus įrašymo / įgarsinimo būdus (B2.1).	Atpažįsta ir taiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus (B2.2).	Apibrėžia ir teisingai pritaiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus (B2.3).	Žino ir estetiškai pritaiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus (B2.4).
Atlikdamas mokytojo pateiktą užduotį, geba pritaikyti garso įrašymo / įgarsinimo technines priemones (B3.1).	Perteikdamas savo kūrybinę idėją laikosi garso įrašymo / įgarsinimo technologinių sąlygų (B3.2).	Atskleidžia ir perteikia garso įrašymo / įgarsinimo technologines ir kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo techninius ypatumus (B3.3).	Pagrindžia savo garso įrašymo / įgarsinimo technologines ir kūrybines idėjas, kūrinio atlikimo techninius ypatumus (B3.4).
Garso režisūra socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Su mokytojo pagalba geba įrašyti / įgarsinti mokytojo nurodytus instrumentinius, vokalinius kūrinius bendradarbiaudamas su kolegomis garso įrašų studijoje (C1.1).	Savarankiškai geba įrašyti / įgarsinti mokytojo nurodytus instrumentinius, vokalinius kūrinius bendradarbiaudamas su kolegomis garso įrašų studijoje (C1.2).	Geba įrašyti / įgarsinti pasirinktus instrumentinius, vokalinius kūrinius mokyklos organizuojamuose renginiuose, bendradarbiaudamas su kolegomis. Kaupia savo įrašytų / įgarsintų kūrinių / kompozicijų repertuarą (C1.3).	Savarankiškai geba įrašyti / įgarsinti pasirinktus instrumentinius, vokalinius kūrinius mokyklos organizuojamuose renginiuose, bendradarbiaudamas su kolegomis. Kaupia savo įrašytų / įgarsintų kūrinių / kompozicijų repertuarą (C1.4).
Mokytojui padedant įgyvendina kūrinio įrašymo / įgarsinimo procesą. Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo darbo pristatymą ir jo rezultatą (C2.1).	Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo darbo pristatymą ir jo rezultatą. Sutelkia dėmesį įrašymo / įgarsinimo procesui įgyvendinti (C2.2).	Analizuoja ir įsivertina savo darbo pristatymą ir jo rezultatą. Demonstruoja valią sunkumams įveikti, tikslingai paskirsto dėmesį įrašymo / įgarsinimo metu (C2.3).	Argumentuotai įvertina savo darbo pristatymą ir jo rezultatą. Demonstruoja valią sunkumams įveikti, tikslingai paskirsto dėmesį įrašymo / įgarsinimo metu (C2.4).

478. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Garso savybių pažinimas ir technologinių įrenginių valdymas (A)			
Silpnai išmano garso įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo techninių priemonių panaudojimo principus, jas taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesui įgyvendinti (A1.1).	Išmoktas naujas garso įrašymo ir redagavimo technines priemones praktiškai taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesui įgyvendinti (A1.2).	Gerai išmano techninius ir skaitmeninius įrenginius, padedančius atskleisti ir įgyvendinti kūrinių įrašymo / įgarsinimo procesą (A1.3).	Demonstruoja puikias žinias apie naudojamus techninius ir skaitmeninius įrenginius, padedančius atskleisti ir įgyvendinti kūrinių įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo procesą (A1.4).
Silpnai išmano garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus, juos taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo procesui įgyvendinti (A2.1).	Išmano įvairius garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus taiko nesudėtingų kūrinių įrašymo procesui įgyvendinti (A2.2).	Gerai išmano įvairius garso įrašymo / įgarsinimo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovės svarbą (A2.3).	Tikslingai ir kokybiškai naudoja tinkamus garso įrašymo technikos elementus ir būdus, supranta garso išgavimo įvairovės svarbą (A2.4).
Saviruošos užduotis atlieka nereguliariai, taiko mokytojo nurodytus technines priemones mokytojo nurodytam kūriniui įrašyti / įgarsinti ir redaguoti. Pamokoje analizuoja mokytojo pateiktas šiuolaikines garso įrašymo / įgarsinimo technologijas (A3.1).	Atlikdamas saviruošos užduotis, taiko pagrindines technines priemones mokytojo nurodytam kūriniui įrašyti / įgarsinti ir redaguoti. Pamokoje analizuoja šiuolaikines garso įrašymo / įgarsinimo technologijas (A3.2).	Savarankiškai atlikdamas užduotis pasiekia aiškaus techninio įrašymo priemonių pritaikymo, kuris padeda įgyvendinti kūrinio įrašymo ir redagavimo procesą. Domisi šiuolaikinėmis garso įrašymo / įgarsinimo technologijomis (A3.3).	Nuosekliai, sistemingai ir savarankiškai atlikdamas užduotis pasiekia aiškaus ir tikslingo techninio įrašymo / įgarsinimo priemonių pritaikymo, kuris padeda kokybiškai įgyvendinti kūrinio įrašymo / įgarsinimo ir redagavimo procesą. Domisi šiuolaikinėmis garso įrašymo / įgarsinimo technologijomis. Demonstruojamas savitas garso režisieriaus stilius (A3.4).
Muzikos savybių analizė (B)			

Silpnai atlieka mokytojo pateiktas kūrybines užduotis įvairiais įrašymo įgarsinimo aspektais (B1.1).	Atlieka konkrečias mokytojo pateiktas užduotis, taiko skaitmenines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas nesudėtingas formos kūrybines kompozicijas (B1.2).	Tikslingai ir nuosekliai pritaiko skaitmenines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas (B1.3).	Puikiai pritaiko skaitmenines ir mechanines įrašomų / įgarsinamų kūrinių garso technines savybes, įgyvendindamas sudėtingesnės formos kūrybines kompozicijas (B1.4).
Taiko mokytojo nurodytus įrašymo / įgarsinimo būdus Atliktus darbus parengia viešam pristatymui (B2.1).	Žino ir taiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus. Atliktus darbus parengia viešam pristatymui (B2.2).	Tikslingai ir estetiškai pritaiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus. Atliktus darbus parengia viešam pristatymui (B2.3).	Tikslingai, nuovokiai ir estetiškai pritaiko įvairius įrašymo / įgarsinimo būdus. Atliktus darbus parengia viešam pristatymui (B2.4).
Atpažįsta ir skiria esminius kūrinio stiliaus, žanro ir techninius ypatumus (B3.1).	Įvardija ir apibūdina savo kūrybinę idėją, kūrinio stilių, žanro ir techninius kūrybos ypatumus. (B3.2).	Atskleidžia ir perteikia savo kompozicines idėjas, konkrečius kūrinio atlikimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus. Galima įžvelgti savitą kūrybinį stilių (B3.3).	Geba puikiai perteikti savo kompozicines idėjas, konkrečius kūrinio atlikimo techninius ypatumus ir stilistinius bruožus. Atskleidžia savitą kūrybinį stilių (B3.4).
Garso režisūra socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Fragmentiškai dalyvauja klasės organizuojamuose renginiuose. Su mokytojo pagalba geba įrašyti / įgarsinti mokytojo nurodytus kūrinius bendradarbiaudamas su kolegomis garso įrašų studijoje (C1.1).	Fragmentiškai bendradarbiauja su kolegomis, dalyvauja mokyklos, vietos bendruomenės aplinkoje organizuojamuose renginiuose. (C1.2).	Iniciatyviai dalyvauja įvairiuose renginiuose ar meniniuose projektuose. Remdamasis savo praktine patirtimi ir pasiekimais, planuoja garso režisieriaus karjerą. Kaupia savo įrašytų /įgarsintų ir redaguotų kūrinių / kompozicijų repertuarą (C1.3).	Rezultatyviai panaudoja įgytą patirtį dalyvaujant įvairiuose renginiuose ar meniniuose projektuose. Kaupia savo įrašytų / įgarsintų ir redaguotų kūrinių / kompozicijų repertuarą, jį panaudoja atitinkamoje aplinkoje. Tikslingai planuoja garso režisieriaus karjerą (C1.4).

Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo darbo pristatymą ir jo rezultatą (C2.1).	Su mokytoju aptaria savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis priemones įrašymo / įgarsinimo procesui įgyvendinti, su mokytojo pagalba įsivertina darbo procesą ir pasiekimus (C2.2).	Analizuoja į(si)vertina darbo procesą ir pasiekimus. Taiko savikontrolę, pasitikėjimą, tikslingai paskirsto dėmesį įrašymo / įgarsinimo metu (C2.3).	Analizuoja ir kritiškai į(si)vertina darbo procesą ir pasiekimus. Taiko savikontrolę, pasitikėjimą, valią sunkumams įveikti, tikslingai paskirsto dėmesį įrašymo / įgarsinimo metu (C2.4).

SEPTINTASIS SKIRSNIS
AKOMPANAVIMO DALYKAS

479. Akompanavimas – Programos privalomai pasirenkamas dalykas besimokantiems pagrindinio Programos privalomo fortepijono dalyko.

480. Dalyko paskirtis – atskleisti ir ugdyti mokinio muzikalumą, akompaniatoriui reikalingus įgūdžius, sudaryti palankias sąlygas muzikinei kultūrinei raiškai.

481. Pamokoje ugdomi fortepijono valdymo gebėjimų įgūdžiai, savarankiško mokymosi gebėjimai, integruojamos ansamblinio muzikavimo, muzikos istorijos ir teorijos žinios.

482. Kiekvienam mokiniui yra sudaroma individuali atlikėjo raiškos programa atsižvelgiant į kiekvieno mokinio gebėjimų ir pasiekimų lygį.

483. Taikomi įvairūs mokymo(si) metodai: stebėjimas; klausymasis; demonstravimas; analizavimas; lyginimas; vaizdinių metodas; interpretacinių sumanymų kūrimas; emocinio imitavimo metodas; natų skaitymo pratybos ir kt.

484. Mokiniai vertinami atsižvelgiant į trijų ugdymo sričių pasiekimus: Muzikos atlikimo technikos įvaldymas, Muzikos kūrinių interpretavimas, Akompanavimo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje. Sritys viena kitą papildo ir siejasi tarpusavyje. Kiekvienos pasiekimų srities pasiekimų raida atskleidžiama dvejuose ugdymo koncentruose (I–II gimnazijos klasės ir III–IV gimnazijos klasės). Visi ugdymo sričių pasiekimai bus pasiekti pabaigus ugdymo programą. Pasiekimai aprašomi keturiais pasiekimų lygiais: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3) ir aukštesnysis (4). Kiekvienas pasiekimų lygio požymis nurodo mokinio ugdymo(si) rezultatus.

485. Dalyko tikslas – tobulinti mokinių akompanavimo solistui įgūdžius ir žinias, ugdytis individualius meistriškumo gebėjimus ir kūrybinį mąstymą.

486. Pagrindinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

486.1 akomponuodami skaito nežinomą muzikinį tekstą;

486.2. pažįsta įvairių muzikos žanrų kūrinius;

486.3. savarankiškai analizuoja nežinomą akompanuojamą muzikinį tekstą;

486.4. plėtoja sceninės kultūros bei saviraiškos įgūdžius.

487. Vidurinio ugdymo uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

487.1. lavina(si) muzikos kalbos supratimą, akompanavimo technikos įgūdžius, pažįsta kūrinių žanrų ir stiliaus bruožus;

487.2. tobulina muzikos kalbos ir stiliaus elementus interpretaciniams sumanymams įgyvendinti;

487.3. plėtoja sceninės kultūros bei saviraiškos įgūdžius, muzikinę patirtį.

488. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

488.1. Pažinimo kompetencija. Mokėjimo mokytis gebėjimus mokiniai ugdosi, klausydami muzikos kūrinių įrašų, analizuodami, diskutuodami, susiedami naują informaciją su jau žinoma, savarankiškai planuodami savo mokymąsi. Dalyko žinias ir gebėjimus mokiniai ugdosi mokydamiesi teisingai skaityti muzikinį tekstą, muzikuodami kartu, akompanuodami, nagrinėdami ir vertindami įvairių žanrų kūrinius. Kritinį mąstymą mokiniai ugdosi, kai analizuoja muzikinio teksto turinį, muzikos reiškinių įvairovę, suvokia muziką kaip visumą, geba ją interpretuoti.

488.2. Kūrybiškumo kompetencija. Tyrinėjimo gebėjimus mokiniai ugdo analizuodami, interpretuodami akompanimento pamokose atliekamus muzikinius kūrinius. Kūrimo gebėjimus mokiniai lavina(si), atlikdami įvairių žanrų ir epochų muzikos kūrinius, tobulindami ir pristatydami

kūrinius pamokoje ar viešuose pasirodymuose. Vertinimo ir refleksijos gebėjimus mokiniai tobulina, vertindami savo ir kitų atlikėjų muzikos kūrinių interpretacijas, planuodami mokymąsi, grindžiamą patirtimi, žiniomis ir gebėjimais.

488.3. Komunikavimo kompetencija. Akompanavimo gebėjimus mokiniai ugdo akompanuodami įvairių žanrų muzikinius kūrinius, mokosi suvokti ir išsiaiškinti muzikinių terminų reikšmes ir išmokti jas vartoti. Šiuos gebėjimus mokiniai lavinasi realiai ir virtualiai bendraudami tarpusavyje, grodami ansamblius, kalbėdami apie kūrinio atlikimo metu patirtas emocijas, pristatydami savarankiškai išmoktą kūrinį. Lygindami skirtingų epochų ir sudėtingumo muzikos kūrinius, juos analizuodami, interpretuodami, aptardami muzikinės kalbos išraiškos priemones, turinį, tinkamai pritaiko muzikos terminus, sąvokas.

488.4. Kultūrinė kompetencija. Kultūrinis išprusimas yra susijęs su žiniomis, kurias mokiniai ugdo skaitydami, nagrinėdami, interpretuodami, lygindami ir vertindami įvairių žanrų ir laikotarpių kūrinius, domėdamiesi šiuolaikinės muzikos aktualijomis ir patys jas vertindami. Atlikdami muzikos kūrinius viešose erdvėse praktiškai pritaiko atlikėjo-akompaniatoriaus, aktyvaus klausytojo gebėjimus, realizuodami savo talentus dalyvauja mokyklos, miesto, regiono ir Lietuvos kultūriniame gyvenime. Suvokia muzikos reikšmę asmeniui ir jo pasaulėvaizdžiui, vertina muziką kaip svarbią savo bendruomenės, tautos ir žmonijos kultūros dalį, įgytą muzikinės kultūros įvairovės supratimą ir toleranciją, sąmoningai taiko diskutuodami apie kultūros reikšmę bendrame Lietuvos ir pasaulio muzikinės kultūros kontekste, domisi ir aktyviai dalyvauja kultūriniame gyvenime.

488.5. Socialinė emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Socialinės, emocinės ir sveikos gyvensenos kompetencijos įgūdžius mokiniai ugdo kartu muzikuodami, bendraudami ir bendradarbiaudami, analizuodami įvairias situacijas. Mokosi įveikti iššūkius, suvokia žmogiškąsias vertybes analizuoja ir įvardija atsakomybę, pagarbą ir pagalbą kitiems. Mokosi atsakingai planuoti laiką, laiku atlikti užduotis, ieškoti sprendimų, iškilus kliūtims, geba įvertinti kitus ir įsivertinti save ir galimas pasekmes, vertina savo sveikatą, visuomenės gerovę bei gyvenimo kokybę.

488.6. Pilietiškumo kompetencija. Šią kompetenciją mokiniai ugdo, aktyviu dalyvavimu mokyklose, mieste, respublikoje bei užsienio šalių rengiamuose koncertuose, konkursuose, festivaliuose, projektuose. Valstybės kūrimą ir valstybingumo stiprinimą mokiniai ugdosi, dalyvaudami valstybinių švenčių renginiuose, akcijose, tausojant žmogiškuosius, kultūros ir gamtos išteklius.

488.7. Skaitmeninė kompetencija. Mokiniai naudojasi internetinėmis svetainėmis, muzikos įrašais, supranta skaitmeninio turinio autorių teises bei licencijų naudojimo ir galiojimo tvarką, klauso muzikinių įrašų, analizuoja, lygina, darydami savo atliekamų kūrinių įrašus ir juos vertina. Mokiniai saugiai ir etiškai bendrauja ir bendradarbiauja virtualioje erdvėje, įvairiuose socialiniuose tinkluose, susirašinėja elektroniniais laiškais, žinutėmis, dalijasi dalykine informacija su draugais ir mokytojais, laikosi visuotinai pripažinto kompiuterių tinklo etiketo.

489. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

490. Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A). Akompanavimo pojūčio ugdymui naudoja atlikimo technikos elementus, įgūdžius ir žinias padedančias suprasti muzikinės epochos stilių, kūrinio formą, analizuoja nežinomus muzikinius tekstus.

490.1. Nustato muzikos kūrinio stilių ir formą, taiko muzikos kūrinio atlikimui tinkamas muzikos išraiškos priemones. (A1).

490.2. Nagrinėja akompanimento paskirtį muzikos kūrinyje, vertina (supranta) atlikimo technikos elementus ir būdus. (A2).

490.3. Skaito nežinomo kūrinio akompanimento ir solisto partijas. Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina pagrindinius atlikimo elementus (A3).

491. Muzikos kūrinių interpretavimas (B). Siekiant išraiškingiau ir kokybiškiau interpretuoti atliekamus kūrinius analizuoja atliekamų kūrinių muzikos kalbą ir stilistinį kontekstą, atskleidžia atliekamų muzikos kūrinių charakterį, stilių ir turinį.

491.1. Savais žodžiais nusako kūrinio tematiką ir turinį, lygina įvairių epochų kūrinių stilių ir interpretavimo ypatybes (B1).

491.2. Aiškiai ir įtikinamai frazuoja ansamblyje, pritaiko štrichus, artikuliacijos elementus, akompanimento dinamikos ir tempo nurodymus. (B2).

491.3. Apibūdina ir atlieka kartu solisto-iliustratoriaus siūlomą muzikos kūrino interpretaciją, jos niuansus (B3).

492. Akompanavimo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C). Suvokdami viešų pasirodymų patirties svarbą mokiniai aktyviai dalyvauja kultūriniuose, muzikiniuose renginiuose, konkursuose, festivaliuose, koncertinėje veikloje, kultūriniuose muzikiniuose renginiuose taip ugdydamas sceninę patirtį ir atlikėjui būtinas asmenybės savybes: meninį skonį, kūrybiškumą, artistiškumą, atlikėjo valią, pasitikėjimą savimi, meno estetiką ir supratimą, reflektuoja savo patirtį planuoti karjerą.

492.1. Kaupia savo koncertinės programos individualų repertuarą, kūrybiškai taiko įgytas akompanimento žinias ir panaudoja atitinkamoje aplinkoje (C1).

492.2. Stebi ir kritiškai įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ir viešus pasirodymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti pasirodymo metu. (C2).

493. Mokinių pasiekimų raida aprašoma pagal pasiekimų sritis, pateikiant mokinių pagrindinio lygio pasiekimus kas dvejus metus. Lentelėje raide (pavyzdžiui, A) žymima pasiekimų sritis, raide ir pirmu skaičiumi (pavyzdžiui, A1) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas, o antru skaičiumi (3) – pagrindinis pasiekimų lygis.

Pasiekimai	I–II gimnazijos klasės	III–IV gimnazijos klasės
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)		
Nustato muzikos kūrinio stilių ir formą, taiko muzikos kūrinio atlikimui tinkamas muzikos išraiškos priemones (A1).	Įvardija pagrindines kūrinio formos dalis, taiko išraiškos priemones, padedančias siekti kokybiško kūrinio atlikimo. Apibūdina skirtingų partijų struktūros panašumus ir skirtumus (A1.3).	Gerai išmano konkrečios technikos panaudojimo tikslą ir principus, pasiekia pageidaujamą meninį rezultatą. Nusako kūrinio kulminacijos pasiekimo veiksmų planą. (A1.3).
Nagrinėja akompanimento paskirtį muzikos kūrinyje, vertina (supranta) atlikimo technikos elementus ir būdus (A2).	Išvardina dažniausiai sutinkamus akompanimento tipus. Atlieka akompanimento technikos lavinimo užduotis ir produktyviai taiko įgytus įgūdžius kūriniui atlikti. Akompanuojant siekia kūrinio bendrumo ir dermės (A2.3).	Apibūdina akompanimento skambėjimo specifiką konkrečiame muzikos kūrinyje. Tikslingai ir kūrybingai naudoja įgytas akompanavimo žinias ir gebėjimus (A2.3).
Skaito nežinomo kūrinio akompanimento ir solisto	Gerai skaito iš lapo	Naudoja nežinomo muzikinio teksto skaitymo taisykles.

partijas. Atlikdamas saviruošos užduotis išsiaiškina pagrindinius atlikimo elementus (A3).	nepažįstamą kūrinio tekstą, transponuoja. Gali savarankiškai paruošti akompanimento partiją (A3.3).	Įvardija dažniausiai kūrinyje pasitaikančias ritmines formuluotes, pagrindines harmonines funkcijas (A3.3).
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)		
Savais žodžiais nusako kūrinio tematiką ir turinį, lygina įvairių epochų kūrinių stilių ir interpretavimo ypatybes (B1).	Atskleidžia atliekamų muzikos kūrinių charakterį ir stilių, akompanuodamas parenka ir pritaiko meninės išraiškos priemones (B1.3).	Atskleidžia atliekamų muzikos kūrinių charakterį, stilių ir turinį. Gerai interpretuoja įvairių formų ir žanrų akompanimentus pagal susidarytą interpretacinį sumanymą (B1.3).
Aiškiai ir įtikinamai frazuoja ansamblyje, pritaiko štrichus, artikuliacijos elementus, akompanimento dinamikos ir tempo nurodymus (B2).	Nusako atliekamo akompanimento žanrą, stilių ir formą. Akompanuodamas ansamblyje atlieka dinamikos ir tempo nurodymus, pritaiko štrichus. Tikslingai vartoja žinomus terminus ir sąvokas interpretaciniam sumanymui pagrįsti (B2.3).	Nagrinėja akompanimento partijos ypatumus. Apibrėžia praktines priemones akompanimento partijai atlikti (B2.3).
Apibūdina ir atlieka kartu solisto-iliustratoriaus siūlomą muzikos kūrino interpretaciją, jos niuansus (B3).	Apibūdina solisto partijos bruožus, akompanimento partijos tipą, tipo nustatymo kriterijus atsižvelgdamas į kompozitoriaus sumanymą (B3.3).	Derina savo turimą nuomonę su solistu, argumentuotai ją pagrįsti. Apibūdina akompanimento partiją konkrečiame muzikos kūrinyje (B3.3).
Akompanavimo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)		
Kaupia savo koncertinės programos individualų repertuarą, kūrybiškai taiko įgytas akompanavimo žinias ir panaudoja atitinkamoje aplinkoje (C1).	Jautriai akompanuoja solistui arba ansambliui, siekia perteikti atliekamo muzikinio kūrinio turinį klausytojams, dalyvauja įvairiuose koncertuose (C1.3).	Kritiškai įvertina savo pasirodymą scenoje. Įtaigiai akompanuoja solistui. Kaupia repertuarą, dalyvauja meistriškumo pamokose (C1.3).
Stebi ir kritiškai įsivertina savo mokymąsi, pasiekimus ir viešus pasirodymus, taiko savikontrolės įgūdžius psichologinei įtampai valdyti pasirodymo metu (C2).	Geba kritiškai įsivertinti savo pasiekimus, gerai naudoja savikontrolės įgūdžius scenoje (C2.3).	Nusako sceninės kultūros taisykles, naudoja savikontrolės įgūdžius pasirodymo metu. Analizuoja ir į(si)vertina muzikos kūrinių koncertinį atlikimą (C2.3).

494. Mokymo(si) turinys. I–II gimnazijos klasės.

494.1. Akompanimento dalyko repertuarą pusmečiui sudaro 3-5 smulkaus žanro įvairių muzikinių epochų, skirtingų charakterių ir faktūrų kūriniai solistui (balsui / instrumentui) ir fortepijonui: dainos, vokalizės, senovinės arijos, barokinės sonatos;

494.2. Akompanavimo įgūdžių formavimas ir plėtojimas, kūrinių analizavimas, įrašų klausymas, muzikos kalbos ir muzikos raiškos priemonių pažinimas, žinių taikymas praktinėje veikloje. Įvairūs skirtingų epochų muzikos žanrai instrumentams ir balsui.

495. Mokymo(si) turinys. 1II–IV gimnazijos klasės.

495.1. Akompanavimo dalyko repertuarą pusmečiui sudaro 3–5 įvairių muzikinių epochų, skirtingų charakterių ir faktūrų kūriniai solistui (balsui / instrumentui) ir fortepijonui: dainos, dainų ciklai senovinės arijos, siuitos, partitos, barokinės sonatos, pjesės, pjesių ciklai; 1–2 stambios formos kūriniai solistui (balsui / instrumentui) ir orkestrui, kurio partija pritaikyta atlikti fortepijonu: scena ar arija iš operos, kantatos ar oratorijos, koncertinė arija, instrumentinis koncertas ar jo dalis (dalys), išplėtota virtuozinė pjesė.

495.2. Akompanavimo įgūdžių plėtojimas, kūrinių analizavimas, ritminė muzikos kūrinio struktūra, įrašų klausymas, muzikos kalbos ir muzikos raiškos priemonių ir žynių taikymas praktikoje,

495.3. Akompanimento partijos detalus analizavimas ir žinių taikymas praktinėje veikloje: muzikos kūrinio idėja ir turinys, harmoninė, derminė kūrinio struktūra, dramaturginis kūrinio raiškos planas, kulminacijos, frazavimas ir vidinė pulsacija.

496. Vertinimas – svarbus ugdymo(si) proceso etapas, mokymo(si) pažangą ir kokybę skatinantis bei užtikrinantis veiksnys. Jis leidžia mokytojui stebėti ir kaupti informaciją apie mokinių pasiekimus, apibendrinti jų daromą pažangą, planuoti bei tobulinti tolesnį ugdymo(si) procesą ir mokymo(si) turinį. Vertinimas turi padėti mokiniams suprasti, ko išmoko ir ko dar reikės mokytis. Mokinys turi žinoti savo stipriąsias ir silpnąsias puses. Remiantis vertinimo rezultatais numatoma mokymosi perspektyva, individualizuojamas ugdymo procesas. Vertinant apmąstomi veiksniai mokinių motyvacijai bei savigarbai.

497. Mokinių ugdymo pasiekimai vertinami taikant:

497.1. formuojamąjį (ugdomąjį) vertinimą, motyvuojant siekti aukštesnių pasiekimų, mokytojui padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą;

497.2. kriterinį vertinimą, padedantį mokiniams suprasti mokymosi siekius ir objektyviai įsivertinti atitiktį jiems;

497.3. kaupiamąjį vertinimą, atskleidžiantį individualiai mokinio daromą pažangą;

497.4. įsivertinimo metodus, padedančius mokiniams mokytis savarankiškai, būti atsakingais už pasiektus rezultatus, pagrįstai kelti naujus mokymosi tikslus;

497.5. apibendrinamąjį vertinimą, baigus ugdymo programą ar jos dalį.

498. Planuojant mokinių vertinimą svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad būtų vertinamos visos pasiekimų sritys.

499. Rengiant užduotis ugdymo procese svarbu atsižvelgti į pasiekimų lygių požymius ir pateikti mokiniams skirtingus pasiekimų lygius atitinkančias užduotis, kurios turėtų būti pateiktos visiems mokiniams neribojant jų galimybių atlikti ir sudėtingesnes užduotis. Remiantis nurodytais požymiais galima spręsti apie tarpinius mokinių pasiekimus bei pažangą ir daryti apibendrinamąjį vertinimą trimestro, pusmečio ar metų pabaigoje.

500. Aprašant pasiekimų lygių požymius naudojamos šios mokinių pasiekimų pažangos skalės: savarankiškumo, konteksto, sudėtingumo, apimties, sistemiškumo. Mokinių pasiekimų lygių požymiai pateikiami klasių koncentrams ir aprašyti išskiriant keturis pasiekimų lygius: slenkstinis (1), patenkinamas (2), pagrindinis (3), aukštesnysis (4). Jie turėtų padėti mokytojui stebėti, fiksuoti, apibendrinti individualius mokinių pasiekimus ir diferencijuoti užduotis. Tuo pačiu jie turėtų skatinti mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padėti į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams įsivertinti. Pasiekimų

lygiais yra vertinami tam tikro laikotarpio mokinių pasiekimai, mokiniui pateikiami komentarai, kaip tobulinti rezultatus. Su mokiniu kalbamasi apie jo pasiekimų raidą, sėkmes ir sunkumus. Pateikiamai nurodymai ir komentarai savarankiškam mokymuisi.

501. Pagal mokinių gebėjimų lygį, jų interesus mokytojas su mokiniais gali tikslinti mokymo(si) turinį. Įgyvendinant Programą taikomas formuojamasis vertinimas, kuris padeda mokiniams suprasti mokymo(si) tikslus ir uždavinius, kryptingai tobulėti akompanavimo technikos, interpretavimo ir sociokultūrinių kontekstų vertinimo srityse. Ugdymo(si) proceso metu mokytojas turi vertinti ne tik mokymo(si) rezultatą, bet ir mokinių pastangas bei daromą pažangą siekiant užsibrėžtų ugdymo(si) tikslų, mokiniai įtraukiami į vertinimą, skatinami įsivertinti daromą pažangą. Pusmečio ir mokslo metų pabaigoje taikomas apibendrinamasis vertinimas. Mokinių pasiekimai vertinami pažymiais, jie siejami su pasiekimų lygiais: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis– 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10.

502. Lentelėse kiekvienam klasių koncentrui pateikiami keturių lygių pasiekimų aprašai: slenkstinis, patenkinamas, pagrindinis, aukštesnysis. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raide ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima pasiekimų sritis (A), pirmas skaičius (1) nurodo pasiekimą, o antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

503. Pasiekimų lygių požymiai. I–II gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			
Siekdamas tikslaus muzikinio teksto atlikimo taiko nesudėtingus akompanimento techninius elementus, dinaminius niuansus bei tempo pokyčius (A1.1).	Apibūdina pagrindines kūrinio formos dalis, derina išraiškos priemones, taiko išmoktus naujus nesudėtingus akompanavimo technikos elementus (A1.2).	Įvardija pagrindines kūrinio formos dalis, taiko išraiškos priemones, padedančias siekti kokybiško kūrinio atlikimo. Apibūdina skirtingų partijų struktūros panašumus ir skirtumus (A1.3).	Tiksliai įvardija pagrindines kūrinio formos dalis, taiko technines akompanavimo priemones. Apibūdina skirtingų partijų struktūros panašumus ir skirtumus, atlikdamas kūrinį naudoja akompanimento technikos menines raiškos priemones (A1.4).
Atpažįsta sutinkamus akompanimento tipus. Atlieka nesudėtingas akompanimento technikos lavinimo užduotis, įgytus įgūdžius pritaiko kūriniui atlikti (A2.1).	Pažįsta dažniausiai sutinkamus akompanimento tipus. Atlieka akompanimento technikos lavinimo užduotis ir taiko įgytus įgūdžius kūriniui atlikti (A2.2).	Išvardina dažniausiai sutinkamus akompanimento tipus. Atlieka akompanimento technikos lavinimo užduotis ir produktyviai taiko įgytus įgūdžius kūriniui atlikti. Akompanuojant siekia kūrinio bendrumo ir dermės (A2.3).	Įvardina sutinkamus akompanimento tipus. Atlieka akompanimento technikos lavinimo užduotis, suvokia jų svarbą. Įgytus įgūdžius puikiai taiko atlikdamas kūrinius ansamblyje (A2.4).
Negeba skaityti iš lapo, atlieka muzikinius kūrinius nepaisydamas teksto nuorodų. Su mokytojo pagalba ruošia akompanimento partiją (A3.1).	Skaito iš lapo nepažįstamą kūrinio tekstą, atlieka muzikinius kūrinius su pagrindinėmis teksto nuorodomis. Mėgina savarankiškai paruošti akompanimento partiją (A3.2).	Gerai skaito iš lapo nepažįstamą kūrinio tekstą, transponuoja. Gali savarankiškai paruošti akompanimento partiją (A3.3).	Gerai skaito iš lapo nepažįstamą kūrinio tekstą, transponuoja. Gali savarankiškai paruošti akompanimento partiją, pasiekia aukštų akompanimento technikos įvaldymo rezultatų, kurie padeda kokybiškai atlikti sudėtingesnį repertuarą (A3.4).

Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Atlieka konkrečias pateiktas užduotis, interpretuodamas kūrinius pagal mokytojo nurodymus. Klauso mokytojo nurodytos interpretacijos (B1.1).	Taiko muzikos išraiškos priemones atskleidžiant kūrinio turinį. Mokytojo padedamas analizuoja atliekamą akompanimentą su pagrindinėmis teksto nuorodomis (B1.2).	Atskleidžia atliekamų muzikos kūrinių charakterį ir stilių, akompanuodamas parenka ir pritaiko meninės išraiškos priemones (B1.3).	Tikslingai vartodamas muzikinius elementus, vaizdinga muzikine kalba atlieka sudėtingesnius akompanimentus. Domisi ir klauso įvairių atlikėjų interpretacijų, ieško savito stiliaus (B1.4).
Naudodamasis mokytojo pagalba įvardija atliekamo akompanimento muzikos kalbos ypatybes, epochos bruožus, žinomus terminus ir sąvokas kūrinio interpretacijai pagrįsti (B2.1).	Atpažįsta atliekamo akompanimento žanrą, stilių ir formą, muzikos kalbos ypatybes, esminius epochos bruožus. Naudodamasis netiesiogine pagalba vartoja žinomus terminus ir sąvokas kūrinio interpretacijai pagrįsti (B2.2).	Nusako atliekamo akompanimento žanrą, stilių ir formą. Akompanuodamas ansamblyje atlieka dinamikos ir tempo nurodymus, pritaiko štrichus. Tikslingai vartoja žinomus terminus ir sąvokas interpretaciniam sumanymui pagrįsti (B2.3).	Suvokia kūrinių meninę vertę, geba puikiai perteikti meninę idėją, stilingai interpretuoja įvairių epochų kūrinius, labai gerai ansambliuoja (B2.4).
Akompanuodamas kūrinį minimaliai laikosi stiliaus, žanro ir charakterio ypatumų, solisto sumanymo (B3.1).	Akompanuodamas solistui supranta atlikimo sumanymą, laikosi stiliaus, žanro ir charakterio ypatumų (B3.2).	Apibūdina solisto partijos bruožus, akompanimento partijos tipą, tipo nustatymo kriterijus atsižvelgdamas į kompozitoriaus sumanymą (B3.3).	Apibūdina solisto partijos bruožus, akompanimento partijos tipą, pagrindžia atlikimą konkrečios stilistinės epochos tradicijomis, charakterio ir žanro ypatumus, atsižvelgdamas į kompozitoriaus sumanymą istorinio laikotarpio kontekste (B3.4).
Akompanavimo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			

Akompanuoja solistui atlikdamas muzikinį turinį tik pamokos metu (C1.1).	Akompanuoja solistui atlikdamas muzikinio turinio nuorodas, dalyvauja klasės koncertuose (C1.2).	Jautriai akompanuoja solistui arba ansambliui, siekia perteikti atliekamo muzikinio kūrinio turinį klausytojams, dalyvauja įvairiuose koncertuose (C1.3).	Labai gerai akompanuoja solistui arba ansambliui, perteikia atliekamo muzikinio kūrinio turinį klausytojams, dalyvauja įvairiuose koncertuose, kaupia koncertinį repertuarą (C1.4).
Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo viešą pasirodymą. Minimaliai naudoja savikontrolės įgūdžius scenoje (C2.1).	Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo viešus pasirodymus. Sutelkia dėmesį scenoje ir naudoja savikontrolės įgūdžius (C2.2).	Geba kritiškai įsivertinti savo pasiekimus, gerai naudoja savikontrolės įgūdžius scenoje (C2.3).	Argumentuotai įvertina savo pasirodymą ir pasiekimus, tikslingai paskirsto dėmesį scenoje (C2.4).

504. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
slenkstinis	patenkinamas	pagrindinis	aukštesnysis
Muzikos atlikimo technikos įvaldymas (A)			
Silpnai išmano akompanavimo technikos panaudojimo tikslą ir principus, neatskleidžia akompanimento turinio (A1.1).	Įgytus akompanavimo techninius elementus taiko praktiškai muzikos kūrinio turiniui atskleisti (A1.2).	Gerai išmano konkrečios technikos panaudojimo tikslą ir principus, pasiekia pageidaujamą meninį rezultatą. Nusako kūrinio kulminacijos pasiekimo veiksmų planą (A1.3).	Demonstruoja akompanavimo techninius gebėjimus įtaigiai atlikdamas akompanimento partiją, aktyviai taiko juos koncertinėje veikloje (A1.4).
Silpnai išmano akompanimento skambėjimo įvairumą, tik su mokytojo pagalba analizuoja akompanimento specifiką bei stiliaus ir epochos ypatumus (A2.1).	Išmano akompanimento skambėjimo įvairumą, susieja akompanimento technikos specifiką su stiliaus ir epochos ypatumais (A2.2).	Apibūdina akompanimento skambėjimo specifiką konkrečiame muzikos kūrinyje. Tikslingai ir kūrybingai naudoja įgytas akompanavimo žinias ir gebėjimus (A2.3).	Geba analizuoti atliekamą akompanimentą. Tikslingai ir kūrybingai naudoja įgytas akompanavimo žinias ir gebėjimus (A2.4).

Mokytojo padedamas analizuoja ir skaito nežinomo muzikinio kūrinio tekstą. Silpnai atpažįsta ritmines formuluotes ir pagrindines harmonines funkcijas (A3.1.)	Prisimena nežinomo muzikinio teksto skaitymo taisykles. Gali Įvardyti dažniausiai kūrinyje pasitaikančias ritmines formuluotes, pagrindines harmonines funkcijas (A3.2).	Naudoja nežinomo muzikinio teksto skaitymo taisykles. Įvardija dažniausiai kūrinyje pasitaikančias ritmines formuluotes, pagrindines harmonines funkcijas (A3.3).	Puikiai naudoja nežinomo muzikinio teksto skaitymo taisykles. Atlikdamas saviruošos užduotis, geba įsigilinti į muzikinius tekstus, visus techninius elementus ir kokybiškai juos atlikti (A3.4.).
Muzikos kūrinių interpretavimas (B)			
Silpnai analizuoja ir atlieka akompanimentą įvairiais aspektais (B1.1).	Atlieka konkrečias pateiktas užduotis, perpranta ir interpretuoja akompanimentus pagal mokytojo nurodymus (B1.2).	Atskleidžia atliekamų muzikos kūrinių charakterį, stilių ir turinį. Gerai interpretuoja įvairių formų ir žanrų akompanimentus pagal susidarytą interpretacinį sumanymą (B1.3).	Puikiai atskleidžia atliekamų muzikos kūrinių charakterį, stilių ir turinį. Interpretuoja įvairių formų ir žanrų akompanimentus, suvokia kūrinių meninę vertę, argumentuotais palyginimais pagrindžia savo nuomonę dėl interpretacinio plano įgyvendinimo. Turi savitą individualų atlikimo braižą (B1.4).
Žino muzikos meninės išraiškos priemones, jas panaudoja atskleisdamas kūrinio meninį turinį (B2.1).	Žino akompanimento partijos ypatumus. Naudoja meninės išraiškos priemones, supranta ir paaiškina jų reikšmę atskleisdamas kūrinio meninį turinį (B2.2).	Nagrinėja akompanimento partijos ypatumus. Apibrėžia praktines priemones akompanimento partijai atlikti (B2.3).	Aiškiai ir įtikinamai frazuoja ansamblyje, geba perteikti interpretacinį ir meninį kūrinio turinį savarankiškai pritaikydamas menines išraiškos priemones (B2.4).
Atpažįsta ir skiria konkretaus kūrinio solisto partijos raiškos priemones. Skiria įvairių epochų muzikos esminius panašumus bei skirtumus (B3.1).	Įvardija ir apibūdina konkretaus kūrinio solisto partijos raiškos priemones. Suvokia ir nusako akompanimento partijos ypatumus konkrečiame muzikos kūrinyje (B3.2).	Derina savo turimą nuomonę su solistu, gali argumentuotai ją pagrįsti. Apibūdina akompanimento partijos ypatumus konkrečiame muzikos kūrinyje (B3.3).	Geba puikiai perteikti meninę idėją, derina savo turimą nuomonę su solistu, stilingai interpretuoja įvairių epochų kūrinius. Įtaigiai atskleidžia individualų kompozitoriaus stilių (B3.4).

Akompanavimo raiška socialinėje kultūrinėje aplinkoje (C)			
Fragmentiškai dalyvauja klasės rengiamuose koncertuose. Su mokytojo pagalba įvertina savo atliekamus kūrinius (C1.1).	Mokytojo padedamas įvertina savo pasirodymą scenoje. Klasėje paruoštą repertuarą naudoja edukaciniuose renginiuose (C1.2).	Kritiškai įvertina savo pasirodymą scenoje. Įtaigiai akompanuoja solistui. Kaupia repertuarą, dalyvauja meistriškumo pamokose (C1.3.).	Kritiškai įvertina savo pasirodymą scenoje. Įgytą patirtį ir sukauptą repertuarą naudoja dalyvaudamas tarptautiniuose ir šalies konkursuose, edukacinėse programose (C1.4).
Minimaliai valdo baimės jausmą scenoje. Aptaria su mokytoju ir įsivertina savo viešą pasirodymą (C2.1).	Su mokytoju aptaria savikontrolės ir baimės įveikimo priemones prieš pasirodymus, po pasirodymo analizuoja muzikos kūrinių koncertinį atlikimą (C2.2).	Nusako sceninės kultūros taisykles, naudoja savikontrolės įgūdžius pasirodymo metu. Analizuoja ir į(si)vertina muzikos kūrinių koncertinį atlikimą (C2.3.)	Taiko savikontrolės, pasitikėjimo savo jėgomis, baimės įveikimo priemones prieš pasirodymus ir pasirodymų metu. Analizuoja ir kritiškai į(si)vertina muzikos kūrinių koncertinį atlikimą (C2.4).

AŠTUNTASIS SKIRSNIS
POLIFONIJOS DALYKAS

505. Polifonija – Programos privalomai pasirenkamas dalykas besimokantiems pagrindinio Programos privalomo teorijos arba kompozicijos dalyko.

506. Dalyko paskirtis. Apibendrinant ankstesniame ugdymo etape mokinių įgytas muzikos kalbos pažinimo, suvokimo ir analizės patirtis, muzikos istorijos, teorijos ir harmonijos žinias, polifonijos dalyke toliau plėtojami praktiniai ir kūrybiniai gebėjimai, formuojamas muzikos reiškinių įvairovės supratimas. Dalyko objektas – griežtojo bei laisvojo polifoninio stiliaus daugiabalsė muzika.

507. Mokantis polifonijos dalyko mokiniai taiko muzikos istorijos, muzikos kūrinių analizės, solfedžio, teorijos ir harmonijos žinias, komponavimo įgūdžius.

508. Polifonijos dalyko programa supažindina su pagrindinėmis sąvokomis, imitacinės ir kontrastinės polifonijos savybėmis, melodikos komponavimo taisyklėmis. Mokydamiesi kontrastinės bei imitacinės polifonijos principų, mokiniai susipažįsta su įvairiomis kontrapunkto technikomis, temos polifoninio plėtojimo galimybėmis.

509. Mokiniai atlieka rašto darbus – įvairias kūrybines kontrapunkto užduotis, teorinių žinių patikrinimo testus. Muzikos kūrinių analizavimas suteikia mokiniams galimybę įtvirtinti ir pasitikrinti teorines žinias. Analizuojant muzikos tekstą, siekiama atskleisti polifoninės faktūros ypatumus.

510. Programoje išskirtos dvi pasiekimų sritys: kontrastinės ir imitacinės polifonijos technikų įsisavinimas; daugiabalsių kūrinių analizavimas ir polifoninių priemonių atpažinimas.

511. Dalyko tikslas – sudaryti sąlygas mokiniams kryptingai ugdytis polifoninės muzikos pažinimą, griežtojo ir laisvojo polifoninio stiliaus sampratą, formuojant jų polifoninės stilistikos ir kontrapunkto technikos gebėjimų pagrindus.

512. Dalyko uždaviniai. Siekdami tikslo mokiniai:

512.1. atpažįsta polifonines priemones, taikytinas įvairių epochų ir žanrų muzikos kūriniuose;

512.2. lavina muzikinį mąstymą ir kūrybingumą, ugdo muzikos stiliaus pojūtį;

512.3. sieja polifonijos žinias bei įgūdžius su kitų muzikos dalykų (muzikos teorijos, solfedžio, harmonijos, muzikos istorijos) mokymusi, praktine ir kūrybine veikla;

512.4. geba paaiškinti polifonijos elementų panaudojimą įvairių kompozitorių kūryboje.

513. Įgyvendinant Programą ugdomos šios kompetencijos: komunikavimo, kultūrinė, kūrybiškumo, pažinimo, pilietiškumo, skaitmeninė, socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos. Jos pateiktos pagal kompetencijos ugdymo intensyvumą:

513.1. Pažinimo kompetencija. Polifonijos dalyko pamokose pažinimo kompetenciją ugdoma per daugiabalsumo, dviejų ir daugiau balsų melodinių linijų tarpusavio sąsajų dėsningumų supratimą. Mokiniai mokosi įvairių kontrapunkto technikų, imitacinės polifonijos dėsnių, nagrinėja balsų derinimo galimybes, atlieka kūrybines užduotis laisvai operuodami įvairiomis kontrapunkto technikomis. Atlikdami pateiktas užduotis analizuoja ir geba apibūdinti kūrinių muzikinę kalbą, išskirti polifonines priemones, paaiškinti formos ypatumus, ieško tinkamiausių būdų asmeninės mokymosi kokybei gerinti.

513.2. Kūrybiškumo kompetencija. Polifonijos dalyko pamokose kūrybiškumas sietinas su gebėjimu laisvai operuoti įvairiomis kontrapunkto technikomis, analizavimu ir interpretavimu. Kurdami mokiniai ugdomi tikslingai naudoti polifonijos temos sampratą, dviejų ar daugiau balsų derinimo galimybes, vertinti kūrybos procesą pritaikant teorines žinias komponuojant polifoninės formos fragmentus.

513.3. Kultūrinė kompetencija. Kūrybinėje veikloje siekiama kultūrinio išprusimo, raiškos ir sąmoningumo dermės. Analizuodami kūrinių muzikinę kalbą, geba apibūdinti polifonines priemones ir paaiškinti formos ypatumus, žino pačius bendriausius su kultūra susijusius dalykus, orientuojasi kultūrinėje erdvėje, supranta šiuolaikinės kultūros tendencijas. Kultūrinė raiška yra svarbi ir įvairiapusė proceso dalis, kurioje asmuo aktyviai ir atsakingai dalyvauja kultūriniuose procesuose, meninėse bei kitose kultūrinėse veiklose.

513.4. Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos kompetencija. Muzikos kūrinių analizavimo bei komponavimo metu atpažįsta ir valdo emocijas, elgiasi pagal vertybes, atpažįsta asmenines savybes, išorinę pagalbą, siekia asmeninių bei akademinių tikslų, ugdo socialinę empatiją, priima kultūrinius ir socialinius skirtumus, ir skatina tinkamą savivertės suvokimą kultūrinėje erdvėje.

513.5. Komunikavimo kompetencija. Pamokoje mokiniai analizuodami, atlikdami ar kurdami tinkamai pasirenka etiškus perteikimo būdus ir technologijas, komunikavimo strategijas. Geba analizuoti, interpretuoti ir kritiškai vertinti įvairaus sudėtingumo lygio polifonijos technikas ir priemones, kūrybiškai taiko polifonijos žinias ir gebėjimus muzikinėje praktikoje.

513.6. Pilietiškumo kompetencija. Kurdamas ar analizuodamas kitų autorių kūrinius laikosi atvirumo ir supratimo globaliame pasaulyje; geba paaiškinti pagrindinius pilietiškumo principus ir vertybes. Suvokdamas pilietinės galios esmę ir prasmę, dalyvauja bendruomenės gyvenime, geba tirti problemas, įgyvendina iniciatyvas ir pozityvius pokyčius bendruomenėje.

513.7. Skaitmeninė kompetencija. Muzikinėje praktikoje mokiniai siekia efektyviai, tinkamai, saugiai, kritiškai, savarankiškai ir etiškai kurti ir dalytis skaitmeniniu turiniu, kurdami įvairių formų ir formatų skaitmeninį turinį ir dirbdami su juo, apimant skaitmeninio turinio paiešką, filtravimą (atranką), analizę ir kritinį vertinimą, valdymą, pertvarkymą, integravimą ir apdorojimo automatizavimą, paisyti skaitmeninio turinio autorių teisių.

514. Programoje pasiekimų sritys žymimos raide (pavyzdžiui, A, B), o raide ir skaičiumi (pavyzdžiui, A1, A2) žymimas tos pasiekimų srities pasiekimas.

515. Kontrastinės ir imitacinės polifonijos technikų įsisavinimas (A). Formuojamas daugiabalsumo, dviejų ir daugiau balsų melodinių linijų tarpusavio sąsajų dėsningumų supratimas, mokiniai supažįsta su įvairiomis kontrapunkto technikomis, imitacinės polifonijos dėsniais.

515.1. Tikslingai naudoja polifonijos temos sampratą, dviejų ar daugiau balsų derinimo galimybes (A1).

515.2. Geba laisvai operuoti įvairiomis kontrapunkto technikomis (A2).

516. Daugiabalsių kūrinių analizavimas ir polifoninių priemonių atpažinimas (B). Taiko polifonijos žinias ir gebėjimus analizuojant muzikinius tekstus. Analizuoja ir geba apibūdinti kūrinių muzikinę kalbą, išskirti polifonines priemones, paaiškinti formos ypatumus.

516.1. Geba laisvai nustatyti polifonines technikas polifoniniuose kūriniuose (B1).

516.2. Analizuoja ir apibūdina muzikos kūrinių polifonines priemones bei formą (B2).

517. Mokymosi turinys. III–IV gimnazijos klasės.

517.1. Kontrastinė ir imitacinė polifonijos technikos. Polifonijos objektas, daugiabalsumo istorinė apžvalga, griežtojo ir laisvojo polifoninio stiliaus polifonija. Griežtojo polifoninio stiliaus melodikos ypatybės. Paprastasis ir sudėtinis kontrapunktas; judrusis kontrapunktas – vertikalusis ir horizontalusis kontrapunktas, dvigubai judrusis kontrapunktas; veidrodinis kontrapunktas. Imitacinės polifonijos samprata – įvairios imitacinės technikos; kanonai; kanoninės sekvencijos. Kontrapunktų rūšys ir imitacinės polifonijos savybės tribalsėje ir keturbalsėje faktūroje.

517.2. Daugiabalsių kūrinių analizavimas ir polifoninių priemonių atpažinimas. Polifoniniai žanrai – motetas, kanonas, invencija, fuga. Formos nustatymas, formos schemos užrašymas.

518. Vertinimas – viena iš reikšminių ugdymo(si) proceso dedamųjų dalių, kuri užtikrina mokymosi pažangą bei kokybę. Ji suteikia galimybę stebėti mokinio pažangą, muzikinius pasiekimus, apibendrinti, planuoti, tobulinti ugdymo(si) procesą, jo turinį. Polifonijos pamokose yra vertinamas mokymosi procesas, o ne prigimtiniai muzikiniai gabumai. Mokinių pasiekimai nustatomi įvertinant polifonijos dėsnių suvokimą, individualių užduočių atlikimą, daugiabalsių kūrinių analizavimą.

519. Per visą mokymosi laikotarpį taikomas ugdomasis (formuojamasis) vertinimas, užtikrinant mokymosi motyvaciją, siekti aukštesnių pasiekimų rezultatų. Mokymosi laikotarpio (klasės, trimestro, pusmečio ar pan.) pradžioje rekomenduojama taikyti diagnostinio vertinimo užduotis, kurios vėliau padės stebėti kiekvieno mokinio daromą pažangą.

520. Pasiekimų sričių aprašai skirti ne vien mokytojui vertinti, bet ir patiems mokiniams į(si)vertinti. Remdamiesi siūlomais (ar klasėje susikurtais ir apsvarstytais) aprašais, mokiniai mokosi taikyti vertinimo kriterijus, kritiškai įsivertinti žinias, pasiekimus, taktiškai, geranoriškai ir etiškai vertinti klasės draugų pasiekimus.

521. Vertinama tai, ko mokiniai buvo mokomi. Pateikiant užduotis mokiniams tiksliai paaiškinama, ką reikia atlikti, išdėstomi vertinimo kriterijai. Vertinant mokinius pabrėžiamos ne klaidos ar nesėkmės, o tai, kokią pažangą padarė mokinys. Mokinių pasiekimai, vertinimas ir stebima pažanga tarpusavyje nelyginami.

522. Pateikiami keturių pasiekimų lygių požymiai: slenkstinis (1) lygis – 4, patenkinamas (2) lygis – 5–6, pagrindinis (3) lygis – 7–8, aukštesnysis (4) lygis – 9–10. Jie skatins mokinius siekti aukštesnių pasiekimų, padės į(si)vertinti mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą. Pasiekimų aprašai yra orientacinio ir rekomendacinio pobūdžio (negali būti nekintami ir griežtai privalomi).

523. Pasiekimų lygių požymių lentelėse raidė ir skaičių junginyje (pavyzdžiui, A1.3) žymima: raidė nurodo pasiekimų sritį (A), pirmas skaičius (1) – pasiekimų grupę, antras skaičius (3) – pasiekimų lygį.

524. Pasiekimų lygių požymiai. III–IV gimnazijos klasės:

Pasiekimų lygiai			
Slenkstinis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Kontrastinės ir imitacinės polifonijos technikų įsisavinimas (A)			
Ne visada skiria griežtojo ir laisvojo polifoninio stiliaus ypatybes. Bando sukurti temą pagal griežtojo polifoninio stiliaus taisykles. Žino svarbiausias polifonijos sąvokas (A1.1).	Skiria griežtojo ir laisvojo polifoninio stiliaus ypatybes. Moka sukurti polifonijos temą pagal griežtojo polifoninio stiliaus taisykles. Žino temos modifikavimo galimybes. Žino ir paaiškina svarbiausias polifonijos sąvokas (A1.2).	Skiria griežtojo ir laisvojo polifoninio stiliaus savybes. Moka sukurti polifonijos temą pagal griežtojo polifoninio stiliaus taisykles, gali paaiškinti polifoninės temos sampratą. Atpažįsta temos disonansinius ar šuolinius intervalus, juos įvardija, paaiškina jų sprendimo logiką (A1.3).	Supranta ir gali paaiškinti griežtojo ir laisvojo polifoninio stiliaus savybių skirtumus. Geba sukurti polifoninę temą pagal griežtojo polifoninio stiliaus taisykles ir įvairiai ją modifikuoti. Atpažįsta temos disonansinius ar šuolinius intervalus, juos įvardija, paaiškina jų sprendimo logiką. Gali paaiškinti polifoninės temos sampratą, nurodyti jos modifikavimo galimybes (A1.4).
Atlieka nesudėtingas kontrapunkto užduotis, žino konsonansinių ir disonansinių intervalų taikymo taisykles, įvairių kontrapunkto rūšių savybes (A2.1).	Atlieka nesudėtingas kontrapunkto užduotis, supranta konsonansinių ir disonansinių intervalų taikymo taisykles, nusako įvairių kontrapunkto rūšių savybes (A2.2).	Pakankamai taisyklingai atlieka kontrapunkto užduotis, supranta konsonansinių ir disonansinių intervalų taikymo taisykles, nusako įvairių kontrapunkto rūšių savybes. Paaiškina imitacinės polifonijos ypatumus. Atpažįsta tam tikrai užduočiai taikytinas polifonijos priemones (A2.3).	Taisyklingai ir kūrybingai atlieka kontrapunkto užduotis, taiko konsonansinių ir disonansinių intervalų naudojimo taisykles, nusako įvairių kontrapunkto rūšių savybes. Išsamiai paaiškina imitacinės polifonijos ypatumus, taisyklingai ir kūrybiškai atlieka imitacinės polifonijos užduotis (A2.4).
Daugiabalsių kūrinių analizavimas ir polifoninių priemonių atpažinimas (B)			

Žino pagrindinius polifoninius žanrus, analizuoja nesudėtingus kūrinius (B1.1).	Atpažįsta pagrindinius polifoninius žanrus, analizuoja nesudėtingus kūrinius, nustato jų formas (B1.2).	Atpažįsta pagrindinius polifoninius žanrus, nustato jų formas, įvardija kontrapunktinių technikų ar imitacinės polifonijos taikymą juose (B1.3).	Išmano kontrapunktinių technikų ar imitacinės polifonijos taikymą polifoninėse pjesėse, geba analizuoti dviejų-trijų dalių formas, dviejų ir trijų balsų invencijas, trijų ir keturių balsų fugas – nustato jų tematikos pasikeitimus, tonacijų kaitą, taikytas kontrapunktines technikas (B1.4).
Atpažįsta dvibalsių ir tribalsių polifoninių kūrinių tonacijų kaitą (B2.1).	Sudaro dvibalsių ir tribalsių polifoninių kūrinių tonacijų planą (B2.2).	Analizuoja ir nustato dvibalsių ir tribalsių imitacinės polifonijos kūrinių formas, nubraižo jų schemas, tonacijų kaitą, taikytas technikas (B2.3).	Išmano dvibalsių ir tribalsių imitacinės polifonijos kūrinių formas, nubraižo jų schemas, nustato jų tematikos pasikeitimus, tonacijų kaitą, taikytas technikas (B2.4).